

Městská knihovna v Praze

Dům u hřbitova

Joseph Sheridan Le Fanu

Praha

2017

e-kniha

Městská knihovna v Praze

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Zpřístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Dům u hřbitova

Joseph Sheridan Le Fanu

Znění tohoto textu vychází z díla *Dům u hřbitova* tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Dialog v roce 1999 (LE FANU, Joseph Sheridan. *Dům u hřbitova*. Volně zpracoval Josef VOLÁK. Litvínov: Dialog, 1999. 298 s. Edice světového horroru, sv. 1. ISBN 80-85843-97-8.).

§

Text díla (Joseph Sheridan Le Fanu: *Dům u hřbitova*), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Citační záznam této e-knihy:

LE FANU, Joseph Sheridan. *Dům u hřbitova* [online]. Volně zpracoval Josef VOLÁK. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2017 [aktuální datum citace e-knihy – pr. cit. rrrr-mm-dd]. ISBN 978-80-7532-543-3 (pdf). Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/04/32/39/75/dum_u_hrbitova.pdf.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyžívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 17. 3. 2017.

OBSAH

Chapelizod před sto léty.....	7
I. Noční cesta do kostela	14
II. Pan Mervyn v krčmě	19
III. Slavnostní hostina.....	30
IV. Několik slov o strašidelném domě.....	37
V. Večere v Belmontu.....	49
VI. Pan Dangerfield navštíví chapelizodský kostel.....	55
VII. Rozhovor v prejzovém domě	60
VIII. Večere v královském domě	67
IX. Doktor Sturk nemůže spát.....	75
X. Irons vzpomíná na hostinec U Strakatého koně	81
XI. Soukromé strašidlo paní Macnamarové.....	84
XII. Poručík Puddock a kapitán Devereux vaří punčovou bowli. 93	
XIII. Slečna Liliana dostane návštěvu	99
XIV. Spory, sny, potíže a tajemné vyhlídky	106
XV. Posel z chapelizodské krypty	109
XVI. Doktor Sturk bojuje proti osudu.....	113
XVII. Přichází trýznitelka paní Macnamarové	124
XVIII. Tragédie, vražda nebo nešťastná náhoda?	132
XIX. Agónie.....	141
XX. Ztracená ovečka	149
XXI. Ples	157
XXII. Dangerfield u oltáře	167
XXIII. Dr. Walsingham navštíví kapitána Devereuxe	172
XXIV. Nepokojný duch.....	177
XXV. Večer v Domě u jilmů	180
XXVI. Příběh pana Beauclerca	187
XXVII. Dvě ženy Charlese Nuttera	201
XXVIII. Novinový článek.....	208
XXIX. Obléhání hradu.....	213
XXX. Toole přináší novinu	217
XXXI. Pan Dangerfield vykoná několik návštěv	221

XXXII. Chirurg Dillon	232
XXXIII. Liliana odchází	237
XXXIV. Nemilosrdný samaritán	241
XXXV. Operace	250
XXXVI. Ironsovo rozhodnutí	261
XXXVII. Konec vlkodlaka	265
XXXVIII. Doktor Sturk	277
XXXIX. Návrat Charlese Nuttera	287
XL. Nečekané štěstí poručíka Puddocka	292
XLI. Charles Archer	297
XLII. Příběh končí	305

NAMÍSTO PŘEDMLUVY

Chapelizod před sto léty

Před sto léty býval Chapelizod nejmalebnější a nejveselejší venkovskou obcí v okolí. Ovocné sady a příjemné hájky lemovaly údolí a mírné svažité břehy řeky Liffey. Široká prašná cesta ubíhala mezi domky s červenými prejzy a barevným průčelím nízkých hospodářských stavení a působila veselým a pohostinným dojmem. Hned za mýtem, v záhybu silnice vedoucí přes kamenný most pod mlýnem, stála stará krčma, kde na zápraží vítal usměvavý hostinský pod znakem s vymalovaným ptákem Fénixem cestující z Dublinu. Prostorná jídelna vzadu byla celá vyložená dubovým dřevem a nad římsou krbu visel obraz „dobrého krále Viléma“ v královském šatě a s podvazkovým řádem. Právě v téhle místnosti se pravidelně scházeli členové místních spolků: Starší z jirchářů, Spolek ševců, Spolek krejčíků nebo Svobodní zednáři. Tady povečeřeli a za příjemných letních podvečerů klábosili, rozumovali a zpívali při sklence dobrého vína. Za velkým arkýřovým oknem v protější stěně bylo vidět svěží zeleň lučiny a křoví, modře se leskla hladina řeky a bílé hlavičky narcisů zářily z husté trávy. To vše působilo na cestou znaveného poutníka uklidňujícím dojmem. Krčma je pryč, její hosté jsou na pravdě boží – zbylo jen pár vzpomínek v mysli těch, kdo hovořili s posledními příslušníky zmizelých generací.

Nedávno byl zbourán i Dům u lososa, nazvaný podle ryby vymalované na vývěsním štítu. Ještě s několika dalšími domy stál na opačné straně města a uhýbal od cesty v pravém úhlu do zahrad, takže před ním vzniklo malé hezké náměstíčko. To už tam také není. Dům už hezkých pár let chátral, a tak byl zbourán dřív, než by se sám sesul.

Rád vzpomínám i na venkovský kostelík s tmavou věží, obrostlou od základů až ke stříšce hustým, stále šumícím břečťanem. Nad vchodem byl do kamene vytesán královský erb. Ve

vyvýšené kostelní lavici sedával ve zlaceném šatu a s parukou nad bledým obličejem královský místodržící, naslouchal tradičním bohoslužbám a šňupal francouzský tabák. Po obřadu důstojně vycházel z kostela mezi špalíry čestné stráže Královského irského dělostřelectva v parádních uniformách barvy bílé, rudé a modré. Vojáci, v parukách a s vysokými tvrdými klobouky na hlavách, tasili zbraně, místodržící nasedl do kočáru s erby, lokajové v honosných livrejích naskočili na kozlík a celý průvod zmizel v záři slunce a oblacích prachu.

Právě v tomhle kostelíku vykonával sbor duchovních anglikánské církve správu nad svým majetkem. Věž s prořídlym břečťanem stojí doposud, ale kostel je celý nový.

Zmizely vyřezávané kostelní lavice, rozdělené podle vážnosti mezi jednotlivé rodiny a hodnostáře, stará ošoupaná kazatelna se poděla bůhvíkam, zrovna jako masívní desky s Desaterem pod stropem, původní oltář i zábradlíčko kolem stupínku před stolem Páně.

Kasárna Královského irského dělostřelectva, kam se vcházelo vstupní branou od řeky, přehlídkovou plochu, cvičnou střelnici – to všechno pohltila šedivá továrna, zalykající se párou, odkud je slyšet svištící soukolí a nad kterou se stále z komínů zvedá oblak černého dýmu. Bohužel, to je dnes centrum Chapelizodu. Ale znalec historie přece jen tu nalezne několik známých tváří: řadu starých domů, jejichž okna se nechápavě dívají na tu změnu. Před sto lety měly úplně jinou společnost!

A mlýn u mostu, který jsem jako chlapec tolik miloval, jeho zšeřelé prostory, pravidelný klapot a hukot vodního náhonu – už také zmizel. Zbyla po něm jen hromada trosek, zvolna zarůstající trávou. Minulost byla zcela bez soucitu pohlcena přítomností. Sto let uplynulo od doby, kdy Chapelizod vzkvétal. I já – autor tohoto vyprávění – mám už bílé vlasy, ale rád sedávám po večerech u krbu a vzpomínám na staré příhody a na to, co znám z vyprávění.

Když mi bylo čtrnáct let, trávil jsem příjemný týden u svého strýce a kmotra, faráře v Chapelizodu. Hned druhý den po mém

příjezdu se konal pohřeb jedné důstojné staré dámy. Jmenovala se Darbyová a její pozůstatky putovaly na zdejší hřbitov až z rodného domu v Lisnabane v hrabství Sligo. Rod té dámy vlastnil odnepaměti místo na zdejším hřbitově, byl to pruh země, přikryté plochým jednoduchým kamenem. Můj strýc znal přesně všechny hroby, a tak zcela najisto odvedl dělníky k místu, které shodně s ním označil hrobník Lemuel Mattocks, a ukázal jim, kde mají kopat.

Když už byl hrob téměř vykopán, sesula se část severní stěny, kde spočívala sousední stará rakev. Prohnilé dřevo povolilo a k hrobníkovým nohám se nahrnul hnědý prach, v němž svítily kosti a žlutá lebka. Hrobník nabral kosti ohleduplně na lopatu a vysypal je vedle vykopané hlíny.

Mladý Tim Moran, jeden z dělníků, zvedl lebku a se zájmem si ji prohlížel. „Podívejte se!“ řekl vzrušeně, „ta lebka je ale pěkně zřízená.“

Jeho pomocníci se k němu zvědavě nahrnuli. „Ukaž, Time. To je hrůza! Ta lebka je úplně rozbitá.“

„Bůh mě ochraňuj,“ pokřičoval se druhý pomocník. „Ten muž musel být zavražděn.“

Tim si pozorně prohlédl roztříštěnou lebku a řekl: „To je určitě od rány z pistole,“ a vložil prst do otvoru velikého jako půlkoruna.

„Podívejte se na ty praskliny,“ řekl Tim Moran. „Dvakrát proražená lebka, a ještě k tomu rána z pistole. Ten, komu na smrti toho nebožáka záleželo, odvedl svou práci opravdu dokonale.“

„Ty praskliny vypadají jako rány po pohrabáči,“ řekl dělník. „Šířka by odpovídala –“

Hrobník se vyškrábal z hrobu, položil si lebku na dlaň a pozorně ji prohlížel ze všech stran.

„Nemohl by to být Mattross? Byl přece zastřelen v devadesátém roce za to napadení kapitána. Slyšel jsem o tom,“ řekl dělník.

„Ten byl pochován u kostela, na severní straně,“ řekl hrobník. Kroutil hlavou, vraštil čelo, bylo vidět, že usilovně přemýšlí.

„Pokud se pamatuju, do hlavy byl střelen Callagher, v souboji ho zastřelil plukovník Ruck – ale ten to být nemůže – kdepak. Rozhodně je to někdo jiný.“

„Proč by to nemohl být Callagher?“

„Ani Callagher, ani Mattross. Jen se podívejte. My jsme teď tři stopy hluboko, tady dole je rakev starého Darbyho, je úplně zdravá, můžeme na ní stát. A Darby byl pohřben v roce třiadevadesát. A rakev, z které vypadla lebka, je už úplně zetlelá.“

„To je pravda, Mattocki,“ řekl Tim.

„Musí ležet v zemi nejméně třicet let. Možná i déle.“

V té chvíli k nám přicházel strýc. Mužové smekli klobouky. Mattocks sestoupil do hrobu. Můj strýc odpověděl na pozdrav vážným kývnutím hlavou, jak se na ta místa slušelo.

Strýc pečoval s velkou vážností o tělesné ostatky, které bývaly při hloubení hrobu odkryty. Dbal vždy na to, aby byly opět po skončení pohřbu uloženy šetrně na své místo. Proto se lebka hezky čile ocitla na zemi a hrobník pokračoval ve své práci.

„Strýčku Charlesi,“ zavolal jsem na něho, vzal ho za ruku a vedl ke hrobu. „Podívejte se, jakou vykopali podivnou lebku. Je prostřelená pistolí a ještě proražena pohrabáčem.“

„Mluví pravdu, důstojnosti,“ řekl hrobník. „Ten muž musel být zavražděn.“ A pokřičoval se. „Pokoj jeho duši!“ Sebral opatrně lebku, vylezl z hrobu a ukazoval ji strýci. Viděl jsem, že si strýc tu divnou věc prohlíží s velkým zájmem.

„Máš pravdu, Lemueli,“ řekl konečně a nepouštěl mou ruku. „Opravdu to byla vražda. Zcela nepochybně. Kromě té střely utřžil ještě dvě rány.“

„To nebyla střela z pušky ani z pistole, pane. Do té díry by se klidně vešla střela z kartáče,“ ozval se za námi drsný hlas. Všichni jsme se otočili a hleděli na starce ve staromódním červeném plášti, s vysokým vojenským kloboukem na hlavě. Přes rty mu přelétl krutý zdrženlivý úsměv. Držel jsem se strýce a čekal, že snad právě tento muž objasní záhadu, nad kterou jsme si všichni marně lámali hlavu.

Muž měl jedno oko – druhé zakrývala černá klapka – a přes čelo a nafialovělý obličej až ke špičce nosu s bradavicí se táhla hluboká rudá jizva.

„Domníváte se, pane, že ta díra není od kule z pušky?“ zeptal se strýc vlídně a rukou se na pozdrav lehce dotkl klobouku. V žilách mu kolovala vojenská krev, a proto jednal s každým Vysloužilým vojákem s neobyčejným respektem.

„Jsem o tom přesvědčen, důstojnosti,“ řekl muž a uklonil se. „Vím to.“

„A od čeho tedy je?“ zeptal se nedočkavě hrobník.

„Od trepanu,“ řekl voják, jako kdyby velel pozor. Na hrobníka se ani nepodíval. Otočil se ke strýci.

„Víte, komu ta lebka patřila?“ zeptal se strýc.

„To vím docela jistě.“ Pak řekl směrem k hrobníkovi: „Jak dlouho je asi pod zemí, co myslíte, příteli?“

„Jistě dost dlouho, ale ne zas tak dlouho, jako ta vaše nad zemí,“ řekl hrobník.

„To je pravda. Byl jsem na jeho pohřbu.“ Vzal od hrobníka lebku a dlouze se na ni zahleděl. „Na ten pohřeb se dívaly jedny oči, které neuronily ani slzu,“ zasmál se.

„Vy jste v tu dobu bydlel v Chapelizodu?“ zeptal se rychle strýc, aby změnil směr a tón rozhovoru.

„To tedy bydlel,“ řekl voják. Ukázal na lebku. „Vidíte tady ten ulomený zub? Skoro jsem na něj zapomněl, ale teď, když jsem ho spatřil – vidím to jako dnes – když se usmál – je ostrý jako hřebík,“ zasmál se, vykroutil zub z čelisti a odhodil ho do hrobu.

„Sloužil jste u vojska?“ zeptal se farář, kterému se nelíbil vojákův výsměšný tón.

„Sloužil jsem u Královského irského dělostřelectva,“ řekl voják.

„V jaké službě?“ zeptal se strýc.

„Jako bubeník.“

„Bubeník? To už musí být hezkou řádku let,“ řekl strýc a pohlédl zamyšleně na vojáka.

„Bude to už skoro padesát let. Byla to tvrdá palice,“ zasmál se veterán. „Ale vrahova hůl byla přeci jen tvrdší,“ zachechtal se a udeřil holí do lebky.

„Jen klid, pane,“ řekl strýc, kterému se zdálo, že rána byla přece jen silnější, než je třeba na důkaz tvrzení. „Promiňte, pane,“ řekl strýc, „ale musíme se prozatím rozloučit. Pohřební průvod už dorazil. Na shledanou.“ Odešel do kostela, oblékl se do smutečního ornátu a dokončil pohřební obřad.

Po pohřbu osobně dohlédl, aby vykopané kosti i s lebkou byly důstojně uloženy na své místo. Když se převlékl do všedního šatu, viděl jsem, že se rozhlíží mezi náhrobky a hledá starého vojáka.

„Viděl jsem, že během pohřbu odešel,“ řekl jsem strýci. Prošli jsme pak městečkem a zašli až za most, ale nikde jsme červený plášť a vysoký klobouk nespatri. Se zklamáním, které ani strýc nedovedl utajit, jsme se vrátili domů.

Šel jsem do zadní místnosti, odkud bylo oknem vidět na hřbitov. Tajně jsem doufal, že mezi hroby spatřím starého vojáka, ale hřbitov byl prázdný. Vrátil jsem se do strýcovy pracovny právě ve chvíli, kdy vsypal čaj do stříbrné konvice. Pohlédl na mne vlídně, vzal si svou knihu a spokojeně vyčkával, až bude čaj hotov. Všiml jsem si ale, že volnou rukou nervózně poklepával na desku stolu.

A já jsem, celý dychtivý dozvědět se něco víc o té dozajista hrozná události, vzpomínal na starého vojáka a díval se zklamaně z okna. Pak jsem ho uviděl, jak zvolna kráčí ulicí směrem k Domu u lososa. Viděl jsem ho pod platanem, jak se drží ve stínu, a rázně bodá svou holí do prachu cesty.

„Tamhle jde!“ vyskočil jsem od okna. „Strýčku Charlesi, tamhle zrovna jde!“

„Ten voják?“ zeptal se strýc okamžitě a vstal rychle od stolu. „Utíkej, chlapče, a požádej ho, aby nás navštívil.“

Vyběhl jsem na ulici, ale strýc mezitím otevřel okno a rozmlouval se starcem, který ho pěkně po vojensku zdravil s dlaní u klobouku. Později jsem vypožoroval, že tihle protřelí vojenští vysloužilci, kteří se trmáceli světem pro obživu i potěšení, byli té zásady, že se žádné

pohostinství nemá nikdy předem odmítat. Bude-li špatné, nic neztratí, bude-li dobré, tím lépe.

Voják vstoupil rázně do světnice, a když mu strýc nabídl čaj nebo punč, okamžitě dal přednost druhému. Pohodlně se usadil u krbu, popíjel pomalu svůj nápoj a pak začal zvolna vyprávět. Poslouchal jsem s napětím a vytrvalostí, která nikdy nepolevila.

Po mnoha letech se mi dostal do rukou podrobný deník a korespondence Rebeccy, sestry generála Chatterswortha, s jehož rodinou jsem spřízněn. Jestliže se některé detaily událostí z vojákovy paměti vytratily, tady jsem je doplnil. Deník i nekonečné stohy dopisů, pečlivě rozříděné a uspořádané, opatřené poznámkami o obsahu – to byla má četba po mnoho zimních večerů.

Přál bych si, abych dovedl do svého vyprávění vdechnout atmosféru toho starého Chapelizodu, i starého domu, jehož se vyprávění přímo týká a kde jsme za tichého, ševlení smutečních cypřišů – já a můj strýc – poprvé slyšeli od starého vojáka ony podivné příhody, které se udály před sto léty.

I. Noční cesta do kostela

V roce 1767 – bylo to počátkem května – se snesla na Chapelizod a celé okolí neobyčejně tmavá noc. Měsíc nesvítíl a hvězdy zastřela dešťová clona, která jako temný baldachýn zakryla kraj od obzoru k obzoru. Bylo dusné počasí a kvečeru se blýskalo na časy. Přes dublinské kopce se valila černá mračna, v ovzduší bylo cosi tíživého, jako by nějaká neurčitá hrozba visela nad celým městečkem, jako by kraj ohrožoval dosud nespáchaný zločin, neznámé nebezpečí.

Už od rána toho dne byla Sally, farářova hospodyně, celá nesvá. V noci měla podivný sen: zdálo se jí, že stele obrovskou postel s těžkými dřevěnými nebesy, z kterých jako cáry pavučin splývaly temně zelené damaškové záclony. Takové sny přinášejí neštěstí nebo alespoň nepříjemné soužení – jako onehdy, když doktor Walsingham upustil do vody z prámu peněženku.

Ráno přinesl posel důstojnému panu Hughu Walsinghamovi do jeho domu u mostu podivný list. Dopis byl opatřen pečeti velikou jako pětišilink. Dopis mu zřejmě působil starosti, protože posel čekal na odpověď celou hodinu. Přesně ve dvě hodiny odpoledne byl posel zpět a doručil Walsinghamovi další list. Tentokrát stačilo k odpovědi několik slov. Doktor přecházel se svráštělým čelem po pracovně, v ruce držel rozpečetěný dopis. „Je to nevděčnost,“ mumlal si, „jak mohu chovat naději ve své mysli, když to jediné, co cítím, je hrozný strach – ať to vykoná někdo jiný – dost na tom, že se musím zúčastnit z titulu svého úřadu.“

Noc byla opravdu velmi temná. Z nebe se lily proudy vody. Doktor stál v závětrí pod stříškou cihlového domu, který vždy obýval chapelizodský farář. Zimomřivě se halil do pláště s velkou kapucí, klobouk se širokou krepou měl na hlavě uvázaný šátkem, který mu zakrýval i uši. Takhle ho vymódily ženské, ty se mu staraly o jeho oblečení. Stará dobrá Sally, vždy vlídně se usmívající, s laskavým obličejem orámovaným šedivými vlasy, postávala skromně v hale, a půvabná Liliana, jeho jediné dítě, ho políbila na

rozloučenou a spěšně mu poopravila klobouk na hlavě a pozapínala plášť. Farář ji pohladil po tváři, usmál se na ni zamilovaně, opřel se o rameno svého starého komorníka Johna Tracyho a vydali se na cestu. Svit lucerny ozařoval keře podél cesty, oblouk mostu a nároží domů. Odhodlaně vyšli mezi louže vody. Sally a Liliana stály ještě dobrých pět minut se svícny v rukou u vchodu a dívaly se, jak doktor a „bludička“ - jak nazýval svého věrného Johna - mizí ve vlhké tmě.

Arkýřovým oknem krčmy U Fénixe se linula vážná melodie, vyluzovaná z píšťal Staršími z jirchářů, kteří byli známi svým smyslem pro harmonii. Ta teskná melodie vsutku dobře ladila s okolní temnotou a chmurným cílem doktorovy cesty. Její nápěv v sobě nesl zároveň cosi klášterního, i ozvuky divokého a zoufalého žalozpěvu. Bylo čtvrt na jedenáct, ale na ulicích nebyl vůbec nikdo. Jestliže mělo být to, co se chystalo, tajemstvím, pak si nikdo nemohl vybrat příhodnější čas.

Když procházeli kolem Fénixu, z jehož vývěsního štítu crčel proud vody, drželi se ve stínu. Dnes tu nepostával žádný z místních důstojníků, ani číšník - vojáci i civilisté, všichni seděli doma u svých krbů. V krčmě kromě „Starších“ nebyl nikdo, pootevřenými dveřmi prosvítal do tmy úzký proužek světla a odrazil se v kaluži rozčeřené kapkami deště.

Světlo farářovy lucerny šátralo dále přes ulici podél temných zdí směrem k Domu u lososa. Za rohem se již temně rýsovala hřbitovní brána, která byla, stejně jako dveře do kostela, otevřená. Z chrámových dveří vycházelo slabé světlo.

Hrobník Bob Martin a kostelník Irons si oddychli, když zaslechli doktorův příjemný hlas, který je volal. V kostele hořely tři svíce, ale nestačily rozptýlit nepříjemné šero, v odlehlejších koutech chrámové lodi byla neproniknutelná tma. Zekiel Irons byl vyhublý mlčenlivý chlapík s promodralou bradou a plachým pohledem malých přivřených očí. Na hlavě měl paruku, černou jako havraní křídlo. Dokud tu byl s Bobem sám, uprostřed té chladné tmy a pod temným stropem, nepromluvil ani slovo. Do smíchu jim určitě nebylo.

Farář pohlédl na ciferník svých hodinek. Bylo skoro jedenáct. Ponořil se do neradostného snění a zvolna přecházel po kostele. V rukou složených za zády žmoulal netrpělivě klobouk. Nořil se do tmy a zase vyplul do řídkého světla jako mlhavá silueta v čadivém světle svíček. Přes zachmuřené obočí hleděl zamyšleně na podlahové dlaždice a bezezvučně pohyboval rty, jako by je počítal. Po celou tu dobu, co se procházel kostelem, myslel na jediné: Proč musí být tím náhrobkem dvou velkých zločinců hýbáno? Proč zrovna teď, po celých jedenadvaceti letech?

Pokud jde o ten starý dům v Ballyfermontu, tak jako on by se o něj mohl zajímat kdekdo. Musí přece někde bydlet, a tohle městečko je klidnější a příjemnější než velké město a lidé jsou tu vlídní a do cizích záležitostí nestrkají zbytečně nos. Ale v tomto úsudku se doktor mýlil, rád soudil své bližní podle sebe. Mumlal si dál pro sebe. „Jeho zdejší pobyt je prý jen záležitostí několika týdnů“. A jeho rozptýlené myšlenky se vracely zpět k mrtvé a k možným následkům jeho činu. Vydechl zhluboka a zvedl hlavu, aby se krátce pomodlil, ale právě v té chvíli se ozval z venku rachot kol, která se blížila ke dveřím kostela.

Ke vstupnímu schodišti se s klapotem a frkáním koní přiblížily tři kočáry s pochodněmi, a dřív než mohl farář dojít ke vchodu, objevil se mezi dveřmi ve svitu lucerny vysoký a velmi bledý, podivně vyhlížející mladý muž, v jehož hezkém obličejí s velkýma smutnýma očima spatřil farář výraz nepřístupné pýchy.

John Tracy přispěchal se svícemi, které zasunul do držáků vedle kostelní lavice, na jejíž desce ležela modlitební kniha, rozevřená na stránce „pohřbívání zesnulých“. U dveří se shromáždila celá společnost a doktor si obřadně potřásl rukou s tím vysokým bledým mužem, který se teď ocitl ve světle. Muž měl na sobě krátký černý plášť, měl tmavé kudrnaté vlasy a jeho způsob mluvy i pohyby paží naznačovaly urozený původ. „Připomíná mi někoho, kdo již dávno zemřel,“ řekl doktor Lilianě, když se vrátil domů. „Má jeho bledé jemné rysy i ten nádech krutosti a vášně ve smutných očích. Takové měla jeho matka.“

Do chrámu vstoupil postarší kněz v komži a v bílé paruce nad žlutým vrásčitým obličejem. Byl představen doktoru Walsinghamovi. Kněz pak pošeptal krátce cosi Ironsovi a pak i Bobu Martinovi, a ten, zřejmě na jeho požádání, odsunul dvě lavice napříč chodbičkou a připravil lopatu plnou hlíny. Kněz se odebral k lavicím a malý obtloustlý pohřební podnikatel, který ho doprovázel a z jehož promočeného šatu stoupala pára, když procházel kolem svíček, zašel za bledým mladým mužem, kterého oslovoval pane Mervyne, cosi mu pošeptal a pan Mervyn odešel z kostela. Walsingham a John Tracy se posadili do lavic. Bob Martin vyšel před chrám, aby pomohl u kočárů.

Ozvalo se šoupaní nohou, hlasité oddychování a povely funebráků, kteří ze všech sil podpírali těžkou rakev. Musela být o mnoho těžší, než obvykle taková rakev bývá. Objevila se velká dubová rakev bez víka, kterou funebráci položili na připravené lavice. Uvnitř truhly ležela olověná rakev, pokrytá černým sametem. Rakev byla zřejmě mnohem starší než truhla. Na tabulce bylo velkými písmeny napsáno

R. D.
obiit 11. Maiiae
A. D. 1746.
aetat 38.

Nad tabulkou byl připevněn malý ornament, ne větší než šestipencová mince. John Tracy tvrdil, že je to hvězda, Bob Martin se domníval, že je to odznak svobodného zednáře, a pan Tressels, který ho téměř přehlédl, řekl, že to bude asi čtyřpencový andílek. Jen kostelník Irons věděl, že je to šlechtická korunka, ale když slyšel dohady kolegů, klidně je při tom nechal.

Prach jsi a v prach se obrátíš.

Rakev museli z truhly vyjmout, protože schodiště do hrobky bylo strmé a úzké. Když odsunuli velký dlažební kámen, který zakrýval vchod do krypty, pan Mervyn sestoupil dolů, aby prozkoumal

prostor a dohlédl osobně na řádné uložení rakve. Strop byl nízký, stěny zvětralé a mihotavé světlo, které ozařovalo sestupující postavy, vycházelo z podlahy kostela jako tajemná záře.

Doktor Walsingham nabídl kolegovi knězi své pohostinství, ale kněz odmítl, že se raději vrátí hned do města. Také pan Mervyn se zdvořile omluvil. Rozhodl se zůstat přes noc U Fénixe a slíbil, že ráno Walsinghama navštíví. Kněz nasedl do kočáru, funebráci na své vozy a všichni se mlčky vydali přes městečko. Po chvíli – asi sto yardů za mýtem – dostihli zpívající a žertující skupinu Starších z jirchářů, kteří se po dublinské silnici vraceli domů z krčmy. Funebráci, kteří měli chuť se trochu rozptýlit, se k „Starším“ přidali a za společného a vzájemného žertování uspořádali malý závod kočárů. Farář, celý bledý strachem a vztekem, jim marně z okna spílal a domlouval. V hrkotu kol, která poskakovala ve výmolech rozmoklé cesty, ho neslyšeli. Teprve když zastavili ve městě, zrudlý farář vynadal Tresselsovi, zabručel vztekle „credat Judaeus“ a se zlostným mávnutím ruky se otočil, aniž se s ním rozloučil.

Doktor Walsingham s Johnem postávali v zahrádce před domem a naslouchali hře na pianino. Náhle tóny sladkého kontraaltu ustaly a farář zaslechl kroky blížící se ke dveřím. Na tváři se mu objevil potěšený úsměv. „Vždycky zaslechne moje kroky,“ řekl víceméně pro sebe. „Moje malá Liliana.“

Dveře se otevřely a něžný hlas jeho dcery ho vítal domů.

II. Pan Mervyn v krčmě

Jitro po bouřlivé noci bylo překrásné. Slunce svítilo na deštěm omyté listy stromů a celá příroda jako by omládlá. Ze zahrad se šířila vůně provlhlé země, spláchnuté chodníky a střechy domů se leskly a vrabci švitořili v hustém břečťanovém porostu na staré kostelní věži. Od řeky směrem od dělostřeleckých kasáren se nesla veselá melodie polnice.

Lazebník Moore si vyšel na pravidelnou ranní obchůzku svých stálých zákazníků, potkával služby, které běhaly s košíky od jednoho krámu k druhému, obřadně pozdravil roztomilou Kitty Lanovou, obcházející domy s bílým košíkem čerstvých vajec. Obyvatelé Chapelizodu usedali k snídani.

Pan Mervyn snídal sám v jídelně krčmy U Fénixe. Na stolech bylo prostřeno a čerstvé výtisky místních novin voněly tiskařskou černí. Mervyn byl hezký muž, ale jeho obličej byl dnes zachmuřený a nehybný jako tvář sochy. Těkající a od bdění zanícené oči byly plné tajemství, a kdo by si je prohlédl pozorně, mohl by v jejich pohledu vytušit i vzpomínku na něco hrozného. Zdejší muži – vyjímaje ovšem faráře Walsinghama – by se jistě divili, proč si za svůj dočasný pobyt vybral právě Chapelizod. Mervyn byl městečkem okouzlen. Po celý život musel prchat z jednoho místa na druhé, v marném úsilí uniknout ďábelským silám, kterým propadl.

Teď stál u okna a jeho zrak bloudil netečně po svěží zelené nádheře kolem, ale sotva se radoval z průzračného ranního vzduchu a konejšivých zvuků vesnického života. Blouznivě se zaobíral svými temnými myšlenkami, a tak byl nemile překvapen, když do místnosti hlučně vešel červenolící doktor Toole.

Toole zažertoval s krčmářkou, sejmul s hlavy klobouk, se slovy „zůstaň, drahoušku,“ odkopl psa, který se mu lísal k noze, a obrátil se k Mervynovi. „Váš ponížený služebník, pane!“ zvolal s úklonou. Zatvářil se překvapeně, ale bylo jasné, že hlavní důvod jeho příchodu do salónu byl ten, aby si mohl cizince důkladně

prohlédnout. Rychle hovořil dál a překvapeného Mervyna vůbec nepustil ke slovu. „Jen se neobtěžujte, pane. Vidím, že jste už posnídal. Tady ve Fénixu vaří docela slušnou kávu. Jste spokojen se smetanou? Bývá dobrá, ale já ji nikdy nechválím,“ zasmál se. „Mohli by se pokazit. Doufám, že vám ji přinesli čerstvou?“ Sebral se stolu konvici a prohlédl si její obsah u okna. „Tady můžete dobře posnídat,“ pokračoval. „Výtečná vejce, na dvoře běhá čtyřicet osm slepic a devadesát kačen. Dělají hrozný kravál, Sturk už léta vyhrožuje, že je postřelí. On je u dělostřelectva ranhojičem. To byla dneska noc, černá jak Erebus – hotová průtrž mračen! Na to se jen tak nezapomíná. Já jsem lékař, víte, musel jsem z domu k nemocnému – málem se přihodilo neštěstí. Je něco zajímavého v novinách? Vidím, pane, že jste je dosud nečetl. Ta noc – jako stvořená k určitému nepěknému účelu – dnes v noci jsme tu měli pohřeb, prý někdo z Dublinu. Přijeli sem Tresselsovi funebráci, jeden ničema, bydlí hned tady za rohem, hrozná drbna, to mi věřte, pane, zná kočího – a hrobník Bob Martin mi povídal, že tu byli dokonce dva kněží.

Ten náš starý dobrý doktor Walsingham, to je opravdu zbožný člověk, jeden z těch, co dělají svět lepším, jenže je trošku líný a má někdy podivné vrtochy – a pak ten vychrtlý odporný kněz Gillespie, kde ho u čerta sehnali? Já ho znám, on pochází z Donegalu, v životě jsem se nesetkal s kousavějším chlapem, jo, a je to zednář! Jednou večeřel ve Velké Lóži – vy asi, pane, zednářem nejste, že? – a ten jeho obličej byl takový scvrklý a žlutý, že jsem si ho chtěl vymáčkat do punče,“ hlučně se rozesmál a plácl se dlaní do stehna.

Mervyn hleděl na Toola s povytaženým obočím a zřejmě byl tím vodopádem slov překvapen. Toole se na okamžik zarazil, chvílku počkal, zdali mu jeho společník odpoví, a když se nedočkal, spustil znovu. Mervynovy nevraživé pohledy zřejmě přehlédl.

„Vybral jste si městečko v hezké krajině, pane. V létě sem cestují malíři v celých tuctech a čmárají jako Skoti. Jestli jste malíř, pane, vím o jednom hezkém místěčku, kousek proti vodě u mlýna – rád bych vám je ukázal.“

Mervyn nedopověděl.

„Třeba si jen tak čas od času uděláte malou skicu, jen tak pro potěšení, jako moje žena“ vrhl rychlý pohled na Mervynův oděv, uvědomil si, že na umělce je oblečen příliš módně, a začal uvažovat o tom, nemá-li cizince zařadit mezi přátele velitele dělostřelců. „Tady seženete překrásné koně, tak na krátkou vyjížďku nebo jedete-li dále do Leixlipu“, ale ani tentokrát se nedočkal odpovědi. „Pokud se zdržíte a milujete střelbu, mohl bych vás pozvat na ostrostřelecké závody. Zrovna dnes odpoledne v jednu hodinu na louce u Palmerstownu. Co říkáte?“

V té chvíli vstoupil do místnosti major O'Neill od Královského irského dělostřelectva, pomenší muž typicky irského vzezření, v pečlivě upravené uniformě. Na rtech mu hrál příjemný úsměv.

„Pánové,“ uklonil se směrem ke stolu a pak se zadíval na doktora. „Něco zajímavého ve „Svobodném občanovi“?“

Toole přelétl zrakem stránky novin, obrátil několik listů a zamumlal: „Celkem nic. Tady je něco o plese - lady Moiraová - maškarní úbory - spousta šlechty - kolem pěti set lidí. Byl tam někdo z vašeho důstojnického sboru, pane?“

„Lord Blaskwater, samozřejmě, a pan generál a Devereux a Puddock a -...“

„Vsadím se, že Sturk tam určitě nebyl,“ přerušil ho s úsměvem doktor a zadíval se znovu do novin. „Nějaký občan byl ve středu přepaden a oloupen na chapelizodské silnici. Přišel o klobouk, hůl a o hodinky a tobolku. Pořádně ho zřídili, ještě není jisté, zda to přežije. U Jupitera, majore, kdybych já měl jako generál Chattersworth na povel dvě stě statných mužů, pročistil bych to tady. Vždyť je to hrozné, po setmění aby se člověk bál vyjít z domu. Tihle krvežízniví lotři, ti lapkové - já bych je pochytil a uvařil v sudu s dehtem, to mi věřte. A hrome! Zemřel starý Joe Napper -“

Zatímco Toole pokračoval v předcítání, vstoupil do jídelny kapitán Cluffe a pan Nutter, správce statků lorda Castlemallarda. A pomalu se trousili další, hlavně členové klubu, kteří se scházeli po večerech v předním salónu na partičku karet, na kostky nebo dámu,

a kde si občas i Toole svým nakřáplým tenorem zazpíval nějakou tu písničku a Ensing Puddock recitoval básně. Puddock měl sice trému, ale nic nemiloval tak jako veršované divadelní výstupy a jeho kamarádi ho rádi poslouchali, zvláště když napodoboval známé herce. Takový Massop, Sheridan, Macklin nebo Barry – to byla jeho specialita.

Mervyn, který se v této společnosti necítil zrovna nejlépe, sebral svou hůl a klobouk a sledován zkoumavými pohledy vyšel z krčmy.

Chvilí se loudal v parku „Jeho královské výsosti“, prošel castlenockou branou a dal se proti proudu řeky mezi zalesněné stráně, které tvoří malebné údolí řeky Liffey. Došel až k přívozu, nechal se převést na druhý břeh a zamířil na louku nedaleko Palmerstownu. V hájích kolem řeky prochodil celé dopoledne, a když se vrátil opět k louce, uviděl tam stát nejméně půl tuctu kočárů, dvacet jezdeckých koní a velké hloučky přihlížejících lidí. Otevřenou branou se na louku nesly veselé tóny vojenské kapely, čas od času se mezi zelenými keříčky vznesl k obloze obláček bílého dýmu a ozval se výstřel, doprovázený nadšeným jásotem diváků.

Mervyn, cizinec, správně odhadl, že se v davu diváků ztratí. Prošel branou a ocitl se uprostřed hlouček, kde se navzdory pocitu tíživé samoty, která ho provázela, ať byl kdekoliv, oddal té veselé venkovské podívané.

U paty zeleného náspu stál ve vzdálenosti asi sto yardů terč s bílými kruhy. Před ním v nepravidelném hloučku stáli střelci ve svých parádních uniformách, opírali se o ručnice a pestrobarevné stuhy na jejich kloboucích a květiny v klopách se pohupovaly v mírném vánku.

Diváky odděloval od střelců zelený palouk, táhnoucí se ve směru střelby. Muži vypadali vesele, jejich rudé a zlaté vesty, jasně modré, stříbrné a hráškově zelené atlasy a růžové podšívky kabátců, blyštící se přezky, napudrované a načesané paruky, tato hýřivá paráda přirozeně ladila se zářivými toaletami dam a krinolínami směřících se a dovádějících dívek. Celý ten pestrobarevný rej se jemně chvěl

v jarním slunci, do něhož břeskyně zaznívaly trubky a bubny Královského irského dělostřelectva.

Byli zde všichni vážení chapelizodští občané: malý a věčně usměvavý doktor Toole v honosné paruce a se svou sváteční, stříbrem kovanou holí, kterou neustále pořádal své tři psy, skupinku, bez níž ho bylo lze jen zřídka vidět. Někdy se okolo jeho nohou točilo pět i sedm jeho čtvernohých kamarádů a jeho zvučný hlas, do kterého se občas ozvalo zakňučení psa, na jehož hřbet dopadla hůl, mohli slyšet i návštěvníci palmers-townské louky.

„Fairy, ty divochu, dej už pokoj! – Juno, pusť to, ty čubko! – Césare, kam zase lezeš?“

Toole se přitočil k mladičce a půvabné Magnolii, přimhouřil oči a kývl směrem k jedné ze skupinek.

„Podívejte se na toho Sturka, jak se vybavuje s lordem. Moc bych za to nedal, že nakonec Nuttera vytlačí a dosedne na jeho místo. Dostat to správčovské místo, to je jeho dávný sen.“ Doktor Sturk a lord Castlemallard spolu zaujatě hovořili stranou od hlučícího davu. Ranhojič Sturk ukazoval kamsi holí.

„Vsadím se, že zrovna lorda zpracovává,“ řekl Toole. Nebyl daleko od pravdy, již delší dobu měl intuitivní tušení (a to ho neklamalo), že Sturk pošilhává po civilu a uvažuje o odchodu z vojska. To by ovšem vážně oslabilo klientelu doktora Toola, který Sturka ve společnosti nijak nešetřil a nazýval ho „koňským doktorem“ a „podloudným zvěrolékařem“. Sturk ovšem nezůstával svému sokovi nic dlužen a obvykle ho tituloval „ožralým apatykářem“ nebo „umouněným malým zpěvákem“ nebo „whiskou nasáklým psiskařem“. Doopravdy a veřejně se však nepohádali nikdy, navzájem se stýkali, pověděli si, co je nového, a protože svou vzájemnou antipatii dokázali oba dobře držet na uzdě a žárlivě toto veřejné tajemství střežili, vycházeli spolu celkem vzato jako průměrní sousedé.

Obtloustlý, bodrý generál Chatterworth se ve své sváteční uniformě škrobeně ukláněl před dámami, tu a tam usměvavě

prohodil několik laškových slov a jeho paruka s dlouhým copem mu poskakovala po zádech, a když někdy zvrátil hlavu a homérsky se zachechtal, pohupoval se ten umělý pramen vlasů jen pár palců nad zemí, kde si ho s nepřátelským zájmem prohlížela Toolova fenka June. Když si toho Toole všiml, ušetřil jí prozíravě kopanec a překazil jí tím nekalé plány. Generálova sestra Rebecca, pěkně rostlá vzpřímená dáma ve skvostném brokátu a s drahým vějířem, vypadala pobaveně a v její stále svěží tváři – přestože jí bylo určitě pětapadesát let – se občas objevil slabý a zcela nefalšovaný ruměnec, když s ní některý z důstojníků obřadně zažertoval. Měla energická ústa a v očích panovačný výraz, a přece působila dojem hezké a příjemné ženy. Její nepokojný pohled dokonce vyzařoval cosi provokativního. Rebecca se věnovala své neteři, generálově dceři Gertrudě, velice krásné dívce s pružnou chlapeckou postavou.

„Hrome, to je ale krásné děvče,“ poznamenal trochu nevhodně poručík O’Flaherty. Ve svém okouzlení si neuvědomil, že taková poznámka sotva nadchne hezkou Magnolii Macnamarovou, která byla právě předmětem náklonnosti jeho vášnivého, ale už značně prostrheleného srdce.

„Autorem takového tvrzení může být jedině člověk s mlhou před očima,“ ušklíbla se Mag a pohodila pohrdlivě hlavou.

O’Flaherty řekl: „Říká se, že jí ještě není dvacet.“

„Božská nevinnosti!“ neudržela se slečna Mag. „Té je už nejméně pětadvacet.“ Ve skutečnosti to bylo právě její stáří. „Ach, podívejte! Kdopak je ten mladý hezký muž, kterého jí lord Castlemallard představuje?“ Bylo zřejmé, že její chvála byla namířena rovnou do srdce chudáka O’Flahertyho.

„Ale – lord se s ním zná?“ řekl Toole. „To je pan Mervyn, bydlí ve Fénixu. A Mervyn, přečetl jsem si to na jeho kufru. Jen se podívejte, jak se na slečnu usmívá.“

„Culí se jako měsíček,“ řekla Mag.

„Chattsworthovi dnes se svými dvěma sluhy vypadají obzvlášť urozeně,“ přizpůsobil O’Flaherty svou poznámku náladě mladé dámy.

„Ten mladý švihák musí být z urozeného rodu,“ řekl Toole.
„Slečna svými úsměvy obvykle neplýtvá.“

„Tváří se, jako kdyby neuměla do pěti počítat, a zatím má pěkně za ušima,“ zasmála se Magnolia a oči se jí zaleskly vztekem.

K jedovatému posměchu se připojila i její matka, obtloustlá, silně namalovaná paní Macnamarová. Bylo by omylem se domnívat, že všechny tyto poťouchlosti, kterými obě dámy častovaly Gertrudu, byly důsledkem řevnivosti a snad dokonce žárlivosti – to zdaleka ne. Paní Macnamarová byla družná duše a Magnolia nebyla v žádném případě Gertrudě sobeckým sokem v milostných pletkách. Pravým důvodem bylo to, že teta Rebecca se chovala k oběma Macnamarovým s přezíravým nezájmem, neudržovala s nimi žádné společenské styky a nestalo se jednou ani dvakrát, že na ulici obrátila svou velitelskou hlavu k záhonu tulipánů nebo ke zboží z pouličního stánku a předstírala, že dámy vůbec nevidí. Byla to zřejmá provokace, neboť Magnoliina krásná postava a její trochu výstřední chování jen tak neušly pozornosti. Jako například dnes. Střelba byla v plném proudu a dámy po zatřesnutí rány způsobně vyjekly, Magnolia nejenže ani nehnula brvou, ale dokonce sama třikrát vystřelila. Za ten odvážný výkon sklidila bouřlivý potlesk, přestože vypálila nebezpečně mimo terč a málem zasáhla starého Artura Slowa, který měl na starosti sčítání zásahů. Samozřejmě, že teta Rebecca, která stála od troufalé ostrostřelkyně necelé tři kroky, se tvářila, jako by uzardělou hrdinku vůbec neviděla. Magnolia tím byla právem dotčena. Když pak zahlédla, jak se na ni Gertruda zdálky usmívá a posílá jí poklonu, vzpřímila hrdě hlavu a vrhla na dívku pohled plný vzdoru, přestože Gertruda za nic nemohla.

Že je slečna Rebecca Chatterworthová vládcem v Belmontu, to věděl každý. V poddajném dobromyslném generálovi a mladičké neteři neměla žádného rovnocenného protivníka. Naštěstí (pro generála) vrtoch udílet rozkazy královským dělostřelcům popadl tetu Rebeccu jen zřídkakdy. Měla jiné zájmy, podivné sice, ale rozhodně ne tak skandální. Vzala si totiž do hlavy, že naučí staré nigramotné ženy číst. Dvakrát týdně se pod vedením energické

dámy scházela „Škola starých žen“ - přehlídka revmatismu, paralýzy, slabozrakosti, nedoslýchavosti a neodstranitelné debility. Nad krbem, kde sedávaly vystrašené chapelizodské žebračky, bylo velkými písmeny napsáno: LÉPE POZDĚJI, NEŽ VŮBEC! Rebecca rozdala slabikáře a ženy roztržitě mžouraly do textu v naději, že už se brzy přiblíží hodina, kdy „teta Becky“ rozdá polévku a chléb. Občas povzbuzovala své žáky malými dárky, jako jsou teplé spodničky, rukavice a čas od času dokonce peněžitá podpora. Během roku se sice žádná z těch flegmatických stařen číst nenaučila, ale podnik získal velký vřelýhlas a popularita tety Rebeccy sílila. Počet žáků se dokonce o dva zvýšil. Přilákala je porce polévky a měsíční podpora ve výši šesti pencí. Přestárlý holič Will Potts, který už nemohl vykonávat živnost pro třesavku v pravé ruce, a věčně opilý vysloužilý Phil Doolan požádali o přijetí a bylo jim milostivě vyhověno. Kromě této osvětové činnosti navštěvovala teta Becky pravidelně místní vězení, kde si s neomylnou jistotou oblíbila dva nejnebezpečnější a nejotrlejší zločince, pro které dosáhla po velkých tahanicích omilostnění. Někteří obyvatelé Chapelizodu tvrdili, že je v ní kus voltairiána, ale křivdili jí. Její společenské akce sice měly příchut' moderního výstřelku, ale vcelku byla teta Rebecca oddaná křesťanka, liberální, přímá, trochu diktátorská.

Ke skupince, ve které zářila O'Flahertyho uniforma, se připojil generál (staroušek Chattersworth, jak jej nazývala Magnolia), dvorně se zubil a ukláněl, protože se nechtěl dotknout svého přítele a důstojníka majora O'Neilla, který byl s Macnamarovými spřízněn. Generál přistoupil k paní Macnamarové, která rychle utichla, neboť právě vyprávěla O'Flahertymu generálův původ. Líčila mu barvitě, že generálův předek byl ten starý v Gorku, kde má obchod s máslem. Se zlomyslným smíchem pošeptala do O'Flahertyho ucha ne zrovna pěkný epigram, který napsal Swift, a dvorný O'Flaherty, ačkoliv vtip vůbec nepochopil, uznale vydechl: „Oh, u ďasa!“

Paní Macnamarová přivítala generála s pyšnou přezíravostí a slečna Magnolia jen krátkou úklonou, která se podobala spíše trhnutí hlavy. Pozvedla vějíř, zachichotala se a pošeptala cosi

Toolovi, který pohlédl znepokojeně na generála. Toolovi pochopitelně víc než na přízni slečny Mag záleželo na tom, aby byl dobře zapsán u generála, a proto, když vycítil, že slečna utrousí nejednu jízlivou poznámku a on by mohl být jejím chováním kompromitován, zapískal na své psy, nadzvedl klobouk a odloudal se za jiným, méně nebezpečným dobrodružstvím.

Na louku právě vstoupil hezký a štíhlý kapitán Devereux. Byl v obličeji snědý a v jeho souměrné mužné tváři zářily velké, vážné a inteligentní oči. Byl to muž bezesporu zvláštního půvabu. Zpod červené jezdecké čapky sledovaly kapitána jiné oči, byly modré jako pomněnky a patřily Nan Glynnové z Palmerstownu. Sledovala pěkného důstojníka sice pokradmu, ale s nezkroutným obdivem a oddaností.

Kapitán Devereux – cikán Devereux, jak mu pro jeho snědou pleť říkali – se dal do hovoru s Lilianou Walsinghamovou. Usmíval se a hleděl na její hezkou hlavu s něžnými důlky ve tvářích a právě říkal: „Nejsem se sebou spokojený. Jako bych žil zbytečně, nikdo mě nepotřebuje. Jsem slaboch, potřeboval bych někoho, kdo by mě přivedl k povinnostem. Jen žádného zpovědníka! Kdyby se mne tak ujala některá milosrdná žena,“ výmluvně se zahleděl na Lilianu, „určitě by to na mne mělo výchovný vliv.“

Lilianu kapitánovo rozjímání rozveselilo, nikdy o něm neslyšela nic špatného, ovšem je pravda, že mladé dámy obvykle nic špatného neslyší. Věděla jen z vyprávění, že hrával karty – a dost vysoko.

„Mohla bych požádat Gertrudu, aby promluvila s tetou Rebeccou,“ řekla Liliana. „Klidně byste mohl chodit do její školy v Martin Row. Mají tam nad krbem krásné heslo. Už vás vidím v lavici s Pottsem a starým Doolanem.“

„Pěkně děkuji, nechci,“ uklonil se Devereux. „Já bych si přál docela jinou učitelku.“

„Kdo by to měl být?“

„Právě na ni hledím.“

„Já?“ podivila se naoko mladá dáma. „Ale ovšem, málem jsem zapoměla. Když jsem byla malá, asi před pěti léty, nazval jste mě vikářem faráře Walsinghamu. Tenkrát jsem byla moc smutná.“

Devereux, kterého dojalo, že si po tolika letech vzpomněla na ten nevinný žert, a který by dal těch pět let života za to (v té chvíli o tom byl přesvědčen), aby mohl té osobce políbit ruku, řekl: „To byla ode mne drzost. Smilujte se nad hříšníkem a zapomeňte na tehdejší smělost. Doufám, že mi umožníte učinit pokání a dovolíte mi, abych se stal vaším poníženým sluhou.“ Liliana se zasmála. „Sluhou ne, ale nemohu vám bránit, abyste nezůstal mým farníkem.“

„Jako takový se mohu těšit na vaše rady a snášet milé kárání. Ach ano, vy ze mne uděláte lepšího člověka, učiníte mě šťastným.“

„Ale budou-li vám moje výtky milé, pak to znamená, že pro vaše polepšení nemohu nic udělat.“

„Určitě mi pomohou,“ řekl Devereux a v očích mu od samé naděje blesklo. „Řeknu vám, proč. Byl bych raději, kdybyste si pamatovala moje chyby, než abyste si na mne nevzpoměla vůbec.“

„To vás ale učiním závislým na mém, třeba nespravedlivém hodnocení.“

„Jistě, taková závislost je mým přáním. A vaším cílem musí být snaha udělat mě lepším, třeba smutnějším, ale rozhodně šťastnějším, vlastně –“

„To ráda učiním svým vlastním příkladem nebo modlitbami – ale to bych měla přenechat moudřejším hlavám – například panu faráři,“ řekla Liliana s potměšilým úsměvem a přistoupila k otci.

Devereux si povzdechl, tolik energie vyplýval, zdá se zbytečně.

Starý pán neslyšel, o čem si Liliana s kapitánem povídají, byl zabrán v rozhovoru, a tak když ucítil dlaň ve své ruce, opětoval pouze stisk a dále pokračoval v učeném rozhovoru s Danem Loftusem o původu decijské větve rodu Desmondsů. Proslýchalo se, že tito dva knihomolové pracují společně na dějinách Irsku a zvláště chapelizodského hradu.

Devereux byl udiven a pokořen tím jemným, ale rozhodným odporem, jímž Liliana odmítala jeho pokusy o sblížení a snad

i trochu laškování. „Ta malá Siréna,“ říkal si, „je obehnána zdí, kterou ne a ne překonat. A proč bych vlastně měl? Jak je možné, že mě tak přitahuje a tak snadno odráží?“ Potom pokračoval nahlas: „Když jsem vás viděl poprvé, to vám bylo sotva jedenáct let. Tak dlouho se již známe, slečno Liliano, a přece se ke mně chováte upjatě.“ Řekl to tiše a klidně, ale v očích mu blýskla divoká výčitka. „Tak tedy,“ řekl obřadně a podivně se ušklíbl, „jednou jste se nechala slyšet – odsuzovala jste hru v karty – a já vám teď říkám, že budu hrát ještě víc a o ještě vyšší částky. Adieu!“

Významně přehlédln ruku, kterou mu podávala na rozloučenou, lehce, skoro nezdvořile se uklonil, na její úsměv odpověděl cynickým pozasmáním, jako by chtěl říci, „teď jsem se doopravdy rozzlobil“, otočil se a odešel.

„Myslí si, že mne ranila a že bez ní nemohu žít,“ říkal si, přemáhaje se, aby se nevrátil. „Dokážu jí, že se mýlí. Nepromluví na ni celý – celý týden!“

Louka se pomalu vyprazdňovala. Chattersworthovi, stejně jako ostatní rodiny a hloučky, zamířily k bráně. S nimi odcházel i mladý Mervyn, který byl, více než očekával, středem zájmu. Když procházel kolem Liliány, uklonil se hluboko faráři Walsinghamovi, který vážně a vlídně jeho pozdrav opětoval.

„Ach, tady je – Mervyn!“ šeptal si kněz. „Nechť nebesa nedopustí, aby ho smutek a rány, kterými ho zasypává osud, provázely i v tato místa.“

Farář se mimoděk pokřižoval a ještě dlouho hleděl za postavou bledého mladíka v černých šatech.

Malá Liliana, která stála zavěšena do svého otce, nechápala, proč jeho tvář náhle posmutněla a zvázněla. Sledovala směr farářova zamyšleného pohledu, a když uviděla vzdalující se postavu s vlající černou pláštěnkou, sklopila oči, v kterých by pozorný otec mohl zahlédnout zájem smíšený s pocitem podivného neklidu.

III. Slavnostní hostina

Střelecké odpoledne skončilo, ale ještě večer bylo v Palmerstownu i v Chapelizodu na ulicích živo. Rozjařené hloučky táhly od hospody k hospodě, zpívalo se, deklamovalo a provolávalo hurá nejlepším střelcům.

V důstojnické jídelně Královského irského dělostřelectva se konala velká slavnostní hostina. Na čestném místě v čele hodovní tabule seděl lord Castlemallard a vedle něho generál Chattesworth. U stolu seděl i doktor Walsingham a páter Roach, vždy upravený a dobře živený katolický kněz zdejší farnosti. Byl malé postavy, měl pěkně zaoblené břicho a miloval veselé historky, dobré jídlo a plnou číši. Doktor Walsingham pozval také Dana Loftuse, skromného mládence s věčně rozcuchanou hlavou, plnou teorií a nepotřebných znalostí. Jeho zarudlé oči, ukryté za brýlemi, byly výmluvnými svědky jeho ponocování nad učenými knihami.

Vždy ochotný Walsingham tomu učenlivému mládenci pomáhal ve studiích, choval o jeho talentu a vědomostech vysoké mínění a v jeho učené a nudné společnosti nacházel velké potěšení. Oba byli rození knihomolové, vášniví archeologové. Středem jejich nikdy neslábnoucího zájmu byl chapelizodský hrad a jeho historie. Loftus měl už celé dva tlusté folianty poznámek, vypsanych s vědeckou pečlivostí z knih a dokumentů, které mu doktor Walsingham pomohl sehnat. Přehrabovali se ve starých listinách s takovou lačností, jako kdyby hledali potvrzení pro svá vlastnická práva na statek lorda Castlemallarada. Spoustu odpolední strávili na louce u řeky, kde píchali do husté a šťavnaté trávy kolíky a sondážní tyče a pátrali po starých základech s větší náruživostí, než se farníkům zdálo slučitelné se zdravým rozumem.

Loftus ovládal několik irských nářečí a z keltských rukopisů vyzískal pro svůj předmět bádání mnoho poznatků, pravda ne zvlášť jasných a spolehlivých, ale farář byl nadšen a jeho důvěra k tomu neúnavnému mladíkovi tím jen vzrostla. Věnoval mnoho

hodin, vědomostí i důmyslu, aby jejich bádání přineslo kýžené výsledky.

Lord Castlemallard, který ze všech řečníků poslouchal nejraději sám sebe, netušil, jak jsou jeho řeči k smrti nudné, a bavil dvorného generála vychvalováním Paula Dangerfielda. „Skvělý muž – neobyčejně bohatý – nejchytřejší muž své doby – mohl by být, čím by chtěl.“ Vypadalo to tak, že lord skutečně věří, že by jeho statky vzaly za své, kdyby Dangerfield ze služby správce odešel. Byl mu opravdově vděčný za to, že se rozhodl ještě několik let brát jeho peníze. Sděloval generálovi, že Dangerfield přijede v nejbližších dnech do Anglie, aby se podíval na jeho irské panství a aby sem tam poradil Nutterovi s jejich správou. Lord tvrdil, že by dosud svobodný Dangerfield mohl být dobrou partií pro některou zdejší dámu. Patrně se ubytuje přímo v Chapelizodu – ne, není si jist – anebo opravdu? – je to docela možné, že pochází z té rodiny Thorleyů – a tak dále a stále dokola.

Přestože jeho rozvleklé vyprávění všechny nudilo, přece jen se mu podařilo, že před očima generála a několika způsobně poslouchajících důstojníků vyvstala matná, ale gigantická postava muže, který měl snad už zítra přicestovat. Nikdo neví, jak dlouho by lord býval vydržel těch několik vět obměňovat, kdyby náhle neusnul. Když se probral, aby se napil ze své sklenky, zaslechl, jak ranhojič Sturk vykládá cosi o magnetismu – tématu, o kterém se teď mluvilo v každé společnosti. Obrátil se tedy na doktora Walsinghama s žádostí, aby mu sdělil svůj názor.

Walsingham, který byl vzdělaný a sečtělý a sem tam už o té novotě zaslechl několik vět, začal: „Milý lorde Castlemallarde, o tomto jevu existuje podivuhodný traktát od Van Helmonta, v němž, pokud se pamatuj u, říká, že magnetismus je magická síla, která dříme v každém z nás. Je tlumena prvotním hříchem. Potřebuje tedy k uvolnění nějaký impuls, a tím může být dobro nebo zlo. Bývá to nejčastěji sám Satan s čarodějnicemi –“

Doktorova řeč obsahovala mnoho mlh, dřímoty a stínů a určitě by zmohla i vědychtivějšího posluchače, natož lorda, který po dobré

večeři a nejednom poháru hledal trochu veselého rozptýlení. Jakmile farář spustil, obestřely lorda dřímoty.

„Dal bych, pánové, třeba život,“ šišlal malý a zavalitý poručík Puddock, „kdybych si mohl zahrát na jevišti Alexandra.“

Puddock byl poeta a velký gurmán a na jeho stole se v dojmavém susedství povalovaly milostné sonety a kuchařské recepty. Byl stále do někoho zamilovaný a své snění si odbýval v kuchyni, kde rád udílel rady a pokyny při přípravě důstojnické menáže. Byl to dobrosrdečný, sečtělý a společenský muž. K jeho tragickým omylům patřilo nezdolné přesvědčení, že je rodilý tragéd – on, se svými baculatými tvářemi, vystouplýma očima a s nenapravitelným šišláním.

„U ďábla,“ rozčiloval se Puddock. „Melpoména je ze všech múz nejžárlivější. Ocitneme-li se v její přízni, musíme se odevzdat celým tělem i duší. Ale jak můžu, pánové, u čerta, já, který jsem od rána do odpoledne na cvičišti a mám plnou hlavu taktiky a střelecké teorie a –“

„- a nadívaných holoubátek a hezkých žen,“ řekl Devereux,

„- a podobných věcí,“ pokračoval Puddock, který v zápalu poznámku přeslechl, „jakou můžu mít šanci proti géniu nadanému od přírody (ničemu takovému nevěřil, rošťák) a umělcům, kteří se věnují umění cele, výlučně a...“

„Žádnu,“ řekl O’Flaherty. „Znal jsem Tommy Shylocka Ballybaisla, který se naučil balancovat smyčec na bradě, a mladé dámy, zvláště slečna Kitty Mahonyová, se v tanečním sále v Thralee točily jen okolo něho. A ta Kitty – dívala se, chichotala, divila, jako bych tam vůbec nebyl. A já, který jsem třikrát chytřejší než on, jsem to nedokázal, ačkoliv jsem vstával celý měsíc ve čtyři ráno a pilně cvičil. Musel jsem toho nechat, protože jsem už začínal od toho stálého sledování smyčce šišlat a šilhat. A to jsem začal, pánové, se smyčcem od kontrabas, zatímco ten darebák už přešel na housle. Jemu trvalo tři roky, než se to naučil. Cvičil pravidelně dvě hodiny denně a ještě tajně sem tam nějakou půlhodinu navíc. Na bradě měl důlek, že by se tam vešlo zrnko hrachu.“

„Cvičit a zase cvičit,“ pokračoval Puddock. „Věnovat všechen čas a pílí – v tom je tajemství. Příroda, talent, jistě.“

„Tak se držte přírody, milý Puddocku, a podejte mi láhev,“ řekl Devereux.

„Pane Puddocku,“ řekl O’Flaherty, „kdybych měl jen polovinu vašeho nadání, nic by mi nezabránilo, abych vystoupil ve Smock Alley. Tam hraje přece ten výtečný Garrick? Všude se o něm mluví. Vydělává tisíc liber týdně a není o nic vyšší než vy.“

„Já jsem vyšší,“ řekl Puddock. Věděl to jistě, neboť si zjistil, že je dokonce o půl palce vyšší než Rocius.

„Žádné vzdušné zámky, pánové, ale musím přiznat, že bych si dal – tak pro vlastní potěšení – dvě role. Richarda III. a Tamerlána.“

„To je to, co jste mi recitoval před večeří?“ zeptal se O’Flaherty.

„To bylo ze Soudce Greedyho,“ řekl Devereux.

„Ach ovšem, už si vzpomínám – zadusil svou ženu.“

„Utěrkou,“ řekl Devereux.

„Ale ne, to byly – eh, vždyť víte – a pak se sám probodl.“

„Špikovací jehlou – je to psáno krásnou italštinou.“

„Kdepak, angličtinou. Mám na mysli – vy to znáte, Puddocku, – toho černého uličníka.“

„Anglicky nebo italsky, komedie nebo tragédie,“ řekl rychle Devereux, který měl Puddocka rád a viděl, že začíná být dotčen tím, že by si měl vzít Othello svůj vražedný nástroj z kuchyně. „Jistě se vám ten výstup líbil, a pokud jde o mne, já bych dal Puddockovi v komedii přednost před nejslavnějšími herci.“

„O, oh,“ smál se malý Puddock vděčně. Přestože si ho kamarádi stále dobírali, choval k Devereuxovi tajně velký obdiv.

Debata pokračovala: Puddock zaujatě šišlal, nevzdělaný O’Flaherty se občas připojil s poznámkou a Devereux, usrkávaje víno, utrousil chvílemi štiplavou poznámkou.

„Nikdy nezapomenu, jak paní Cibberová zahrála v ‚Sirotkoví Monimii. Pamatujete, Devereuxi, na tu poslední scénu?“

Puddock okamžitě seskočil ze židle, že jim předvede, jak to paní Cibberová hrála, a s truchlivým výrazem a pisklavým falsetem

spustil: „Až mne uloží hluboko do hrobu a zapomenou na mne.“ (Sluší se podotknout, že Monimia na konci výstupu zemře.)

Když dospěl k pasáži: „Až zemru, a smrt již přijde brzy...“ a právě teď měla přijít nejlepší část výstupu, Puddock, který ustupoval dozadu, zachytil podpatkem o koberec, a i když se „Sirotek“ pokoušel zachovat rovnováhu, upadl na zem a strhl s sebou stůl. Plný příborů a talířů.

Hovor v místnosti rázem utichl.

Lord Castlemallard se probral z dřímoty, zafrkal a nepřítomně vyrazil: „Copak, copak, pánové?“

„To je naše ubohá Monimia, pane generále,“ řekl Devereux Chatterworthovi, který na něho vrhl vylekaný pohled.

„Co, prosím?“ řekl lord s mdlým úsměvem.

„Jestli se tu něco recituje, ať z toho má požitek celá společnost,“ řekl generál a vrhl na nemotornou Monimii, která si narychlo upravovala pomačkanou uniformu, káravý pohled.

„Snad byste mohl napříště, poručíku Puddocku, umírat trochu tišeji,“ řekl nedůtklivě páter Roach, kterého ten hřmot vytrhl z blaženého rozjímání nad krocení pečení.

Puddock se začal omlouvat.

„Nalejte číše,“ poručil generál, aby svého nadřízeného uklidnil. „Tenhle klaret je výborné víno, lorde.“

„Výtečné víno,“ řekl lord Castlemallard.

„Což kdybychom, lorde, požádali pány, aby nám něco zazpívali?“ řekl generál. „Nuže pánové?“

„Pan Loftus umí krásně zpívat,“ řekl kapitán Cluffe a mrkl po očku na pátera Roache.

Plachý Loftus se celý rudý rozhlédl kolem po jídelně do cinkotu skleniček a hlasitého volání, aby zazpíval. Když se společnost utišila, prohlásil k velkému překvapení, že zazpívá starou píseň o pústu v Lentu, která svým obsahem útočí proti pokrytectví. Okamžitě se ozýval smích, kterým bylo toto prohlášení přijato, a páter Roach se znepokojeně zatvářil a zadíval se pln podezření na

Devereuxe, který se hlučně radoval, neboť Loftus, snad ani netuše, trefil rovnou do černého.

Šlo totiž o toto: Páter Roach měl sportovního ducha a čas od času podnikal spolu s Toolem výpravy do dublinských kopců, kde si za pomoci svých loveckých psů trochu zalovili. Jednoho rána zašli Devereux a Toole ke knězi na návštěvu. Přišli trochu nečekaně, vešli bez zaklepání, a co nevidí. Kněz klidně pojídá zaječí paštiku. U všech všudy – klidně uprostřed pústu.

To se stalo při snídani. Vyděšený páter obědval pak jako poustevník, ale to už nebylo nic platné. Byl prozrazen a vydán na milost těm lehkomyšlným důstojníkům.

Několik dní po oné tak nevíтанé návštěvě uspořádal páter Roach pro důstojníky a doktora Toola velkolepý postní oběd, skládající se výhradně z ryb, připravených na dvanáct různých způsobů. Ještě po dvaceti letech vyprávěl Puddock o těch znamenitých jídlech.

Proto tedy onen neklid, který projevil páter Roach, když Loftus oznámil, že bude zpívat postní píseň. Teď farář trpce litoval, že to byl právě on, kdo dohnal stydlivého chlapce k přednesu. Ale už se nedalo nic dělat. Loftus nabral zhluboka dech a spustil. Hlas se mu chvěl jako tón varhanní píšťaly. Opřel se pohodlně do lenochu židle a jednou rukou si ťukal o desku stolu do rytmu. Sálem zazněla stará žalmová melodie:

*Čas pústu je tu zas,
všechny slasti pominou,
tělo hubne, žádný hodokvas,
žaludky teď bídu třou.*

Od stolů se tu a tam ozval dušený smích, a dokonce i generál Chatterworth, který se podezřele hrbil nad svým talířem s desertem, musel vyhladit tvář do vážnosti, když řekl přísně: „No tak, pánové. Ticho!“

Lord Castlemallard se opíral o lokty a hleděl zasněně na zpěváka, který celý zčervenálý pokračoval ve zpěvu. Když opakoval poslední

dvě strofy, rozdovádění důstojníci, aby nevybuchli zadržovaným smíchem, se přidali a zpívali s Loftusem sbor.

Páter Roach byl ale písni vyveden z míry, dokonce ji považoval za otevřený útok na svou vážnost, která si, jak si vzhledem ke své funkci namlouval, zasloužila větších ohledů. Seděl bez hnutí se rty stisknutými, tvář mu zbrunátněla a záblesky přivřených hněvivých očí pohlížel střídavě na Toola a na Devereuxe, neboť celý výstup považoval za spiknutí, organizované právě těmito dvěma pány. Byl přesvědčen, že se celá společnost baví na jeho účet, že jeho poklesek vešel ve všeobecnou známost. Aby svým zamítavým vzezřením ještě nepotvrdil pomluvy, jak se domníval, jednu chvíli se pokusil přidat ke sboru, ale nasadil falešně, a tak se definitivně vzdal osudu.

Lord Castlemallard povstal na znamení, že slavnostní večeri považuje za skončenou, a pokynuv všem na pozdrav, odešel doprovázen generálem Chattesworthem. Společnost se pomalu rozcházela, ale důstojníci zamířili k Fénixu, kde ještě dlouho do noci pokračovali v zábavě.

IV. Několik slov o strašidelném domě

Stará Sally, hospodyně faráře Walsinghama, pomáhala každý večer slečně s toaletou. Ne že by bylo její pomoci nutně třeba, Liliana bylo děvče se smyslem pro pořádek, ale zavolala vždycky Sally do své ložnice, aby se ta stará žena necítila úplně opuštěná a zbytečná.

Sally měla stále o čem vyprávět, znala vzrušující historky, při kterých se Lilianě příjemně usínalo. Dokud u ní Sally s pletením v klíně seděla a Liliana slyšela z pracovny farářovy kroky, cítila se bezpečná a šťastná.

Sally slečně vyprávěla, že mladý Mervyn koupil ten tajemný prejzový dům v Ballyfermontu a že se tam dokonce hodlá usadit. Nikdo neměl odvahu nebo chuť mu vyprávět o záhadnostech toho opuštěného obydlí.

Dům stál na konci úzké, travou zarostlé pěšiny a Liliana si ho často s příjemným trnutím chodila prohlížet, jen tak zpovzdálí. Už jako dítě slyšela, že tam žijí sami podivní nájemníci a že ve zdech toho sídla proudí divné síly.

„Dnes chodí po tomto světě lidé, kteří si říkají volnomyšlenkáři. A ti, drahá Sally, nevěří vůbec v nic. Dokonce ani v duchy,“ řekla Liliana.

„Ten dům ho z volnomyšlenkářství vyléčí,“ řekla Sally. „Jestli je pravda jen polovina toho, co se říká.“

„Já nemluvím o panu Mervynovi, vždyť ho skoro ani neznám. Ale určitě je to statečný a čestný muž,“ řekla Liliana. „Já bych tam rozhodně spát nemohla,“ řekla a zachvěla se při představě, že by měla být sama v pokoji toho zlého domu, zvolna zarůstajícího jilmovým křovím, kopřivami a bolehlavem. „Tady v posteli je mi dobře. Prohrábněte oheň, Sally.“ Přestože byl květen, noci byly chladné. „Povídejte mi o Prejzovém domě, drahoušku. Mám ráda ten pocit, když mi běží zlehka mráz po zádech.“

Sally vyprávěla ráda, když měla přijít nějaká hrůzyplná pasáž, tlumila hlas, odkládala pletení a téměř šeptala. Vyprávěla, jak si

jedna rodina pronajala sad za zadními okny a jak psi, které v tom sadu chovali, za nocí vyli divoce jako vlci a plížili se se schlíplýma ušima kolem zdí tak vystrašeně, že je raději pustili do předsíně. Nikdo totiž sad hlídat nemusel, protože se tam žádný člověk neodvážil. Dokonce ani kluci, kteří pošilhávali ve dne po krásných zlatavých renetách, se nepokusili přelézt plot. To, že se lidé domu i sadu vyhýbali, mělo své dobré důvody. Nakonec si sad pronajal Mick Daly. Spával na půdě nad kuchyní a přísahal, že během pěti nebo šesti týdnů, co tam bydlel, spatřil dvakrát podivný přízrak. Byla to žena v pláštěnce s kapucí, ve splývavých šatech. Kráčela tiše se skloněnou hlavou a s prstem na ústech mezi stromy a za ruku vedla dítě. Tu ženu potkala jednou za soumraku na pěšině, která vedla k sadu, vdova Cresswellová. Zapřísahala se, že podobnou ženu nikdy před tím ani potom už v Chapelizodu nespatriła.

„Vyprávěla mi často,“ pokračovala Sally, „jak na ně narazila v záhybu cesty, vedoucí k olším. Myslela, že je to některá zdejší dáma, a proto se zastavila. Ale ty dvě postavy kolem ní mlčky prošly tiše jako stíny. To dítě táhlo ženu za ruku hned na jednu, hned na druhou stranu pěšiny, ale ona vůbec nezvedla hlavu, ani když se vdova zastavila a pozdravila ji. A starý Dalton, pamatujete se, slečno, na starého Daltona?“

„Jistě, takový kulhavý stařík, nosil starý černý plášť –“

„To je on. Vy máte ale paměť, slečno! Měl nohu zchromlou od kopnutí koněm,“ řekla Sally. „Tak ten Dalton býval podkoním, dával pozor, až se bude pán vracet domů, aby s Oliverem pomohli hraběti se svlékáním. Jednou – byla velmi tmavá noc, měsíc nesvítil – slyšeli, jak psi venku kňučí a škrábou na dveře. Pak někdo zapískal a za oknem se mihl stín. Jako kdyby se hrabě blížil k domovu. Vítr ustal a v tom tichu zaslechli Dalton s Oliverem zase to zapísknutí. Nehýbali se strachem z místa a nikdo by je nepřinutil k tomu, aby otevřeli dveře. Pak vítr tak zaskučel, hů-hů-hů, že to vypadalo, jako by se někdo venku smál, plakal a houkal dohromady.“

Sally se na okamžik odmlčela, jako by se sama zaposlouchala do kvílení větru. Sebrala pletení, které jí kleslo do klína, nabrala očko a pokračovala: „Té noci, co hrabě v Anglii zahynul, poslouchal Oliver – to byl komorník – Daltona, který mu předčítal dopis, v němž hrabě sděloval, že jeho posláním končí a že se co nevidět vrátí. Nakazoval jim, aby připravili dům a tak podobně. Jak Dalton ten list četl, ozvalo se najednou strašlivé bouchání na okno, zrovna tak, jako by se někdo dobýval dovnitř. A pak se ozval hlas samotného hraběte: „Pusťte mě dovnitř! Pusťte mě dovnitř!“ – „To je on,“ povídá komorník. „Pán se vrátil,“ řekl Dalton a oba dva pohlédli na okno s radostí a strachem zároveň. Oliver trpěl revmatismem, a tak šel otevřít Dalton. Odstrčil závoru a zeptal se: „Kdo je tam?“ – Žádná odpověď. Dalton si pomyslel, že hrabě šel asi k zadnímu vchodu, a tak prošel domem, přistoupil ke dveřím a ptá se, ale nikdo se neozval. Vrátil se tedy k hlavnímu vchodu a zavolal: „Je tam někdo? Slyšíte?“ Neozval se nikdo. Dalton se rozhodl, že otevře, protože věděl, že hrabě není rád, když se po domě povykuje. Dalton se modlil k Bohu, protože měl tušení, že tu není něco v pořádku, ale odhodlal se a zvedl závoru. Za dveřmi nikdo nestál. Ani muž, ani žena, ani dítě, ani kuň – vůbec nikdo. Ale něco, co se podobalo stínu psa, něco dost nejasného, co nedovedl popsat, mu proběhlo do domu mezi nohama. Dalton nevěděl, kam se ta podivná věc poděla, jestli běžela do chodby nebo po schodech nahoru, nevěděl ani, co to bylo, ale odpřisáhl, že stín, který se kolem jeho nohou mihl, viděl jasně a přesně. Dalton zabouchl třesoucí se rukou dveře a s tváří bledou jako dopis, který přišel od jejich pána, šel za komorníkem. Když Oliver uviděl Daltonovu tvář, zvedl se a uchopil svou berli jako zbraň. Pobledl a řekl: „Náš pán je mrtev!“ A byla to pravda.

Když se o té příhodě dozvěděla Jinny Cresswellová, která rovněž patřila ke služebnictvu, vyděsila se tak, že málem ztratila řeč. Od té doby si počala všimnout podivných věcí, kterým dříve nevěnovala pozornost. Tak třeba kdykoliv vešla do pánovy ložnice jedněmi dveřmi, ty druhé se rychle zavřely, jako kdyby někdo spěšně odešel. Nebo občas spatřila ve své posteli vyleželé místo, jako kdyby tam

něco těžkého leželo, a to místo bylo teplé, jako kdyby ten někdo, ať už to byl kdokoliv, právě vstal a odešel.

Nejhůř se vedlo ubohé Kitty Haplinové, ta pod dojmem hrozně podívané zemřela. Vyprávěla mi o tom její matka. Kitty nemohla celou noc usnout, protože se jí zdálo, že vedle v pokoji někdo chodí, lomozí s krabicemi, vytahuje zásuvky a povídá si pro sebe. Přemýšlela, kdo to asi může být, když najednou k ní do ložnice vešel hrabě v dlouhé košili, bez paruky, jen se sametovou čepičkou na hlavě. V hrůze se obrátila na posteli a zadívala se do jeho smutného obličejce. Hrabě se přiblížil k jejímu lůžku, sklonil se nad ní, zaklonil hlavu a ona uviděla na jeho krku širokou rudou ránu – měl podržnutý krk! Na nic víc si nepamatovala, protože omdlela. Od té noci nejedla, nemluvila, jen se stále držela matky za ruku a plakala. Stále se ohlížela přes rameno, třásla se, bála se jakéhokoli zvuku. V tom týdnu dostala Kitty horečku a do měsíce zemřela.“

Sally by vydržela vyprávět celou noc, ale protože Liliana mezitím upadla do nevinného spánku, sebrala své pletení a po špičkách se vytratila z ložnice.

Sally do poslední slabiky věřila tomu, co vyprávěla, neboť všechny příběhy byly – jak tvrdila – „z hodnověrných pramenů“. Ale ať už ty příběhy náležely do oblasti zimních pohádek nebo ne, jedno je jisté, že dům byl a dosud je považován za místo, kde straší. Ukazuje na to i spor, který měl lord Castlemallard v roce 1753 s panem Aldermanem Harperem, který od něho dům s prejzovou střechou někdy na podzim předcházejícího roku najal.

Lord Castlemallard byl bratrancem matky jednoho mladíka, který zdědil malé panství, na jehož pozemku stál i Prejzový dům. To panství lord jako poručník spravoval a uzavřel smlouvu o pronájmu s Harperem, který chtěl dům pro svou dceru, provdanou za jakéhosi Prossera.

Harper dům zařídil, opatřil čalouněným nábytkem a na celkovou rekonstrukci vydal značnou částku peněz. Manželé Prosserovi se nastěhovali v červnu, ale už do zimy od nich odešlo několik sloužících. Dokonce i paní Prosserová odmítala v domě bydlet, a tak

si Prosser vyžádal rozhovor s lordem Castlemallardem a řekl mu zcela otevřeně, že nájem ruší, že dům je k bydlení naprosto nevyhovující, protože v něm straší. Navrhoval, aby byl dům, po tom všem, co v něm prožili, zbourán.

Lord Castlemallard podal na Harpera žalobu, aby ho přinutil k plnění smlouvy, ale ten podal protižalobu a připojil k ní osm přísěžných prohlášení, která byla zaslána lordovi k posouzení. Byla to zřejmě neradostná četba, protože lord místo toho, aby je postoupil zpět k soudu, souhlasil se zrušením smlouvy.

Potíže, o nichž hovořil Harper a později i Prosser a paní Prosserová, začaly koncem srpna.

Jednou večer seděla paní Prosserová při západu slunce u okna zadního pokoje a dívala se do sadu, když tu zcela jasně spatřila, jak se zvenčí na kamennou římsu okna pokládá opatrně něčí ruka, jako by pod oknem někdo stál a chtěl se vyšplhat na parapet. Paní viděla jen tu ruku, nic jiného, a ta ruka byla malá, ale pěkně tvarovaná, bílá a silná. Nebyla to ruka mladého člověka, spíše někoho tak kolem čtyřicítky. Paní Prosserová si vzpomněla, že před několika dny došlo ke krvavé loupeži v Clondalkinu, a hned ji napadlo, že ruka patří některému ze zločinců. Zděšeně vykřikla a v tom okamžiku ruka zmizela.

Služebnictvo ihned prohledalo celý sad, ale nenalezlo žádné stopy pod oknem, kde stála řada květináčů, které bránily, aby se vůbec mohl někdo pod okno postavit.

V noci pak bylo slyšet v nepravidelných intervalech lehké klepání na okno v kuchyni. Ženské se hrozně polekaly, a tak vzal sluha ručnici a otevřel dveře do sadu, ale nikoho tam nenašel. Jakmile ale dveře zavřel, cítil, jak na ně zvenčí něco těžkého narazilo a tlačí je ve snaze proniknout do domu. Sluha, který nebyl zrovna velký odvážlivec, se už podruhé dveře otevřít neodhodlal, a i když se klepání v noci ozvalo ještě několikrát, po původci toho zvuku nepátral.

Následujícího dne, asi tak kolem šesté hodiny večer, spatřila kuchařka, jež byla v kuchyni sama, jak se na okenní sklo položila

jemná aristokratická ruka. Pohybovala se po tabuli skla nahoru i dolů, tiskla se na sklo, jako by je pečlivě ohmatávala. Kuchařka vykřikla a počala se tiše modlit. Ruka po několika minutách zmizela.

Po této události se po mnoho dní, zpravidla v noci, ozývalo klepání na dveře. Klepání postupně sílilo, nejdříve to byl zvuk, jako když někdo ťuká kotníkem prstu, a pak se ozývaly rány pěstí. Sluha se otevřít dveře neodvážil, ale volal a ptal se, kdo je za dveřmi, ale nikdo neodpovídal. Bylo jen slyšet, jak ten někdo položil na výplň dveří celou dlaň a jezdí s ní po prknech.

Bylo by omylem domnívat se, že všechny tyto příhody si vymyslelo vystrašené služebnictvo. Tajemných návštěv nebyli ušetřeni ani mladí manželé Prosserovi, kteří, když sedávali po večerech v zadním pokoji, bývali pravidelně vyrušováni klepáním na okno. To klepání se někdy ozývalo slabě jako nějaký signál, jindy byly rány tak silné, že se sklo téměř vysypalo.

To všechno se dělo doposavad pouze v zadní části domu, tam, kde ke stavení přiléhala zahrada, ale v úterý večer, asi v půl desáté, se ozvalo bušení i na přední hlavní vchod a opakovalo se k nelibosti pána a k hrůze paní skoro dvě hodiny.

Pak byl několik dní klid. Obyvatelé domu, služebnictvo i Prosserovi, si oddychli s přesvědčením, že už budou mít pokoj a že strašení bylo dílem nějakého místního dobráka, který se výborně pobavil a rozhodl se s naháněním hrůzy přestat.

Ale 13. září večer šla Jane Easterbrooková, anglická služka, do spižírny pro mléko, a když se podívala na okno, v jehož rámu byl vypadlý souček, viděla, že otvorem je prostrčen čísi prst. Nejprve se objevila jen špička, pak první a nakonec i třetí článek. Prst se v otvoru kroutil, jako by šmátral po západce, jímž byla jištěna okenice. Vyděšená služka pádila do kuchyně a tam omdlela.

Pan Prosser byl muž odvážný a tvrdohlavý a na duchy nevěřil. Byl přesvědčen, že v celé záležitosti má prsty někdo ze služebnictva. Všechno to strašení považoval za nevhodný žert a podvod. Vyčkával, až se mu naskytne příležitost a darebáka nachytá „in

flagranti delicto“. Toto své rozhodnutí si nenechal pro sebe, ale naopak je rozhlašoval s náležitým rozhořčením a výhrůžkami.

Týden byl od klepání pokoj. Jednoho večera – paní Prosserová byla ve svém budoáru a pan Prosser ve své ložnici – oba dva zaslechli známé zvuky u hlavních dveří. V domě bylo ticho, a tak oba dva slyšeli zřetelně, že zvuk má trochu jiný charakter. Pan Prosser vešel do haly a slyšel zřetelně, že někdo klepe na venkovní dveře, slabě a pravidelně, „jako dlaní“. Už už chtěl otevřít, ale pak si to rozmyslel, vrátil se do haly, tiše zavolal sluhu, podal mu dvě pistole, sám si vzal také dvě a vrátil se po špičkách ke dveřím. Všechno šlo tak, jak si pan Prosser přál: Neznámý venku nezpozoroval, že se přiblížili ke dveřím a byl čím dál netrpělivější. Klepání zesílilo a zrychlilo se.

Pan Prosser bleskurychle rozrazil dveře, ale za dveřmi nikoho nespapřil. Pravá ruka s pistolí mu nějakým divným úderem vylétla nad hlavu a cosi mu pod ní prošlo, zlehka se ho dotýkáje. Sluha, který nic necítil a neviděl, se jen udiveně díval na svého pána, který se rychle otočil a rozehnal se pěstí do prázdna. Potom přibouchl dveře.

Od té doby se pan Prosser už nad klepáním veřejně nerozčiloval, dokonce přestal o celé záležitosti mluvit. Naopak, byl teď celý nsvůj, protože si uvědomoval, že vpustil onu neznámou bytost, nebo co to bylo, do domu.

Paní Prosserové o příhodě neřekl nic, odešel okamžitě do své ložnice a tam si dlouho do noci četl v bibli. Když pak ležel a nemohl usnout, zaslechl asi čtvrt hodiny po půlnoci slabé klepání na dveře své ložnice a šátrání dlaní. Vstal a rychle uzamkl dveře a zasunul závoru, teprve pak zvolal „kdo tam?“, ale nedostal žádnou odpověď. Pořád slyšel, že ruka jezdí po výplni dveří.

Ráno bylo služebnictvo doslova zdrceno, když nalezlo v prachu na stolečku v komoře, kam už dlouho nikdo nešel, otisk neznámé ruky. To už byly služby k neudržení a sluhové zmatení a vystrašení k smrti. Pan Prosser si vymyslel nějaké zdůvodnění, ale udělal to jen

proto, že se obával, že zůstane v domě bez služebnictva. Později v přísežném prohlášení vypsal, jak se věci skutečně měly. Pan Prosser sezval všechno služebnictvo a postupně přiložil otisk dlaně všech lidí v domě. Vyzkoušel i ruku své ženy. Stopa v prachu se však lišila od všech dlaní, které pan Prosser vyzkoušel. Sám nabyl dojmu, že podobá-li se otisk nějaké ruce, pak té, kterou spatřila paní Prosserová a kuchařka.

Ať už patřila ruka komukoliv, všichni teď věděli, že onen neznámý už neobchází venku, ale usadil se přímo v domě.

Paní Prosserovou začaly pronásledovat podivné a hrůzostrašné sny. Jedné noci, když pan Prosser vešel do ložnice své manželky, udivilo ho, že neslyší její dech. Na nočním stolečku u její hlavy hořela svíce, on sám nesl druhý svícen a těžkou účetní knihu. Přistoupil tedy k loži, odhrnul závěs a spatřil paní Prosserovou, jak leží jako mrtvá, s nehybnou bledou tváří pokrytou vlhkým studeným potem. A na podušce spatřil hned vedle manželčiny hlavy sedět (jak se zprvu domníval) bílou ropuchu – ve skutečnosti to byla ona ruka. Spočívala na polštáři a prstem ukazovala na ženin spánek.

Pan Prosser mrštil knihou do závěsu, do těch míst, kde se domníval, že stojí osoba, které ruka patří, ale závěs se jen lehce zavlnil a ruka se stáhla dovnitř. Pan Prosser oběhl nebesa a viděl, jak bílá baculatá ruka zavírá zevnitř dveře šatníku. Prudce otevřel dveře, ale v šatníku visely jen několikere šaty. Zavřel tedy šatník a pocítil, že se ho zmocňují lehké mdloby. Okamžitě vzbudil služebnictvo a probudili paní Prosserovou, která upadla do podivného transu. Třásla se, jako by zakusila pekelná muka.

Nesnesitelná situace vyvrcholila záhadnou nemocí jejich tříletého chlapečka, kterého našli v posteli s očima rozšířenýma hrůzou. Přivolaný lékař jeho stav připisoval „vodě na mozk“.

Paní Prosserová, utrpením svého synka úplně zničená, sedávala s chůvou u jeho postýlky, která stála podél zdi čelem ke skříni, jejíž dvířka se nedovírala. Kolem postýlky byl našasený závěs, který sahal asi deset palců nad zem.

Obě ženy vyzvedly, že se dítě pokaždé uklidnilo, když ho vyzvedly z postýlky a posadily na klín. Když viděly, že dítě začíná usínat a je klidné, položily je zpátky na lůžko. Ale chlapeček neležel ani pět minut a už zase křičel, zachvácen hrůzou. Až jednoho dne spatřila chůva – paní Prosserová to rovněž zpozorovala –, že se ze šatníku za závěsem vysouvá tlustá bílá ruka, natahuje se nad postýlku a tlačí dítěti hlavu do polštáře. Paní Prosserová omráčená hrůzou uchopila dítě a utíkala s ním do manželovy ložnice, kde se s chůvou i panem Prosserem uzamkli. Hned nato uslyšeli zvenčí známý slabý klepot.

Podobných příhod bylo mnohem víc, ale jedno se vždy shodovalo: Pokaždé byla spatřena ruka nebo přízrak jakési ruky, nikdy nebyla spatřena osoba, které by dlaň nebo paže patřila. Ta ruka nebyla od těla oddělena, jak by se snad mohl někdo domnívat, zcela určitě patřila k nějakému tělu, ale zjevovala se vždy takovým způsobem, že ten, jemuž patřila, zůstával skryt před zraky lidí.

To je tedy několik příkladů strašidelných jevů, které pozorovalo v Prejzovém domě více než dvacet hodnověrných svědků.

Ve jménu pravdy je nutno poznamenat, že v poslední době se zatím ani ruka, ani tajemné zvuky neobjevily.

A tak, když Liliana usnula s nosíkem v krajkových poduškách a Sally se odbelhala do kuchyně, aby poklidila po večeři, rozhostil se v chapelizodských domácnostech klid a mír, jako kdyby tomu ani nemohlo být jinak.

Zrána příštího dne, když se doktor Toole procházel se svými psy kolem mlýna, spatřil dva kočáry zaparkované před Mosazným hradem, starým domem u řeky. Toole, který si vzpomněl, že dům byl nedávno pronajat na tři měsíce pro pana Dangerfielda, zpomalil trochu v chůzi a těšil se, že spatří toho chválami obestřeného muže. Byl zklamán. Pan Dangerfield nepřijel. Dostavila se jen paní Jukesová, hlučná hospodyně s kyselým obličejem, a s ní přicestovala služka a velká hromada kufrů a krabic. Toole chtěl promluvit s kočím, ale ten nadával na horko, na neposlušné koně a na hospodyně, a tak se obrátil, zavolal psy a vydal se k Fénixu, kde

právě čeledín odváděl do stáje tři jezdecké koně – někdo tedy přece jen přijel.

Příjezd pana Dangerfielda očekávala i podnikavá paní Macnamarová s dcerou. Magnolia nedokázala svou zvědavost skrýt a co chvíli se vykláněla z okna, zdali ten zázračný pan Dangerfield už náhodou nejede.

Doktor Walsingham si vyjel na návštěvu do Prejzového domu. Našel dům plný řemeslníků, hlavní vchod byl dokořán a pan Mervyn, ten strážný duch toho strašidelného místa, přicházel právě po schodišti a přívětivě se na návštěvníka smál. Vysoký štíhlý Mervyn měl černé vlasy až na ramena a jeho melancholický pohled smutných očí v bledém obličejí mu dodával vzezření důstojného klidu. Uvedl faráře do pokoje obloženého cedrovým dřevem a nabídl mu židli u okna s výhledem na zpustlý sad, kde se mezi stromy procházely po nocích ony podivné postavy, o kterých si šeptal celý Chapelizod.

V pokoji byla pouze dvě křesla, ale Mervyn se usmíval a omluvil se faráři za to skromné přijetí a slíbil, že už příště uvítá milého návštěvníka v zařízeném domě.

Mervyn si faráře oblíbil a pociťoval důvěru k tomu rozvážnému muži, který uměl tak vesele vyprávět, smál se hlučně a přátelsky na něho mrkal nevinnýma modrýma očima. Mervyn, který si uvědomoval, jak na něho přítomnost příjemného faráře působí uklidňujícím dojmem, si říkal, že doktor Walsingham musel být před takovými dvaceti lety jistě velmi oblíbený. Byl zdvořilý, čestný, jemný a uměl zažertovat s dámami a potěšit slečny, přestože občas zapomínal, že latina není zrovna jazyk, určený k laškovně konverzaci.

Mervyn hovořil otevřeně a bez zbytečných formalit, a tak farář zjistil, že ten mladý muž nemá žádné určité životní plány. Jen tak lehce si pohrával s myšlenkou, že by snad mohl odjet do Ameriky nebo vstoupit do diplomatických služeb. Ale všechny jeho plány byly právě jen plány. Jediné, po čem doopravdy toužil, byla změna – jakákoliv změna.

Farář Mervyna dlouho nezdržoval. Na zpáteční cestě se potkal s lordem Castlemallardem, který přijížděl s čeledínem v patách zvolna do Chapelizodu. Lord, který vypadal stále tak trochu přiospale, byl považován za dobrého obchodníka, ale ve skutečnosti mu pouze činilo potěšení pokoušet osud. Peněz na to měl dost. Ti zasvěcení věděli, že jeho obchodům by nejvíce prospělo, kdyby se o ně lord přestal zajímat.

Lord jel do města, aby se přesvědčil, zda již Dangerfield dorazil, a teď, když spatřil faráře, zpomalil, aby se k němu mohl farář připojit. S Walsinghamem se stýkal rád, neboť kněz měl urozený původ a mimoto se přiženil do velmi dobré a staré rodiny. Když viděl, že se Mervyn zařizuje v Prejzovém domě, pohoršeně se usklíbl. O Mervynovi se totiž začalo po městečku povídat, že je trochu šílený.

„Je to jistě slušný mladý muž a hezky se obléká,“ řekl lord se zjevnou nespokojeností, „ale nerad se s ním stýkám. Není to jeho vina, ale člověk nedokáže odmyslet – jisté věci! Snad by bylo vhodné, kdyby mu někdo z přátel poradil, aby se neoblékal do toho černého sametu, rozumíte-li mi. Prostě se v jeho společnosti necítím dobře – ten jeho obličej, takový bledý, vypadá jako tvář někoho, kdo je ještě bledší, rozumíte mi? I v jeho voňavkách je cítit pach krve –“. Odmlčel se a chvíli roztržitě pošvihával jezdeckým bičíkem. „Člověk si nemůže dovolit nebýt milý, ale k tomu, aby byl mým vítaným hostem, k tomu se přinutit nemohu. Vy to chápete, Walsinghame, já ho opravdu lituji, snažil jsem se k němu být milý, vždyť to víte. Deset let jsem mu dělal poručníka, spravoval majetek, ale žádnou autoritu jsem u něho nikdy nepociťoval. Já jsem dobrák, pane, ale u všech všudy, lepší by bylo, kdyby se usadil jinde. Ten jeho způsob života bez zaměstnání, zcela nečinný, a to oblékání! A teď ta výstřednost s Prejzovým domem. To není jen můj názor, pane. Začne zařizovat ten starý dům, vždyť je na spadnutí – aspoň se to říká. Copak v něm není dost strašidel? Nutter to také tvrdí a pan Sturk od dělostřelců, neobyčejně rozumný muž, ten také. Je to hnusný dům, vy víte, jaké jsem měl kvůli němu nepřijemnosti.

Copak se tam udrží služebnictvo? A co tu vlastně chce? Jaké má plány? Neřeknu, kdyby se zdržel týden dva, dal vše do pořádku a zase odcestoval, ale on se tu usadí. Lidé ho stejně prokouknou, pane, ať si říká Mervyn nebo Fitzgerald nebo Thompson, to mu nepomůže. Zdejší lidé jsou mazaní. U čerta, pane, pardon, zdejší lidé jsou velice mazaní, řekl bych, že někdy mazanější než Nutter.“

A tak tato jednostranná konverzace pokračovala dál a dál.

Na vysvětlenou je dobře vědět, že Sturk lordovi doporučoval, aby Prejzový dům znovu zakoupil, neboť by to mohla být z mnoha důvodů výhodná koupě. Proto tedy lorda Mervynovy „výstřednosti“ rozčilovaly.

V. Večere v Belmontu

K sídlu generála Chatteswortha vedla cesta lemovaná starými topoly. Přes most a pod rameny jilmových větví se vstupovalo na belmontský dvůr, obklopený výborně udržovanými hospodářskými budovami z bílého irského kamene. Vpředu před statkem se táhl vodní příkop s břechťanem, obrostlou kamennou balustrádou, končící až v zahradě, s množstvím kvetoucích keřů a velkých květináčů. Po dvoře si vykračovali pyšně pávi a po hladině příkopu plavaly labutě. Mohutný irský pes s keltským nápisem na širokém obojku se vyhříval na schodech.

Večere v Belmontu bývaly veselé a příjemné. Generál byl opravdovým hostitelem, byl zábavný a z každé návštěvy se upřímně radoval. Je sice pravda, že jeho historky, které se až příliš často opakovaly, byly snad moc dlouhé, ale v jeho srdečném podání si je každý rád vyslechl. Generál zaměstnával výborného kuchaře a v jeho sklepech ležely sudy s tím nejlepším vínem. Když se pohodlně opřel ve svém křesle a v krbu praskal oheň, každý se v prostorné belmontské jídelně cítil jako doma.

Slečna Rebecca Chattesworthová, majestátní ve svém brokátu, přijala Puddocka velmi formálně. Sotva se dotkla konečky svých prstů jeho ruky. Bylo jasné, že si její přízeň bude muset získat.

Když Puddock vstoupil do salónu, spatřil hezkého neznámého muže v hnědofialovém sametovém obleku, jak se opírá o opěradlo židle a hovoří mile se slečnou Gertrudou. Ten muž byl Mervyn. Puddock si potřásl rukou s kapitánem Cluffem a odporoučel se, aby pozdravil milou a věčně vystrašenou paní Sturkovou. Hovořila právě s mužem s bledým obličejem a nápadně vysokým čelem. Puddock na cizince pohlédl jen krátce, ale okamžitě si uvědomil, jak je tvář toho muže zvláštní. Celá jeho postava vyzářovala jakési zvláštní magické kouzlo, kterému Puddock nerozuměl. Muž byl oblečen velmi střídme, ale s dokonalou elegancí. Byl bez paruky, měl úplně bílé, po stranách trochu nakadeřené vlasy, sčesané

dozadu pod sífku. Když Puddock paní Sturkovou pozdravil, cizinec vstal a uklonil se. Na nose měl stříbrné brýle.

„Tuctová tvář,“ řekl o tom muži generál, když se společnost rozcházela.

„Žádná tvář,“ rozhodla slečna Rebecca. „S takovým čelem a nosem nemůže být ani tuctová.“

Faktem zůstává, že rysy toho muže byly prosté, ale celkový výraz tváře byl zvláštní. Podivná bledost. Inteligence. Sarkasmus.

Generál vykročil, aby Puddocka s mužem seznámil.

„Pane Dangerfielde, dovolte, abych vám představil svého dobrého přítele, poručíka Puddocka.“ Otočil se. „Poručíku Puddocku, pan Dangerfield.“

Následovalo několik poklon doprovázených slovy „váš služebník“ a „jsem nadmíru potěšen“ a konverzace se vrátila do obvyklých forem.

Puddock postřehl, že paní Sturková Dangerfieldovi vykládá o lidech z Chapelizodu. Dangerfield pozorně naslouchal. Sám ji totiž k tomuto tématu přivedl a obratně se ho přidržoval, neboť byl generálem, který nehodlá manévrovat v neznámém terénu.

A tak paní Sturková – k potěše své i pana Dangerfielda – povídala a povídala. Využívala chvíle, kdy nebyla pod dohledem svého manžela, který její upovídánost nelibě nesl. Bez špatného úmyslu vypověděla Dangerfieldovi všechny místní klepy. Byla to neškodná, celkem roztomilá paní, milovala nade vše děti, hlavně ty svoje, které by byla samou láskou úplně zkazila, nebýt toho, že se třásly (a paní Sturková též) před otcem Sturkem, kterého jeho žena považovala za nejchytřejšího a nejstrašnějšího muže v Chapelizodu a nikdy ani na okamžik nezapochybovala o tom, že si to ostatní myslí rovněž.

Paní Sturková nosila elegantní šaty, bohužel stále tytéž, její ložní prádlo bylo vždy dobře vyvětrané, služby trochu drzé, ale Sturkovy krajky a jemné prádlo byly vždy v nejlepší pořádku. Občas si poplakala nad malinových džemem, kterého vařila velké množství a posílala doktoru Walsinghamovi. Měla ho ráda a pomáhala mu

s katechismem mezi dětmi. Vcelku se podobala paní Nutterové, mezi nimiž byla tajná a neveřejná váda, neboť obě dvě si myslely, že muž té druhé kuje nějaké pikle proti jejímu manželovi.

U večere se kapitán Cluffe bez obav posadil vedle slečny Rebcy. Znal velmi dobře všechny její vášně a slabé stránky, jako ostatně v Chapelizodu každý, a tak si obratně vybíral témata, která by ji mohla zajímat a o kterých si ráda povídala. Ukázalo se, že Cluffe zvolil správnou taktiku. Kdykoliv o něm později byla řeč, vždy poznamenala, že kapitán Cluffe je „velmi společenský a milý mladý (!) muž“.

Večere proběhla rychle a příjemně. Gertruda Chattersworthová seděla mezi zamilovaným Puddockem a záhadným panem Mervynem. Puddockovi, který slečnu bavil celým svým divadelním uměním, plynul čas jako na růžovém obláčku, neboť Gertruda se tvářila pobaveně a co chvíli ho vyznamenávala příjemnými pohledy a úsměvy.

Je velmi složité rozpoznat, co mladé dámy nejvíce zajímá, k čemu směřuje jejich láska a co si oškliví, a tak si Cluffe myslel, že Puddock, který se dnes překonával v žertování a jehož podivínské chování se všem u stolu zdálo originální, ten Puddock, kterého si méně vzdělaný Cluffe vážil pro jeho zálibu v „čtení knih“ (a do této kategorie řadil i zájem o divadlo a psaní básní, kterým rozuměl jen zpolovic) – zkrátka Cluffe si myslel, že by byla slečna Gertruda spokojenější, kdyby mohla upovídáného poručíka vyměnit za dřevěnou figurínu s vojenským stejnokrojem, která by vedle ní seděla dekorativně u stolu a měla oči, ale neviděla, a měla uši, ale neslyšela – a hlavně byla němá. Prostě kapitánovi se zdálo, že slečna Gertruda dává rozhodně přednost hezkému a melancholickému cizinci.

Když se dámy odebraly do obývacího pokoje na šálek čaje, Puddock, protože byl šlechtným sokem, přemohl svou nechuť a dal se s Mervynem do debaty. Zjistil, že ten muž je zběhlý v mnoha věcech, o nichž toho sám moc nevěděl, a zjistil, že pilně na pevnině navštěvoval divadelní představení.

Generál hostil právě společnost vínem, které se pilo na svatbě jeho otce. Dangerfield k tomu vyprávěl staré historiky o vínech a milovnicích vína, k nimž rozhodně patřil. Potom generál vyzval Cluffa s Puddockem, aby společnosti zazpívali, a dvojice přednesla duet, který dopadl celkem dobře, přestože ani jeden ze zpěváků neměl zvláštní hlas. Pak přišla řeč na velrybí maso, které Dangerfield, jak sdělil společnosti, jedl, a Puddock si okamžitě vzpomněl na výtečný recept, podle kterého se ryba vyjme z ledu a hodí se celá do vařící vody. Popisoval to s vážnou tváří a generál se celý otřásal smíchem.

Červené víno bylo výtečné – jako ostatně všechna generálova vína – a Dangerfield sám pronesl několik slov na jeho chválu a pak odhadl k údivu hostitele správně ročník. Od toho okamžiku na něho počal generál pohlížet jako na znamenitého muže.

Doktor Sturk srkal tiše svůj nápoj a hleděl zamyšleně na Dangerfielda. Když ho Dangerfield oslovil, trhl hlavou, jako by se probudil ze sna, a vypadl zcela z konverzace, přestože si připravil velkou řeč o tom, jak by si představoval správcování majetku lorda Castlemallarda a v níž by odhalil všechny Nutterovy chyby, nepoctivost a nedostatky.

Už když vstoupil před večeří do jídelny a spatřil Dangerfielda u okna, kde listoval v nějaké knize, zdálo se mu, že ten obličej někde viděl. Když pak seděl u stolu přímo proti němu a viděl tu tvář ostře a přesně jako malovaný portrét, zanechalo to pozorování v Sturkovi zvláštní nepříjemný dojem a ještě dlouho se mu pak hlavou honily různé dohady.

Dangerfield se o Sturka nijak zvlášť nezajímal. Se zřejmým potěšením se věnoval své míse. Sturk ho odhadoval tak na osmačtyřicet až pětapadesát let, zkoumal každý rys jeho tváře, poslouchal jeho drsný hlas a ještě drsnější smích, ale vše, k čemu se ve svých úvahách dobral, byl pocit, že se s tím mužem už někde setkal a nebylo to setkání příjemné. „Určitě mi způsobil nepříjemnost,“ uvažoval. „Nebylo to v Chesteru... nebo ta bitka

v Tauntonu? Dangerfield? Dangerfield? Nebo ten souboj s Dickem Luscomem?"

Sturk o Dangerfieldovi přemýšlel i doma v posteli (celou noc neusnul), neboť ten člověk a jeho jméno nebylo jen chybou ve Sturkově paměti, ale, jak doktor tušil, i předzvěstí nějakého nebezpečí nebo nepříjemnosti.

Když se pánové potěšili výborným vínem, odebrali se pomalu do obývacího pokoje, kde se Puddock okamžitě připojil ke slečně Gertrudě a chtěl pokračovat ve své písni, kterou se tentokrát rozhodl naladit na sentimentálnější notu.

Později předvedl Puddock na generálovu prosbu jeden ze svých zdařilých sólových výstupů a pak ještě jeden, tentokrát Othella, který si přítomní vyžádali, protože herec Barry, který tuto roli hrával, byl velmi oblíben.

Slečna Rebecca se na výstup přišla podívat. Ale protože ona byla přívrženkyní divadla ve Smock Alley a herce Mossopa, a nikoliv scény v Crow Streetu, kde hrával Barry, a protože si myslela, že v Puddockově výstupu rozeznala několik Barryho gest, což považovala za provokaci, znovu se na Puddocka rozlítla.

„Divadlo v Crow Street bylo postaveno, aby zruinovalo staré divadlo! Byla to chamtivost, pane! Co na to říkáte?“ Puddock se neodvážil říci ani slovíčka. „Chamtivost, ano, pane, chamtivost, nemusíte se tak koukat, chamtivost je dnes modlou! Předpokládám, poručíku, že jste alespoň třikrát nahlédl do bible, a tak doufám, že vy – jako každé nemluvně v našem království, souhlasíte, že to byla obyčejná zášť. A zášť, jak praví Písmo, je zločinem,“ zarazila se a mávla odmítavě rukou. „Zapomněla jsem, že si poručík Puddock s něčím tak malicherným, jako je zločin, nedělá žádné starosti.“

Puddock dnes večer už asi podesáté zrudl, ale žádná odpověď ho nenapadala, protože se ještě nikdy nezabýval úvahou, podle které by mohlo být divadelní podnikání pánů Barryho a Woodwarda posuzováno jako modlářství a zločin. Naštěstí si vzpomněl na radu lorda Castlemallarda, určenou právě pro podobné situace. Hluboce se uklonil – po tomto projevu rezignace boj utichl.

Dangerfield, stejně jako Mervyn, už společnost opustil. Po nich odešel doktor Sturk a paní Sturková. Puddock a Cluffe, kterým přátelský poměr ke generálovi dovoľoval, aby zůstali až do konce, se loučili.

Puddock odcházel v dobré náladě a ještě více zamilovaný, Cluffe si vybavoval v mysli úspory slečny Rebeccy, oněch 20 000 liber, které dostane ten, kdo by po jejím boku vydržel. Cluffe věděl, že Becky dostávala v mládí velmi slušné nabídky a všechny odmítla. Ale šediny přinášejí moudrost (měl je Cluffe i Rebecca) a ženy bývají praktičtější, když času ubývá a kapitán si pomyslel, že je teta Rebecca ženou, již si lze oblíbit. Věděl, že má volné pole, že je hezký příjemný důstojník - ne tak mladý, aby svatba byla považována za bláznovství nebo podlost, ale ne zase tak starý, aby nedovedl zvolit pravý cit. Pro jistotu ale bylo nutné zvážit vše. Rebecca měla podivné koníčky a nápady. Cluffe je znal všechny a uměl jim čelit. Byla v pokročilém věku a měla svou vlastní vůli, kterou dokázala prosadit. Na druhé straně vah ale byly peníze, pádný a příjemný důvod, kterým nemohl nikdo otrástit. A když chtěla, byla uhlazená, klidná, důstojná, uměla se dvorně pohybovat, mávat vějířem a vést duchaplné hovory a Cluffovi se zdálo, že právě taková žena by měla jako paní Cluffová vítat hosty v jeho domě.

A tak oba dva zamilovaní důstojníci přešli most a v teplé a voňavé noci pod hvězdnou oblohou se zastavili, otočili a zadívali se na belmontské cimbuří, stáli tam, každý zabrán ve své vlastní úvahy, a pod nimi šuměla řeka. Po několika minutách se vydali k domovu, před Fénixem si srdečně potřásli rukama a jako vojáci, kteří vybojovali společný boj, se rozešli každý svým směrem.

VI. Pan Dangerfield navštíví chapelizodský kostel

Příštího rána si vyjeli lord Castlemallard, Dangerfield a Nutter do Chapelizodu. Prohlédli si statky západně od města a navštívili staré i nové přádelny, zkontrolovali lomy a vápenné pece, prošli se mezi poli a pak se lord vrátil k snídani. Dangerfield s Nutterem se zastavili u kostela, a když viděli, že dveře jsou otevřené, vstoupili dovnitř.

Bob Martin opravoval cosi mezi lavicemi a kostelník Irons postával na druhé straně lodi u oltáře a nahlížel do modlitební knihy. Nutter zavedl Dangerfielda k lavici lorda Castlemallarda a Dangerfield si všiml, že by potřebovala novou podlahu a také barvy na šlechtickém erbu že by potřebovaly oživit.

„Jedna rodina z Inchicore požádala o místo v této lavici,“ řekl Dangerfield. „Tady z východní strany. Asi tak stopu a devět palců.“ Dangerfield přiložil k lavici jezdecký bičík, aby si to přeměřil.

„To je v pořádku,“ řekl Nutter. „Pan Langley dostane místo na druhé straně.“ Pokýval na Ironse. Irons se přišoural, opřel se o vrátka lavice a očekával rozkazy.

„Langleyovi měli tuto lavici?“ zeptal se Dangerfield.

„Ano, pane,“ řekl Irons.

„Komu patří teď?“

„Vlastní ji jeho důstojnost doktor Walsingham.“

Vyšlo najevo, že farář zabránil válce mezi farníky tím, že vyměnil velkou čtvercovou lavici domu v Salmonfallsu za malou, v níž až doposud sedávali členové rodiny z Inchicore, a v kostele zase zavládl mír.

„Ještě se na to podívám,“ řekl Dangerfield a prošel za Ironsem k hrobce uprostřed lodě.

„Pochovávali jsme tady v noci minulého pondělí,“ řekl Irons za Dangerfieldovými zády.

„Ano?“ řekl Dangerfield suše.

„Byla to hrozná aféra.“

Dangerfield stál s rukama v kapsách, přečetl si nápis na kameni a slabě hvízdal. Nebylo to zrovna uctivé, ale Dangerfield byl pán a mohl si to dovolit. Kostelník ho mlčky pozoroval se záhadným úsměvem na rtech.

„Někdo tu musel vykonat velmi nepříjemnou povinnost,“ řekl Dangerfield přísně a zadíval se na kostelníka.

Kostelník sklopil oči k podlaze a zavrtěl hlavou.

„Pěkný kostel,“ řekl Dangerfield. „Hezké městečko a příjemní lidé. V řece je čistá voda. Jsou tam pstruzi?“

„Jen menší – nic zvláštního. Nikdo je nechytá. Jen já,“ řekl kostelník.

„Vy jste kostelník?“

„Ano, pane.“

„Z Dublinu?“

„Narodil jsem se tam a vyrostl, pane.“

„Dobrá. Já jsem Dangerfield, Ironsi. Správce lorda Castlemallarda,“ řekl Dangerfield a dal kostelníkovi půlkorunu. Vyšli s Nutterem z kostela. Nutter odjel a Dangerfield zašel do krámků pana Clearyho a svým lakonickým způsobem mu položil v pěti minutách padesát otázek. „Ten dům za rohem s rozbitou střechou patřil lordu Castlemallardovi? – Kde stojí ten dům, kterému se říká U lososa? Co obchody, jdou dobře? – Slyšel jsem, že jsou v řece pstruzi. Berou? Je tu někdo, kdo zná řeku dobře? Kostelník? Co je to za člověka? Čestný a spolehlivý muž? – Dobře! Mohl byste mi prokázat laskavost a zařídít, aby k němu někdo zaběhl a vyřídil mu, že pan Dangerfield, který bydlí, jak jistě víte, v Mosazném hradě, by mu byl zavázán, kdyby si vzal prut a náčiní a vyrazil s ním v deset hodin k řece?“

Phil Cleary uctivě poslouchal, když ten stříbrovlasý panovačný muž, o kterém se říkalo, že je velmi bohatý, přednášel své přání. Dangerfieldova rozhodnost zapůsobila. Irons se skutečně v určenou hodinu objevil se svým prutem a vydali se k řece.

Kostelník měl ječivou a hádavou ženu, která ho titulovala výhradně „darebáku“ a „starý lakomče“ nebo „hade“. Byla to postarší, tlustá, škaredá žena a věděla o tom. Hrozně žárlila. Irons si jejího vyvádění příliš nevšímal, věděl, že nejlepší taktika na její křik je mlčení. Miloval svůj rybářský prut a klikaté břehy řeky Liffey. Ironsová se domnívala, že její zchátralý manžel je největším proutníkem v kraji, a pokaždé, když nevěděla, kde právě Irons je, chodila si vylévat svůj žal k Devereuxovi, který byl jejím nájemníkem. Devereux měl ty návštěvy rád, krátily mu odpoledne, odložil vždycky knihu, přinesl sklenici sherry a okouzleně naslouchal. Nikdo neznal tolik nadávek a nedokázal je seřadit v tak okouzlující periody jako právě Ironsová.

„Co mám dělat, kapitáne?“ naříkala. „Už zase táhl k Islandskému mostu, ten podlý had! V tom má sukně ta slečinka! Ale já nejsem takový osel, já vím, co dělá. S tou Megy Partletovou si to vyřídím. Ta coura jedna si myslí...“ to vše v přívalu slzí.

„Madam,“ těšil ji kapitán, „jen neplačte. Nevěra je známa už z dob starého Říma, v Salamance, Ballyporeenu, Benátkách a v padesáti jiných městech muži hřešili a podváděli své ženy.“

„Já vím, že mužští jsou na celém světě stejní barbaři! Hrubíáni!“

„Třeba šel jen k řece, když si bral prut.“

„Prut, jistě. Já moc dobře vím, kde on ten svůj prut potřebuje!“

„Ale madam,“ naléhal kapitán, „buďte ráda. Po dvaceti letech manželství! Alespoň víte, že je to stále ještě muž.“

„Vy jste všichni stejní,“ křičela Ironsová. „Kde je spravedlivost? Soucit? Pořádek? Ale já mu to zatrhnu. A hned! Zajdu za jeho důstojností, nepřesvědčujte mne, za Hughem Walsinghamem, doktorem bohosloví a chapelizodským farářem, zajdu k němu a všechno mu řeknu.“

„Až s ním budete mluvit, madam,“ řekl Devereux, „zeptejte se ho, když nevěříte mně, a on vám řekne, že nevěra existovala už v době, kdy Sarah se hádala s Hagarovou. Podle všech velkých spisovatelů, Plinia, Straba, učinila Juno, Dido, Eleanora, královna

anglická i paní Partridgová, o níž se dočítám zde ve svazku Toma Jonese – všechny si myslely, že udělaly stejný objev jako vy.“

„Pěkné křepelky, hezká zvěř pro kostelníka farnosti,“ říkala Ironsová, které smysl kapitánova proslovu unikl. „Když si představím, co s nimi vyvádí, tak se divím, jak po tom všem může klidně ministrovat, dívat se věřícím do očí a zpívat svaté žalmy.“

„Netřeba se divit, madam,“ řekl Devereux s prstem mezi stránkami knihy. „Věřte učenci, který praví omnibus hoc vitium est cantoribus.“

Veselý kapitán Devereux dobře věděl, že latina má na ženu mocný vliv. Pokud jde o Ironse, kdyby provedl jen polovinu toho, z čeho ho jeho žena vinila, musel by to být hrozný zvrhlík. Je sice pravda, že kostelník, ač působil slušným dojmem, měl rád sklenici s punčem, a když se napil, byl mlčenlivý a zatrpklý, že se občas v noci vracel nejistým krokem a že jeho prsty šmátraly nejistě trochu déle kolem zámku, že se jeho jazyk zaplétal, když mumlal své stručné „zamkni dveře, Marjory“ nebo „podej mi svíci“, je pravda, že rád střílel při církevních slavnostech a byl trochu indiskrétní, ale rozhodně to způsobily spíše žárlivé výjevy jeho ženy než náruč nějaké dívky.

Ale protože žádné řeči nezůstanou bez odezvy a z Ironsovy věštírny se doneslo k chapelizodským uším všechno možné i nemožné, lidé vrtěli hlavami a říkali pochybovačně: „Vždyť je přece tak staromódní, kdo by to do něho řekl – čím déle je v kostele, tím víc tichá voda břehy mele,“ atakdále.

Právě když se Ironsová asi po sedmé rozhodovala, že půjde za farářem Walsinghamem a všechno mu řekne, spatřil kapitán Devereux, který se už začínal nudit a krátil si chvíli pohledem z okna, jak od řeky přichází Dangerfield, doprovázený záletným kostelníkem.

„Hleďte, madam,“ řekl Devereux Ironsové. „Tady máte toho zrádce. Podívejte se, ten nemrava svádí k neřestem i pana Dangerfielda. Ti pokrytci! Pro jistotu mají v košíku pstruhy, aby se

mohli vymlouvat, že byli na rybách. Ta Megy Partletová, kdo by to do ní řekl? Hned dva a takhle po ránu! Zvrhlíci!“

„Jestli to neudělal dnes, udělá to zítra,“ řekla Ironsová a rychle ze svého hněvu vystřízlivěla. „Nemá mě nechávat v takové nejistotě. Co kdyby se utopil? Proč neřekne, že ho pán potřebuje? Proč mi nikdy nic neřekne?“

A pozornost paní Ironsové se upnula k Dangerfieldovi, který se Ironsovi při loučení lehce poklonil.

Asi za dvě minuty spatřil Devereux paní Ironsovou, jak se ubírá k Mosaznému hradu, aby se na vlastní uši přesvědčila, jak to vlastně se zmizením jejího manžela „doopravdy“ bylo.

VII. Rozhovor v prežzovém domě

Nálada doktora Sturka se časem nelepšila. Od chvíle, kdy spatřil v Belmontu Dangerfielda, byl stále zamýšlenější a dokonce i zlostnější. Často odcházel do města a domů se vracel až pozdě v noci. Před paní Sturkovou mluvil nezřídka kdy hrubě o Toolovi a Nutterovi, kdo by ho byl slyšel, musel by se domnívat, že se ti dva muži proti němu spikli a usilují o jeho bankrot. Byli to prostě „idioti a fušeři, kteří dělají takové voloviny, že svého chlebodárcе lorda Castlemallarda určitě přivedou na mizinu, a jeho do hrobu“. Lord si totiž vybral Nuttera za správce a Sturk Toola za svého doktora. Sturk byl přesvědčen, že právě on má génia pro podnikání a ten „odporný budižkničemu Nutter je husa a úplný hlupák“.

„Ale Barney, já vím, že jsi moudrý, moudřejší než ti dva šejdíři dohromady,“ chlácholila ho paní Sturková, zatímco se Sturk rozvaloval ve podkácích u krbu.

Sturk si rád občas zasppekuloval, ale jen tak bezpečně, aby moc netratil, a když se na něho štěstí usmálo, vytahoval svazek bankovek, klel a chechtal se, a pak zase upadal do trudnomyslnosti a stěžoval si, že kdyby nebylo té prokleté nemocnice a kasáren a cvičení, mohl by vydělat celé jmění. Sám tomu skoro věřil. Bylo o něm známo, že dovede bystře myslet a rychle se rozhodovat, i když ne vždycky správně. Jeho největší umění spočívalo v tom, vypudit někoho z místa, aby je získal pro sebe.

Příroda ho ale obdařila i řadou dobrých vlastností: staral se pečlivě o své potomstvo, miloval svou ženu a rád ji viděl hezky oblečenou, často myslel na své chlapce a dbal na to, aby se jim dostalo dobrého vychování, řídil obratně domácnost, neměl žádné neřesti a nákladné záliby, byl tvrdý, ale poměrně spravedlivý muž, pomíneme-li útoky na Nuttera a Toola.

Neklid a záhada kolem Dangerfieldovy osoby jej neopouštěly a připočteme-li k tomu ještě jiné starosti, vyjdou nám z toho

probděné noci a mrzutá nálada. Paní Sturkové o záhadě, kterou se zabývá, nic neřekl.

Svěřoval se sice své ženě často, ale nikdy ne zcela.

Dangerfield měl rovněž své problémy, kdo je nemá? Jeho domácnost byla skromná. Měl jen hospodyni a dvě služky, sluhu, podkoního (který spal ve Fénixu) a dva krásné koně. Jeho výbava byla elegantní a jeho chování švihácké a trochu zpupné. Sloužící z něho měli hrůzu. Rád pořádal hony a zakládal si na vlivu, který měl u lorda Castlemallarda.

Dangerfield utrácel v Anglii jen o málo víc než tady v Chapelizodu. Jediná věc, které se nehodlal vzdát, byla jeho stáj. Lord Castlemallard, který obdivoval jeho šetrnost, říkal: „Ten člověk je hotový zázrak. Jak si dokáže udržet autoritu, aniž dává svým lidem víc než skopový řízek a skleničku sherry, to je pro mne záhada. Já bych to neuměl, jak jistě víte!“

Ale Dangerfield toužil po přepychu. Měl rád Evropu a zakoupil si krásný kouteček u Ženevského jezera. V tomto svém edenu plném květin a ovocných štěpů, mramoru a vín, zrajících ve sklepě, v domě se zimní zahradou, s několika obrovskými akvárii a dalšími vymoženostmi, tam hodlal důstojně trávit dny svého stáří. Jak často snil, i se svou ženou. Dosud se pro ženitbu nerozhodl, ale uvědomoval si, že dospěl do věku, kdy se bude muset počestně oženit, nebo se rozhodnout pro prázdnotu a smutek neutěšeného celibátu.

Nikdo neměl sebemenší důvod pochybovat o Dangerfieldově poctivosti. Nejsou-li po ruce důkazy, je každý člověk čestný a spravedlivý. Kdyby někdo požádal o zhodnocení jeho charakteru lorda Castlemallarda, uslyšel by samou chválu.

Jiný úsudek si ale mohl utvořit chapelizodský občan o panu Mervynovi, který přicestoval do městečka v noci a k tomu ještě s rakví tak záhadnou, jako byl on sám, a který žije samotářsky v Prejzovém domě poblíž Balyfermontu, navíc v domě, kde straší.

Dangerfield o panu Mervynovi mlčel. Nikdo si nebyl jist tím, zda o něm vůbec něco ví, ale přesto ho zahrnovali pánové v klubu

otázkami o jeho původu, ale Dangerfield se odpovědi vždy vyhnul, k mrzutosti doktora Toola, který o záhadném cizinci pronášel nejroztodivnější teorie.

Lord Castlemallard cizincův původ znal, ale v Chapelizodu se objevoval jen zřídka, a to ještě vždy na koni, jinak pouze dvakrát nebo třikrát do roka na slavnostním obědě v dělostřelecké jídelně, a pokaždé kdykoliv padlo Mervynovo jméno, mluvil raději o něčem jiném, jako by chtěl říci: „Prosím, abyste si povšimli, že na toto téma nechci hovořit.“

A doktor Walsingham? Ten, když se rozhodl, že o něčem zachová mlčení, tak tajemství také stoprocentně zachoval.

První ztratil nervy doktor Toole a pod záminkou, že sluhu Tima Molloye rozbolely zuby, se vydal do Prejzového domu. Doufal, že se s panem Mervynem setká a vyzví něco o jeho minulosti.

Starého Molloye ta výprava stála stoličku. Při odchodu se Toole opravdu potkal s panem Mervynem, připomněl mu jejich rozhovor ve Fénixu, a když zjistil, že pan Mervyn odchází do Chapelizodu, nabídl mu svůj doprovod. Cestou ho bavil chapelizodskými drby, vyprávěl mu anekdoty o všech občanech městečka a pan Mervyn se tvářil překvapeně a trochu netrpělivě. Doktor mu povídal všechno možné o sobě a o své rodině v domnění, že tím otupí podezřívavou cizincovu rezervovanost. Nakonec, když už nevěděl, jak dál, pověděl mu všechny pověsti, které kolem postavy pana Mervyna v Chapelizodu vyvstaly.

„Také se říká, tedy, kolují takové dohady, že nejste – cosi kolem vašeho původu –“ řekl Toole tónem, který naznačoval hluboké pohrdání těmi, kdo takové pomluvy roztrušují.

„To je lež, pane,“ řekl Mervyn a pohlédl doktorovi zpřímá do očí. „Proč mě nenechají na pokoji?“

„To je zbytečná otázka,“ řekl Toole. „Nikde nenajdete takovou poradnou katolickou společnost jako v Chapelizodu. Samí mluvkové a drbny, pane. Všechny oči stále otevřeny, všechny jazyky v pohybu. U čerta, pane, je tu asi padesát starých panen, sluhové, lokajové, řeči u karet, v klubu, na ulici, u krbu, řeči, samé řeči.“

„Dovolte, abych vám popřál dobré ráno, doktore,“ řekl Mervyn, pokynul hlavou a spěšně se od Toola odloučil.

„Určitě jde do Belmontu,“ pomyslel si Toole. „Je to uzavřený, nepříjemně uzavřený člověk. A slečna Chattersworthová o něm vůbec nic neví a přesto, určitě tam nechodí jen tak pro nic za nic. A je pyšný! Vsadím se, že se brzy s někým střetne. Pistole nebo šavle to tajemství rozluští. Lidi stejně všechno vyslídí, to jeho tajemství! Pche, jakýpak povyk! A proč? Žádné tajemství neexistuje, alespoň v Chapelizodu. Každý ví, kdy mám k obědu dršťky a kde mám záplatu. To jeho tajemství určitě nestojí ani za tu námahu. Tajemství, pch!“ pohrdlivě se zasmál, zvážněl a mumlal si do kroku: „Přál bych si je znát!“ A kráčel zamyšleně po mostě.

Rostoucí intimnost mezi Mervynem a slečnou Gertrudou Chattersworthovou sledoval Dangerfield s nelibostí. O panu Mervynovi věděl své a pozoroval chování slečny Gertrudy s rostoucím zájmem. Uvažoval: „Nikdo zde zřejmě netuší, kdo Mervyn je. Já to vím. Bylo by neomluvitelnou lehkovážností, kdyby taková pěkná dáma měla být obětována jen proto, že jí nikdo v pravý čas neřekne pravdu.“

A když si Dangerfield usmyslil něco provést, nikdo ho nedokázal zastavit.

Ještě toho dne Mervyn vycítil, že se vůči němu změnilo chování doktora Walsinghama i slečny Rebeccy. Mrzelo ho to tím víc, že marně hledal důvod.

Doktor Walsingham, se kterým se Mervyn potkal na lávce před domem, projevil značnou nervozitu, vážně a s politováním se na něho zahleděl, položil mu ruku na rámě a chystal se něco říci, ale když spatřil, že je pozorují lidé, zarazil se a spěšně se s Mervynem rozloučil.

Obě dámy v Belmontu se tvářily, jako by se dozvěděly nějakou pobuřující zprávu. Teta Rebecca přijala Mervyna chladně a bez úsměvu, odměřeně prohodila několik společenských frází a dlouhými pomlkami naznačila, že by mohla povědět mnohem více. Prostě chovala se podivně a skoro neslušně.

I Gertruda, která byla sice milá jako vždy, pobledla, když Mervynovi podávala ruku, oči se jí rozšířily nějakou poplašenou zvědavostí, a Mervyn, který pochopitelně neobvyklé chování zaznamenal, měl pocit, že se Gertruda jen tak tak brání slzám. Proto se s těžkým srdcem brzy odporoučel a odešel.

Mysl slečny Rebecy byla tak zaměstnána psy, veverkami, papoušky, starými ženami a zločinci, že se vůbec nevěnovala hře, a když ji přátelský šepot upozornil, že je na řadě, zpozorovala, že ztratila všechny trumfy. Vinu ale nedávala sobě. Obrátila se na svou ubohou neter a zle ji vypeskovala. Bylo zřejmé, že pro příští chvíle a snad dny přízeň své tety ztratila. Nevěděla ještě, zda má Mervyna ráda, a tak jí zbývala jen Liliana Walsinghamová, komu by se se svým trápením svěřila. Mladé dívky zpravidla svá tajemství skrývají až do té doby, kdy už je nemohou unést, a to bývá často pozdě.

Teta Rebecca se už hry nabažila, rázně vstala a přinutila tím ostatní k odchodu. Gertruda se polekaně zvedla z křesla a v jejích rozšířených očích bylo znát, že svůj sen o lásce nestačila dosnit.

Mervyn potkal faráře Walsinghama u kostela a doktor ho požádal, aby jej doprovodil do parku. Tentokrát s ním doktor sice vážně, ale přesto vlídně hovořil. Mervyn krácel zamyšleně, čas od času se zastavil a utrl stéblo trávy. Na zpáteční cestě, někde u chapelizodské brány, se zase pro změnu zastavil farář a začal vykládat o tom, že manželství je nejen záležitost srdce, ale též svazek duchovní a smluvní závazek (což několikrát zdůraznil) a poznamenal, že hlavně židé jsou v těchto otázkách přísných názorů. Pak se otočili, znovu prošli parkem a pan Mervyn, který při doktorově řeči ztateně pobledl a rozčileně cupoval v prstech květ macešky, se rozhovořil pomalu o svých plánech a zmínil se o jakémsi jmenování a o pobytu v Paříži a požádal doktora, aby si o této záležitosti přečetl několik dopisů. Na faráře to udělalo zvláštní dojem, zatvářil se překvapeně a pak se s Mervynem rozloučil.

Když Mervyn odešel z Belmontu, došlo v salónu mezi dámami k této rozmluvě:

„Já jsem, madam, nekoketovala,“ řekla Gertruda upjatě.

„Pak se ovšem musím domnívat, že to bylo myšleno vážně. Můžete mi říci, slečno, kam až ten vztah dospěl?“ zeptala se teta Rebecca.

„Nevzpomínám si,“ pravila chladně Gertruda.

„Projevil vám své city?“

„Co na tom záleží,“ odpověděla mladá dáma.

K dalšímu setkání slečny Gertrudy s Mervynem došlo na louce u řeky, kde uspořádali důstojníci K. I. D. slavnostní oběd. Pozváno bylo asi půl tuctu mladých dívek.

Teta Becky, která stála pod stromy na druhém konci louky, sledovala jejich tete-a-tete se značnou nervozitou. Propásla vhodný okamžik, kdy by jim ještě mohla zabránit ve schůzce a jejich setkání zmařit, a tak napínala zrak a snažila se z chování mladého muže vyčíst, jak rozhovor probíhá. Vypozorovala, že Mervyn zřejmě na slečnu Gertrudu naléhá.

I Gertruda byla neobvykle neklidná, nervózně otrhávala květinu a klopila zrak. Gertruda rozhodně nepatřila mezi ty dívky, které se bez rozmyslu vrhají do ztřeštěných dobrodružství.

Tetu Rebeccu zlobilo, že spolu hovoří už tak dlouho o samotě a že se k nim hned nevydala. Uběhla minuta, pak dvě - pět. Už se teta Rebecca chtěla vydat přes louku, když Gertruda s Mervynem vykročili ke skupince mláďenců, kteří trhali zimolez a rozdávali ho mladým dámám.

Slečna Gertruda se s panem Mervynem obřadně rozloučila a propustila ho. Mervyn se uklonil, ne nějak zvlášť hluboko, a přistoupil k první dámě, kterou spatřil.

Ta dáma byla paní Sturková. Mervyn si s ní chvilku roztržitě povídal a pak se přidal k Lilianě Walsinghamové a zdálo se, že si dobře rozumějí. Nakonec pohovořil se slečnou Magnolií, sledován nevraživým O'Flahertym. Mervyn se choval vesele, smál se, žertoval, ale teta Rebecca vytušila, že je to veselost strojená.

„Dohrál,“ řekl si teta Rebecca se zadostiučiněním. „To pozná zkušená žena na první pohled. Ten rádoby rozpustilý smích, pchá!“

Bylo to tak. Pustá přetvářka.

Gertruda se vrátila k tetě chladná a vážná. Mírně se rděla, ale pevným pohledem se zadívala tetě do očí s převahou ženy, která zvítězila sama nad sebou.

„Vyjádřil se?“ zeptala se teta.

„Ano.“

„A dostal odpověď?“

„Ano.“

„Mohu se zeptat po obsahu té odpovědi?“

„Ne,“ řekla ledově mladá dáma. „A prosím, aby se o té záležitosti přestalo mluvit.“

Teta Rebecca, která na takový tón od své neteře nebyla zvyklá, zadrmlila něco jako „oh, k vašim službám, mladá dámo“, zamávala milostivě vějířem na Puddocka, přijala s úsměvem jeho rámě a nechala se překvapeným poručíkem doprovodit k bufetu, kde ji Puddock doporučil některé moučníky.

„Podívejme se,“ řekl Devereux, který krácel s O'Flahertym a Cluffem. „Milá teta Becky vzala Puddocka na milost. A teď slaví usmíření nad ovocným rosolem. Řeknu vám, pánové, že mám tu trochu impertinentní ženu docela rád. Jak ona umí odpouštět! Vsadím se s vámi O'Flaherty, že kdybych vás zabil, s vaším dovolením, že by mi hned druhý den odpustila.“ O'Flaherty přemýšlel, zda to nebylo míněno jako urážka, ale Devereux pokračoval: „Nebo ty její vznešené skutky, pánové. Dvakrát zaplatila za tu škaredou vdovu v krámě na Game Street a darovala 200 liber sirotku Scamperovi. A ještě podporuje toho starého zločince a ničemu Waggeta. A pánové, nečeká od nikoho ani slovo díky! Naše teta Becky je, pánové, každým coulem dáma.“

VIII. Večere v královském domě

Několikrát do roka pořádal plukovník Strafford a jeho paní v Královském domě slavnostní večeri. Oba staří manželé nebyli příliš zábavní, ale pohostinně a rádi zvali příslušníky chapelizodské vyšší společnosti na skopový hřbet, angreštovou zavařeninu a dobré víno. Obvykle bylo pozváno i několik mladých lidí, aby byla společnost pestřejší - vždyť se ti mladí musí také trochu kultivovaně pobavit!

Tentokrát se večere konala v pět hodin (podávala se zvěřina a krocan) a jídelna byla plná. Byl tu starý plukovník Bligh ze skladu vojenské pevnosti, Chatterworthovi, Walsinghamovi a generálova sestřenice a vdova lady Glenvarloghová. Přivezla s sebou z Dublinu způsobně vyhlížející neteř, která celý večer pozorovala svou silně napudrovanou tetu trochu vylekanýma očima. Mluvila málo a jedla ostýchavě. Přišel i kapitán Devereux a pozvání přijal dokonce i pan Mervyn. Slečna Rebecca pozorovala s uspokojením, že se pan Mervyn s Gertrudou pozdravil velice formálně a chladně. Z chapelizodské honorace, přítomné na této večeri, jmenujme ještě pana Beauchampa, jednoho z královských dvořanů, a lorda Castlemallarda, který byl vždy rád středem pozornosti, což mu nikdy nezabránilo v tom, aby si po večeri klidně nezdříml. Teď seděl v obývacím pokoji v lenošce, pozoroval ospale okolí a zíval. Po očku se obdivoval přítomným slečnám, a když se k němu některá přiblížila, vzal ji za ruku a říkal: „Jak se máte, dítě? Proč se vyhýbáte starému příteli? Pamatuji si vás, když jste ještě nebyla větší než vějíř, vy jedna hezká uličnice. Copak máte teď za lubem, milá dámo? Pletete mladíkům hlavy, co? Pletete jim hlavy?“ Hovořil pomalu a držel dívku za obě ruce. Po takovém proslovu byl ovšem zcela vyčerpán, nepřítomně se usmíval a hlava mu ospale padala na opěradlo křesla.

U stolu, uprostřed hlučné zábavy, hleděl Devereux se zájmem na Lilianu, která se nechávala bavit panem Mervynem a sama

s příjemným úsměvem odpovídala. Bylo vidět, že ji rozmluva s tím zajímavým cizincem baví, ba co víc, že jí poskytuje zřejmé potěšení. Ten Mervyn není žádný hlupák ani hejsek, pomyslel si Devereux. Je to hezký a jemný mladý muž a nebezpečně elegantně se obléká. Má hlas, který se dobře poslouchá, umí se příjemně smát a vyloudit pikantní úsměv. Navíc pan Mervyn uměl kreslit a znal z paměti verše, delší než všechny pentle a krajky tety Becky dohromady. Byl to prostě vzdělaný muž, rozhodně vzdělanější než Devereux, kterého již nebavilo vyprávět vtípky slečně Wardové, neteři bohaté vdovy, a tak ji s ulehčením předal vznešenému Beauchampovi, který ji začal obveselovat vyprávěním o bálu u lady Carrickmorové a o jejím posledním levé, kterého se zúčastnil.

Existují prý lidé, kteří se mohou zapojit do několika konverzací najednou, ale mezi ně rozhodně Devereux, který měl co dělat s konverzací jednou, nepatřil. A tak všechno to šuškáni, smích, výbuchy veselí i vážné disputace, to všechno se mu slilo v hlavě v jeden monotónní hlas, který mu vířil v mysli jako nohy baletek při Valpuržině tanci.

Devereux neměl náladu; byl zmatený. Láska je jako nemoc: má svá období horeček, pozvolného uzdravování i recidiv. Nemocný často uvěří, že jeho nemoc je vyléčena, trápení u konce, vášeň uhasla, plamen pohasl, i kouř vyvanul, a tu postačí pouhé fouknutí soka do popele, a hle: zašlý cit opět doutná! Tak strašné to zase s Devereuxem nebylo. Vzpomněl si na svou horečku – tenkrát, když to děvče s velkýma očima odjelo na dva roky do Evropy, když ji nemohl vídat a snil o ní v noci na svém lůžku, vzpomněl si, jak se s ní pak znovu setkal, s vysokou, štíhlou, vážnou a velice krásnou. Nebyla to obyčejná krása, ale oduševnělost a noblesa, co ho zasáhlo a v jeho příštím dvoření překáželo a ubíralo mu odvahy. Devereux se díval na Lilianu a říkal si: „Jaký krásný postoj! Jak hezky a elegantně kráčí! Jaký cituplný, oduševnělý a jemný obličej!“ A před očima snícího kapitána se celá společnost plukovníka Strafforda rozplývala jako v mlhách. Probral se z rozjímání a spatřil její úsměv, dovádivé oči, ten rozkošný dolíček v bradě, důlky

v tvářích a malá ústa, která se bohužel usmívala na Mervyna. O čem asi spolu hovoří? Co to má všechno znamenat? Je to smutné? Asi je! Je tak podivně krásná, jako ty irské melodie, jejichž smysl nikdy nepochopím a při nichž musím mlčet. Jak něžně rozechvívají srdce naslouchajícího!

Devereuxovi nebylo příjemné, že musel sledovat jejich živý a nenucený rozhovor, ale nedokázal od Liliany odtrhnout oči. Začal považovat Mervyna za domýšlivce. A svůdce.

„Ona přece velmi dobře ví, že ji mám rád. A plukovník taky. Proč tedy sezval tuhle zatraceně pitomou společnost? A proč zval mne?“ Devereux zachytil pohled slečny Chattersworthové, která ho sledovala zpytavými zraky. „Proč mě ten ničema pozval?“ říkal si.

Když bylo sklizeno, odebraly se dámy do zahrady. Staří vyznavači Bakcha se pustili do ochutnávání červeného vína. Mladí pánové, kteří od sklenky pošilhávali netrpělivě na trávník, kde se leskly vějíře a šustily krinolíny a kde několik houslistů a tamburašů ladilo své nástroje, rychle dopili a vykradli se z jídelny, aby se připojili k veselému hloučku pod slunečníky. Plukovník Strafford, který naoko protestoval, nakonec nad těmi donchuány mávl rukou a připil si s lordem Castlemallardem.

„Ti mladí blázni se bez vašeho vína obejdou,“ řekl lord Castlemallard. „I když je to víno skutečně výborné. Jakmile Venuše pokyne, nic nepomůže, plukovníku. Při prvním mihnutí spodničky a zamrkání hezkých očí – u Jupitera – plukovníku – jsou pryč. Neudržíte je vy, ani vaše víno – jsou pryč – budou šeptat všelijaké nesmysly – vymýšlet si historky – vaše víno, plukovníku – jsou pryč – byli jsme také takoví – nu což, musíme jim to prominout.“

Tamburíny a housle vesele vyhrávaly a mládenci si brali děvčata do kola.

Teta Rebecca hovořila s Lilianou ve stínu vrbových větví. S Lilianou jednala vždy jemně a něžně, jako by to ani nebyla ta teta Becky, jejíž nebezpečné útoky bývaly pro soka velmi nepříjemné. Když vyprávěla Liliana něco zábavného, a ona to uměla, usmívala se teta Rebecca do jejího hezkého obličje a horlivě přikyvovala.

Dokonce ji několikrát pohladila po tváři. Ráda se s ní zastavila na kus řeči a pokaždé se zatvářila potěšeně, jako by chtěla říci: „Mám vás ještě raději, než si myslíte.“ Ale vyslovit něco takového, to si teta Becky, vzhledem k svému postavení v chapelizodské společnosti, nemohla dovolit. Ona musela být vždy a všude tou přísnou a obávanou tetou Rebeccou. Věděla, že se Liliana velmi hezky chová k chudým lidem, dává velké almužny, a toto počínání obdivovala. Ta malá Liliana je dokonalá, říkávala si, úplný anděl. Bylo to zvláštní, ale mezi těmi dvěma ženami existoval vřelý souzvuk duší, přestože se povahami tak lišily. A mladá dívka přátelství bojovné tety Rebeccy s radostí opětovala.

Devereux měl tetu Rebeccu rád, nejen proto, že vyznamenávala svou přízní Lilianu, měl ji rád i pro její neohrožené a přímé vojácké jednání, a i když ani on nebyl čas od času ušetřen jejích útoků, klidně si zase nasadil svůj skalp, poskládal končetiny, otrásl se, usmál a byli dobrými přáteli.

Devereux se potichu vytratil od muzikantů a zamířil k dámám, které stále ještě hovořily u řeky. Švitoření hezké Liliany ho vábilo jako zpěv slavíka. Liliana ho spatřila a usmála se na něho! A co víc, Devereux jako by zahlédl v její tváři slabý ruměnc. Liliana vstala, podala mu ruku a odvedla ho k vrbám, kde se Devereux hbitě vmísil do rozhovoru. Pohovořil s tetou Rebeccou o jejím papouškovi a pak zazpíval píseň o zamilovaném kapitánovi, jehož láska byla podrobena mnoha krutým zkouškám.

Devereux byl dobrý zpěvák, zpíval melodickým tenorem, který dokázal věci v podstatě hrubé a banální učinit patetickými. Teta Rebecca seznala kapitána příjemným a neškodným společníkem, a protože už byl čas, aby se poohlédla po Gertrudě, a protože Devereux a Liliana byli staří přátelé, opustila je a nechala o samotě.

„Miluji tuhle řeku,“ řekl Devereux Lilianě, když osaměli. „Má svou duši. Věřím na rusalky. Pohleďte na ty vlnky a čeření, slečno Liliano. Která víla tam asi přebývá? Tolik bych si přál, aby se mi jednoho dne zjevila. Dal bych jí bez váhání své srdce. Jen se na tu

řeku podívejte, není v ní něco dívčího? Je smutná i veselá, plná hudby a šumu, a ach, jak je hluboká!

Mění se, a přece je stále stejná. Někdy je milá, ukáže vám v odrazu stromy, mračna, dokonce i slunce; zrcadlí se v ní měsíc i hvězdy, a přece je tak chladná. Vše naznačí a nic neřekne. Je čistá a hravá a ostýchavá! Někdy si myslím, slečno Liliano, že vílu téhle řeky znám, vidím ji, slyším ji, cítím i její vůni, a to všechno se podobá, velmi se podobá, je jako vy, slečno Liliano!“

A Devereux si dodal odvahy a pokračoval v líčení předností své zamilované řeky a Liliana na něho hleděla zamyšleně, vážně a její hezké velké oči se zalily slzami. Jeho pohledy, vroucí tón hlasu tam u řeky pod šumícími listy vrby, to vše Lilianu dojímal a jejím srdcem se rozlila příjemná blaženost.

Láska mluví v alegoriích a jazykem znaků: pohled a gesto napoví a letmý dotyk dotvrdí. A Liliana, která si uvědomila, jak je jí Devereuxovo povídání milé, začala přemýšlet o svém srdci. Musí tu přece být nějaká slabá a skrytá náklonnost, když byla probuzena. A ona roste, sílí a Liliana poznává, že ji má Devereux rád, že o ni má opravdový zájem, a je šťastná.

Devereux odvedl slečnu Lilianu k tanečnickům, blíže k hudbě, ne snad proto, aby se připojili k dovádějícímu hloučků, ale přivábil je teskný hlas houslí a smích a veselí ostatních, a oni chtěli být šťastni. Liliana si přála, aby Devereux v té rozmluvě od řeky pokračoval, aby jí povídal o tom, jak hodně svou řeku miluje, jak po ní touží. Jeho hlas byl hebký jako hudba a Liliana poslouchala a nechala se pohupovat na vlnách té vzrušující melodie, tak podivně sladké, která se možná už nebude nikdy opakovat.

Doktor Toole, bez něhož se žádná slavnost nebo událost v Chapelizodu neobešla, byl pochopitelně i v Královském domě a právě pilně zaměstnával své uši i jazyk v rozhovoru s kapitánem Cluffem. Na pořadu byly úvahy o Devereuxových vyhlídkách na dědictví po jeho strýci, lordu Rolandu Athernym, který byl, jak je ostatně všeobecně známo, blázen, a Toole ho nenazval jinak než Orlando Furioso. Devereux měl ještě bratrance, který mohl dědit, ale

ten na tom nebyl o nic lépe než otec, lord Atherny – ležel v posteli s přeraženou páteří a vystříhoval si nůžkami figurky z papíru. Toole se o nemocném bratránkovi vyjadřoval, že má páteř z rosolu, a pokaždé, když přišly poplašné zprávy o jeho uzdravení, poznamenával: „Myslím, že se náš Dick Devereux konečně dočká. Přišly dva listy od strýce. Počítám, že i ten starý lakomec nejpozději do vánoc sehraje nejpřirozenějším způsobem závěrečnou scénu z Krále Leara. Co vy na to, Puddocku?“

Devereuxova rodinná tragédie byla mezi důstojníky do detailu známa a bývala často námětem k pobavení. Devereux neměl mnoho důvodů pro to, aby svého sobeckého a bláznivého strýce, který po dobu svého zhýralého života neměl pro synovce čas na milé slovo nebo přátelský dopis, miloval.

Teta Rebecca, která prošla hloučkem muzikantů, aby rozptýlila narůstající nudu, spatřila slečnu Magnolii, ale nepřistoupila k ní a změřila si ji chladným a přezíravým pohledem. Slečna Mag po ní střelila očima a docela neslušně se zachichotala. Teta Rebecca se posadila do křesla vedle bohaté vdovy a s nevolí pozorovala, že si ta výstřední žena poklepává nohou do taktu. Hledala očima mezi přítomnými a docela upřímně si oddechla, když spatřila Gertrudu, jak se prochází po louce sama, bez pana Mervyna.

Mervyn se přidal k Devereuxovi a Lilianě a vrátili se k tanečnickům. Mervyn se bavil s Lilianou. Ke Gertrudě se připojil malý Puddock a po jeho tváři se rozlil blažený úsměv. Když ale spatřil, že je zpovzdálí sleduje zamračený zrak tety Rebeccy, přenechal Gertrudu tetě a ta ji hned představila vdově. Puddock, který byl varován dalším nepřátelským pohledem, se dal okamžitě na ústup, při němž padl do zajetí slečny Magnolie, té dámy, v které se dost dobře nevyznal a ke které choval bojácný obdiv.

Pomalou se stmívalo, stíny se prodlužovaly a od řeky stoupal chlad. Panstvo se odebralo do Královského domu, kde se pokračovalo v tanci, podával čaj, hrálo domino a za veselého zpěvu a brebentění očekávala večere.

Dangerfield přišel do Královského domu se značným zpožděním a věnoval se Rebecce Chatterworthové, která od něho předešlého dne milostivě přijala šedého papouška a malou opičku. Cluffe s nelibostí usoudil, že je teď na řadě on, a zakoupil pro svou (zatím tajnou) lásku papouška kakadu, neboť cítil, že svou pozici bude muset na bohatém cizinci znovu vydobýt. Proto se rozhodl, že napíše do Londýna, aby mu zaslali pelikána, o kterém se doslechl dříve než o jeho ceně. Nerad utrácel peníze zbytečně a o návratnosti této investice nebyl dosud zcela přesvědčen. Cluffa opravdově vyděsilo, když se dověděl, že Dangerfield je ochoten zčásti financovat nový podnik tety Rebeccy. Pomýšlela totiž na zařízení jakési kolonie mezi Chapelizodem a Knockmaroone, kam by byli umístěni propuštění vězni.

Cluffe byl přesvědčen, že si Dangerfield na citlivého a štědrého pouze hraje, aby získal popularitu. Stal se dokonce členem klubu a hrál whist a prohrával jako gentleman, štědře dopřáváje svým protihráčům. Mluvil hlučně a drsně, rád se smál a žertoval, i když musel jistě vědět, že mu úsměv nesluší. Přišel totiž o několik zubů a to prázdné místo nevypadalo zrovna pěkně. Přestože si dával pozor, aby se o něm říkalo, že je to veselý a společenský člověk, přece jen jeho smích nevytvářel atmosféru pohody (jako to uměl třeba generál Chatterworth), zněl suše a chladně jako cinkot rozbitého skla. A pak ty jeho brýle! Neodložil je ani na okamžik a jeho vodové oči za skly vypadaly jako pod vrstvou ledu. Kdyby si je alespoň občas posunul na čelo – ne. Jedl s nimi, pil s nimi, lovil ryby, žertoval a snad s nimi i spal. Na druhé straně je zase ale třeba přiznat, že ty nikdy neodkládané brýle zvyšovaly jeho tajemnost a budily ještě větší zvědavost. Večer se pomalu blížil k závěru; bohatá vdova, kterou plukovník Strafford a lord Castlemallard doprovodili za svitu pochodní až před dům, nasedla do kočáru a zmizela jako meteor směrem k městu. Na schodišti propuklo hromadné loučení a objímání; dámy si za asistencí ochotných mladíků navlékaly své pláštěnky a kabáty a teta Rebecca s paní

plukovníkovou ještě narychlo hodnotily průběh večera a chování hostů.

Gertruda Chatterworthová, která se během večera vůbec nezastavila na kousek soukromého hovoru s Lilianou, vzala svou přítelkyni za ruku a dovedla ji trochu stranou. Pak ji objala, rychle políbila na tvář a zašeptala: „Dobrou noc, drahoušku.“ A stále ji držíc kolem ramen, pohlédla jí do očí. Byla bledá. Rozčileně jí pošeptala: „Ach, Lily, kdybyste věděla – nevím, jestli vám to mám říct – o tom panu Mervynovi. Chci vás, drahá, varovat. Dejte si pozor, určitě vám hrozí nějaké nebezpečí.“

„Ale vždyť mi žádné nebezpečí nehrozí, Gertrudo,“ řekla Liliana a usmála se. „I když je ten pan Mervyn hezký, má v sobě cosi – cosi funeste. Můj otec o něm něco ví, něco divného, tím jsem si jista. Určitě to bude to, co máte na mysli vy.“

„Otec vám nic neřekl?“ zeptala se Gertruda a pohlédla vážně na svůj vějíř. „Určitě vám nic neřekl?“

„Neřekl. Jsem hrozně zvědavá. Určitě mi to řekne, je-li to tak důležité.“

„Tím si můžete být jista,“ řekla Gertruda.

„Podívejte se,“ řekla Liliana, „paní Straffordová se už loučí. Dobrou noc, Gertrudo!“

„Dobrou noc, drahá Lily,“ řekla Gertruda a políbila ji, ale jinak, vážně, jako by se o ni bála.

IX. Doktor Sturk nemůže spát

Dvakrát v týdnu se sjížděli lidé z okolí Chapelizodu, kde vyhrávala na přehlídkové louce hudba Královského irského dělostřelectva. Kapela K. I. D. měla pověst nejlepšího orchestru z okolí a Chapelizod byl hezká vesnice v sadech na břehu řeky – to vše dohromady bylo pobídkou k pěkně strávenému odpoledni. Byl teplý podzimní den, hojná návštěva, hudba vyhrávala břeskné pochody a po louce se procházely dvojice mladých lidí, kteří tu mohli prožít bez dohledu jednu nebo dvě hodinky příjemné zábavy ve stínu jívového houští.

Přišel i pan Mervyn, ale zdržel se sotva půl hodiny. Gertruda Chatterworthová ho uviděla, ale protože se právě procházela s panem Beauchampem, pozdravila ho jen pokývnutím hlavy a věnovala se dále starému seladonovi, s nímž se seznámila na večeri u plukovníka Strafforda.

Výstřední Beauchamp měl na sobě bílý plášť s rudou kapucí, na klobouku péro, vlasy měl učesané „en papillote“, po boku „couteau de chasse“ a za sebou pár italských chrtů. Musel velice pečlivě číst Treshama, protože nikdo normální by si nedovedl takovou maškarádu vymyslet.

Poručík Puddocka, který broudil okolo v domnění, že se setká s Gertrudou, odrazovala jednak Rebecca Chatterworthová, jednak „nádhera“ šviháka Beauchampa. O nic lépe na tom nebyl kapitán Cluffe, který stále ještě choval naděje na ruku a jmění tety Rebeccy. Dnes ho užírala žárlivost, neboť se zde zničehonic objevil Dangerfield s rybářským prutem a košíkem a teta Rebecca na milého kapitána a na jeho vítězný postup (jak se domníval) úplně zapoměla. Cluffe, který se rozhodoval, že užuž zpraví slečnu Rebeccu o svých plánech, se musel dívat, jak ho teta Rebecca opouští a míří k Dangerfieldovi, podává mu ruku a potěšeně se usmívá.

Slečna Rebecca se s Dangerfieldem procházela loukou, naslouchala se zájmem jeho hovoru, Dangerfield ukazoval svůj

křivý úsměv, gestikuloval a bral slečnu Rebeccu za loket. Cluffe, který Dangerfielda, pokud to šlo, nespouštěl z očí, pozoroval včera z meze poblíž louky polním kukátkem, jak se slečna Rebecca a Dangerfield procházejí za řekou u Belmontu. Cluffe Dangerfielda z duše proklínal a marně si namáhal hlavu, který ďábel toho vykutáleného správce sem do Chapelizodu poslal. Dangerfield, ten povaleč, nemá prostě co na práci, a tak tu kuje pikle a plete hlavy starším bohatým dámám, jako by jich nebylo dost tam v Londýně. Vzpomněl si, kolik ho stál papoušek kakadu, a trpce uvažoval, na kolik asi přijde ten pelikán, kterým hodlal získat její srdce. Cluffe, jako každý ve službách královského dvora, miloval peníze a vážil si jich snad víc než svého štěstí; ten chudák Cluffe si náhle horoucně přál, aby ty dva druhy ptáků vyhynuly. Ale nejvíc ho trápilo, že to byl právě Dangerfield, kdo ho donutil, aby ty peníze utratil. „Ten pes,“ bručel si Cluffe. „Jako kdyby v té hře bylo potřeba třetího hráče!“

Když se slečna Rebecca s Dangerfieldem loučila, Cluffovi se zdálo, že zaslechl slovo „zítra“.

„Zítra? Co bude zítra?“ uvažoval Cluffe nahlas.

Slečna Rebecca se vrátila roztržitá a zamlklá a Cluffe měl pocit, že mu tentokrát zcela nezadržitelně uniká a s ní i vyhlídka na tučné věno. Nejraději by toho zatraceného Dangerfielda popadl za límec a hodil do vody, ale navzdory svému hněvu se usmál, protože dobře věděl, že jeho jedinou možností v tomto okamžiku je být zdvořilý a zábavný, a i když to byl úkol nad jeho síly, snažil se, seč mohl.

Když se Dangerfieldovy brýle zaleskly směrem, kde postával doktor Sturk se svou ženou, prodral se Dangerfield k tomu zamyšlenému géniovi a vlídně ho oslovil. Paní Sturková, která se opírala o manželovu paži, na okamžik ucítila, jak Sturkovými tělem projelo zachvění, jak s sebou polekaně trhl, sotva zaslechl za svými zády Dangerfieldův hlas. Ale už v příštích vteřinách spolu velice živě a uctivě rozmlouvali;

Sturk vypadal dychtivě a pln elánu a Dangerfield projevoval důležitě laskavý zájem. Doktor Sturk zanechal svou ženu s dětmi

a se služkou tam, kde stály, a odešel s Dangerfieldem na druhou stranu silnice. Z palouku je mrzutě pozoroval Nutter. Trochu znejistěl, když viděl, jak oba dva shodně pokyvují hlavami a ukazují si holí na dům Dicka Fishera, Toma Treshama a na Dům u lososa. Nutter je nespouštěl z očí, a tak viděl, že jednu chvíli vstoupili po schůdcích až ke vchodu do Treshamova domu, o něčem se dohadovali, pak sestoupili zpět na cestu a ukazovali k řece a podél břehu, jako by promýšleli nějaké složité plány na přestavby a změny. Sturk dokonce vyňal v kapsy notýsek a tužku, podal obojí Dangerfieldovi a ten vepsal do sešitu několik vět. Dangerfield se mračil a vypadal jako člověk, který něco důležitého dlouho a pečlivě rozvažuje. Nakonec kývl a Sturk se uklonil. Dojednáno! A přímo před Nutterovým očima! Jako kdyby on, Nutter, nebyl správcem. Je to ale drzost, pomyslel si. Bylo to veřejné přezírání, jako kdyby ho sesadili z jeho úřadu. V Nutterovi začala palčivě hlodat zlost a podezření.

To, že paní Sturková ucítila při Dangerfieldově oslovení v Sturkově paži náhlé zachvění, to, že na Dangerfieldův hlas reagoval Sturkův mozek poplašným signálem – to mělo zřejmě své tajné příčiny.

Co ale nebylo pro paní Sturkovou žádným tajemstvím, bylo to, že se Sturk už několik dní necítil dobře. Trochu ho zlobila játra a ozývala se pakostnice. Nechutnalo mu jíst, byl zamklý a nedůtklivý a měl podivné sny.

Ty sny byly ošklivé a znervózňovaly ho, protože to byly sny, které mu připomínaly jeho minulost.

Seržant Tom Dunstan, kterého Sturk za jakýsi prohřešek degradoval a poslal před vojenský soud, byl už šest let mrtev a pochován na blízkém hřbitově. Za těch celých šest let si na něho Sturk ani jednou nevzpomněl, teď jako by ten voják vstal z hrobu. Přicházel k Sturkově posteli každou noc. Dokonce se mu zjevoval i ve dne. Tom Dunstan si přivedl pomocníka, spiklence, který se Sturkovi nikdy nezjevil, ale promlouval s výsměšnou hrozbou za dveřmi ložnice, anebo chytal Sturka zezadu za krk a šeptal mu do

ucha ohavná tajemství, na která si Sturk po procitnutí nemohl vzpomenout. Ale podobu toho muže, jehož posměšný hlas slyšel, a byl to hlas důvěrně známý, a jehož chladný stisk tak často cítil na hrdle, mu sny nezjevily. Vždy byl skryt, kradl se za jeho zády nebo vstupoval do pokoje právě v tu chvíli, kdy se k smrti zemdlený Sturk probouzel ze snu. Nespatriil ho nikdy – alespoň ne v lidské podobě.

Ale to, co spatřil jedné noci, to už nebyla jen těžká můra, to bylo něco jako výstraha, znamení nebo symbol. Sturk ležel pod pokrývkou zády ke své manželce a zdálo se mu, že sedí ve své pracovně u okna, na křesle u psacího stolu, kde obvykle hloubal nad recepty a hrál si s lékárnickými váhami, vodičkami a pilulkami a přitom pozoroval oknem hřbitov. Zdálo se mu, že sedí u stolu a vedle něho stojí Tom Dunstan. Na rukávu jeho uniformy, v místě, kde mu tenkrát za úsvitu Sturk utřhl hodnostní prýmky a kde Tomův osud padl i s těmi kousky látky do prachu, tam v těch místech Sturk jasně rozeznával trčící kousky nití.

Tom Dunstan řekl:

„Nějaký pán, sire, s vámi chce povečeřet.“

Po té větě se ozvalo duté zaklepání na dveře, které Sturk tak často ve snu slyšel. Po zaklepání se ozval divný šustot. Doktor se otočil a spatřil na opěradle židle sedět hrozivě vypadajícího havrana. Nebyl to obyčejný havran, ale nějaký antidiluviální předek havraní rasy, obrovský, monstrozní, s lesknoucíma se očima a zahnutým zobákem. Měl bílou hlavu a lidský výraz. Otevřel svůj zobák a vydal příšerný skřek „kráááá“ – a nato se ozvalo prásknutí a paní Sturková vylétla jako perem vymrštěná z postele a zapletla se do závěsu nebes. V tom okamžiku se Sturk probudil.

O svých snech Sturk v důstojnické jídelně pomlčel. Rozhodně se nechtěl stát terčem vtipů svých kamarádů. Srdce otevřel faráři Walsinghamovi, ale Walsingham, jehož duch byl pozemskému trápení vzdálen a křižoval po oceánech svých vědomostí volně sem a tam, připomněl Sturkovi, jaké sny měli sv. Josef a faraón a Benvenuto Cellini a matka Dominika a Eduard II. a přeskakoval

od patriarchů a pohanů do dob novodobých křesťanů s takovou bezstarostnou lehkostí, že mu zničený Sturk, který u něho očekával útěchu v podstatně konkrétnější podobě, poděkoval a odešel ještě zasmušilejší a rozrušenější.

Jeho utrpení muselo být opravdu veliké, když se nakonec obrátil s prosbou o radu na doktora Toola, kterého zrovna v lásce neměl. A Tom Toole, který k němu choval city právě takové, ho postrašil, jak jen mohl. Nakonec se nabídl, že si případ vezme na starost. Když se pak jednou loudali parkem, pohlédl na Sturka svým nevyzpytatelným pohledem a řekl:

„Doufám, že vám nemusím, kolego, vykládat, že medicína sotva pomůže tam, kde se trápí duch. Ulevte svému svědomí, příteli, řekněte mi, co vás znepokojuje, a pak snad...“

„Cože?“ řekl Sturk popuzeně. „Myslíte si snad, že jsem zavraždil otce nebo se oženil se svou vlastní bábou?“ Sturk se šklebil a snažil se vypadat pobaveně, ale moc se mu to nedařilo. „Nemám žádné tajemství, pane. Je mi jedno, co se o mně povídá. Nedlužím nikomu ani šilink – tedy, pane, který bych, kdyby to bylo nutné, nemohl zítra vrátit. A nemám žádné starosti, kromě toho špatného trávení a dny.“

Po tomto výpadu se Toole odmlčel, ale jeho bystrý mozek si rozmluvu zapamatoval a jeho čilý jazyk ji večer zopakoval doma ženě.

„Sturk se topí v dlužích,“ řekl manželce. „Pamatuj na má slova. Moc bych za to nedal, kdyby se dostal do vězení pro dlužníky. Ovšem, nebude-li moudřejší než dosud. Jen od začátku února tratil, počkej, hned ti to spočítám, sto padesát liber. Ty dluží Tomu Farthingalovi. A dnes jsem se dozvěděl od O'Learyho, který to má od Jima Kellyho, že přišel o tři sta liber u bratrů Larkinových a u Hoolanghama. To víš, to by se mu lichvařilo, jen kdyby v tom uměl chodit. Jenže to je právě to, co on vůbec neumí. Nezná prostě poměry, tak proč se do toho hrabe, no řekni?“ Paní Toolová neříkala nic, a tak Toole pokračoval. „Vždyť ani mýtný by nedal za směnkou od Farthingala pět pencí. Je prostě hloupý. Ode dneška za šest neděl

bude dlužít za nájem mlýna celoroční poplatek a nemá na zaplacení ani půlkorunu. Ty víš, drahá, že ho nemám rád, ale tentokrát mi ho je opravdu líto.“

Sturk zatím seděl ve své pracovně a zíral nepřítomně do zdi.

Seděl ve velice chmurné náladě, ruce sevřené v pěst, nohy natažené před sebe a tvářil se tak hrozivě, že se mu paní Sturková neodvážila ani nabídnout šálek čaje. Vzala si pletení, napomenula děti, aby tatínka nevyrušovaly, a uklidila se pro jistotu do své ložnice.

Sturka hnětlo, že se Tom Toole pravděpodobně dozvěděl něco o jeho prodělcích. Ten špinavý, malý, bezohledný slídil a tlachal něco vyčenichal, pomyslel si Sturk a klouby jeho rukou zbělely, jak silně zařal pěsti. Sturk se utěšoval jen tím, že Toole nemá tušení, jak velké ty ztráty byly. Slabá útěcha! Kvůli několika špatným obchodům a přehmatům by měl přijít o celoživotní úspory? Samozřejmě, že o ně přijde a ještě bude muset něco přidat. On, takový lišák a taková smůla! Mračil se, skřípal zuby a v kapse drtil klíč od příborníku. Vstal tedy, odemkl skříňku, vyňal objemnou láhev brandy, napil se a začal zkoumat své možnosti a vyhlídky ještě jednou od začátku. Bylo mu jasné, že jestliže se má udržet nad vodou a vlastně i na svobodě, musí bezpodmínečně získat to správcovské místo. Jestliže bude Dangerfield potřebovat schopného člověka, musí přece to místo dostat. Copak tam může sedět Nutter? Ten nicka a břídil? Sturk se o možnosti, že by vystoupil z armády a ucházel se o místo správce, již lordu Castlemallardovi zmínil, samozřejmě jen v elegantní narážce, a zdálo se, že lord pochopil a byl té myšlence nakloněn. Ano, to je jediná příležitost. Té se musí chopit. Sturk si vzpomněl na Dangerfielda.

A proto, když Dangerfield Sturka zezadu oslovil a on se otočil a spatřil jeho bílé vlasy a zahnutý nos, zdálo se mu na okamžik, že za ním stojí ten zlověstný „krákoravý havran“, který se mu zjevuje ve snu. Ale tentokrát se Sturk v duchu usmál a považoval to „zjevení“ za začátek obratu k lepšímu.

X. Irons vzpomíná na hostinec U Strakatého koně

V Chapelizodu věděl snad každý, že si Sturk připravuje půdu k tomu, aby nastoupil na Nutterovo místo správce majetku lorda Castlemallarda, a Nutter, který Sturkovu rozmluvu s Dangerfieldem pozoroval, byl tak pobouřen, že stěží udržel pěsti v kapsách. Byl to v podstatě muž flegmatický, ale stával se nebezpečný. Byl-li někým vydrážděn nad snesitelnou míru.

Dangerfield ovšem velmi dobře věděl, co dělá, a neušlo mu, že Nutter jeho rozmluvu se Sturkem zaregistroval. Využil proto první příležitosti, která se mu naskytla, a sotva Sturk zmizel z louky, poklepal přátelsky Nutterovi na rameno. Řekl mu zpříma a bez zbytečného obalu, že Sturk jednal s lordem Castlemallardem a že lord zřejmě o jeho nabídce uvažuje. „Vetřel se do jeho přízně,“ řekl Dangerfield doslova.

„Vetřel? Vemluvil, pane, s vaším dovolením. Je to ale drzost!“ řekl Nutter podrážděně.

„Tak tedy vemluvil,“ souhlasil Dangerfield. „To víte, příteli, já sám s tím nic nesvedu. Lord projevil přání, abych Sturkovy návrhy přezkoumal.“

„Není o nic chytřejší než ten hlupák Sturk,“ řekl Nutter.

„Pochopte, příteli,“ řekl Dangerfield. „Lord si občas rád zaporoučí. Vždyť to jistě chápete. A někdo vás tu nemá rád, o tom jsem přesvědčen. Víte, že lord dá hodně na lidské řeči.“ Dangerfield vzal Nuttera kolem ramen. „Vy jste česný muž, Nuttere. Líbíte se mi. Je jisté, že Sturk po vašem místě prahne, to je vám snad jasné.“

Nutter byl tak otřesen, když se přímo dověděl to, co již dávno tušil, že zůstal stát jako bez života. Rukou si přejel unaveně po čele. Pak řekl:

„Myslím, pane, že ještě dnes večer napíši lordu Castlemailardovi dopis a vystoupím z jeho služeb. A ráno vyzvu Sturka na souboj.“

„To by byla chyba, pane. Vy se toho správcovství nesmíte vzdát. Lord má sice své vrtochy, ale vy zase máte na své straně přítele. Doufám, že naše rozmluva zůstane jen mezi námi, že se o mně před Sturkem nezmíníte. Spoléhám plně na vaši čest a slovo. Vy se zase můžete spolehnout na mou pomoc.“ Dangerfield potřásl na znamení úmluvy Nutterovi rukou a zamával na Ironse, který ho v uctivé vzdálenosti očekával s rybářským náradím v náručí. Pak se oba rybáři vydali proti říčnímu proudu.

Nutter byl myšlenkou, že se vzdá správcovství a vyzve Sturka na souboj, úplně posedlý. Cestou domů, než došel k mýtu, vzdal se prvního rozhodnutí a utvrdil se v tom druhém. Po hodině přemýšlení souboj zavrhl jako nevhodný. Rozhodl se, že vyčká příležitosti, jak se Sturkovi pomstít.

Dangerfield s Ironsem v patách si našel jednu z krásných říčních tůň a nahodil návnadu. Pozoroval splávek houpající se na hladině a hlasitě se smál.

Irons postával trochu stranou s připraveným podběrákem a s krabičkou na červy a mlčel. Měl ve zvyku hovořit, jen když byl tázán.

Dangerfield hleděl na vodu, ale myšlenkami byl někde úplně jinde. Myslel na Sturka. Pokaždé, když se s tímto smolařem setkal, jeho arogance mizela a Dangerfield se pod zpytavým Sturkovým pohledem trošičku zachvěl. Sturk na něho hleděl, jako by si chtěl upamatovat něco, co se událo už hodně dávno, co se jako zlý sen mihlo jeho životem. Sturk se Dangerfieldovi nevyhýbal, ba právě naopak, vyhledával jeho společnost a nevynechal jednu příležitost, aby s ním nepromluvil několik slov a neupřel na něho ten svůj protivný pátravý pohled. Dangerfield si říkal, že je to přirozené, když pomýšlí na správcovské místo, musí se přece o něho, o Dangerfielda, zajímat, ale ve skrytu duše cítil, že Sturkův zájem má jiné pozadí.

„Chytrý chlapík, ten doktor Sturk,“ řekl Dangerfield Ironsovi. „Líbí se mi. Vy tvrdíte, Ironsi, že si na něho pamatujete?“

„Ano, pane,“ přisvědčil Irons.

„Na tváře mám dobrou paměť.“

„Říkáte v roce 1745? Tak pokračujte.“

„Ano, pane. Bydlel tenkrát U strakatého koně a dobře se tam bavil. Zlomil si ruku a v noci spal v šatně v pokoji pana Beauclerca. Byl opilý, úplně opilý. Zůstal tam pak ležet ještě deset dnů. Ano, byl to on, Barnabáš Sturk. Poznal jsem ho okamžitě. Já hned tak něco nezapomenu.“

„On se na vás nepamatuje?“

„Ne,“ řekl Irons a zadíval se na splávek.

„Už je to dvaadvacet let,“ řekl Dangerfield zamýšleně. „Proč k tomu přelíčení nebyl vůbec předvolán?“

„Byl opilý, pane. Nemohl mluvit.“

„Podívejme,“ řekl Dangerfield a popustil vlasec. „Tady je ale hloubka.“

„Ano, pane. V téhle tůni se utopil jeden voják.“

„Už ho máme,“ zajásal Dangerfield. Nad hladinou se zaleskl krásný pstruh. Irons přiskočil s podběrákem.

Z dálky bylo slyšet melodii „God save the King“. Slavnostní koncert končil.

Na vojenské přehlídkové ploše prokázal lord Castlemallard generálu Chatterworthovi tu čest, že se opřel o jeho rámě a nechal se doprovodit ke kočáru. Generál se tvářil zamýšleně. Lord Castlemallard řekl:

„Ten Dangerfield, to je, pane, dobrá partie, tím si můžete být jist. Koluje mu v žilách výborná krev, pochází z Redminsteru. A není to žádný chudšas. Půjčil siru Hicksovi třicet pět tisíc na hypotéku. Je chytrý a zásadový, chytrý jako liška. Přeji vám dobrou zábavu, generále.“ Nabídl mu šňupeček ze své stříbrné tabatěrky, potřásl mu pravicí a prohodil něco vtipného, čemuž se generál ochotně zasmál.

Ale jakmile lordův kočár zmizel za ohybem cesty, tvář generála Chatterwortha se opět zachmuřila.

XI. Soukromé strašidlo paní Macnamarové

Hosté na večeři v Královském domě si povšimli, že paní Macnamarová, která si obvykle nedala ujít žádnou společenskou událost v Chapelizodu, pozvání sice obdržela, ale nedostavila se. Paní Macnamarová se v poslední době necítila dobře. Churavěla. Pohubla a z jejích tváří se ztratila všechna barva; během několika dní zestárla o pět let; na tváři se jí objevily ustarané vrásky. Ten, kdo tuto veselou a korpulentní ženu plnou energie znal, kroutil nad její náhlou proměnou hlavou.

Paní Macnamarovou navštívila v těch dnech dvakrát vysoká bledá žena, zahalená v černém saténovém plášti s kapucí. S vějířem před očima vystoupila z fiakru, rychle vběhla do domu a stejně tajuplně se vždy po návštěvě vytratila. Právě tyto návštěvy měly vliv na proměny, které se s paní Macnamarovou udály. Paní Macnamarová se se svým trápením nikomu nesvěřila, chodila jako tělo bez duše a chřadla.

Doktor Toole pozoroval, že paní Macnamarová často při rozhovoru ztrácí souvislost v řeči, zachmuří se a myslí na něco jiného. Magnolia sledovala svou matku s ustrašeným zájmem, snažila se jí přimět k rozhovoru a rozptýlit ji veselými chapelizodskými novinkami a drby – všechno marné. Jednou nebo dvakrát se Toolovi zdálo, že se paní Macnamarová odhodlává a chce se mu s něčím svěřit, ale pokaždé se v posledním okamžiku zarazila, oči jí zmatněly, po tváři jí přelétl bolestný úsměv a paní Macnamarová převedla rychle a neobratně hovor jiným směrem. Toole byl zvědavostí celý bez sebe. Marně přemýšlel, co by asi mohlo do života jeho pacientky zasáhnout s takovou ničivou silou. Pokusil se vyzpovídat Magnolii, ale ta se jen vyhýbavě smála a ujišťovala ho, že se rozhodně nejedná o nic vážného, protože by o nějaké závažné události musela vědět. Ale i Magnoliiny oči se při pohledu na trpící matku zalily slzami.

Trápení paní Macnamarové začalo jednoho rána, kdy obdržela list, který po přečtení chvatně ukryla v kapse a který měl za následek to, že mrtvolně pobledla, roztrásly se jí ruce, a když se pokusila usmát se na Magnolii, která si povídala s majorem O'Neillem, udělalo se jí špatně a malinko se zapotácela.

„Stalo se něco, máti?“ zeptala se Magnolia. „Co tě trápí? Vypadáš tak unaveně. Ukaž nám ten lístek, určitě je to nějaký účet. Je to účet? Vsadím se, že tě zase někdo otravuje pro pár liber. Určitě to spraví pět liber a ještě něco zbude. No tak, ukaž nám to.“

A elegantní Magnolia, jejíž nový kabátek dosud nebyl zaplacen, vrhla vyčítavý pohled na majora, jenž spěšně dopil svůj šálek čaje, vstal a chystal se k odchodu. Jeho peněženka v poslední době hodně utrpěla.

„To bude od těch vajec,“ řekl major. „Určitě nejsou čerstvá. Několikrát jsem vám říkal, abyste je u toho darebáka Delanyho nekupovali.“ Major sebral vejce připravené na stole a odhodil je rozhořčeně do prázdného šálku.

„Máte pravdu, majore,“ sebrala se paní Macnamarová. „Určitě to byla lehká nevolnost. Taky se mi zdálo, že nejsou čerstvá.“

„Nevypadáš dobře, máti,“ řekla Magnolia. „Tamhle jde zrovna doktor Toole, mám ho zavolat?“ zeptala se a přistoupila k oknu.

„To tě nesmí ani napadnout, Maggy. Čím bychom mu zaplatily? Na to nemyslíš?“

Major netrpělivě pokašlával, náhle si vzpomněl, že ještě musí projednat něco neodkladného se svým pobočníkem, sňal z věšáku šavli, narazil si klobouk a rozloučil se.

„Přece nebudeme Toolovi platit, matko. Vždyť je to náš přítel,“ řekla Magnolia a otevřela okno.

„Dobré jitro, doktore,“ zavolala.

„I vám slečno,“ řekl Toole. „Už vzhůru?“

„Kam máte naměřeno, doktore, takhle po ránu? Jdete nás navštívit?“

„S vaším dovolením,“ usmál se Toole. „Jdu pozdravit svou dámu,“ uklonil se.

„Už jste slyšel tu novinu?“

Doktor se obezřetně rozhlédl, a když zjistil, že vzduch je čistý, přistoupil těsně k oknu.

„Myslíte slečnu Chattersworthovou?“

„Ale ne. Vzpomínáte si ještě na slečnu Anne Marjoribanksovou? Bydlela v domě u Dylů, tam u mlýna. Její matka byla taková tlustá žena. Měli pudla. Pamatujete se?“

„Už si vzpomínám. Nosila pěkné květované šaty,“ řekl Toole, který si dámského oblečení všimal. „Pěkné děvče, jak bych si nepamatoval.“

„To je ona.“

„Co je s ní?“ zeptal se Toole a přitiskl se mezi květináče v okně, aby mu nic neušlo.

„Pojďte nahoru,“ řekla Magnolia, „a já vám to povím.“ Když už seděl Toole v pokoji, začala Magnolia s velkým důrazem a významnými odmlkami líčit nějakou zcela bezvýznamnou historku, která se jí o tom děvčeti donesla. Několikrát vzala Toola za paži, pošeptala mu hezky zblízka do ucha pár vět a smála se tak mile a rozpustile, že Toolovi ani nevadilo, že se o Anne vlastně nic zajímavého nedověděl. Pak přešla Magnolia v hovoru na jiná témata.

„Co dělá to dlouhé bidlo Gertruda?“ zeptal se Toole.

„Ta čarodějnice?“ smála se Magnolia. „Možná že se právě někde toulá na koštěti. Ale, doktore, vy o ní určitě něco zajímavého víte. Tak se neupejte. Hořím nedočkavostí.“

„No tak, víte, říká se – ale jsou to jen řeči, slečno, a vy víte, že na ty já nic nedám – povídá se, že se bude vdávat. Za koho byste řekla?“ zeptal se Toole a vychutnával účinek toho sdělení.

„Za starého Bligha z magacínu,“ hádala Magnolia. „Nebo za faráře Walsinghama? Ji by si přece žádný mladý muž, který má všech pět pohradě, na krk neuvázal,“ smála se Magnolia.

„No slečno, postřeh máte. Určitě to není žádný mladík, to tedy ne. Ale zato je bohatý – u Joviše, a pořádně. Nebudu vás napínat, je to pan Dangerfield!“

„Dangerfield?“ řekla Magnolia a po delší pauze dodala: „No starý a ošklivý je dost – a bohatý taky, to máte pravdu. Ale dejte na má slova, doktore, ten starý kozel má za ušima, a jestli je jen z polovice pravdou to, co se o jeho mazanosti vypráví, vsad'te se, že až půjde k oltáři, nebude to Gertruda, koho si povede.“ Magnolia se opovržlivě usmála a pokračovala: „Každému je přece jasné, že se od samého začátku ta belmontská honorace stará jen o to, jak toho morouse lapit. Dělají si zuby na jeho peníze. Ten pan zázračný Dangerfield nebyl ještě v Chapelizodu ani hodinu a už ho zvali na návštěvu. A slečinka se strojí jako loutka. A hraběnka? To bylo samé ach, pane Dangerfelde, sem, pane Dangerfelde, tam, s každým jedná jako starý žoldák, ale před tím kšeftářem s pozemky se může rozplynout laskavostí. To není pěkné, doktore, to je skoro nechutné, takové podlézání jen proto, aby provdali tu pořouchlou husičku někomu, kdo by klidně mohl být jejím dědečkem.“

Toole si se škodolibostí uvědomil, že slečna Magnolia už také nepatří mezi nejmladší chapelizodské dívky, ale musel si chuť na nějakou kousavou poznámku ušetřit pro jinou příležitost a hlavně jinou společnost. Raději převedl řeč jinam.

Toole věděl o plánech slečny Mag, i o těch nejpřísněji střežených a utajovaných, a tak si vzpomněl se škodolibou radostí, že takový Arthur Slowe, který patřil mezi Magnoliiny nápadníky ještě v pořadí před poručíkem O'Flahertym, by opravdu jejím dědečkem být mohl.

„Generál odjel do Scarborough,“ řekl Toole.

„Já myslela, že do Bathu?“

„Poslal jsem ho do Scarborough, trápí ho revma a žaludek mu taky zrovna nejlépe neslouží. Velení převzal plukovník Strafford.“

„A teta Becky ho zastupuje,“ usmála se Magnolia.

„Víte, kdo se vydá na cestu do Paříže a Neapole, Říma a Benátek? Na to určitě nepřijdete,“ řekl Toole.

„Devereux?“ hádala slečna.

„Kdepak. Hádejte ještě jednou.“

„Počkejte – kdo tady má hodně peněz? Nějaký mladý muž?“

O žádném takovém nevím. Tak už mě nenapínejte, doktore. Kdo to je?“

„Dan Loftus.“

„Dan Loftus, na cestu kolem světa? Ta opice? Kam ten svět spěje, doktore? To budou v Benátkách celí bez sebe,“ usmála se Magnolia. „Vždycky jsem si myslela, že z něho chce mít doktor Walsingham svého vikáře, a najednou cesta do jižních zemí. To tam bude zpívat a tančit papežovi?“

„Dostal lákavou nabídku. Má dělat společníka jednomu mladému lordovi – bratranci kapitána Devereuxe. Slepý povede nevidomého. Těžko říci, který z těch dvou je větší blázen. Pěkný párek! Dan nám tu bude chybět, je to dobrák. Mám ho docela rád.“

„Já ho mám taky docela ráda,“ řekla Magnolia. „Je to takový popleta, boží člověk, i když to by mu nemělo bránit v tom, aby nosil čistou stuhu na klobouku a méně latiny pod ním.“

Ale poslyšte, doktore, naše matinka,“ a Magnolia políbila matku na tvář a čelo „je jaksí nemocná. Necítí se dobře.“

A slečna Magnolia se sklonila a pošeptala cosi doktorovi do paruky. Oba dva se hlasitě rozesmáli.

„Ani za pět liber bych neodvážil říct, co mi povídá,“ usmál se Toole na paní Macnamarovou.

„Nevšímejte si ho, máti,“ řekla Magnolia. „On si vymýšlí.“ Na dveře zaklepal kuchař a požádal Magnolii, zda by mu mohla v kuchyni udělit příkazy k obědu. Magnolia se ještě u dveří otočila a požádala:

„Naordinujte jí něco, doktore. Udělejte to pro nás, vždyť se tak trápí. Co si máme počít? Přece nechcete, abychom volali toho šarlatána Sturka?“

„Podíváme se na vás,“ řekl Toole paní Macnamarové. Vzal ji za ruku a zkoumal tep. Na chvíli se zamyslel a pak jen řekl: „No tak – myslím – že – tak tedy –“

Položil paní Macnamarové několik otázek a nakonec řekl: „Povím vám, co je příčinou vašeho stavu, madam. Něco vás trápí.“

Mám-li vám dát radu, neuzdravíte se dřív, dokud se někomu nesvěříte. S někým se musíte poradit, ulehčit si.“

Paní Macnamarová se vztyčila ze židle a vztáhla proti Toolovi ruce na znamení nesouhlasu.

„Klid, madam,“ řekl Toole, který tušil, že má tajemství na dosah. „Nic mi neříkejte, madam. Já to chápu, ale jedno vám radím.“

Rozhodně se svěřte někomu, ke komu máte důvěru. Dejte na má slova, čím dříve, tím lépe, nebo snad chcete skončit jako ta ubohá Peggy Slowová? Takové tajnůstkářství vede často k nepříjemným komplikacím, dokonce k ochrnutí, srdeční choroby, šílenství, u čerta, madam,“ rozohnil se Toole, když viděl, že obrana paní Macnamarové se hroutí. „Řekněte mi všechno a můžete si být jista, že bych raději vložil ruku do ohně, než abych někomu vaše tajemství vyradil. Dokud se mi nesvěříte, ani já, ani všichni doktoři v Evropě vám nepomohou.“

„Ale vždyť já - žádné tajemství - doktore,“ vzlykala paní Macnamarová do kapesníku.

„Nepokoušejte se obelstít doktora, madam,“ řekl honem Toole třesoucí se nedočkavostí. „Tuším všechno, ale jak myslíte. Neříkejte mi nic, když myslíte. V tom případě ale nemohu zaručit, že váš stav - no dobře,“ mávl Toole rukou. „Vlastně bude lépe, když si své tajemství necháte pro nějakého důvěrnějšího přítele, protože, madam, svěřit se musíte, jinak ovšem sama poneseáte vážné důsledky choroby, která, když není léčena v začátcích...“

„Ach, doktore,“ vyhrkla paní Macnamarová, „mám opravdu starosti a ráda bych se vám svěřila, ale musíte mi slíbit, upřímně slíbit, že to nikomu neřeknete. Neví o tom ani má dcera, ani major -“

„Na svou čest, madam, mé svědomí nedovolí, abych - ale proč se mám dovolávat na takové hlouposti. Copak mě neznáte?“ řekl Toole a přisedl si k bezradné pacientce.

„Jistě, doktore, znám vaši serióznost. Mám velké starosti - takové, že si myslím, že mi nemůže pomoci nikdo - nikdo -“

„No tak, madam, tak strašné to zase nebude. Jsou v tom peníze?“

„Ach, samozřejmě, že ne, tedy trochu ano, ta hrozná žena! Já nevím, co si mám počít. Jedině vy byste mi mohl pomoci – vy jste takový chytrý a vzdělaný muž, styděla jsem se, už je to tedy venku,“ oddychla si paní Maenamarová.

„Co je venku?“ řekl Toole podrážděně. „Chápejte, že tu nemohu sedět celý den. Jestliže jste se rozhodla svěřit se lékaři – ale když ne, tak já,“ a doktor naznačil, že se chystá k odchodu.

„Zůstaňte, proboha,“ řekla paní Macnamarová a vytáhla z kapsy šest týdnů starý, ohmataný výtisk „Svobodného zednáře“. „Tady to je. Podívejte se,“ řekla rezignovaně. „Přečtete si to a uvidíte.“

„Celé noviny? Děkuji, četl jsem je už před měsícem,“ řekl Toole nevrle.

„Tady, zde – přečtete si jen toto oznámení,“ ukázala paní Macnamarová na tučně tištěný článek.

Toole četl:

Mary Matchwellová zdraví poníženě šlechtu a panstvo!

Má tu čest oznámit, že vyřizuje všechny záležitosti týkající se námluv a sňatků s co největší rychlostí a spolehlivostí. Se značnými náklady pořídila obsáhlý seznam všech svobodných osob oběho pohlaví v království irském, s přesným výčtem jejich povah, majetku, stáří a zevnějšku.

Zašle-li některá z dam nebo některý pán dopis, v němž vylíčí, jakého manžela či manželku by si přáli vyvolit, bude jim sděleno, kde se taková osoba nachází, a bude jim poskytnuta rada, jak ji co nejrychleji a s nejmenšími výdaji možno získat. Výlohy, které paní Matchwellová účtuje, jsou vždy úměrné majetku obou partnerů a mohou být zaplacený až po sňatku. Věří, že čestnost a diskrétnost, kterou zachovává při svých jednáních, dodá odvahu zklamané ženě a nerozhodnému mladému muži. Že již mnoha zákazníkům dopomohla k životnímu štěstí, bude ukázáno v pamětech, které vyjdou pod názvem „Hry osudu“.

Dopisy, adresované M. M., zasílejte vyplaceně do kanceláře tohoto listu. Všechny budou zodpovězeny s velkou pečlivostí.

„Na to si vzpomínám,“ řekl Toole. „Podvodná cikánka. Zařídila si slušnou živnost. Včera jsem zrovna zase četl pokračování. Je prohnaná – lhářka jedna! A tohle vám dělá starosti?“

„Vraťte mi ty noviny, doktore,“ požádala paní Macnamarová. „Určitě to nikomu neřeknete?“

„To víte, že ne,“ řekl Toole zklamaně. „Přece se nedopustím křivopřísežnictví kvůli potulné cikánce.“

A tak paní Macnamarová s oklikami a s mohutným přívalem slz nakonec Toolovi jakž takž souvisle objasnila důvody svého trápení.

Ubohá paní Macnamarová pocítila ke své dceři povinnost opatřit jí urozený původ a majetek. Její bratr a manžel byli sice ti nejlepší lidé na světě, ale bohužel, za jejich života přišla rodina o veškerý majetek a nakonec i o otce. Někteří nafoukaní lidé (měla na mysli Chatterworthovi) je přehlížejí a upírají jejímu ubohému dítěti, té drahé Magnolii, postavení a vážnost, jakou si zaslouží. A to všechno jen proto, že Macnamarovi nemají peníze a titul. A proto se paní Macnamarová, aby svému milovanému dítěti připravila lepší osud, obrátila prostřednictvím dopisu na M. M.

„Chtěla jste, aby našla pro Magnolii manžela?“ zeptal se Toole.

„Ach, kdepak,“ vzlykla paní Macnamarová. „Pro ni ne. To mělo být pro mne.“

Doktor Toole na ni chvíli nechápavě hleděl a pak se rychle otočil ke krbu. Když se zase podíval na vzlykající ženu, byl již jeho obličej vážný, ale mnohem červenější.

„Nevidím žádnou tragédii, madam,“ řekl.

„Doktore, proboha, já podlehla neomluvitelné slabosti a napsala jsem jí dva dopisy, v kterých jsem dopodrobna vylíčila, co mě k tomu vede, a o jistých lidech v Chapelizodu, a ona mi hrozí, že je otiskne s plnými jmény, ledaže,“ paní Macnamarová se rozplakala a ukryla tvář do kapesníku. Seděla v křesle schoulená bolestí a ramena se jí otřásala bolestí.

„Ledáže jí pořádně zaplatíte, předpokládám,“ řekl Toole. „Tak to bývá, když se člověk dá do spolku s podvodnicemi. Co si myslíte, že pro vás mohu udělat?“

„Nevím, dala jsem jí pět liber. Musela jsem si je vypůjčit. Prodala jsem svůj nejlepší vějíř od Knoxe a Achesona z Dame Street. Vytáhla ze mne všechno, tři libry a deset šilinků,“ obrátila k Toolovi uplakané oči.

„Slečna Mag o tom neví?“ zeptal se Toole.

„Nesmí se to dozvědět,“ šeptala paní Macnamarová. „To by byla má smrt. Tiše, zdá se mi, že přichází!“

„Stojí na ulici a baví se s paní Nutterovou,“ řekl Toole od okna. „Poslouchejte, madam, o tu ženskou se postarám. Vezmu si ji do práce. Jen se uklidněte.“

Toole sestavil hbitě tajný plán, který spočíval v tom, že paní Macnamarová stanoví datum a pozve svou vyděračku M. M. tak, aby o tom Toole, který se bude zdržovat nablízku, věděl. Až ta cikánka přijde, pošle si k němu paní Macnamarová služku pro „peprmintové kapky“. Na tento smluvený signál Toole přijde a ukryje se za závěs v ložnici, kde vyjednávání a vydírání vyslechne. Přistihne tak Mary Matchwellovou při činu. Předpokládal, že udeří na vyděračku a ta bude tak vystrašená, že nejen vrátí dopisy a peníze, které vymámila, ale sepíše doznání, které obdrží paní Macnamarová a získá tím nad svou ničitelkou převahu. Jak s ní naloží, je už věcí paní Macnamarové.

Paní Macnamarové se tak ulevilo, že začala celá šťastná pobíhat po pokoji a nabízet svému zachránci skleničku sherry a dokonce by ho byla i políbila, kdyby o to Toole stál.

Ani doktor Toole, ani paní Macnamarová ovšem paní Matchwellovou neznali, a tak mohli jen stěží odhadnout plány a intriky, kterých byla schopna.

Toole, spokojený sám se sebou, se diskrétně vzdálil, když předtím potřásl paní Macnamarové rukou, a dokonce jí na odchodu povzbudivě poklepal na baculaté rameno. Spiklenecky na ni mrkl a paní Macnamarová, která usoudila, „že pro tu čarodějnici budou těžkým soustem“, se za ním téměř zamilovaně dívala, dokud jí postava zachránce nezmizela za rohem ulice.

XII. Poručík Puddock a kapitán Devereux vaří punčovou bowli

Některá lidská společenství lze snadno přirovnat k pyramidě vyrovnaných jablek: nemůžeme pohnout jedním, aniž bychom neuvedli v pohyb i ostatní. Toto přirovnání platilo zejména o společnosti v Chapelizodu. Často se stávalo, že z malicherných příčin se daly do pohybu osudy lidí, kteří k sobě neměli úzké vztahy.

Jednoho večera obdržel kapitán Devereux dopis a byl jím neočekávaně znepokojen. Šli s Puddockem do Devereuxova bytu a poručík cestou recitoval své oblíbené pasáže ze Shakespeara, kterým se Devereux nelíčeně obdivoval. Jeho údiv zvyšovalo i to, že některým pasážím vůbec nerozuměl.

Devereux vyňal dopis a odvedl Puddocka do svého pokoje, kde zažehl svíce. Překvapeně se zadíval na velkou rudou pečeť.

„S vaším dovolením, Puddocku,“ řekl Devereux a roztrhl obálku. „Od tety z Bathu,“ řekl s nelibostí a odhodil dopis na stůl. Pak ho zvedl a zasmušile ho pročítal. „Odjíždím, Puddocku. Hraběnka mi píše, že už si vyžádala generálovo svolení. Tady se už nedá nic dělat. Kamaráde, zítra odjíždím.“

„Snad ne navždy?“ vykřikl Puddock.

„Nevím. Nevím vůbec nic. Lékaři poslali Lewise na Malagu. A Loftus, to jsem zařídil já, jede s ním. A teta prostě neumí být sama. Potřebuje mě. S tím se nedá nic dělat, Puddocku. Jediné, co můžeme a vlastně musíme udělat, je to, že spolu vypijeme na rozloučení punčovou bowli, souhlasíte-li.“

A tak si spolu sedli jako dva staří přátelé, kteří se mají náhle rozloučit. Byli trochu křečovitě veselí a patetičtí, Puddock prozradil své, jinak žárlivě střežené, ale o to opravdovější zahoření pro slečnu Chatterworthovou, a Devereux zazpíval tklivě svým smutným tenorem dvě písně o nelítostném osudu.

Paní Ironsová nadávala v posteli o patro níže, a když jí v jednu hodinu v noci požádali, aby vylezla z peřin a přinesla jim novou láhev a citróny, odmítla jim sloužit. Puddock se zadíval ospale na hodinky, zjistil, že je doopravdy jedna po půlnoci, objal se se svým kamarádem, poplácali se po zádech a Devereux, který prohlásil, že nemůže Puddocka nechat odejít samotného, ho vyprovodil až k jeho domu.

Ráno měl poručík Puddock nepříjemnou kocovinu. Zvrátil se tedy do postele ve spodkách a ve vestě, šmátral po kapsách a zjistil, že mu chybějí hodinky. Začal prohledávat všechny kapsy a nakonec je našel mezi kousky citrónu v kapse pláště. Kabát páchl rumem a Puddock byl stavem svých svršků a stavem svého těla tak zhnusen, že se rozhodl již nikdy bowli nepít.

Kdykoliv později tento svůj bědný stav líčil, mluvil o něm jako o otravě alkoholem.

Vztahy mezi generálem Chattersworthem a kapitánem Devereuxem nebyly zrovna nejvřelejší. Generál si sice svého kapitána vážil pro jeho rozhodnost a smělost, ale přesto byl rád, když se dozvěděl, že má Devereux odcestovat.

Devereuxovy záliby, pití, karty a sem tam nějaká ta dívka z lidu, nic ještě nedospělo do stadia veřejného skandálu, ale generál byl ve stycích s Devereuxem chladný a odměřeně formální.

Ani lord Atherný neměl Devereuxe už coby chlapce příliš rád. A hraběnka, aby to napravila, svého mazlíčka kazila. Devereux byl hezký mladý muž, byl zábavný a ona na něho byla pyšná. Dávala mu hodně peněz, víc, než pro něho bylo zdravé. Rozpustilé kousky jejího chráněnce ji zprvu bavily, později znepokojovaly.

Devereux byl nepříjemně překvapen rozhodností, se kterou ho hraběnka vyzvala k návratu, ale odmítnout si nedovolil. Vlastně ani nemohl. Z její pokladny vytékal ten zlatý pramen, který plnil jeho stále vyschlé řečiště. Pobouřit proti sobě hraběnku, to by znamenalo zabít ptáka snášejícího zlatá vejce.

Celkové plány opuštěné hraběnky nikdo neznal, jedno ale bylo jisté: rozhodla, že Devereux opustí kasárna v Chapelizodu

a nastoupí do výhodné vojenské služby v hlavním štábu vojska u dvora, kde velel lord Townsend. Dokonce měla plány prosadit Devereuxe až do parlamentu. A pak měla ještě jeden plán: najít pro Devereuxe ženu.

Hraběnka se totiž setkala minulý podzim ve Scarborough s generálem Chatterworthem, spřátelili se a při kartách a skleničce vína se generál rozhovořil a zmínil se jen tak mezi řečí, že by bylo pro Devereuxe bezpečnější, kdyby změnil prostředí dřív, než ho nějaký zbytečný skandál vyřadí ze slušné společnosti.

Devereux byl chytrý muž, tušil, že právě nějak takhle se sběhly věci, které hraběnkou dovedly k rozhodnutí odvolat ho z Chapelizodu. S hlavou plnou neradostných předtuch se vydal za Lilianou do Domu u jilmů. Zaklepal na dveře. Doktor doma nebyl; odjel do Dublinu.

„A slečna Walsinghamová?“ zeptal se sluhy.

„To nevím, pane, snad šla za slečnou Rebeccou do školy. Sally povídala, že pak zůstane v Belmontu.“

Devereux vešel do domu. V přijímacím pokoji se zahleděl na portrét Lilianiny matky. Jak je jí podobná, řekl si. Přešel ke spinetu a přejel prsty po klávesách. Představoval si Lilianu, jak tu večer sedí a hraje, a bylo mu smutno. Už nikdy neuslyší její hlas. Stál s kloboukem v ruce a hleděl nepřítomně na vázu na stole. Sally postávala v chodbě a nebylo pro ni těžké uhodnout, na co Devereux myslí. Ať už měl jakékoliv špatné vlastnosti a snad i neřesti, Lilianu Devereux miloval, a když se s ní mohl procházet kolem řeky, zapomínal dokonce i na její věno.

V té chvíli kráčela Liliana Walsinghamová po cestě ke Královskému domu. Zastavila se na pár slov s Jenny Creswellovou. Když tak spolu povídaly, došla k nim paní Sturková s dětmi.

„Ach, tady jste, slečno Liliano. Už jste slyšela tu novinu? Kapitán Devereux se vrací do Anglie.“

Lilianě se nahrnula krev do hlavy. Rychle se sehnula a pohladila jedno děvče po hlavě. „Ty máš ale hezké šatičky,“ řekla.

„Vy mě vůbec neposloucháte, Liliano,“ řekla paní Sturková.
„Kapitán Devereux...“

„Slyšela jsem dobře, madam,“ řekla Liliana a hlas se jí zachvěl.
„Kdy odjel?“

„Asi před půl hodinou,“ řekla paní Sturková, a když Liliana nic neřekla a tvářila se, jako by paní Sturkovou ani neviděla, uklonila se, vzala děti za ruce a odešla k parku.

Liliana šla dál, ani nevěděla kam. Zastavila se před branou Královského domu a nemohla si vzpomenout, proč je zrovna tady. Když se dozvěděla, že paní Straffordová odjela do města, oddychla si a šla dál po silnici. Ani se se mnou nepřišel rozloučit, opakovala si. Ani se mnou, ani s otcem. A Liliana pocítila prudký stesk a zklamání.

Kráčela podél břehu k Islandskému mostu. Byla to úzká pěšina, zarůstající v létě trávou. Liliana si šeptala pro sebe, a byla to slova plná žalu. Dívala se na řeku, na tu studenou a neživou vodu, která běží v březích a nic ji nezajímá. Zastavila se na chvíli, aby si odpočala, a právě v té chvíli zaslechla hlas, který zpíval slova, která dobře znala:

*Jako někdo, kdo se žertu směje,
usmála se na proud ten,
a snila o snu, snila sen.*

Devereux přicházel, ta píseň, to byl pozdrav. Už z dálky Lilianu pozoroval. Když stála proti němu, sklopila oči. Pocítila radost a zlobila se, že nedokáže potlačit ruměnc, který se jí rozlil po tváři. Devereux se na ni díval a uvědomoval si, jak je krásná.

„Měl jsem párkrát v životě štěstí,“ řekl, „a jsem rád, že mě neopouští právě dnes.“ Spatřil, že Liliana pobledla, a rychle se zeptal: „Není vám nevolno, slečno Liliano?“

„Ne, nic mi není. Jen jsem trochu nachlazená.“

„Odjíždím, dozvěděl jsem se to včera večer. Odcházím navždy.“

Liliana mlčela.

„Připadám si, jako bych měl opustit tenhle svět,“ řekl Devereux. „Určitě na vás nezapomenu, nikdy. Uslyšíte o mně a o sobě ještě v mé závěti.“

Liliana nevěděla, co dodat. Hleděla do země a mlčela, i když cítila, že by toho měla tolik říci.

„Asi se už nevidíme, už nikdy nevidím Chapelizod. Ale tady nikoho pro Dicka Devereuxe srdce bolet nebude.“

To se Liliany dotklo. Vždyť se s ní ani nepřišel rozloučit. Rychle řekla:

„Že ne? Ale ano. Faráře, který ztratí jednu ovečku, i starého lazebníka Moora. A paní Ironsovou zcela určitě. Byl jste k ní tak hodný.“

„Pamatoval jsem na ně,“ řekl Devereux zklamaně, protože ve výčtu chyběla Liliana. „Lazebníkovi jsem odkázal plášť, klobouk a pár drobností. A paní Ironsové všechno sklo a porcelán.“

„Klobouk, sklo, porcelán, starý kabát,“ řekla, Liliana již v lehkém tónu. „Tak se mi zdá, že jste přišel o všechn majetek.“

„Skoro o všechn. Zbyl mi můj poklad, opičák. Co říkáte, slečno Liliano, poskytl by doktor Walsingham tomu dobrákovi bezplatný pobyt v Domě u jilmů?“

Už mu chtěla odpovědět, že ano, ale zarazila se a uvědomila si, že je to od Devereuxe trochu domýšlivé. Copak si je tak jist tím, že by chtěla opatrovat jeho opičáka?

„To vám nemohu říci,“ odpověděla zdrženlivě. „Kdybyste to myslel vážně, mohl jste otce před odjezdem navštívit. Nežertujte, Devereuxi, myslím, že na to není vhodná chvíle.“

„Není pravda, že ten opičák je můj jediný poklad. Nechtěl jsem vám to říkat, Liliano, ale mám ještě jeden, mnohem cennější.“ Devereux sáhl za klopou kabátu a vyňal růži, kterou si odnesl z Lilianina pokoje na památku. „Tuhle růži jste měla dnes ráno na spinetu, Liliano,“ řekl Devereux a hlas se mu zachvěl. „Ukradl jsem ji. Je moje. A říkám vám, slečno Liliano, že Richard Devereux raději zemře, než by se jí měl vzdát.“

Přece jen u nás byl, pomyslíla si Liliana. Šel se se mnou rozloučit. Nezapomněl na mne.

„Myslím, že jsem snil o něčem, co mi není souzeno,“ řekl Devereux. „Konec. Je čas, abych se vydal na pochod –“

„Skutečně odjíždíte?“ vyhrkla Liliana.

„Ano,“ řekl. „Dopřavdy a navždy. Vy budete první, kdo mi popřeje šťastnou cestu.“

„Šťastnou cestu, příteli,“ řekla Liliana.

„Podejte mi ruku, jako, jako za starých časů.“

Podala mu ruku. Lehce ji políbil a pak se na ni hodně dlouze zadíval.

„Sbohem,“ řekla rychle Liliana. Obávala se, aby se nezeptal na něco, na co by nemohla odpovědět.

„Chtěl bych vám toho říci mnohem víc, Liliano.“

„Musím už jít,“ řekla. „Čeká mě hodně práce,“ ukázala na dopis, který nesla v košíku. „Musím odepsat slečně Wardlové.“

„Ano,“ řekl Devereux. „To opravdu musíte.“

„Tak tedy, sbohem.“

„Sbohem, drahá slečno Liliano!“

Devereux se otočil a rázně odešel. Liliana pohlédla na dopis. Pak se zadívala za odcházejícím Devereuxem. Byl už daleko, uprostřed louky, pod korunami několika topolů. Ohlédl se. Snad naposledy, pomyslela si Liliana. Ještě by ho mohla zavolat, jediné pokynutí paže by stačilo, i kývnutí hlavy, určitě by se vrátil, ten hodný a milý Devereux, s kterým strávila tolik příjemných chvil. Sklopila oči. Předstírala, že čte dopis, ale neviděla jediné písmeno.

„Nezajímám ji,“ říkal si Devereux, „ale neznám krásnější dívku. Nemá mě ráda, a přece ji miluji.“

S Lilianou se zatočila zem, div že neomdlela. Srdce se jí rozbušilo, ale nezvedla zrak.

„Vraťte se,“ říkala si. „Bez vás tu umřu, můj drahý!“

Stále se ještě dívala na dopis. Pak zvedla hlavu. Devereux byl pryč. Jen listí na topolech se pohupovalo ve větru.

XIII. Slečna Liliana dostane návštěvu

Liliana se vrátila domů, usedla ke spinetu, ale hrát ji nebavilo. Prošla skleněnými dveřmi do zahrady, chvilku hleděla zamyšleně na květiny, prošla mezi stromy a vrátila se do domu. Zahrada jí připadala smutná a prázdná, jako by ani všechna ta zeleň a květy, které jí jindy poskytovaly takové potěšení, neexistovaly. Chodila po domě a pak si vzpomněla na paní plukovníkovou. Napadlo ji, že už se snad vrátila z města a že se zřejmě vracela tou cestou, kterou Devereux odcházel, a okamžitě se rozhodla, že paní plukovníkovou navštíví a pokusí se vyzvědět, zdali se náhodou s Devereuxem nesetkala nebo zda s ním dokonce nehovořila. Třeba se dozví něco o jeho návratu. Není přece možné, aby tak náhle odešel a už se nevrátil.

Liliana tedy zašla do Královského domu, našla paní Straffordovou mezi balíčky, chvilku obdivovala nové šaty a nádobí, dozvěděla, že se Peter Raby byl popraven za vraždu Thomase Fleminga, a pak konečně přišla řeč na Devereuxe. Paní Straffordová řekla, že plukovník dostal dopis od generála, v kterém píše, že už se zřejmě Devereux do Chapelizodu nevrátí. A paní Straffordová povídala o svých nových plánech na přestavbu nábytku a Liliana trpělivě poslouchala, neboť doufala, že se řeč zase vrátí k Devereuxovi. Nedočkala se. A tak se vrátila domů ještě zamyšlenější a smutnější.

Bylo už skoro osm hodin, když někdo zaklepal na dveře. Přišla teta Becky a s ní doktor Toole. Doprovázel je Dominik.

Doktorovi se do Belmontu nechtělo. Když obdržel pozvání, myslel, že bude muset naordinovat tetě Rebecce nebo Gertrudě nějaký lék, ale skutečnost byla ještě horší. Měl se vydat „dobrovolně“ na úmornou a zbytečnou pouť půl míle po

Inchicorské cestě a navštívit spolu s tetou Rebeccou jednoho trestance, ležícího v horečce ve svém doupěti.

Nebylo to bohužel poprvé, co byl doktor přinucen slečnou Rebeccou k takovéto lidumilnosti, a protože se neodvážil protestovat, vyléval si zlost na těch darebácích.

„Jdeme se podívat na toho ubožáka Doolana,“ řekla teta Rebecca, když se s Lilianou přivítaly. „Obávám se, že dostal mozkovou horečku.“

Doktor zamumlal něco jako „vochlasta zlodějskej“, což teta Rebecca přeslechla a pokračovala:

„Liliano,“ obrátila se na dívku, „naše ubohá Gertruda je doma úplně sama, nezašla byste k ní na čaj?“

Liliana vděčně souhlasila. Doma na ni všechno padalo, v tom prázdném domě se cítila se svými neradostnými myšlenkami strašně opuštěná.

Teta Rebecca se s Dominikem v patách a s doktorem Toolem po boku vydala k lůžku „ubohého“ Doolana. Liliana si poslala do města pro nosítka a těšila se na schůzku s Gertrudou.

Za hodinu byla nosítka před domem. Sluha John Tracy pomohl Lilianě do nosítek a průvod se vydal na cestu. Liliana měla hodně o čem přemýšlet, a tak jí cesta rychle uběhla.

Byla už tma, když dorazili k Belmontu. Hlavní dveře byly otevřené. Psi přiběhli k nosítkám, a protože slečnu Lilianu a nosiče znali, skákali okolo nich a přátelsky vrtěli ohony.

Liliana vstoupila do domu, vešla do haly, prošla přijímacím pokojem a vstoupila do malého salóňku. Na stole hořela jediná svíce. V šeru spatřila Liliana Gertrudu, stojící u otevřeného okna s vyhlídkou na řeku. Přestože bylo v pokoji šero, Liliana viděla, že okno je dokořán otevřené. Domnívala se, že ji Gertruda spatřila, a bylo jí divné, že ji nejde přivítat. V té chvíli zaslechla tlumený hovor. Zastavila se. Za oknem uviděla muže v dlouhém plášti. Opíral se loktem o parapet a držel Gertrudu za ruku.

Liliana si všimla, že muž má na hlavě tvrděák s podivně promáčklými rohy; takový klobouk Liliana dosud v chapelizodské

farnosti neviděla. Teprve teď si uvědomila, že je svědkem něčeho, co mělo zůstat utajeno. Gertruda měla dostaveníčko. Chvatně se obrátila a chtěla po špičkách vyjít z pokoje, ale v tu chvíli se Gertruda polekaně otočila – a vykřikla.

„To jsem já, Lily, Lily Walsinghamová, drahoušku,“ rychle řekla Liliana. „Přijdu za chvíli.“

Postava za oknem zmizela. Liliana zahlédla, jak kolem oken rychle prošel stín.

Gertruda se vzpamatovala a vykročila k Lilianě.

„Neodcházejte, Lily,“ řekla. „Jen zůstaňte. Neočekávala jsem vás, promiňte.“ Zavřela okno a ve zřejmých rozpacích se na Lilianu zahleděla. „Vítám vás,“ řekla. „Pojďte, půjdeme do obývacího pokoje.“

Podala Lilianě ruku, která se chvěla, a políbila ji na tváře.

Lilianu zachvátily takové rozpaky, že nebyla schopna odpovědi. Srdce jí vzrušeně bilo. Dívala se na Gertrudu: oči se jí leskly a líce hořely, celá se třásla.

„Ano, samozřejmě,“ řekla Liliana. „Sedneme si v pokoji. Tady je trochu chladno.“

Dívky se vzaly za ruce a vystoupily po schodech do velkého pokoje.

„Teta Becky odešla za nějakým nemocným,“ řekla Gertruda. „Očekávám, že se vrátí tak za hodinu.“

„Ano, já vím. Zastavila se u mne a požádala mě, abych vás navštívila. Já bych sama –“ zarazila se. Najednou si uvědomila, jak nepřírozeně spolu mluví, jako by je rozdělovala nedůvěra nebo stud. Ta náhlá změna v jejich vztahu jí připadala jako sen. Gertruda byla bledá a zdálo se, že se trápí. Liliana viděla, jak si ji Gertruda prohlíží, její oči byly temné a zamlžené, ukrýval se v nich opravdový smutek a snad i strach.

Gertruda se přemohla a promluvila.

„Lily, drahoušku, posadíme se tady k oknu, dál od těch svící. To světlo mě rozčiluje.“ Zadívala se do tmy před okny.

„Ano,“ řekla Liliana.

„Nenávidím světlo, Lily,“ řekla Gertruda. „Miluji tmu a i mé myšlenky jsou černé. Nikdo mě tu nezná, nikdo nechápe. Je to k nevydržení.“ Pak se zeptala. „Řekněte mi, co jste viděla, když jste vstoupila do pokoje?“

„Gertrudo, nezlobte se. Neměla jsem vstupovat bez zaklepání.“

„Ale proč? Cožpak nejsme přítelkyně? Já si vážím toho, že se ke mně chováte jako k důvěrné přítelkyni. Mám vás za to ráda, Lily. Vy jste vždycky byla čestnější a upřímnější než já. Vy jdete po přímé cestě, Lily. Mně se někdy zdá, že jsem z cesty sešla a kráčím propastí plnou stínů. Všude jen samé stíny. Tma jako v hrobu. Liliano, prosím, povězte mi, co jste spatřila.“

„Myslím, že postavu nějakého muže v plášti a v klobouku,“ řekla Liliana nešťastně. „Myslím, že s vámi septem hovořil.“

„Postavu, stín muže,“ opakovala zamýšleně Gertruda. „Máte pravdu. Nebyl to muž, jen postava, stín. Někdy si myslím, že to ani nemůže být vůle člověka, co mě vehnalo do toho tyranství. Je to hrozné, jako bych se měla zalknout.“ Po chvílce řekla trpce. „Neuvěřitelné! Slyšela jste o nabídce pana Dangerfielda, Lily? A slyšela jste, co jsem na ni odpověděla? Řeknu vám to.“

„Gertrudo, prosím vás, já přece...“

„Chci vám to povědět. Chci, abyste to hrozné tajemství znala. Mne nesudíte, já o ničem nerozhoduji, já jen poslouchám. Ale musíte mi dát slovo, že nikomu, ani otci, ani mé tetě, vůbec nikomu nic neprozradíte. Alespoň do té doby, než vás zbavím toho závazku.“

Stalo se někdy, že by žena odmítla tajemství? Liliana ano. Chvilí váhala, pak náhle sklonila oči, políbila Gertrudu na čelo a řekla:

„Já vás nezklam, Gertrudo. Mně můžete důvěřovat. Ale se svým tajemstvím se mi svěřovat nesmíte. Vy ke svému počínání máte důvody, já bych je neměla. Je to vaše tajemství, Gertrudo, vy jste vnučena do role, kterou jste musela přijmout. Já vás chápu. Vy ale musíte pochopit zase mne. Nemohla bych se tetě Becky podívat do očí, ani otci, ani generálovi. Já, Gertrudo, mám vás ráda, já...“

„Já podvádím, Lily,“ řekla Gertruda a rozplakala se.

„Ano, Gertrudo, já vím,“ řekla Liliana. „Chápu vás. Ale mohlo by vám to ublížit. Jsem vám z celého srdce vděčná za vaši důvěru. Jsem nešťastná jako vy, nedovedu se radovat, když vy trpíte. Slibme si, Gertrudo, že mezi námi zůstane vše, jako vždy bylo, že...“ Liliana se rozplakala. „Slibte, že mi, drahoušku, hned řeknete, až budete šťastnější.“

„Určitě vám to hned povím. Někdy, někdy jsem skoro šťastná, někdy ano, ale dneska jsem zoufalá, Lily.“

Dívky spolu ještě asi deset minut hovořily, utěšovaly se a pak zaslechly pod okny kroky a Dominikův hlas. Teta Becky se vracela. Liliana se s Gertrudou rozloučila a vyšla zadními vrátky na zahradu. Prošla parkem a vydala se k domovu.

Když vešla v Domě u jilmů do haly, spatřila dvě ženy, které seděly v hale na lavici a okamžitě povstaly, jakmile Liliana vešla. Ta starší byla útlá, asi tak padesátiletá, měla povadlou tvář, ale její velké oči prozrazovaly někdejší krásu. Druhá žena, vlastně dívka, byla asi o dva palce vyšší, černovlasá, měla snědou hladkou pleť a dychtivě se zahleděla do Lilianiny tváře.

„Dobrý večer,“ řekla Liliana přátelsky. „Farář není doma. Jel do města a vrátí se až zítra.“

„Říkal jsem vám, abyste tu neseděly,“ řekl John Tracy. „Slečna nemá čas, je unavená.“

Ženy se nehýbaly. Ta mladá dívka vstala, ale mlčela.

„Hledáte snad mne?“ zeptala se Liliana. „Mohu vám nějak pomoci?“

„Přišly jsme za vámi, madam,“ řekla starší žena a neobratně se uklonila. „Nebudeme vás zdržovat déle než pět minut.“

Sally pozvala obě ženy do pokoje. Přistrčila jim židle. Liliana svlékla rukavice, odložila plášť a řekla:

„Ale já vás vůbec neznám. Co pro vás mohu udělat?“

„Jmenuji se Widdy Glynnová, madam,“ řekla žena. „Bydlím dole u řeky, u přívozu. A tohle je moje dcera Nan. Pokloň se dámě a ukaž se,“ napomenula dívku.

Nan se uklonila. Po celou dobu, co její matka hovořila, nespouštěla z Liliany oči.

„To, co vám chci říct, madam, bych vám nejráději řekla mezi čtyřma očima,“ vyhrkla žena a pohlédla na Sally a Johna Tracyho. Pak se opět uklonila a vyčkávala.

„Dobrá,“ řekla Liliana. „Sally, nechte nás o samotě. Vy také, Johne.“

Dívka doposud neřekla ani slovo. Klopila své hezké oči a vypadala hodně poplašeně. Jednu chvíli se zadívala ke dveřím, jako by chtěla utéci. Matka ji uchopila za sukni a přitáhla před Lilianu.

„Doslechly jsme se, madam,“ řekl, „že kapitán Devereux, tady od dělostřelectva v Chapelizodu, ten, co odjel do Anglie, madam, že se vám dvořil, madam.“ Odmlčela se a pohlédla přímo na Lilianu. „Přišla jsem vám říct, madam, přivedla jsem vám ukázat svou dceru, madam. Ten darebák, madam, s vaším dovolením, přivedl mou dceru do hanby. Zničil její mládí a opustil ji. Jestli je pravda, co se povídá, a vy a pan Devereux, madam.“

Dívka začala plakat a zakryla si tvář zástěrou. Liliana se na ženy dívala vytřeštěnýma očima, jako by se jí zjevil nějaký hrozný přízrak.

Žena pokračovala:

„Richard Devereux jí, madam, sliboval manželství. S rukou na bibli, klečel před ní, dal jí tenhle prstýnek a byl u toho kněz, madam. Jestli tedy bylo někdy uzavřeno platné manželství, pak to bylo mezi kapitánem a mou holkou. Tady Nan Glynnová je manželkou Richarda Devereuxe.“

Nan vyškubla zástěru své matce z ruky. Postoupila o krok k Lilianě, ale pak se zarazila. Po tvářích jí tekly slzy. Plakala tiše. Pak se rozkřikla na matku:

„Přestaň mluvit, nevidíš, že se slečně udělalo nevolno? Říkala jsem ti přece jasně, že pan kapitán vůbec...“

„Ne, neříkejte nic, mlčte,“ šeptala Liliana. „Nic nechci vědět. Mýlíte se, paní,“ obrátila se na matku. „Kapitán Devereux se mnou

nikdy nemluvil tak, jak se domníváte. To je omyl. Je mi líto, ale, já opravdu nevím, co bych vám ještě řekla," a zadívala se na dívku.

Nan vzlykla, rychle uchopila Lilianu za ruku, a než jí v tom mohla překvapená Liliana zabránit, rychle jí políbila na hřbet dlaně a vyběhla z domu.

Liliana, bledá jako mramor, pohlédla na ženu. Widdy Glynnová řekla:

„Dobře, madam. Jsem ráda, že se vás to netýká. Byla jsem asi špatně informována. Myslela jsem si, že bude lepší, když vám řeknu pravdu a budu vás varovat. Poroučím se, dobrou noc, madam," řekla žena a s úklonou vyšla z pokoje.

Teprve teď se Liliana rozplakala.

XIV. Spory, sny, potíže a tajemné vyhlídky

Doktor Toole si zašel do klubu ve Fénixu a našel tam Sturka zabraného do hry se starým Arthurem Slowem. Hráli dámu. Za jejich zády postával Dangerfield. Vztahy mezi Toolem a Sturkem byly téměř na bodu mrazu; kdykoliv se potkali, formálně se pozdravili, ale Toole si dával záležet na tom, aby Sturk nebyl na pochybách, že jeho úcta je pouze vynucená. Nikdy se s ním nezastavil na kus řeči, jen krátce pokývl hlavou a s pohrdlivě nakrčeným obočím odkráčel.

Asi tak před čtrnácti dny se málem spolu utkali v souboji, a to všechno kvůli Dangerfieldovi. Zavinilo to Dangerfieldovo špatné trávení, které málem jednoho z těch vesnických lékařů stálo život. Dangerfield si zavolał Toola a svěřil se mu se svými potížemi. Toole mu předepsal nějaké léky, a když se chtěl přesvědčit asi po týdnu, jak jeho léčba pokračuje, zjistil, že mu Sturk pacienta přebíral.

Toole Dangerfieldovi odpustil, protože chytrý Dangerfield naznačil, že Toolovy služby mu byly příjemnější, ale že změnu lékaře mu doporučil a vlastně vnutil lord Castlemallard. Sturk prý poslední dobou získal na starého pána značný vliv.

„Pochopte, že nemohu odporovat svému zaměstnavateli,“ řekl Dangerfield. „Ujišťuji vás, že mě to mrzí, ale když jsem lordovi řekl, že si vašich služeb i schopností vážím více, považoval to za impertinenci.“

„Dobrá, dobrá, chápu to,“ řekl Toole nabručeně. „Ten starý našeptavač je mazaný jako Mefisto. Vyříd'te lordovi, že mu přeji, aby se z jeho rukou dostal živý.“

Souboji zabránila teta Rebecca, která se o chystané bitce doslechla a dala si Toola zavolat. Vyčínila mu a nakonec pohrozila, že jestliže ten souboj přežije, postará se o to, aby od něho v Chapelizodu už

nikdy nikdo nevzal ani kapky proti kašli. A tak k „sekání hlav“, jak se o souboji vyjadřoval Nutter, nedošlo.

I Nutterova antipatie ke Sturkovi sílila. Pochopitelně, že se o sporu Sturk - Toole dozvěděl. Od chvíle, kdy do Chapelizodu přijel Dangerfield a Sturk zcela nepokrytě projevil snahu získat přízeň lorda Castlemallarda a tím i správcovské místo, přestal se Nutter se Sturkem stýkat. Nejenže na něho vůbec nepromluvil, ale tvářil se bojovně a výmluvně mlčel, kdykoliv se ocitl v jeho společnosti.

Otevřeným problémem stále zůstával spor, v němž hrál hlavní úlohu doktor Sturk. Že se jeho mysl toulá bůhvídkde, to poznal i Slowe, neboť mu sbíral jeden kámen za druhým. Sturk prohrál tři partie a snad si toho ani nevšiml. Pak si uvědomil, že taková série proher je vlastně veřejnou potupou, vstal, hodil na stůl tři šilinky, narazil si klobouk, sebral z vedlejšího stolu noviny, nahlédl do nich, znechuceně je odhodil a vyšel z krčmy.

Loudal se ulicí s rukama v kapsách a myslel na Dangerfielda. Kdo to jen u čerta může být, přemítal. Určitě jsem se s ním už někde setkal. Ale kde? A za jakých okolností? A ty hrozné sny, ty musí mít s tím člověkem nějakou souvislost. Ani když se svěřil doktoru Walsinghamovi, se mu neulevilo. Ty vidiny, které na sebe braly často, i když v groteskních proměnách, podobu Dangerfielda, ho stále děsily.

Zdálo se mu, že každý naráží na jeho skryté trápení. Doktor Walsingham měl v kázání podivnou pasáž, začínající slovy „pamatujte na dny temné, bude jich mnoho“ a pak hovořil dlouze a tajemně o smrti a „soudném“ dnu. Celý den na tu řeč musel myslet. Zněla mu v uších jako pohřební hudba. Například, když farář nazval smrt „velkým bankrotem“, bylo mu, jako by nahlédl do pekla. Ale i jemnější narážky, jimiž se rozhovory kolem něho jen hemžily, mu působily trýzeň a zvyšovaly jeho trápení.

Dříve bývalo jeho oblíbeným tématem rozhovoru, stejně jako všech chapelizodských podnikatelů, exekuční řízení, které postihlo některého známého. Teď se pod slovem „zbankrotoval“ krčil jako

pod ranou pěstí. Vždycky si myslel, že „chytrý“ člověk prostě bankrot udělat nemůže. K tomu se dopracovali jen „břídilové“. Když Cluffe nebo Toole v klubu vyřkli slovo „bankrot“, ukryl se za novinami a po těle ho ledově zamrazilo.

Sny ho pronásledovaly stále. Dokonce se mu zdálo, že jeden z poslední doby má původ ve Walsinghamově kázání. Sturkovi se zdálo, že pod svým oknem zaslechl Toola, který volá: „Co tady dělá ten špinavý žebrák? Fuj, jak páchne!“ A když Sturk, ještě stále ve spánku, vyhlédl z okna, spatřil u vchodu žebráka prosícího o almužnu. Sturk na něho zavolal: „Co tady hledáte, chlape?“ a v té chvíli zaslechl za svými zády Dunstanův hlas: „Přišel o poslední šilink. Udělal v říjnu bankrot.“ Žebrák zvedl k Sturkovi svou zsinalou tvář – a Sturk hleděl do svého vlastního obličje.

„To jsem přece já,“ vydechl v hrůze – a probudil se.

Říjen, znělo mu v uších. Úpadek! To mám z toho, pomyslel si, že pořád myslím na nájem a na tu zatracenou směnku u Dyla.

Říjen, to bylo nejstrašlivější slovo, jaké Sturk znal.

A tak se zničený Sturk vyhrabal z příkrývek, usedl ke svému psacímu stolu a jal se znovu sčítat své dluhy k tomuto měsíci; počítal každý penny, který měl dostat, a přičetl vše, co by se ještě dalo zachránit a vyždímat z těch, kdo na tom byli hůř než on a dlužili mu a s nimiž neměl slitování, přestože by si tak přál, aby jeho věřitelé byli milosrdní. Znovu uvažoval, zda se mu podaří získat to místo správce, v němž spatřoval svou jedinou záchranu, a plánoval si, jak si vypůjčí hned druhý den po nástupu dvě stě liber, které ho „jednou pro vždy“ postaví na nohy.

XV. Posel z chapelizodské krypty

Zatímco se Sturk převaloval v polospánku vedle své manželky, kráčel Mervyn ke svému Prejzovému domu v Ballyfermontu. Šel po pěšině obrostlé křovím, díval se na měsíc za tmavými mračny, a jak chladný dech noci pronikal jeho pláštěm, cítil nejen zimu na těle, ale i v srdci. Vánek šelestil listím stromů a Mervyn se na okamžik zastavil a naslouchal tomu tichému šepotu. Zadíval se na černou hradbu horizontu, kde se rýsovala silueta věže chapelizodského kostela. Myslel na mrtvé na hřbitově. Co všechno by mu asi pověděli, kdyby mohli ještě jednou promluvit?

Zahalil se do pláště a prošel rychle kolem ballyfermontského hřbitova, podle polorozpadlé zdi, za kterou se tyčily náhrobní kameny. Konečně spatřil rozložitou korunu starého jilmu a za ním světlou fasádu svého domu. Ve všech oknech byla tma. Sloužící již spali.

Odemkl si sám a zamířil do haly. Usmál se při pomýšlení, jaké pověsti se o tomto domě povídají. Nešel rovnou do své ložnice, zabočil kolem schodiště, vešel do pokoje, za jehož oknem se rozkládal onen duchy navštěvovaný sad, a usedl ve tmě. Zase byl sám.

Díval se oknem do sadu a přemýšlel o svém osudu o špatnosti lidí. Necítil se ale v té tmě dobře a už chtěl odejít do ložnice, kde vždy nechával hořet jednu svíci, když v tom se mu zdálo, že zaslechl nějaký zvuk. Uslyšel tiché a pravidelné oddechování. Zatajil dech. Pomyslel si, že to bude pes, a tiše zavolal. Pes se neobjevil. Průvan nebo vítr v komíně, pomyslel si Mervyn a přistoupil k oknu, aby dovrhel okenici. Ale oddechování teď slyšel zřetelněji a zároveň měl pocit, že v místnosti někdo stojí. Prudce rozevřel okenice a spatřil v křesle sedící postavu. V té tmě nerozpoznal nic, jen obrysy těla. Na několik vteřin pocítil nával hrůzy, strach, jaký dosud nepoznal. Mervyn byl statečný muž, a proto odvrhl všechny obavy a domněnky a přistoupil ke křeslu. Hleděl do tváře muže, kterého

nikdy neviděl. Muž měl zavřené oči, černé vlasy a bledou bradu. Ze spánku jako by se usmíval.

„Co tady děláte?“ řekl Mervyn nejistě.

Muž otevřel oči, namáhavě zvedl hlavu a zadíval se na Mervyna, jako by on byl vetřelcem a rušil jeho snění. Beze slova mu hleděl do očí.

„Kdo jste?“ řekl Mervyn.

Muž řekl: „Pan Mervyn?“

„Kdo jste, pane?“ řekl Mervyn ostře.

„Zekiel Irons.“

„Irons? Co si přejete, pane? A co děláte v mém domě?“

„Jsem kostelník, pane.“

„Kostelník spí v mém domě. Co to má, u čerta, znamenat?“

„Spal jsem, pane, to je pravda. Jsou i tací, co spí s otevřenýma očima. Vy i já máme dobrý spánek, ale jsou i lidé náměsíční. Ale mě zajímají, a vás také, ti, kdo spí navěky,“ řekl Irons.

Mervyn, který se během tohoto divného proslovu uklidnil, řekl:

„Co to všechno znamená?“

„Mám pro vás zprávu.“

„Tak mi ji dejte.“

„To nemohu, pane. Co mám, je určeno pouze pro vaše uši,“ řekl Irons a ušklíbl se.

„Jaká je ta zpráva?“ zeptal se Mervyn netrpělivě. „Kdo mi ji posílá?“

„Promiňte, pane,“ řekl Irons. „Velmi často jsem v chapelizodském kostele úplně sám. Pokaždé, když jdu kolem té hrobky na jižní straně, vzpomenu si na vás.“

„Řekněte mi, co říci chcete, a běžte,“ řekl Mervyn.

„Je to vzkaz od vašeho otce,“ řekl Irons.

Mervyn na kostelníka tázavě pohlédl. Je snad ten člověk blázen? Do tváře se mu nahrnula krev. Zařal pěsti a postoupil k Ironsovi.

„Můj otec je mrtev,“ řekl hněvivě.

„Máte pravdu, pane. Je mrtev,“ řekl kostelník s cynickým úšklebkem.

„Co chcete? Proč mluvíte o mém otci?“

„Musím. Jeho jménem vám chci něco říci. Posílá vám zprávu. Copak ji nechcete slyšet?“

„Jste blázen,“ řekl Mervyn ledově.

„Vy jste blázen, pane,“ řekl Irons. Díval se strnule na Mervyna. „Nepřišel jsem za vámi pro nic za nic. Váš otec, který odpočívá v té olověné rakvi v hrobce beze jména, vám vzkazuje, že to, co vám řekl, před, zkrátka, je to pravda a já to mohu dokázat.“

Mervyn se roztrásl po celém těle. Vztekem se mu zatmělo před očima. Vykřikl: „Co to blábolíte? Co můžete prokázat? Tak mluvíte, nebo,“ Uchopil Ironse za hrdlo a smýkl jím k oknu.

„Vzkazuje vám, pane, váš otec vám vzkazuje, že to neudělal. Byl to podvod, je nevinný chce, abyste to věděl. Mohl bych to dokázat, ale nesmím.“

Mervyn řekl: „Nevím, kdo jste a co zamýšlíte, ale kdybyste znal a mohl cítit, co prožívám, nikdy byste si nedovolil zahrávat si s tím, co je mou jedinou nadějí. Celý život na to myslím. Jsem už úplný blázen. Trváte na tom, co jste o mém otci řekl?“

„Ano,“ řekl kostelník mírně. „Je to pravda, ale víc vám říci nemohu. Rozhodně jsem vám nechtěl ublížit, ale kdybyste někomu řekl nebo jen naznačil, že vás kostelník Zekiel Irons navštívil v úterý v noci, určitě bych vás vyhledal a zastřelil.“

„Máte mé čestné slovo. To tajemství zachovám,“ řekl Mervyn. „Pokračujte.“

„Už toho moc není, pane. Ale nejdřív mi řekněte, jestli služebnictvo nezaslechlo hluk, který jsme ztropili.“

„Určitě ne,“ řekl Mervyn. „Služka je skoro hluchá a její dcera spí až na druhé straně domu.“

„Povídá se, že v domě straší,“ řekl Irons. „Ale já se vždy obával jen těch, co jsou živí. Myslel jsem si, že noc bude temnější, pro mne je důležité jako život, aby mě tu nikdo nespatriil. Prosím vás, abyste mě neoslovoval a vůbec nedával najevo, že mne znáte, pane. Jsem na tom špatně, ale při svém zaměstnání se často setkávám s těmi, kdo jsou na tom ještě hůře,“ usmál se Irons.

„Můžete se spolehnout, pane. Nedozví se to nikdo.“

„Buďte trpělivý, předal jsem vám zprávu. Je to svatá pravda, pamatujte si to. Vím, že se snažíte, aby pravda vyšla najevo, ale, pane, pamatujte, že já vám nic dosvědčit nemohu. Snad jednou. Pane, chtěl bych vás požádat, abyste teď na tomto místě odpřisáhl, že mě ochráníte, kdyby to bylo v zájmu pravdy třeba.“

„Na to přísahám,“ řekl Mervyn vážně.

„Slibujete tedy, že nikomu neřeknete o naší rozmluvě?“

„Slibuji.“

„Teď půjdu. Víc už vám říci nemohu. Zatím, pamatujte si to,“ řekl Irons. „Odejdu, jak jsem přišel.“ Otevřel okno, rozhlédl se do tmy, vyskočil na trávník a ztratil se mezi stromy.

Ještě dlouho po nečekané návštěvě seděl Mervyn v temném pokoji a přemýšlel o tom, co mu kostelník řekl. Bylo jisté, že zná mnohem víc, než prozradil, ale Mervyn si byl jist, že Irons promluví, až přijde čas, jak sám naznačil.

XVI. Doktor Sturk bojuje proti osudu

Čas plynul pomalu, ale neúprosně, a tak brzy nastal čas, kdy se musel Sturk rozhodnout: buď zaplatí nájem, nebo ponese následky se všemi nepříjemnostmi. Celý předcházející den strávil v Dublinu a sháněl peníze. Byla to namáhavá a zbytečná práce. Musel se doprošovat lidí, které nenáviděl, a snašet s úsměvem jejich odmítání; tvářit se, že chápe jejich výmluvy. Každý neúspěch pro něho byl bolestný a ponižující jako rána holí.

Když se vracel do Chapelizodu, byla už skoro tma. Zničený Sturk se mračil do temného křoví podél cesty a přál si, aby byl alespoň přepaden a oloupen o poslední penny a opatřil si tak ucházející výmluvu. Ale loupežníci, kteří mají stejně ostrý čich jako bankéři, mu odmítli poskytnout i tuto bídnou službu.

Hned jakmile se vrátil domů, poslal pro Cluffa do Fénixu a požádal ho, aby se pokusil přimět Nuttera k tomu, aby mu pár dní s nájmem posečkal nebo od něho vzal zatím jen menší zálohu. Neměl po ruce ani deset liber, a tak bylo vlastně jedno, když Nutter řekl:

„Nájem není můj. Mou povinností je jen inkasovat. A Sturk není bohužel důvěryhodná osoba. Vy byste mu půjčil?“

Tohle Cluffa přesvědčilo. Pustil se do vyjednávání.

„Nic vám nevyčítám, Nuttere. Mezi námi, je to tak, jak říkáte. Je mi líto, že se ten chlap dostal do těchhle nesnází. Kdybyste mu mohl pomoci, bylo by to od vás šlechetné. Ale jestliže si myslíte, že byste o ty peníze mohl přijít, pak ovšem –“

Sturk se asi před týdnem v důvěrném rozhovoru Cluffovi svěřil se svým trápením, ale kapitán po záchvatu kašle odpověděl, že mu přece Puddock před několika dny půjčil patnáct liber a to byla pravda. Pravda byla i to, že Puddock byl jedním z nejchudších důstojníků, ale jeho výdaje byly rozumné. Když mohl, půjčil, a hlavně nepřidával k penězům žádné rady a ponaučení.

Sturk stál u okna, díval se k Fénixu a netrpělivě očekával Cluffův návrat. Samou nedočkavostí sešel dolů po schodech a čekal u dveří. Čím déle se Cluffe nevracel, tím pevnějšího přesvědčení, že se jeho posel s Nutterem dohodl, Sturk nabýval. Nemohl vědět, že jeho mise byla vyřízena za půl minuty a teď už Cluffe haraší s kostkami a bojuje proti svému stálému soku Toolovi.

Cluffe si na Sturka vzpomněl až tehdy, když vyšel z Fénixu a spatřil v šeru pod jilmem nedočkavě přešlapující postavu. Sturk stál s rukama v kapsách pod stromem a hvízdal si. Hrdlo se mu svíralo úzkostí.

„Tak co,“ zeptal se Cluffa. „Nepočká, samozřejmě?“

Cluffe zatřásl hlavou.

„Dobrá – zkusím to jinak,“ řekl Sturk. „Dobrou noc.“ Vykročil směrem k mýtu.

„Také mohl alespoň poděkovat,“ bručel Cluffe. „Nejdřív mě donutí vyjednávat s člověkem, za kterým bych já nikdy –“ A kapitána napadlo, že by mohl Nuttera požádat o malou výpomoc, otočil se na podpatku a vracel se k Fénixu.

Ve dveřích krčmy stáli Toole s O'Flahertym a pozorovali z dálky schůzku pod jilmem.

„To je Sturk,“ řekl Toole.

O'Flaherty pozoroval, jak se Cluffe se Sturkem obřadně loučí. Pohlédl na Toola. „Nějaký souboj?“ zeptal se.

„Skoro,“ řekl Toole. „Sturk shání peníze. Zítra bude Nutter žádat nájem. Cluffe s ním před chvílí mluvil u výčepu, tak si to poskládejte dohromady.“

Sturk žádný další plán neměl. Když vyrazil k mýtu, domníval se, že ho něco cestou napadne. Změnil směr cesty a přešel most, za mostem se otočil a vrátil se na Inchicorskou cestu. Zamířil k Dublinu. Na nebi plul měsíc, Sturk se na něj zadíval a uvědomil si marnost všech pokusů. Byla už noc. Koho by teď mohl navštívit? Vždyť už všude byl. Bezmocně se otočil a zamířil domů.

U Ironsova domu ho oslovil známý hlas.

„Krásná noc,“ řekl Puddock s rukou vztyčenou k nebeskému poutníkovi. „Měsíc jako stříbro.“

„Nádherná,“ řekl Sturk a na moment se zastavil. Puddock byl jemný muž a jeho cit mu velel chovat se k lidem, kteří mu dlužili, ještě uctivěji. Sturk, k němuž se celý svět v posledních dnech otočil zády, byl za ta slova poručíkovi vděčný.

„Takováto noc,“ pokračoval Puddock, „nás, drahý pane, přivádí pod balkón Kapuletů. I za potěšení z přírody vděčíme Shakespearovi.“ Puddock se odmlčel. Sturk stál a díval se na poručíka s úsměvem. Pak uchoпил Puddocka za ruku a vřele ji stiskl.

„Bůh s vámi, příteli,“ řekl. „Kdyby bylo na světě víc lidí jako vy, bylo by méně nešťastných srdcí.“

A Sturk odešel domů a nechal překvapeného poručíka stát na schodech.

Ráno byl Sturkův dům plný exekutorů a soudních zřízenců.

Když se Sturk probudil a dozvěděl se od vyděšené služky, že úder, kterého se tolik obával, skutečně dopadl, vyskočil z postele a dostal záchvat třesavky. Paní Sturková, bledá jako noční čepec, si vzpomněla, že mají doma poslední láhev brandy, nalila mu pořádnou odlivku a teprve pak přestal Sturk jektat zuby.

„Barney, co to má znamenat? Cožpak jsme na tom opravdu tak špatně?“ hořekovala.

„Úplně na mizině,“ řekl Sturk a zaklel. „Pojď se mnou.“ Vedl manželku do pokoje dětí, protože si myslel, že je to pracovna, kterou míval v těch místech před dvanácti lety v Limericku.

„Děti ještě spí, drahý,“ řekla paní Sturková, která byla chováním svého muže úplně zničená.

Sturk běžel po schodech do svého pokoje a vytáhl ze zásuvky svazek účtů.

„Na mizině, jsme na mizině,“ drmolil a rozkládal po stole stvrzenky. „Jen se podívej. Tenhle mi dluží tolik, tenhle taky, samé dluhy, nikdo nic nedá. Podívej se na seznam – celkem dva tisíce dvě stě vlastně tři sta. A ten darebák Nutter nepočká ani den.“

„Je to kvůli nájmu?“ zeptala se paní Sturková, která až do dnešního dne neměla o pohromě, která se snesla na jejich rodinu, vůbec ponětí.

„Samozřejmě, kvůli nájmu to je,“ křičel Sturk.

A tak se vyděšená paní Sturková s kapesníkem u očí vykradla z pokoje a nechala manžela u svého stolu, kde se ještě chvíli přehraboval v účtech. Pak slyšela, jak práskl dveřmi, utíká po schodech do haly a nadává mužům, kteří přišli obstavit majetek. Sturk úplně ztratil hlavu. V punčochách a v noční košili vypadal jako blázen. Jednomu exekutorovi vytrhl ze zubů dýmku a rozšlapal ji. Za hlasitého nadávání se začal shánět po své lékařské brašně. „Doufám, že mi dovolíte, abych si ponechal své nástroje. Mají cenu padesáti liber,“ křičel. „Jestli některý z mých pacientů zemře, podám na vás žalobu pro vraždu!“ Běhal po domě, až mu z rozčilení začalo hučet v hlavě a dělalo se mu mdlo. Nakonec vyběhl do své pracovny, usedl na postel s hlavou v dlaních a přemýšlel, jak by Nuttera donutil k souboji. Pak ho napadlo, že takový otevřený boj by asi lorda Castlemallarda příliš netěšil a že by to byl určitě konec jeho plánů na místo správce.

Vytáhl ze zásuvky list papíru, vzal pero, ale nebyl schopen napsat jedno slovo. Ruce se mu třásly. „To je konec, konec,“ mumlal.

Zatímco v domě panoval nepopsatelný zmatek, paní Sturková, která si uměla zachovat chladnou hlavu, dokončila urychleně svou ranní toaletu a vyšla na ulici. Vzpomněla si nejdříve na faráře Walsinghama, ale ten nápad zase zavrhla, protože před několika dny odvedl Sturk děti z hodin náboženství a napsal faráři dost neurvalý dopis, protože se mu nelíbila jeho kázání z poslední doby. Věděla, že doktor Walsingham je člověk neobyčejně laskavý a že na tuto neslušnost už dávno zapomněl, ale přece jen se jí k němu nechtělo, protože si myslela, že by se manžel cítil pokořen, kdyby právě faráře žádala o pomoc. Změnila tedy směr a vydala se k Mosaznému hradu. Bylo několik minut před osmou hodinou. Paní Sturková se rozhodla, že navštíví pana Dangerfielda. Zapůsobil na ni dobrým dojmem, když se s ním poprvé v Belmontu setkala. Tenkrát naslouchal jejím nářkům s velkou účastí. Věděla, že je to zámožný pán, a myslela si, že má jejího manžela rád a váží si ho pro jeho schopnosti. Sama o nich nepochybovala.

Dangerfield přijal paní Sturkovou vlídně. Odvedl ji do jídelny a obřadně jí nabídl židli. Během vyprávění dokončil svou snídani, pak přistoupil ke skříňce ve zdi, vyňal tlustou černou knihu a chvíli v ní zamyšleně listoval.

„Tady to máme,“ řekl, když našel, co hledal. „Chapelizod – Barnabáš Sturk, ranhojič K. I. D. A sakra – září! Jak k tomu došlo? Nájem činí čtyřicet liber. Je to tak, madam, dluží celoroční nájem, lhůta vypršela. Mělo už být zapláceno.“

Když domluvil, nastalo v pokoji hrobové ticho. Paní Sturková se neodvážila vůbec promluvit.

„Dobrá madam,“ řekl Dangerfield po dlouhé pomlce. „Když jsem postaven před rozhodnutí, řeknu ano, nebo ne. Tu částku na zaplacení nájemného vám půjčím.“

Paní Sturková vyskočila z křesla, aby poděkovala, ale kolena se pod ní podlomila a klesla znovu na židli. Dangerfield mávl rukou.

„Mám jednu podmínku, madam,“ řekl. „Povězte mi, jestli jste za mnou přišla sama, nebo zda vás poslal manžel.“

„Byl to můj nápad, pane,“ řekla paní Sturková. „Manžel o tom neví. Neví vůbec, že jsem tady. Teď mu to ale budu muset říct. Určitě se bude zlobit.“

„Nebude. Věřte mi, madam, že nebude. Dobře jste udělala, že jste šla za mnou. Vážím si vaší rozvahy a energie. Když budete někdy v nesnázích, obraťte se na mne.“

Dangerfield usedl ke stolu a napsal:

Vážený pane – právě jsem se dozvěděl od Vaší paní, že nutně potřebujete čtyřicet liber, k nimž, jak předpokládám, přibudou ještě nějaké poplatky. Posílám Vám padesát liber, které doufám postačí k vyřízení té nepříjemné záležitosti. Později, až Vám to bude vyhovovat, se dohodneme o způsobu vrácení. Vaše žena mi podepsala stvrzenku již dnes.

Váš uctivý služebník

Giles Dangerfield

Mosazný hrad, Chapelizod 2. října 1767

Paní Sturková začala děkovat, ale Dangerfield jí položil ruku na rameno, usmál se a s malou úklonou řekl:

„Neděkujte mi, madam, jen mi tady napište pár řádek.“ Přisunul před ni stolek s kalamářem a listem papíru. „Napište, že pan Dangerfield mně dnešního dne předal jako půjčku padesát liber pro Barnabáše Sturka. Podepište se, tak, ještě datum, děkuji.“

„Obávám se, že to po mně nepřečtete, třesou se mi prsty,“ řekla paní Sturková a poprvé se na Dangerfielda přes slzy usmála.

„To je v pořádku, madam,“ řekl Dangerfield zdvořile.

Vyprovodil paní Sturkovou před dům, popřál jí dobré ráno a se svým zvláštním úsměvem ji propustil. S pocitem dobře vykonané práce zašel Dangerfield s hlavou vztyčenou do domu.

Celou cestu domů paní Sturková utíkala. Zdálo se jí téměř neskutečné, že ta hrozná záležitost byla vyřízena tak příjemným způsobem za necelých pět minut.

Po půlhodině už kráčel svátečně ustrojený Sturk po cestě kolem dělostřeleckých kasáren. Zamířil k Fénixu. Když vstoupil do malé klubovní místnosti, kde toho rána Nutter vybíral nájmy, pohlédl na správce s vítěznou nenávisí a v tichu, které nastalo, vysázel před udiveného Nuttera minci za mincí, čtyřicet liber. Bylo slyšet jen cinkání zlata a Sturkův hlasitě počítající hlas.

Nutter mu beze slova podal přes stůl stvrzenku a shrábl nevšímavě peníze do zásuvky.

„Běžte, Tome,“ řekl soudnímu zřízenci. „Postarejte se, aby vykonavatelé neopustili doktorův dům, dokud nebudou zaplaceny všechny poplatky.“

Sturk se jen usmál a vyšel z pokoje.

Když se za ním zavřely dveře, Nutter vstal a přešel místností ke krbu, obrátil se k přítomným zády a udiveně hleděl do ohně.

Sturkovo vítězství bylo sice okázalé, ale nemělo bohužel dlouhého trvání. Při snídani se ještě radoval, zhltal osm topinek s vejcem a pil jeden šálek čaje za druhým. Celou dobu, co Sturk jedl, seděla šťastná paní Sturková u stolu a poslouchala manželovy chvály na svou vlastní protřelost. Když už paní Sturková uvěřila, že

si vzala za muže toho nejohratnějšího obchodníka, přišel posel a odevzdal Sturkovi dopis. V dopise se Sturk dozvěděl, že nebezpečí neminulo a že jeho dluhy zdaleka ještě nejsou vyrovnané. Sturk odhodil nedojedenou topinku, zamračil se a beze slova odešel do své pracovny. Asi dvě hodiny se hrabal v papírech, aby vyhledal svého advokáta.

Večer se zoufalý a zamlklý Sturk vrátil domů, dal si skleničku whisky, uvařil si konvici punče, usadil se ke krbu a tiše popíjel. Zčervenal v obličejí, oči mu v tváři divoce hořely, sám pro sebe cosi drmolil a nakonec odešel do svého pokoje a požádal ženu, aby ho nevyrušovala. Až do noci chodil sem a tam po pokoji a usilovně přemýšlel. Nakonec se odebral za svou ženou do ložnice, ještě chvíli se převaloval v posteli a pak usnul.

Před ránem, byla ještě tma, se prudce posadil na posteli, bouchl dlaní do pelesti a vykřikl: „Už to mám. Vzpomněl jsem si.“

„Co se děje, Barney?“ ptala se paní Sturková, kterou výkřik probudil.

„Je to jako vnuknutí, zjevení, hrome, je to tak!“ řekl Sturk. Zaklel a pak se odmlčel. Na další otázky neodpovídal a jen se usmíval a klel. Posadil se na posteli a začal počítat na prstech. Po chvíli vstal, zapálil svíci, oblékl si kalhoty, navlékl punčochy, obul se a odešel, tentokrát radostně, do své pracovny.

Byla klidná noc, bezvětrí, z jasného nebe svítil měsíc a ozařoval stromy v parku. Sturk se zadíval ke hřbitovu. Díval se mezi náhrobní kameny a drmolil: „Tam leží cíl mých úvah. Jako by se nabízel. Tam odpočívají jeho spojenci. Zním ho. Neunikne.“

A Sturk zavřel okno, zamkl dveře, odstříhl ohořelý knot, přisunul si kalamář a dal se do psaní. „Ano,“ říkal si. „Je to jisté, je to jisté, je to on!“ Usmíval se, když dopsal dopis. Opřel se pohodlně do lenochu židle a přečetl si, co napsal. Pak si dopis přečetl ještě jednou a roztrhal ho. Podepřel si hlavu dlaní a přemýšlel. Chopil se brku a napsal nový list. Tentokrát byl spokojen. Odložil dopis, ve kterém stálo:

Vážený pane.

Prokázal byste mi velkou čest, kdybyste mě dnes navštívil v mém domě. Budu vás očekávat až do oběda. Těším se na několikaminutový rozhovor s Vámi.

Váš nejponíženejší služebník Barnabáš Sturk

Dopis uzavřel velkou rudou pečetí, vyhlédl z okna, zjistil, že se ještě nerozednívá, vzal dopis a zanesl ho do haly, kde ho položil na krbovou římsu. Vrátil se do ložnice, svlékl se a ulehl.

Ležel na zádech s očima otevřenýma a s hlavou plnou optimistických plánů. Byl přesvědčen o tom, že dnes v noci viděl naposledy všechny ty postavy svých hrozných snů: havrana s lidskou hlavou, soudní zřízence, žebráky, exekutory. S tím je konec! Našel kouzlo, jímž všechny přeludy zažene; zná způsob, jak ze sebe rychle učinit spokojeného a všemi ctěného muže. A pak usnul. Po dlouhé době zase jednou klidně odpočíval, dokonce se i ze spánku maloučko usmíval.

Když se paní Sturková probudila, manžel ještě spal. Vstala a vypravila se do Královského domu, aby požádala paní Straffordovou o malou službu v Dublinu. Sturkův kůň si vymkl nohu a veterinář mu předepsal klid. Paní plukovníková ráda svolila, neboť měla čipernou paní Sturkovou a její děti ráda. Dokonce vzkázala Sturkovi, aby se s nimi svezl do Dublinu, bude-li potřebovat. Kočár pro něho zajede v půl dvanácté.

Když se paní Sturková vracela domů, aby připravila manželovi snídani, potkala pana Dangerfielda, doprovázeného Nutterem. Nutter se na paní Sturkovou zamračeně podíval a pozdravil ji velice odměřeně. Dangerfield se s Nutterem rozloučil a přidal se k paní Sturkové.

„Krásné ráno, madam,“ řekl. „Podívejte se na ty kopce, jak se po dešti zazelenaly.“ Otočil se a ukázal holí na obzor. Zároveň se přesvědčil, že je již Nutter z doslechu. Dangerfieldovy brýle se leskly v ranním slunci. „Řekl jsem Nutterovi,“ pokračoval, „že se mi nelíbí, jak s vaším mužem zachází. Rozzlobil se na mne a hlavně na

vašeho muže. Ale nic si z toho nedělejte. Já si doktora Sturka vážím. Jsem přesvědčen, že tu nabídku od lorda Castlemallarda dostane.“

Šli spolu městem, Dangerfield hovořil o všem možném a rozloučil se s paní Sturkovou až před vchodem do Mosazného hradu.

Paní Sturková pochopitelně manželovi o setkání hned vyprávěla.

„Kam šel, když jsi ho potkala s tím, tím, Nutterem?“ zeptal se Sturk rozčileně.

„Domů. Nasnídat se.“

„To znamená, že ještě můj dopis nedostal,“ řekl Sturk.

„Jaký dopis?“

Sturk neodpověděl, jen mávl rukou a odešel do pracovny.

Po snídani si vyšel Dangerfield na malou procházku. Zamyšleně si pošvihoval hůlkou a hleděl do země, jako kdyby počítal kameny na cestě. Když kráčel kolem bytu kapitána Cluffa, zaslechl kytaru a zpěv. Duet. V okně spatřil poručíka Puddocka s popruhem přes rameno. Vedle něho stál Cluffe a snažil se vyzpívat tóny, které mu Puddock předdrnkával. Tak zastihl Dangerfield důstojníky při hodině hudební výchovy. Cluffe Dangerfielda spatřil, ihned ustal ve zpěvu a zamával mu na pozdrav.

Důstojníci právě nacvičovali malé hudební číslo, určené pro dámy v Belmontu. Byla to serenáda, kterou museli pro špatné počasí doposavad odkládat. Oba dva důstojníci chovali pro své dámy opravdu hluboký a romantický cit, ale přece jen se nechtěli toulat v noci deštěm nebo větrem. Čekali na klidnou, teplou noc.

Puddockova kytara drněla a kapitán zpíval, až mu ve šněrovačce ukryté pod uniformou praskaly švy.

Když se Dangerfield vracel kolem kapitánova bytu, byl Cluffe při zpěvu přistižen podruhé. To už ho vyvedlo z míry, zrudl a zabručel na Puddocka: „Už s tím dejte pokoj, kamaráde. Nebudu tu přece zpívat pro celou ulici. Neviděl jste Dangerfielda, jak se šklebil? Zdá se, že dosud neslyšel tenor.“

Dangerfield zamířil ke Sturkovu domu. V chodbě se zeptal služky, je-li doktor doma. Byl uveden do Sturkovy pracovny. Po několika minutách čekání Sturk vstoupil. Dangerfield povstal.

„Vítám vás, pane Dangerfelde,“ řekl Sturk.

„Dobré jitro, pane,“ řekl Dangerfield. „Přišel jsem na vaše pozvání. Právě jsem dostal dopis.“

Sturk polkl, pohlédl na dveře, a když se přesvědčil, že jsou zavřené, řekl:

„Na něco jsem si vzpomněl, pane Dangerfelde.“

„Ano? A na co, mohu-li se ptát.“

„Vzpomněl jsem si, vím, že se znáte se s Charlesem Archerem.“

Sturk hleděl chvíli na Dangerfieldovy brýle a pak sklopil zrak.

„Charles Archer,“ opakoval Dangerfield. „Jistě. Ale Charles – jak víte – se dostal do značných nesnází a rozhodně to není známost, se kterou bychom se mohli vy nebo já chlubit. Nikdo z nás o něm nesmí mluvit. Uvažte to, pane.“

„Dnes v noci jsem si vzpomněl na jeho adresu,“ řekl Sturk, „a na něco, co mi dává právo obrátit se na něho s žádostí. Je v situaci, kdy mi může poskytnout hmotnou pomoc. Myslím, že jí nemůže odmítnout. Mohl byste mu mou žádost přednést, pane Dangerfelde? Víím, že neodmítnete, a tak vám předem děkuji.“

Tentokrát Sturk očima neuhnul. Dangerfield chvíli přemýšlel a pak řekl:

„Udělám to. Ale radím vám, abyste si s Charlesem nezahrával. Rozhodně o něm nesmíte nikde mluvit. To by vám rozhodně neprospělo.“

„To je mi jasné,“ řekl Sturk.

Dangerfield si nasadil klobouk, povstal a řekl:

„Slyšel jsem od vaší paní, že odjíždíte do Dublinu. Až se večer vrátíte, napište, co by pro vás mohl Charles udělat. Postarám se o to, aby to uvážil.“

„Děkuji vám, pane,“ řekl Sturk.

„Ještě radu, doktore,“ řekl Dangerfield. „Neukvapujte se, když jedete do města. Náhlá změna ve vašem chování i situaci by byla nápadná. Měl byste se napříště řídit podle mých rad.“

„Budu, pane. Spolehněte se,“ řekl Sturk a uklonil se.

„Sbohem, pane,“ řekl Dangerfield a vyšel z pracovny. Na odpočívadle potkal paní Sturkovou a uctivě a přátelsky ji pozdravil.

Když paní Sturková nahlédla do pracovny, spatřila svého muže, jak se opírá o krb a utírá si z obličeje kapesníkem pot. Byl podivně bledý a jeho oči hleděly vystrašeně, jako by právě zahlédly ducha.

XVII. Přichází trýznitelka paní Macnamarové

Major O'Neill vyvedl Magnolii na procházku do parku. Paní Macnamarová je sledovala z okna, dokud nezmizeli mezi stromy. Teprve pak si zavolala služku, usadila ji naproti sobě v křesle a důvěrně jí řekla:

„Biddy, pamatujete se na tu ženu, která mne navštívila koncem července? Taková vychrtlá, v černém saténu. Pamatujete se na ni? Tak dobře poslouchajte. Dnes za mnou přijde a pojedeme spolu kočárem k paní Nutterové – ale to je vedlejší. Vy si pamatujte toto: Jakmile přijde, uveďte ji a pak hned běžte za doktorem Toolem a požádejte ho, aby mi poslal ty pepermintové kapky, co mi slíbil.“

Pak položila Biddy několik kontrolních otázek, aby se přesvědčila, že všemu porozuměla, a slíbila jí půlkorunu, jestliže nic nepokazí. Důrazně jí nakázala, že o tom nesmí mluvit. Doktora informovala už večer předešlého dne. Plně spoléhala na jeho pomoc. Když se blížila chvíle očekávané návštěvy, byla celá nesvá. Je to pochopitelné. Lapení takového sólokapa, jakým bezesporu Mary Matchwellová je, by vzrušilo i člověka se silnějšími nervy.

Paní Nutterová ráda svolila, když jí paní Macnamarová požádala, aby mohlo k setkání s cikánkou dojít v jejím bytě. Sama toužila po tom, aby se s věštkyní setkala a dověděla se něco o své budoucnosti.

Paní Macnamarová proseděla dvě hodiny v křesle. Na žádnou práci se nemohla soustředit. Čekala a strach jí svíral hrdlo. Utěšovala se jen tím, že Toole, ten Polonius za závěsem, srazí onu hroznou ženu na kolena.

Když konečně pod oknem zadrkotala kočárová kola a v chodbě se ozvaly kroky, udělaly se paní Macnamarová mžitky před očima. S vypětím vši své vůle vstala z křesla a naladila na tváři uvítačí úsměv. Vzápětí vstoupila žena do pokoje. Jako obvykle byla oblečena celá v černém. Jako by s ní do pokoje vevanul chlad a mlha.

Paní Macnamarová pohlédla z okna a ulevilo se jí teprve, když viděla, jak Biddy spěchá pro pepermintové kapky. „Prosím, posadte se, madam,“ řekla cikánce a ukázala na židli. Slečna Matchwellová se beze slova uklonila, pátravě se rozhlédla po pokoji a usedla.

„Doufám, že jste měla příjemnou cestu, madam. Ten déšť pěkně skropil prach,“ řekla paní Macnamarová.

Žena neřekla nic. Odhrnula z tváře černou kapuci a odkryla bledý obličej s pronikavými očima a tenkými rty. Tvářila se podezíravě.

Paní Macnamarová naslouchala, neuslyší-li příchod doktora Toola. Nastala trapná pauza. Pak paní Macnamarová nalila ženě sklenku portského. Žena ji přijala a pomalu upíjela. Paní Macnamarové se zdálo, že zaslechla lehký šramot u dveří ložnice. S ulehčením si pomyslela, že doktor zaujímá své postavení.

Když žena dopila, vstala a přistoupila k oknu. Paní Macnamarovou zamrazilo. Ale žena se jen ujistila, že kočár je připraven před domem a opět usedla. Řekla:

„Nemohu se dlouho zdržovat. Myslím, že bychom mohly projednat vaši záležitost, madam.“

Paní Macnamarová si byla jista, že už uběhlo dost času na to, aby se mohl doktor ukrýt. Zrovna chtěla začít mluvit o svých zvědavých sousedech a o tom, že je do tohoto pokoje vidět a že by se tedy měly přesunout do ložnice, když v tom nahlédla do pokoje Biddy.

„Madam, doktor musel odjet do Lucanu a vrátí se asi v šest hodin,“ hlásila služka. „Žádné pepermintové kapky vám doma nenechal. Budete mě ještě potřebovat, madam?“

Paní Macnamarová zbledla a pak zrudla. „Můžeš jít, Biddy,“ řekla. „To je všechno.“

Mary Matchwellová tušila zradu. Musela se mít stále na pozoru a její vycvičené oči zachytily každý divný pohled nebo zvláštní gesto ruky. Každé slovo, které uhnulo od projednávaného tématu, ji plnilo pochybností.

„Jaký doktor?“ zeptala se a pohlédla na zmatenou paní Macnamarovou.

„Doktor Toole, madam,“ neodvážila se ke lži paní Macnamarová.

„A proč jste pro něho poslala, madam?“

„Já pro doktora neposlala,“ řekla paní Macnamarová a sklopila zrak. „Chtěla jsem jen kapky, slíbil mi je, cítím se mizerně.“ Do očí jí vhrkly slzy.

„S vámi aby měl člověk svatou trpělivost, madam,“ řekla žena. „Vždyť máte štěstí na dosah ruky, jak se mi to jeví.“ Paní Macnamarová se rozplakala naplno. „Klid,“ řekla žena. „Přece byste neplakala nad takovou maličností, jako je jedno děcko. Svobodných mužů bez dětí je málo.“ Mary Matchwellová zvýšila hlas. „Mám s vámi více práce než s deseti jinými klientkami. Musíte se chovat lépe, nebo všechno pokazíte.“

Mary Matchwellová vstala a vyhlédla z okna. Kočár stál před domem, koně ukusovali trávu z pytle u voje. Kočí se právě vracel od Fénixu. Utíral si ústa do rukávu a pod okem mu začínala tmavnout velká modřina. Šikmo přes nos až k ústům měl krvavý šrám.

„Doprovodíte mě, madam, k paní Nutterové,“ požádala žena paní Macnamarovou. „Určitě nás už očekává.“

„Můžete jet sama,“ řekla paní Macnamarová. „Vyřídila jsem jí, že přijedete. Včera večer jsem jí to ještě jednou připomněla. Překázela bych vám.“

„Nebojte se a pojd'te. Musíte se mnou jít,“ řekla žena.

A tak paní Macnamarová vstala a začala se shánět po klobouku.

„Vypadáte jako před popravou,“ ušklíbla se Mary Matchwellová. „Takhle přece nemůžete jít. Co to s vámi je? Vzpamatujte se. Vezměte si tohle,“ podala jí malou lahvičku. „Napijte se.“

„Kdybyste dovolila, jen si vezmu hrníček,“ koktala paní Macnamarová a hleděla hypnotizovaně na ušmudlanou láhev.

„Na hrníček se vykašlete,“ poručila žena. „Lokněte si. Pořádně.“ A podala paní Macnamarové lék, ta si lokla a po malé chvíli se opravdu cítila lépe.

Obě ženy nastoupily do kočáru a vydaly se do Mills za paní Nutterovou. V kočáru paní Macnamarová svou společnici neoslovila, nemohla se zbavit dojmu, že v její tváři spatřila stín

d'ábelskosti, něco přímo děsivého, co ji přivádělo na myšlenku, že má čarodějnickou moc.

Přijely k Nutterovu domu. Paní Macnamarová vešla dovnitř. Paní Nutterová ji přijala nedočkavě s dychtivým chichotáním.

„Opravdu sedí v kočáru?“ ptala se. „Opravdu je schopna těch divů, které se o ní vyprávějí? Paní Molly říkala neuvěřitelné věci, prý umí číst budoucnost. Hlavně aby se to nedověděl Nutter, on věštkyně nesnáší. Na co se jí mám zeptat? Ráda bych se dozvěděla, jestli Nutterovi nepřátelé, vy víte, koho myslím, dosáhnou svého. Ten doktor Sturk, určitě se zeptám.“ Paní Macnamarová jí rychle pošeptala: „Pro Boha dobrého, paní, ptejte se jí na co chcete, jen jí o sobě nic neříkejte!“

„Nebojte se,“ řekla paní Nutterová. „Budu mlčet jako ryba.“ Mary Matchwellová, které se zdálo, že už čeká příliš dlouho, vystoupila z kočáru a vešla do haly. Její temná postava paní Nutterovou tak vyděsila, že se zmohla jen na koktavé: „Madam - vítám vás - tady vejděte.“

A tak všechny tři ženy vešly do Nutterova pokoje.

Paní Nutterovou okamžitě zasáhl chlad a stín této nic dobrého nevěstící věštkyně. Vzpomněla si na vyprávění, podle něhož ukázala ta čarodějka paní Flemingové ve sklenici vody zkrvavenou tvář jejího muže přesně den předtím, než byl na cestě v lese oloupen a zabit. Když Mary Matchwellová požádala o sklenici vody, paní Macnamarová okamžitě vstala a řekla, že je nechá o samotě. Odvaha paní Nutterové mizela. Zeptala se návštěvnice, zdali by paní Macnamarová přece jen nemohla zůstat v pokoji s nimi.

„V žádném případě,“ řekl žena přísně a pohlédla na paní Macnamarovou, která se poslušně zvedla a odešla.

Když se za ní zavřely dveře, vyňala Mary Matchwellová z kufríku malé oválné zrcadlo. Prsty, kterými ho držela, se podivně protáhly a zvětšily. Pak naplnila sklenici vodou, pozvedla ji proti světlu a zkoumavě se do ní zahleděla.

Asi po pěti minutách zazněly za dveřmi dva hrozná výkřiky. Paní Macnamarová seděla se služkou Betty v kuchyni. Modlily se.

Když uslyšely křik, služka se rozplakala, vyskočila a utíkala k pokoji, ale bylo zamčeno. V zámku zarachotil klíč. Vrazily do místnosti a uviděly paní Nutterovou: ležela v mdlobách na podlaze, šaty celé pocákané vodou.

„Paní Macnamarová, vy máte lahvičku s voňavkou. Dejte jí přičichnout,“ řekla žena v černém. S vítězným úsměvem pohlédla na vyděšené ženy.

Po delší chvíli se konečně paní Nutterová probrala. Jakmile otevřela oči, uviděla Mary Matchwellovou u okna. Znovu hlasitě vykřikla, přiložila si dlaně na obličej, vrhla se na paní Macnamarovou a křičela:

„Tamhle je, stojí tu, támhle ji vidím.“ Ječela jako zbavená smyslů.

„Uklidněte se, už odešla. Není tu, je pryč,“ konejšila ji paní Macnamarová s očima rozšířenýma hrůzou.

„Kam šla? Betty, kam šla ta žena? Už ji sem nepouštějte. To nemůže být pravda! To nebyl on, on by to nikdy neudělal,“ vzlykala paní Nutterová.

„Asi se pomátla,“ řekla Betty. „Co to drmolí?“

„No tak, drahoušku,“ hladila paní Macnamarová paní Nutterovou po rameni. „Uklidněte se. Už je pryč.“

„Tamhle, vidím ho, přišel,“ koktala paní Nutterová a zadívala se ke dveřím. „Charley, to není pravda, určitě jsem se mýlila, je to omyl.“

Paní Macnamarová se ohlédla a dívala se do znepokojené Nutterovy tváře.

„Co se děje?“ zeptal se Nutter. „Co tě trápí, Sally?“

„Byl to jen sen, drahoušku, ošklivý sen. Charley, řekni, že to není pravda,“ volala paní Nutterová a pak zbledla a zírala vytřeštěně ke dveřím. „Ach, je tu, přišla.“

„Kdo? Co se tu vlastně děje?“ zeptal se Nutter a sledoval směr pohledu své vyděšené paní. A pak tu podivnou ženu spatřil. Vracela se do pokoje. Když viděl její temný obličej a zlověstný úsměv, na okamžik na něho zapůsobilo zvláštní kouzlo. Zbledl, zarazil se

a pozoroval příchozí nechápavým pohledem. Konečně se nadechl, vykročil ke dveřím a řekl:

„Betty, odved' paní do ložnice.“ Pak se obrátil k paní Macnamarová. „Všechno se vysvětlí,“ řekl a odvedl ji ke kočáru.

„Děkuji vám, pane Nuttere,“ řekla paní Macnamarová, „ale ten kočár nepatří mně. Je té dámy, co vaši paní navštívila.“

„Kdo u čerta je ta dáma?“ zeptal se.

„Je to, myslím, paní Matchwellová – dáma co nabízí své služby v novinách,“ koktala paní Macnamarová.

„Ta věstkyně? Ta dohazovačka?“ řekl Nutter. Zastavil se a na okamžik se zamyslel. Paní Macnamarová nečekala na rozloučení, spěšně vykročila na cestu a pádila domů. Ani se neohlédla. Strach, že by jí ta osoba, která připravila paní Nutterové takové bolestné překvapení, dostihla, ji poháněl. Ale ani strach, ani rozčilení nedokázaly umlčet zvědavost, která se ptala: Co to bylo za strašlivou ukázkou kouzel, že se paní Nutterová tak vyděsila? Ukázala snad mrtvou Nutterovu tvář v té sklenici vody? Nebo si přivolala na ramena havrana jako ta kartářka Leeová?

Utíkala ze všech sil a její jediné přání bylo spatřit už konečně nějakou uniformu důstojníka K. I. D. a v jeho doprovodu šťastně dosáhnout bezpečí domova.

Když se Nutter vrátil do domu, zastihl tam služku s paní Nutterovou. Mary Matchwellová postávala netečně u okna.

Služka si utírala slzy a držela paní Nutterovou za ruku.

„Běžte do kuchyně, Betty,“ řekl Nutter. „Já už se o paní postarám.“

Odvedl obě ženy do ložnice, přibouchl jedny i druhé dveře a služka, která se točila v hale a napínala uši, zaslechla za zdí prudký hovor, výkřiky a pláč. Nakonec ostrý hlas Mary Matchwellové. Potom se dveře otevřely a Maty Matchwellová vyšla se vztyčenou hlavou a lesknoucíma se očima. Vrhla na služku zlý pohled, prošla chodbou a nasedla do kočáru.

Nutter držel v náručí vzlykající paní Nutterovou. „Charley, to je strašné! Charley, to je konec, hrozné,“ vzlykala.

Nutter pokynul služce. Řekl: „Betty, postarejte se o ni.“ Vyšel z pokoje a zamířil halou do své pracovny. Zavřel a zamkl za sebou. Nutter byl dobrý manžel a svou ženu miloval, ale proti jejím záchvatům hysterie byl bezmocný. Teď chtěl být sám, nepřál si, aby ho někdo rušil. Po chvíli vyšel a nesl malý stoleček. Zavolal na služku a přikázal jí, aby ho odnesla paní Nutterové do ložnice. „Řekněte, že jí ho posílám,“ nakázal.

Služka stolek odnesla.

Nutter stál s rukama v kapsách v hale, stál proti zdi a mračil se na obraz na stěně. Tak tedy Sturk – to není možné – nikdy nedopustím, aby on mumlal si. Vedle obrazu visely na zdi dvě soubojové pistole. Nutter je dlouho pozoroval a bručel: „Jsou právě dvě. Jedna kule pro mne a druhá pro něho.“ A pak hlasitě a od plic Sturka proklel. Stál tam dál a hleděl na pistole, ale už je neviděl; jeho zrak pronikal zdí a toulal se někde v nekonečnu. Nutter pohlédl roztržitě na podlahu, pak znovu na pistole, osahal si kapsy, jako by se chtěl přesvědčit, že má všechno, co potřebuje, přistoupil ke stěně a jednu pistoli sejmul. Potěžkal ji v ruce a opět se zamyslel. Mechanicky otvíral a zavíral páんvičku a natahoval kohoutek. Po chvíli se napřímil, pověsil pistoli na své místo a rozhlédl se halou.

Slyšel, jak paní Nutterová v ložnici tlumeně nařká a kvílí. Stále stál na místě a pohupoval se v kolenou. Tak ho zastihl poslíček doktora Toola, který přinášel pro paní Nutterovou lék.

Když se Nutter k chlapci obrátil, viděl, že sebral ze země nějaký lístek. Byl na něm otisk Nutterovy boty. Vzadu bylo napsáno: Paní Macnamarové od M. M.

„Co to je?“ řekl Nutter.

„Asi vzkaz pro paní Nutterovou,“ řekl chlapec.

„Jak jsi na to přišel?“ zeptal se Nutter. „Nevidíš, že je tam jméno paní Macnamarové?“ Natáhl ruku, obdržel lístek a zasunul ho do kapsy. „Co tady chceš?“ obořil se na chlapce. „Betty,“ zvolal na služku, která se objevila ve dveřích haly. „Dejte tomu chlapci od cesty a vyprovodte ho.“

Služka vzala poplašeného chlapce za ruku. Nutter se vrátil do své pracovny. Po půlhodině vyšel z pokoje, byl ustrojený do vycházkového obleku s koženým opaskem, na kterém se pohupoval krátký kordík. V ruce nesl těžkou hůl.

Zavolal služku. „Připravte mi čaj,“ řekl. „Vrátím se za půl hodiny. Jdu se projít dozadu do zahrady.“

A pak vyšel Nutter z domu, holí si otevřel branku a kráčel rychle k řece. Ale svůj čaj už Nutter nevypil. Domů se nevrátil.

XVIII. Tragédie, vražda nebo nešťastná náhoda?

Paní Nutterová a paní Sturková, manželky mužů, kteří se v Chapelizodu i v okolí nejvíce nenáviděli – tyto dvě ženy prožily shodně noc plnou starostí a strachu.

V Mills, v domě u řeky, churavěla paní Nutterová, která se dosud nezotavila z šoku, který jí připravila Mary Matchwellová. Ležela v posteli s obkladem na čele.

Služka zanesla Nutterovi do pokoje podnos s čajem a topinkami, měl je tak rád, a naslouchala, zda se pán už nevrací. Slyšela kroky, ale to byla jen vdova Macanová, ta chudá žena, která docházela do domu dvakrát týdně, vždy v úterý a v pátek, aby nosila z řeky do velikého sudu na zahradě vodu. Vykonávala tuto práci již celá léta a dostávala týdně šilink a „šálek čaje v kuchyni s děvčaty“.

Moggy zapálila svíčku a malý stolek s čajem a s pikslou s tabákem a s Nutterovou dýmkou přisunula ke krbu. Pán nešel.

Vyšla před dům a naslouchala na schodech. Viděla Macanovou se džbánem na hlavě, jak vchází do zahrady. Zastavila se a položila džbán mezi nohy. Moggy se jí svěřila se svými obavami. Pán už měl být dávno doma.

Vdova řekla, že viděla pána v zahradě, stál u řeky a ona kolem něho asi třikrát prošla a pokaždé pozdravila, ale on jí neodpověděl. Stál a díval se do vody. Když šla počtvrté, už tam nebyl.

Moggy donutila Macanovou, aby se s ní šla ještě jednou podívat k řece. Volaly, ale nikdo se neozval. Vrátila se tedy k domu, vdova vzala svůj džbán a odešla do zahrádky k sudu. Pak obě ženy vešly do domu a zamkly za sebou dveře. Usadily se v kuchyni, aby slyšely, kdyby se snad pán vrátil.

U paní Nutterové seděla Betty a vyměňovala jí obklady.

Doktor Toole paní Nutterovou navštívil a přinesl jí něco na uklidněnou.

Moggy s Macanovou seděly v kuchyni a nemluvíly. V domě vládla ponurá nálada. Popíjely čaj a poslouchaly, co se děje v pokoji paní Nutterové a jestli nezaslechnou kroky před domem.

Pak se domem rozlehl hrozný výkřik paní Nutterové a pláč Betty.

Paní Nutterová se probudila ze spánku a vykřikla:

„Kde to jsem? Kde je ta čarodějka?“

„Doma, paní. Uklidněte se. Nikdo tu není,“ chlácholila ji Betty.

„Už to nevydržím,“ naříkala paní Nutterová.

„No tak, paní, jsem tu s vámi.“

„Betty, drž mě, neodcházej, nebo se zblázním,“ vzlykala asi pět minut a trochu se jí ulevilo. Vypila lék a usnula.

Asi po čtvrt hodině se s výkřikem opět posadila na posteli. Drmolila jako náměsíčná: „To je její krok – slyším ji! Betty, drž mě!“ Betty ji objala kolem ramen. Paní Nutterová jí hleděla přes hlavu a zeptala se: „Kde je Charley, kde je můj muž? Viděla jsem, že s vámi mluvil.“ Pak se paní Nutterová pomodlila. Betty šla pro kapesník do skříně, a když otevřela šatník, paní Nutterová vykřikla: „Neschovávejte ji!“ a vyskočila z postele, běhala po pokoji a volala: „Charley! Charley! Charley!“

Betty dostala strach a zavolala si na pomoc Moggy. Společně pak paní Nutterovou uklidnily a uložily ke spánku. Ještě několikrát za noc se probudila, jektala zuby a mumlala: „Někdo tu je, slyšíte to klepání, ťuká na dveře, dýchá, Betty, zamkni dveře, modlete se, děvčata, je to ona, je to ona.“

A tak se to opakovalo až do rána.

V domě u hřbitova seděla paní Sturková v obývacím pokoji a pletla. Když už dávno minul čas, kdy se měl její Barney vrátit, vstala, zavolala služky a poslala je postupně do kasáren, do Fénixu a do Královského domu k plukovníkovi, aby se pozeptaly po jejím muži. Ale všechny dotazy byly marné. Světla v oknech pohasínala, snesla se noc a Sturk se nevracel. Paní Sturková seděla hodinu za hodinou u stolu pod oknem a napínala uši do tmy, kdy už se konečně ozve zafrkání koně a tak známé a milé: „Haló, Leonoro, můj živote, lásko!“

Chudák paní Sturková! V tom rozrušení zapoměla i na to, že její muž nemá koně a že šel pěšky. Vítr hučel v korunách stromů a paní Sturková zavřela okno a odebrala se do své ložnice. Ulehla, ale spánek nepřicházel. Vybavovala si před očima všechny možné hrůzné výjevy a přemítala, kde asi její muž může být. A tak ji zastihlo první kokrhání kohouta. Sturk nepřišel.

Krátce po sedmé hodině krácel Toole s Juno, Caesarem a Sneakem v patách k Mills na zpola přátelskou zpola služební návštěvu. Šel se podívat, jak se daří ubohé paní Nutterové. Zastihl ji v lepší náladě; v noci si přece jen trochu odpočala. Na odchodu se zastavil s Moggy, která mu řekla, že Nuttera viděla vdova Macanová stát u řeky, to že bylo naposled, kdy ho někdo z domu spatřil.

Toole se zarazil. „Jaký měl Nutter klobouk, když odešel?“

Řekla mu to.

„Byl nějak označený? Byl podepsaný?“ Ptal se Toole.

„Byla na něm dvě velká písmena. CH a N.“

„A nevzpomínáte si na nějakou další značku, něco, podle čeho byste ho bezpečně poznala?“

„Ale ano. Opravovala jsem na něm lemování – červeným hedvábím.“

„Víte určitě, že měl zrovna tenhle klobouk?“

„Docela jistě,“ řekla Moggy a přistoupila k věšáku. „Tady visí ostatní.“

„Postarejte se o paní Nutterovou, bavte ji, rozptylujte,“ nakázal Toole služce. „Řekl jsem jí, že Nutter je s lordem Castlemallardem.“

Od Nutterů šel Toole rovnou do kasáren. Zeptal se po pobočnickovi a pak hledali klobouk, který byl vyloven pod mostem v Dublinu. Když ho konečně držel v ruce a obrátil na ruby, srdce se mu rozbušilo jako zvon. Na vnitřní straně uviděl iniciály CH a N a stehování červeným hedvábím.

Během necelé hodiny vyhledal Toole člověka, který byl ochoten prohledat hákem celé řečiště.

Tohoto muže spatřil u řeky doktor Walsingham, který se vracel ze své ranní vyjížďky. Muž stál na druhé straně řeky a oháněl se dlouhým bidlem. Farář na něho zavolał:

„Co to tam lovíte, dobrý muži?“

„Nějakého správce,“ řekl muž. Jmenoval se Isaac Walton.

„Správce?“ opakoval farář.

Muž si hleděl bidla, o faráře se nezajímal.

„Někdo se utopil?“ zeptal se farář.

Muž kývl hlavou.

„Jak se jmenoval?“ zavolał farář.

„Nějaký Nutter z Mills,“ řekl Isaac Walton.

Doktor Walsingham se zachmuřil, chvíli zíral na muže s bidlem a pak se vydal pomalu k městečku. U mostu potkal Toola a ten mu sdělil podrobnosti.

Kromě muže s bidlem byli toho rána u řeky ještě další dva rybáři. Dangerfield si vyšel s Ironsem na ryby. Bylo příjemné ráno, Dangerfield měl dobrou náladu, ale kostelník byl nemluvnější než kdykoliv předtím. Jednou či dvakrát se otočily Dangerfieldovy brýle na Ironse, ale ten pokaždé odvrátil zrak.

Po dlouhých minutách mlčení pronesl Dangerfield přes rameno:

„Pamatujete se na Archera? Na Charlese Archera?“

Irons zbledl, upadl do zřejmých rozpaků a začal se potýkat s rybářským náčiním.

„No tak, Ironsi,“ naléhal Dangerfield. „Znáte?“

„Znám,“ řekl kostelník nevrle. „Vzpomínám si na něho velmi dobře, ale nehodlám o něm mluvit.“

„Charles Archer je v Chapelizodu,“ řekl Dangerfield a zasmál se. „Že je to tak, Ironsi? Oba jsme ho viděli a oba dva víme, že ten muž je horší než ďábel.“ Dangerfield se očividně kochal kostelníkovými rozpaky. Řekl: „Archer mi řekl, že vás viděl, a je si jist tím, že vy jste ho spatřil také.“

„To je možné, pane,“ řekl Irons. „Dejme tomu, že jsem ho skutečně viděl, ale to ještě neznamená, že spolu máme něco

společného," odpověděl Irons hrdě. „A nakonec do toho nikomu nic není.“

„To je pravda, Ironsi, svatá pravda," řekl Dangerfield. „Vy, já a doktor Sturk jsme rozvázní muži a máme silné nervy. Ale stejně máme všichni bez rozdílu z Charlese Archera strach.“

„Každý ví nejlépe sám, z čeho má strach," řekl kostelník. „Já nechci mluvit ani s ním, ani o něm.“

„Já také ne," řekl Dangerfield. „Ale on je zde a víte stejně jako já, co je to za člověka. Říkám, ďábel to je.“

Kostelník hleděl přivřenýma očima na hladinu.

„Přijdete o návnadu, pane," řekl.

„Ach ano," řekl Dangerfield a hodil mouchu dál do proudu. Potom pokračoval v rozhovoru: „Já ho dobře znám, řekl bych, že z nás tří nejlépe. Ten by s námi uměl zatočit. Tak například Sturk mu poslal dopis, který zní jako hrozba. To neudělal dobře. Ten člověk ho položí na lopatky, tím si může být jist.“

„Já držím jazyk za zuby," řekl Irons rychle. „I když mám upito. Jsem člověk mírumilovný a chci žít v pokoji.“

„Tak je to správné, Ironsi," pochválil ho Dangerfield. „O Charlesovi nikdy nemluvte. Já také nemluvím, když nemusím. Ten Sturk se pustil do vysoké hry. Měl to napřed uvážit. Já bych se na jeho místě bál napít vody, bude-li Charles nablízku. Mohla by být otrávená. Proklatě, ten Sturk má ale odvahu! Klidně mu pošle dopis a pozve ho na procházku. Vidíte tamhleten strom?“

Byl to topol. Kostelník stál asi tak metr od jeho kmenu. Když řekl Dangerfield „strom“, třeskl výstřel z pistole a vedle Ironsova ramena se zaryla do dřeva kule.

Dangerfield se rozesmál. „Říkám vám, ten ďábel prožene kuli hlavou každému, kdo by si na něho troufl. A ještě odpřísáhne, že ho chtěl ten darebák oloupit.“

Irons po něm hodil očima, ale neříkal nic. Zřejmě s ohodnocením pana Archera souhlasil.

„Ale nechme Archera na pokoji," smál se Dangerfield. „Pamatujte si, že občas udělá i dobrý skutek. Sám se přesvědčíte.“

Dost často se s vámi vídá a zdá se mu, že dovedete držet jazyk za zuby. Tady vám něco posílá. Vypadá to na pěknou ruličku guinejí.“

Kostelník se tvářil během celé řeči zamračeně, pohlédl podezíravě na Dangerfielda, pak na podávaný balíček, jako by rozvažoval, má-li jej přijmout. Konečně natáhl ruku a schoval ruličku do kapsy. Nemotorně se uklonil a řekl:

„Nikdy jsem si neřekl ani o pětník.“

„On to dobře ví,“ řekl Dangerfield.

„A také jsem nikdy nepředpokládal,“ řekl Irons a zaklel, „že by dal někomu pětník dobrovolně.“

„Dobrá, dobrá,“ řekl Dangerfield vážně. „Začal jsem o něm mluvit proto, že jsem vám měl předat peníze. Teď je to skončeno. Doufám, že od této chvíle nebude mít ani jeden z nás důvod to jméno vyslovit.“

Nastalo dlouhé a nepřijemné ticho. Dangerfield bičoval vodu muškami, ale neměl úspěch. Nevypadal, že by mu to vadilo. Asi po dvaceti minutách řekl:

„Pokud jde o ty peníze, buďte opatrný. Sto liber jen tak honem člověk nesežene. Vaše paní si ráda přihne – pozor na to! Dejme tomu, že vám nějaký vzdálený příbuzný v Anglii ty peníze odkázal v poslední vůli. Ale nejlepší bude, když jí o tom vůbec neřeknete. Uložte si ty peníze u faráře Walsinghama. Vymyslete si nějaký důvod. Ten nemluví zbytečně. Je to rozumný muž.“

Opět nastala trapná pauza, ale Dangerfieldovi to nevadilo. Věnoval se teď jen svému prutu. A skutečně, za necelou hodinu ulovil asi půl tuctu hezkých pstruhů. Teprve potom se vydal s Ironsem v patách k domovu.

Když se u mostu Dangerfield s Ironsem rozloučil, vykročil s prutem na rameni do městečka. Jeho pozornost upoutal hlouček lidí postávajících u vrat kasáren naproti Sturkovu domu. Dangerfield už zdaleky rozeznal vysokou postavu Olivera Lowa z Lucanu, nejprísnějšiho a nejobávanějšího soudce v hrabství Dublin. Soudce seděl na koni, v pravé ruce držel uzdu a kladl otázky chlapci v otrhaném oděvu.

Z celé skupinky, tak jak tam stáli a gestikulovali, vyzařovalo velké vzrušení a zmatek. Dangerfield přidal do kroku a došel před dům právě v tom okamžiku, kdy ze vrat kasáren vyšel plukovníkův pobočník.

Dangerfield pozdravil soudce i pobočníka a zeptal se:

„Stalo se něco, pánové?“

„Nalezli v parku doktora Sturka. Byl zavražděn,“ řekl Lowe.

„Cože – Sturk?“ řekl Dangerfield užasle.

„Ano,“ řekl pobočník. „Tenhle chlapec tvrdí, že ho našel v Butcher Wood.“

„V Butcher Wood?“ divil se Dangerfield. „Co tam dělal?“

„Přes park vede nejkratší cesta do Dublinu,“ řekl soudce. „Kdy se to stalo?“ řekl Dangerfield.

„Těžko říct,“ odpověděl Lowe. „Mohlo to být včera odpoledne, ale také před půlhodinou.“

„Už něco víte?“ řekl Dangerfield a pokývl hlavou k domu. „To bude smutné vyslýchání.“

Pak se Dangerfield obrátil na chlapce. Ten ale tvrdil stále totéž: Nesl z města paní Treshamové čaj, pár střevíců a láhev whisky. V lese narazil mezi maliním na tělo. Doktora Sturka hned poznal. Měl na sobě uniformu. Kolem byla krev. Nedotkl se ho; viděl ho ze vzdálenosti jednoho metru. Hned utíkal do kasáren a tam nález oznámil.

Z kasáren se teď blížili dva muži pod vedením seržanta Bligha. Nesli nosítka a starý plášť. Zamířili k parku. Lowe šel s nimi. V parku se k nim přidal doktor Toole.

Dangerfield kráčel s pobočníkem. Řekl: „Mou pomoc asi potřebovat nebudete. Ale chtěl bych vám říci toto: Pohřeb je věc smutná, ale také nákladná. Náhodou vím, že byl Sturk v poslední době bez peněz – půjčil jsem mu právě předevčírem padesát liber. Buďte tak hodný a naznačte paní Sturkové, že si na mne může vystavit směnku na sto liber.“

„Děkuji vám, pane,“ řekl pobočník. „Určitě to vyřídím.“ Dangerfield nadzvedl klobouk a ještě chvíli se za tím smutným

průvodem díval. Pak se vrátil do Mosazného hradu. Na stole na něho čekal oběd, ale Dangerfield chuť k jídlu neměl. Stál u okna, díval se na řeku a přemýšlel: Až se o tom neštěstí dozví Irons, bude si myslet, že v tom mám prsty. To ho určitě vyleká. Pomalu mu z tváře vyprchal ten jeho neohrožený výraz. Vypil dvě sklenky whisky, pohrával si se sklenkou a uvažoval dál: Život je krutý boj! Chudák Sturk – teď zbude vdova – děti! Charlesi, Charlesi, až bude po smrti účtování, tvé konto nebude vypadat pěkně. Už mě ta obrana unavuje. Ještě Irons zná to tajemství. Glascock byl čtvrtý – byl! Jen já a Irons! Pomalu se uklidňoval, dokonce si začal pohvizdovat a jeho brýle se zaleskly směrem k řece. Do parku ale nedohlédl.

Skupina s nosítky, kterou vedl bosonohý chlapec, se prodírala ostružiním a maliním až k malé mýtině, kde ležel Sturk.

Oční bělmo svítilo přímo k nebi a z koutku úst mu vytékal pramének krve. Pod jeho napudrovanou parukou se rozlévala kaluž krve. Další byla pod pravou paží s rozevřenou dlaní.

Toole poklekl a Sturka prohlédl.

„Žádný tep, u Joviše,“ zaklel. Pak přitiskl ucho ještě jednou na Sturkovou bílou vestu. „Tíše,“ řekl. Následovala dlouhá pauza. Pak si Toole klekl a řekl: „Buďte tíše, nedupejte tu. Zdá se, že v něm ještě trochu života zbylo.“ Znovu dlouho poslouchal. Když se opět napřímil, vypadal nerozhodně. Nakonec rozepjal vestu a vložil ruku na Sturkova prsa. „Jestli je mrtev, tak ne dlouho. Ještě je teplý,“ řekl. „Podejte mi trochu toho chmýří támhle z té kytky!“ A po minutě: „Myslím, že žije. Hoši, zvedněte ho, ale opatrně, velmi opatrně. Jestli začne znovu krváčet, je s ním konec.“

Muži uložili Sturka na nosítka a přikryli ho pláštěm. Pak vyslechli pokyny doktora Toola a vzkaz pro paní Sturkovou, aby ho uložila do postele a vlila mu do úst dvě lžičky portského. Když je polkne, má mu ještě po půl hodině další přidat. Pak se muži s nosítky vydali do městečka.

Soudce Lowe oslovil pobočnicka:

„Měli bychom prohledat okolí, pane. Musíme se podívat, zda nalezneme něco, co by vedlo k usvědčení vraha.“

Nalezli pouze nečitelný lístek papíru: byl zašlápnut do bláta smíšeného s krví. Dále objevili Sturkův klobouk s dýnkem proraženým tupým předmětem. Kord ležel vedle, zasunut v pochvě.

„Pozor,“ řekl Lowe. „Stůjte, tady je nějaká šlápěj.“

Stopa byla zřetelná. Přiložili k ní list papíru a Toole otisk nůžkami přesně vystříhl. Dokreslili pečlivě otisky cvočků a šrám, který vedl přes podrážku směrem k podpatku.

Stejnou stopu objevili ještě na dalších dvou místech ve směru k vojenskému skladišti. Sledovali ji až k příkopu, který osoba přeskočila, a pak stopy vedly k parkové zdi a k chapelizodské cestě. Tam uhnuly k Dublinu. Lowe šel kolem zdi a skutečně na jednom místě našel na kamenech bláto; tady osoba přešla přes zeď. Sledovali stopu až k silnici, ale protože v prachu by nic nemohli najít, vrátili se k řece a hledali podél nábřeží. Tam našli stopu ještě jednou. V blátě u vody byla zcela zřetelná. Šli podle stop: vedly kolem břehu a na jednom místě byla tráva dokolečka pošlapaná, jako by osoba stála dlouho namísto a přešlapovala z nohy na nohu. Dál už stopa nevedla. Pár metrů odtud našli stezku, kterou se vodili koně k napajedlu. Usoudili, že osoba odešla po stezce a v tvrdém štěrku stopy zanikly. Lowe přednesl ještě teorii, že by mohl pachatel přeplavat přes řeku a dostat se tak do brlohů zločinců ve Waltingu.

Lowe tedy odjel na koni na druhý břeh. Předtím ještě řekl Toolovi, který nechtěl nabízet paní Sturkové své služby dotud, dokud nebude pozván, že k nemocnému pošle doktora Pella.

XIX. Agónie

Přesně podle pokynů doktora Toola uložila paní Sturková manžela do postele.

Neštěstí, které Sturka potkalo, ženu zcela ochromilo. Seděla na kraji postele a naříkala jako zbavená smyslů. „Ach, Barney, můj drahý Barney,“ plakala. „Je mrtvý, už nikdy na mne nepromluví. Myslíte, že mě slyší? Barney, to jsem já, Letty, tvoje malá Letty!“

Sturkův obličej ale zůstával nehybný. Vůbec nevnímal, co se kolem něho děje.

Paní Sturková poslala pro Toola. Doktor okamžitě přišel, čekal jen na pozvání. Snažil se paní Sturkovou ukonejšit a zapřísahal ji, aby neztrácela naději. Zcela rozhodně prohlásil, že Sturk žije. „Je živ zrovna tak jako já nebo vy,“ řekl.

Podle teploty jeho těla to vypadalo, že života přibývá. Toole ale věděl, že pacient je ve stavu hlubokého bezvědomí a že je jen malá naděje, že se ještě probere.

Paní Sturková visela na doktorovi očima; sledovala každé hnutí jeho obličeje, a když jí zdráhavě řekl, že ještě není nic ztraceno, propukla v příval díků.

„Uzdraví se,“ volala. „Něco mi říká, že to přežije. Barney, ty se uzdravíš! Ach, Barney!“

„Žije, madam, a proto nesmíte ztrácet naději,“ řekl Toole chlácholivě. „Ale chápejte, utřžil nebezpečnou ránu do hlavy, a jeho mozek, a to je choulostivý orgán, ale, jak jsem už řekl, dokud dýchá, naděje tu je.“

„On je silný, doktore,“ řekla paní Sturková. „Z každé nemoci se vždy rychle vzpamatoval. Má silnou vůli.“

„Tím lépe, madam,“ řekl Toole.

„Když nezemřel hned,“ rozvíjela paní Sturková svou teorii, „a projevil takovou odolnost, tak se uzdraví.“

O nic lépe na tom nebyla paní Nutterová. Pokud jde o příčiny její nemoci, objevily se v Chapelizodu různé úvahy. Někdo se dozvěděl,

že blackmourská čarodějnice vyvolala ďábla v lidské podobě a ten pak honil paní Sally Nutterovou po pokoji a tloukl ji svými kopyty. Ženy prý tak křičely, že povyk přivolal Nuttera, který se procházel v zahradě. Když vstoupil do pokoje, uchopil bibli a ďábla zahnal. Říkalo se také, že do pokoje vstoupil podlahou duch starého Filipa Nuttera. Takovéto řeči se tedy vedly v krámcích prodavačů a v kuchyních. O nic lépe to nevypadalo ve Fénixu. Nikdo nevěděl nic určitého, jediným faktem zůstávalo, že Nutter zmizel. Na důvody jeho zmizení měl každý své mínění. Vědělo se, že vztahy mezi Nutterem a Sturkem byly v poslední době hodně napjaté, a i když to nikdo veřejně nevyslovil, každý věděl, co si asi jeho soused myslí.

Panice nepropadla jedině energická Magnolia. Jakmile se dozvěděla, co se odehrálo u Nutterů, ihned se do Mills vydala a vyzpovídala Moggy. Přisahala pomstu Mary Matchwellové.

Ještě v noci dorazil do Chapelizodu kočár s doktorem Pellem. Pell se okamžitě vydal do Sturkova domu. Zabouchal na dveře, zburcoval celý dům, a když mu vystrašená služka otevřela, bez pozdravu vešel do chodby a jako duch s rukama v rukávníku vystoupil po schodech rovnou do Sturkovy ložnice.

Služka hned utíkala pro doktora Toola. Toole se chtěl s tím slavným doktorem poradit. Za pět minut už stál Toole u postele umírajícího Sturka a se zachmuřeným obočím diskutoval s Pellem o způsobu léčby.

Příjezd doktora Pella vzedmul ve Fénixu vlnu zvědavosti. Výčepní Larry postavil před Arthura Slowa sklenku s vínem a něco mu pošeptal do ucha.

„Pánové, u Joviše, přijel doktor Pell! Je u Sturka. To se tedy brzy dozvíme, jak to s ním doopravdy je.“

Za nějakou chvíli stál už Dangerfield za zády majora O'Neilla a díval se mu přes rameno na kočár doktora Pella. Světlo ze Sturkovy ložnice i záře pochodní se odrážely od jeho brýlí.

„Smutný případ,“ řekl Dangerfield svým drsným hlasem. „Sedm dětí a vdova. Ale mrtev ještě není, to tedy ne. Ten doktor z Dublinu

by se s mrtvolou nezdržoval. Té paní Sturkové je mi opravdu líto. Když si vzpomenu na děti –“

Slowe zabručel něco, co mělo vyznít jako souhlas, a major vyfoukl vztekle do nočního chladu proužek dýmu. Nikdo už nepromluvil. Stáli tam všichni tři a pozorovali obláček dýmu, který proletěl kolem okna Sturkovy ložnice, jako by to byla duše toho „skvělého Barneyho“, který už dlouho mezi nimi nebude.

Přesně po deseti minutách se dveře Sturkova domu otevřely a věhlasný Pell, osvětlený pochodněmi, vyběhl z chodby, nasedl do kočáru a ten vyrazil tryskem do ulice. Lokaj zamával pochodní na kočího a zavolal: „Do Werburgské ulice. Dům U Turkovy hlavy!“

„Jedou k Blunkettovi,“ řekl major. „Umírá už dva dny. Přesně deset minut, a za to má deset liber. Proklatě, libru za minutu! Toole tu bude každou chvíli, na to se spolehněte.“

Sotva to dořekl, Toole vyšel z domu. S holí v podpaží se pomalu loudal k Fénixu. Kráčel odměřeně, důstojnými kroky a nesl svou napudrovanou paruku hezky z vysoka. Došel až k majorovi, za nímž stále ještě postával Dangerfield, obřadně jim potřásl rukama a řekl:

„Služebník, pánové. Krásná noc, že?“

„Jak se vede pacientovi, doktore?“ zeptal se major.

Doktor potřásl nerozhodně hlavou. „Těžko říci. Nevypadá to s ním zrovna nejlépe.“

„Bude žít?“ zeptal se Dangerfield.

Toole řekl: „Mrtev není, pane.“ Zadíval se ke krčmě a řekl: „Neměli bychom jít raději dovnitř?“ Otočil se k Dangerfieldovi. „Není ani mrtev, ani živ. Agónie, pánové.“

Vstoupil do krčmy. Dangerfield ustoupil doktorovi uctivě z cesty. Toole přednost přijal, vkráčel hrdě do sálu a postavil se jako pravý věstec zády ke krbu.

Toole byl učený muž a rád to před laiky dával najevo. Vůbec nespěchal, aby byl se svým vyprávěním, do něhož přimíchal mnoho učených výrazů, hotov. V podstatě šlo o toto: Sturk utrpěl dvě prudké rány do lebky a výsledkem je zhmoždění mozku. Praskliny

jsou hluboké a leží těsně vedle sebe. Společně s Pellem usoudili, že je nemožné použít trepanu.

Trepanace by vedla k jisté smrti. Sturk je v bezvědomí, ale není ochrnut. Polkne občas lžici polévky nebo vína. V podstatě je to ale mrtvý muž. Očekává se, že dostane zápal plic. Může žít ještě dva dny, možná i týden, ale i kdyby se uzdravil, nebude už nikdy mluvit ani přemýšlet.

Rozhovor se pak stočil na Nutterovo zmizení. Zaznělo mnoho názorů. Dangerfield si k zlosti všech přítomných zachovával zdrženlivou rezervovanost. Právě na jeho názor všichni čekali, on věděl bezesporu o záležitosti lord Castlemallard - Nutter - Sturk nejvíce podrobností.

Nakonec se Dangerfield přece jen dal slyšet.

„Myslím si, že měl nějaké potíže. Při kontrole účtů při předávání správcovství se přijde na každou maličkost. A Nutter, to byl člověk, který uměl dovést věci ke svým koncům. Možná si myslel, že nejlepší způsob, jak se vzdát správcovství, je odejít zároveň z tohoto světa. Tihle Nutterové, to byli muži činu. Jeho strýc se utopil chladnokrevně v jezeře, bylo to u hrabství Cavan.“

Zdálo se, že muži poslouchají jen velice nepozorně. Každý měl svou domněnku. Mysleli na Nuttera v souvislosti se Sturkem. Nutter nebyl ani šprýmař, ani zpěvák, ani dobrý vypravěč, ani příliš nepil a nehrál karty, přesto ho měli v Chapelizodu rádi. A tak muži mlčeli; čekali, kdo vysloví obžalobu první.

Ráno příštího dne svolal zvon chapelizodského kostela všechny věřící na nedělní pobožnost. Lavice se zaplnily. Sturkovo a Nutterovo místo zůstalo prázdné. Lidé se dívali se smutnou zvědavostí na Sturkovy děti, které matka do kostela přivedla. V lavici místodržitele zasedl i lord Townsend s příslušníky dvora.

Walsinghamovo kázání bylo zaměřeno k událostem, které zaměstnávaly mysl všech přítomných, dvojnásobná tragédie: Nutterovo předpokládané utonutí a zavraždění Sturka. Farář občas obohatil své kázání podivnou učeností.

Varoval své farníky před mylnou domněnkou, podle níž je náhlá smrt soudem Božím. „Právě opak je pravdou,“ hovořil z kazatelny, „naši předkové takové Boží rozhodnutí považovali za milost. Tak například Plinius prohlašuje smrt za největší štěstí.

Mnoho velkých Římanů zemřelo, jak jistě víte, náhlou smrtí. Quintius Emilius Lepidus zakopl o práh, když vycházel z domu, a zemřel. Gneius Babius Pamphilus, pretorián, zemřel, když se ptal hochy, kolik je hodin. Aulus Manlius Torquatus, konsul, zemřel, když si u oběda bral sýr.“

Pánové od dvora se nepřestávali divit. Důstojníci K. I. D., kteří svého faráře znali, na sebe spiklenecky pomrkávali. Jeho Excelence pokašlávala a držela si u nosu navoněný kapesník a Ficky Sturk řekl své vychovatelce, že se lord místopředseda při kázání smál. Byl pokárán.

Farář ubezpečil přítomné, že krev zavražděného volá do nebe a že si mohou být jisti, že vrah neunikne spravedlivému trestu.

Mezi shromážděnými seděl v kostele i muž, s nímž jako by mezi lavice vzkouzl fantom smrti. Jen dva lidé věděli, že jeho převlek je podvod. Tím druhým mužem byl kostelník Irons. Pokaždé, když pohlédl na obrýleného muže po pravici lorda Castlemallarda, zdálo se mu, že se dívá na ducha Charlese Archera.

Po mši odešel Toole navštívit paní Nutterovou. Cestou se k němu připojil soudce Lowe. Vypytoval se na Nuttera.

„Ještě o něm nic nevíte?“

„Ani slovo,“ odpověděl Toole popravdě. „Vy jistě víte, co si lidé o jeho zmizení myslí. Naposledy ho viděli ve vlastní zahradě. Je tam v řece pěkná hloubka, sám jsem se tam jako chlapec koupal. Musel být úplně s nervy na dně, jestli to udělal. Prohledali celou řeku, ale tělo se nenašlo. Byla velká voda, mohla ho odnést daleko, klobouk našli až u Dublinu. V poslední době se hodně trápil, to víte, Sturk si dělal zálsuk na to jeho místo u lorda Castlemallarda. Ale stejně, jestli se rozhodl, že to dobrovolně rozřeší, byl jeho čin ukvapený.“ Rozmlouvali takto: Rozmlouval Toole a Lowe jen přikyvoval. Po chvíli dorazili k Nutterovu domu.

Když se Lowe dozvěděl, že jde Toole paní Nutterovou navštívit, rozhodl se, že ho doprovodí.

Toole zavolal služku a řekl jí, že by rád navštívil paní. Protože paní Nutterová ležela v posteli, vydali se Lowe s Toolem k řece.

Procházeli se zahradou, když tu náhle Toole stiskl Lowovi ruku a řekl šeptem: „Tady! Podívejte se!“ Hleděl na zem, jako kdyby spatřil hada.

V blátě byl otisk stejné boty, jakou spatřili v parku. Lowe poklekl, aby si šlépěj zblízka prohlédl.

„Hrome, ta paní Nutterová, je to chudák,“ bručel Toole.

„To je velice vážné,“ řekl Lowe, když se napřímil. Pohlédl svýma sedýma očima přísně na doktora.

„Ovšem, pane,“ řekl Toole. „Nerad bych mu ublížil, ale tohle je přece jen divné. Tedy, pane, jestliže to bude třeba, můžete se spolehnout, že vypovím úplnou pravdu.“

Soudce vytáhl z kapsy svůj notýsek, nalistoval nákres a opatrně jej přiložil na stopu.

„Tak se podívejte,“ řekl.

Toole přikývl. Z domu vyšla služka a volala, že je paní Nutterová očekává.

„Pojďte sem, ženo,“ řekl Lowe. „Podívejte se tady na zem. Čí je to asi stopa, co myslíte?“

„Není od pánova střevíce?“ řekla služka a bůhvíproč zbledla.

„Víte, co je tohle?“ zeptal se Lowe a ukázal na příčnou čáru na šlapadle.

Služka přikývla.

„Kdo šil nebo spravoval ty boty?“

„Švec Bill Heaney. Bydlí v Martin Row.“

Lowe byl spokojen. Nebylo pochyb o tom, že stopy v parku, kde byl zavražděn Sturk, a stopa z Nutterovy zahrady jsou stejné. Služka dokonce potvrdila, že měl Nutter zrovna tyhle boty v pátek na nohou. Lowe vešel do domu, poručil si podat pero a inkoust a pokračoval ve výslechu. Dělal si poznámky. Toole přihlížel s rudou tváří. Přišla druhá služka a volala Toola k paní.

„Jen běžte,“ řekl Lowe, kterému se zdálo, že doktor dělá na služku při výslechu posuňky.

Toole se tedy zvedl a odešel. U schodiště se zastavil a vzal služku za rukáv. „Měla byste tam jít,“ ukázal za dveře. „Ta hloupá Betty dělá všechno možné, aby dostala vašeho pána na šibenici.“

Toole zanechal služku v hale a rozčileně stoupal po schodech do patra.

Paní Nutterová ho přivítala dotazem.

„Všechno dobře dopadne, paní,“ těšil ji doktor.

„Opravdu si to myslíte?“ naléhala. „Doktore, už to je tři noci, co je pryč. Proč mi nic neřekl? Kde jen může být? Vy si myslíte, že odjel z obchodních důvodů?“

„Určitě, madam, kde by jinak byl?“ řekl Toole. Sám by rád znal odpověď.

„Věříte tedy, že je živ a zdráv?“

Toole se přehraboval ve své brašně, vytahoval lahvičky, zase je ukládal, díval se na nálepky a něco si pro sebe mručel. „Víte, madam,“ řekl konečně, „musíte se uklidnit, jinak vám žádný lék nepomůže.“

„Já mám hrozný strach, doktore,“ plakala paní Nutterová.

„Prosím vás, madam, zatraceně, milá paní, takhle se zničíte.“ Konečně našel hledanou lahvičku.

„Tohle vypijte a až se vrátí, tak...“

„Ráda bych vám řekla, víte, ta žena povídala – kdybyste jen věděl –“

„Kdo, co?“ řekl Toole. Jeho zájem byl rázem upoután.

„Je pryč, odešel, už ho nikdy nevidím! Řekněte mi, doktore, že se vrátí.“

„K sakru,“ neovládl se Toole. „Copak se nemůžete držet jedné věci?“ A pro sebe dodal: Je napůl blázen. Ví toho asi víc, než mi řekla.

Toole chtěl ve výslechu pokračovat, ale Lowe ho zavolal dolů. Po rozhovoru se soudcem už se mu k paní Nutterové nechtělo. Mogy

byla bílá jako křída, soudce ji přinutil přísahat na to, co vypověděla o pánových střevících.

Toole se vrátil domů. Nebylo mu lehké, věděl, že ráno bude na Nuttera vydán zatykač. Všechno svědčilo proti němu. Jedinou naději viděl Toole v tom, že i když to snad Nutter byl, kdo zasadil Sturkovi ty dvě smrtelné rány, došlo možná k potyčce a zabil tedy Sturka v hádce a nebyla by to chladnokrevná vražda. Ale ať už se odehrálo v parku cokoliv, pro Nuttera by bylo nejlepší, kdyby jeho tělo našli v řece.

Byla tu ještě naděje, že včas uprchl. Jestli neodplul na člunu Charónově, mohl přeplout kanál na lodi Trevor nebo Hillsborough. Obě mířily do Holyheadu.

Cestou domů zašel ještě za Sturkem. Už z ulice pohlédl do oken, a když zahlédl za sklem hořící svíci, vstoupil do domu a vešel do ložnice.

Se směsí soucitu a zvědavosti hleděl na ty trosky člověka, na tu zafačovanou hlavu, která ještě před několika dny vymýšlela úskoky a pikle proti jeho lékařské suverenitě a Nutterově místní správě.

Toole se sklonil nad nemocným a nahmatal puls. Pak mu vložil do úst lžičku polévky, zaposlouchal se do tepu jeho srdce a usoudil, že jeho kolega je už více v říši duchů než ve společenství živých.

XX. Ztracená ovečka

V pondělí ráno, právě uprostřed všeho toho zmatku, se na rozbouřené hladině jinak poklidného života chapelizodské společnosti objevila loď, kterou v těchto končinách již nikdo nečekal – Dick Devereux se vrátil! Usadil se ve svém starém bytě u paní Ironsové, přestože jeho hezká tmavá tvář neztratila nic na přitažlivosti, jeho duch strádal; kapitán byl zamkllejší, tišší a přemýšlivější. Se svou tetou se pohádal. S těžkým srdcem pohrdl penězi a pohodlným životem, který mu nabízela, a rozhodl se pro nouzi a svobodu. Vrátil se. Měl pro to své důvody. Ale po svém návratu nebyl již Devereux takovým příjemným a veselým společníkem jako za dřívějších časů. Tady v Chapelizodu dlužil mnoha důstojníkům peníze a k těmto neradostným povinnostem přibýly ještě dlužní úpisy, které zanechal v Anglii. Věřitelé ho vystopovali až do Chapelizodu a posílali mu výhrušné dopisy, které musel zadlužený kapitán tajit před generálem Chattersworthem. Dokonce se u něho začaly objevovat bodavé výčitky svědomí, kdykoliv pomyslel na svou minulost a příliš se nelišící přítomnost ve spojitosti se slečnou Lilianou Walsinghamovou, jejíž odmítnutí mu způsobilo opravdovou bolest.

Devereux přistoupil k oknu, a když spatřil na ulici doktora Toola, usmál se na něho a pokývnutím ruky ho vyzval k návštěvě. Toole pozvání přijal a s radostným úsměvem se hrnul do domu. Devereux se těšil na všechny novinky, a ty neznal nikdo podrobněji než doktor Toole. Když se rozveselený Toole, šťastný, že se jeho nejmilejší kumpán od Fénixu vrátil opět mezi starou partu, usadil, vychrlil na něho Devereux celou sérii otázek, z nichž ty nejnaléhavější se týkaly rodiny Walsinghamových. A Toole se nedal dlouho pobízet a otevřel stavidla své výmluvnosti dokořán.

O Sturkově tragédii a o Nutterově záhadném zmizení již Devereux slyšel v klubu, a tak si dal od Toola vyprávět o Dangerfieldově nabídce slečně Gertrudě Chattersworthové; jak

tomu svazku staří, hlavně teta Rebecca, přejí a jak mladá dáma vzdoruje a jak Dangerfield dost nepochopitelně souhlasí s tím, aby tato otázka zůstala zatím nevyřešena, a jak se zdá, vůbec nedbá o to, co si lidé myslí a co říkají, a pak se dostal konečně Toole k Walsinghamovi a Devereux nastražil uši. Hořel nedočkavostí. Toole vyprávěl, že se doktorovi daří jako obvykle dobře, jen by rád věděl více o tom mudrci Loftusovi, o němž už nemá zprávy několik měsíců. A slečna Lily, nějak se necítí dobře, je slabá na prsou, jako byla její matka. Pell a Toole její nemoc několikrát konzultovali a dospěli k názoru, že jí prospěje, nebude-li chodit nějaký čas ven. Chlad a vítr by jí mohly uškodit. A Toole pokračoval, neboť měl podezření, že Devereuxův zájem je větší než obvykle, a vyprávěl o tom, jak „ta zpropadená ženština, ta Nan Glynnová“, navštívila nejdříve Lilianu a pak i samotného faráře. Devereux tak zbledl, že se Toole vylekal, a proto nešetřil nadávkami a kletbami, kterými zahrnul Nan i její matku. Pak převedl z opatrnosti hovor na jiné téma. Ale Devereux na něho hleděl zlobou a rozčilením rozšířenýma očima a zdálo se, že ho další novinky už nezajímají. Nakonec proklel paní Glynnovou a s Toolem se rozloučil.

Generál Chatterworth, který se asi za dva týdny nato vrátil z léčení, nebyl Devereuxovým příjezdem zrovna dvakrát nadšen. O jeho chování v Anglii leccos zaslechl a nebyly to reference příznivé. Víno, karty a slečny – to byla nejčastější slova ve větách, kterým musel jinak shovívavý generál naslouchat. Devereux nebyl v Chapelizodu ještě ani tři týdny a slova se bohužel proměnila v činy. Výjimku tvořil jen kapitánův vztah k dívkám. Generál se s Devereuxem stýkal, jen když to vyžadovala povinnost, a byl k němu sice zdvořilý, ale zdrženlivý.

I když se to všem zdálo divné, tou dobou Sturk ještě žil. Toole nad jeho stavem krčil rameny. Ten muž sice žil, ale jaký to mělo význam? Pro rodinu byl mrtev. Žil, a přece byl mrtvý. Tělo ještě vzdorovalo, duch se již poddal.

Doktor Walsingham navštívil paní Sturkovou a cestou domů se zastavil ve dveřích Fénixu, aby zodpověděl otázky občanům, kteří se tu shromáždili, když ho spatřili vycházet ze Sturkova domu.

„Je úplně netečný,“ řekl farář. „Život z něho prchá jako tekutina z klepsydry. Stejnou měrou ve dne i v noci, z hodiny k hodině. Nebude to trvat dlouho a trápení bude konec.“

„Co to, u ďasa, je klepsydra?“ zeptal se Cluffe Toola, když spolu vstupovali do hostince.

„Ho! Pah!“ smál se Toole. „Mýtický nádor kůže, o němž se zmiňuje Plinius před deseti stoletími,“ mávl rukou. „Znáte doktora Walsinghama!“

A pánové se posadili a začali probírat teorie o vraždě a Nutterovi, na kterého byl již vydán zatykač.

„Já si myslím,“ řekl Toole a vyklepal popel z dýmky, „a vsadím libru na to, že se ten chudák utopil. Málokdo znal Nuttera tak dobře jako já; on vypadal jako tvrdý chlapík, kterého se hned tak nic nedotkne, ale byl to v podstatě velmi citlivý a trudnomyslný muž. A čestný. A proto si myslím – tedy jestli má v té tragédii prsty, určitě ho udeřil v čestném boji. U Jupitera, pane, neměl v sobě ani kapku špatné krve, ten Nutter.“

„Slyšel jsem, že se utopil u své zahrady,“ řekl major O'Neill. „To sotva,“ řekl Toole. „Našli jsme stopy jeho střevice úplně někde jinde. Já a Lowe jsme je sledovali až na břeh u úvozu v Barrack Street. Tam je velká hloubka, tak asi pět šest stop. Tam se asi setkali a pohádali se. Tam se to určitě stalo. Sturk byl zasažen a padl, chápejte, Nutter určitě propadl panice, když si uvědomil, co se stalo a jaké budou následky, asi se rozhodl skončit to sám. To je má verze, pánové.“

„A co si o tom myslíte vy, pane Dangerfield?“ zeptal se major. „Víte, na mou věru,“ řekl pomalu Dangerfield a sklonil se nad novinami, „to jsou otázky a záležitosti, do nichž se nerad pletu. Nějaké důvody tu byly, to je pravda, a rádi se také ti dva neměli, ale souhlasím s doktorem Toolem. Jestliže Sturka udeřil Nutter, udělal to v sebeobraně nebo alespoň v rovném boji. Představuji si to takhle: Došlo k hádce. Následoval úder. Sturk odešel z domu se svou holí,

a ta byla pěkně těžká. Řekl bych, že jestliže Nuttera najdou, živého nebo mrtvého, objeví na jeho těle její stopy.“

Cluffe se do rozhovoru nezapojil, už zase prohrával, a to chtěl dnes dosáhnout na Puddockovi odvetu. Nejraději by se viděl na dně moře. Puddock se radoval jako dítě; vyhrával čistě náhodou, protože více než do karet hleděl na Dangerfielda a ten pohled ho v myšlenkách zaváděl do Belmontu po bok jeho milované dámy.

Cluffe byl v těchto ohledech klidnější i spokojenější. Jeho známost s tetou Rebeccou se, zdá se, slibně rozvíjela. Becky vyhledávala jeho společnost a mile s ním konverzovala, několikrát i o Puddockovi, kterého stále ještě řadila mezi své nepřátele a odpůrce v otázkách soubojů. Cluffe vystupoval v roli Puddockova patrona, zastával se svého mladšího druha a slečna Rebecca naslouchala, zamítavě vrtěla hlavou a říkala: „Jste příliš velký dobrák, kapitáne. Máte moc měkké srdce. Věřte mi, že vám ten floutek za vaši obhajobu ani nepoděkuje.“

Cluffe se nadechl a začal s obhajobou zase od začátku. Ne že by Puddocka zvláště miloval, ale byl rád, že má alespoň nějaký námět k rozhovoru, protože vymýšlet stále nová témata bylo nad jeho síly.

Ode dne, kdy byl Sturk nalezen v parku, uplynulo již více než čtrnáct dní a ještě stále se nacházel v hlubokém bezvědomí. Jen zvolna chřadl, ale bylo zjevné, že se sice pomalu, leč nezadržitelně blíží konec toho „života ve smrti“.

Dangerfield několikrát dosti nevybíravě napadl Toola pro jeho nerozhodnost, kterou v léčbě projevoval.

„Copak nelze udělat něco pro to, aby Sturk promluvil? Stačilo by pět minut, aby celou tu záhadu vysvětlil.“

Toole jen krčil rameny a říkal: „Tady je lékařská věda v koncích, pane. Tomu vy nerozumíte.“

„Ale vždyť žije!“

„Ano, zdá se,“ řekl Toole. „Mechanické funkce života,“ dodal a moudře se zasmušil. „Jeho mechanismus je přetížen.“

„Tak mu ulehčete.“

„U Joviše, pane,“ zvolal Toole a nakrčil podrážděně obočí. „Vy si myslíte, že doktoři zmůžou všechno.“

„Pravý opak si myslím,“ řekl Dangerfield chladně a posměšně se usmál. „Říkáte, že může žít ještě šest týdnů. Po tu dobu bude knot svíce jeho života jen doutnat, a přece by stačilo fouknout, aby se plamen alespoň na minutu rozhořel.“

„Ovšem, ovšem,“ zlobil se Toole. „Doutnající knot, svíce, ale ta svíce je uzavřena ve skleněné baňce. Jak na ni chcete, u čerta, zafoukat?“

„Pfiššš,“ naznačil Dangerfield a zašklebil se zpod svých brýlí.

„Odpusťte, pane,“ řekl Toole, „ale vy si vůbec nedovedete představit obtíže, které... - na jeho hlavě jsou dvě zhmožděné rány dlouhé jako dýmka. Okraj každé rány je vlomen do lebky a tlačí na mozek. Jen se zeptejte Ironse, ten vám to potvrdí. Převazuje Sturka, když já nemohu.“

„Raději se zeptám vás,“ řekl Dangerfield.

„Trepanu použít nelze. Povrch je nateklý a křehký. Trepanace by znamenala jistou smrt. A jiný způsob pomoci neexistuje.“

Dangerfielda toto vysvětlení neuspokojilo a hovořil s Toolem ještě asi hodinu, ale výsledek to žádný nemělo.

Pomalou se přiblížil čas velkého plesu, který důstojníci K. I. D. každoročně pořádali. Celé městečko se na tu slávu těšilo; v ulicích a krámcích se nemluvalo o ničem jiném. Paní Sturková, která stále dnem i nocí obětavě ošetřovala svého Barneyho, však chápala tyto přípravy jako bezcitnost a urážku. Ale i když utrpení Sturkovy rodiny bylo opravdové a soucit spoluobčanů nelíčený, život v Chapelizodu se nezastavil. Pokračoval ve svých kolejkách, i když Barney umíral.

Slečna Rebecca s Gertrudou zašly za Lilianou do Domu u jilmů, předvedly jí své nové šaty a slíbily, že za ní po plese zajdou a budou jí dopodrobna vyprávět, jak se ples vydařil. Lily churavěla a potěšení jít na ples si musela odříci.

Když uviděla krásné róby a dychtivost, s jakou se Gertruda připravovala na večer, potlačila Liliana slzy, usmála se a objala tetu Becky kolem krku.

„Drahá tetičko,“ zvolala, „to je od vás milé, že jste se na mne přišly podívat. Opravdu, vznešené dámy!“ Liliana se obřadně a laškovně poklonila. Přistoupila ke Gertrudě. „Ach, tak krásný náhrdelník jsem dosud neviděla! A ty rozkošné krajky! Ty se budou líbit. Teto Becky, Gertruda bude určitě nejkrásnější dívkou večera – i když, Gertie, tak nádherně útlý pas, jako má tvá teta, se v okolí nenajde, to musíš uznat.“ A Liliana měřila jeho štíhlost. „Radím vám, Gertie, tančete raději na opačném konci sálu, nebo vás budou srovnávat s Vaší milou tetičkou, a já si netroufám předpovídat, jak to klání dopadne.“

„Vy jedna mazaná, malá darebačko,“ zlobila se na oko teta Becky všecka polichocena, „že vás chytím a nasekám vám, abyste si nedělala legraci ze staré tety Becky.“ Zvedla vějíř a odhalila úsměv, který jí pohrával v obličejí, neboť si byla vědoma, že to, co Liliana říká o jejím pasu, je pravda.

Obě ženy se zdržely u Liliany čtvrt hodiny a lokaj před domem vyzývavě pokašlával, aby připomněl, že už je čas k odchodu. Ale Liliana usedla ke spinetu a zahrála menuet, pak lidový tanec a donutila obě slečny, aby si ještě narychlo přezkoušely taneční kroky. Zavolala dokonce starou Sally, aby se přišla podívat.

Když dámy odešly, zanechaly Lilianu s rozpálenými lícemi u okna, odkud jim ještě na cestu zamávala. Pak se se slzami v očích odvrátila a odevzdaně usedla ke spinetu. Zahrála tanec a pak veselou irskou melodii. Sally nahlédla do pokoje.

„Pojď sem, Sally,“ zavolala Liliana. „Dostala jsem nápad. Oblečeš mě a já na ten ples půjdu.“

Sally vrtěla hlavou. „Ale, slečno, to přece nemyslíte vážně. Co by tomu řekli páni doktoři?“

„Ať říkají, co chtějí!“

A Liliana vstala rázně od spinetu, celá rozzářená náhlým rozhodnutím, a oči se jí třpytily touhou.

„Můj andílku,“ řekla Sally měkce a pohlédla do milovaného obličeje, „není v Chapelizodu jedné jediné, která by se vám mohla rovnat krásou i vznešeností, ale, má drahá, vždyť jste už nebyla pět neděl z domu. Takový výlet by vám určitě uškodil.“

Byla to hrdost nebo odvaha? Touha dokázat lidem, že se nikomu nevyhýbá, že ji srdce nebolí? Nebo to bylo tajné a jen s největším vypětím sil zapírané přání ještě jednou ho spatřit, alespoň letmo, skrytě zpod kapuce, zpovzdálí se oddat ještě naposledy naději? vzdala se ho slovy, ale její srdce po něm stále toužilo. Ubohá Liliana nepřestala doufat, že vše, co bylo nebo snad ještě je v Devereuxovi špatného, se jednoho dne změní v dobré. Stále ještě na něho myslila jako na svého hrdinu a věřila, že i on jí zachovává věrnost. A tak její láska stále žila živena tou nejbáznivější nadějí, že se ten prostopášník přece jen napraví.

„Má drahá Lily,“ přemlouvala Lilianu Sally. „Vy na ten ples jít nemůžete. Pánovi by to zlomilo srdce, kdyby jen pomyslel na to, že byste vyšla z domu a tancovala a pak zase vyšla do chladné noci – ne, to mu rozhodně nemůžete udělat. Takovou pošetilost, a proti zákazu lékařů. Co by si o vás pomyslel doktor Toole i doktor Pell?“

Liliana zaváhala.

„Vždyť je to docela blízko, blizoučko, Sally. Opravdu si myslíš, že by to otce hněvalo?“

„Hněvalo? Říkám, že by mu to zlomilo srdce. Stále se vyptává lékařů na váš stav, každý den za Toolem zajde. Ne, Lily, to mu nemůžete udělat.“ Sally ji vzala za ruku. „Vždyť vy jen žertujete.“

„Myslela jsem to vážně, Sally,“ řekla Liliana. „Ale snad má pravdu. Zůstanu doma. Bude to tak lepší.“

Liliana znovu usedla ke spinetu a zahrála pochod.

„Sally,“ zeptala se. „Poznáváš tu melodii?“

„Poznávám, děvenko,“ řekla Sally vlídně. „Je to pochod, který hrají dělostřelci, když pochodují z kasáren.“

Liliana nepřítomně přikývla a hrála s očima upřenýma z okna. Vzpomínala na doby, kdy byla ještě dítětem, stála na ulici zalité sluncem a dívala se na vojáky. Stráže držely k počtě zbraň a vojsko

pochodovalo v plném lesku svých pestrých uniforem z kasáren. Kapela vyhrávala pochod, všechna okna v ulici se otvírala, kluci pobíhali podél chodníku a křičeli hurá, vesničtí pijáci vstávali od stolů, vycházeli před krčmu, služky vybíhaly z domů. Ach, ano, městečko bylo na své vojáky pyšné. A bylo také proč. Každý se rád díval, když dělo za dělem s obsluhou a velícím poručíkem dělmistrem vyjíždělo z brány na širokou, lidmi lemovanou silnici.

Když teď Liliana ve vzpomínkách pozorovala ten pochodující pluk, její prsty uhodily do kláves a domem se nesla břitká melodie pochodu. Znovu viděla před sebou urostlé, vysoké, opálené vojáky a důstojníky s hrdým, aristokratickým držením těla, a mezi těmi anonymními tvářemi se stále na Lilianu usmíval jeden známý a milý obličej, pochodoval před ní urostlý a elegantní kapitán s černýma očima, snědou pletí a nedefinovatelným půvabem, kterému Liliana nedokázala vzdorovat. Trvalo to jen malou chvíli. Pak hudba slábla, ruce se na klávesnici zastavily a oči hleděly nepřítomně a smutně. Akordy ustaly a po Lilianině tváři skanulo na víko spinetu několik slzí. Pak se Liliana probrala ze snění, smutně se usmála, vzala se stolu svícen a odešla nahoru do svého pokoje.

XXI. Ples

Byla to opravdu velkolepá událost, tenhle ples Královských irských dělostřelců. Generál Chatterworth se vrátil právě včas, aby se ujal čestné funkce hostitele, k tajnému zklamání paní Straffordové, která se již pustila do příprav generála zastoupit a po týdny si již předem zkoušela svou novou toaletu a dokonce i různé druhy konverzací, tanečních pohybů a úklon. Dostavil se i lord Castlemallard, dokonce i veselá a vznešená lady Moira, s kterou generál na zahájení předtančil menuet. Jen neodkladné státnické povinnosti zabránily v účasti i lordu místodržiteli, který se dal slyšet, že se přijde na tu chapelizodskou slávu podívat. A lord místodržitel, s pravomocí svolat parlament, byl prvním mužem po královské rodině.

Kapitán Cluffe si najal nosítka a nechal se odnést do Puddockova bytu, aby si od svého přítele vypůjčil pár parádních přezek na punčochy. Když se Cluffe dozvěděl, že se Puddock s Deveruxem chystají jít pěšky (těch pár kroků na kasárenský dvůr), poslal nosiče domů, protože chtěl ušetřit nějaký ten šilink, o který by se čekáním jeho dopravné prodražilo. Puddock se hrabal nešťastně ve skříni a v truhle a marně si lámal hlavu, kam jen ten druhý pár přezek uložil.

Malý Puddock měl příprav plnou hlavu. To pro Gertrudu Chatterworthovou zářily na střevících jeho přezky, s myšlenkou na ni byl překontrolován ještě jednou nákrčník, jen pro ni se blyštěl diamantový prsten a jejímu nosíku byl vybírán pečlivě ten nejdělicatnější druh parfému.

Podobně se připravoval Cluffe na své tažení do boje za srdce slečny Rebeccy. Devereuxovo oblečení bylo jako vždy perfektní. A nemusel se o to ani příliš snažit. Když se opíral o okenní parapet a hleděl přes louky k řece, vůbec nedbal o to, zda si pomačká kabát.

„Od návratu jsem ji ještě nespatriil,“ říkal si Devereux. „Jdu na ten ples jen proto, kdyby snad – ale to je bláhovost. Nepřijde, vím to, ona se mi vyhýbá. Ale, u čerta, nepřijde-li za mnou, proč se starat

o to, na koho se teď bude usmívat. Bude mě teď přehlížet, já si z toho nic nedělám. Je-li ona šťastná, proč bych nemohl být šťastný i já?“

Nervózně přecházel pokojem a sledoval netrpělivě poslední přípravy svých kamarádů.

„Co je to, u čerta, ve Fénixu za chlapy,“ vybuchl hněvivě. „Hulákají jako na honu!“

„Spolek krejčíků,“ řekl Puddock.

Až na ulici se nesl mocný hlas jejich předsedy, předčítajícího právě slavnostní projev.

„Jaký to deklamátorský hlas,“ řekl Puddock se stopou závisti.

„Uvážíme-li, že patří krejčímu,“ řekl Devereux, který všechny krejčíky bez rozdílu nenáviděl, protože ho neustále obtěžovali nezaplacenými účty a výhružnými dopisy.

„Za poslední rok jsem nezaplatil jedinému krejčímu. Ale, hrom do nich, pojďme již, pánové.“

A tak prošli přes kasárenské nádvoří a vstoupili do slavnostně osvětleného sálu.

Devereux se rozhlédl po přítomných. Viděl desítky krásných tváří; blondýnky, brunetky, mladé muže i vznešené starce. Mezi tanečnicemi bylo i několik hezkých planoucích tvářiček, které se poočku zadívaly na hrdého a hezkého Devereuxe, pro kterého však byl sál prázdný; tu dívku, kterou hledal, mezi pestrým rejem tance neviděl. Veselí se mu zdálo nudou a hudba jen prázdným hlukem. „Věděl jsem, že nepřijde,“ šeptal si a očima stále ještě bloudil sálem. „Nemiluje mne, nikdy o mne doopravdy nestála. Vymlouvá se, že je nachlazená. Zřejmě si přeje, abych zase odešel a už nikdy se nevracel. Dobrá. Odejdu tedy z jejího života. Odejdu dokonale. To všechno způsobily ty klepy, které o mně rozšířila ta ženská. Jestli je její víra tak slabá a přátelství natolik falešné, že mě může zavrhnout pro pomluvu, hrom do toho, bude pro mne rozumnější, když se toho závazku sám zřeknu a na její chladnost odpovím vlastní lehkomyšlnou veselostí, poklonou a úsměvem. Ale přece jen ještě musím vyvrátit tu hloupou pomluvu, pak snad.“

A přestože se Devereux zařikal, že již „nikdy“, přece jen viděl skrze víření tanečníků staromódní pokoj se spinetem a růžemi v oknech; v melodii tance neslyšel trubky a klarinety, ale její sladký, zastřený hlas. A tak Devereux bloumal sálem s hlavou plnou podivných plánů, nepřítomně odpovídal na pozdravy, odmítavě se usmíval na dívky, které by si s ním rády zatančily, a konečně v jedenáct hodin sál tajně opustil.

Puddock měl svůj šťastný den. Mervyn, jehož se před časem obával jako soupeře, zde byl také, ale pouze v roli diváka. Malý poručík tančil již asi čtvrtý tanec se slečnou Gertrudou, a dokonce i teta Rebecca se k němu chovala s tichou a milostivou zdvořilostí. Puddock si byl jist, že ještě nikdy nebyl tak blízko úspěchu jako právě dnes.

Teta Rebecca hovořila s Toolem a vyprávěla mu, že večer navštívila Lilianu a že Lily vypadala lépe.

„Není jí lépe, madam,“ řekl Toole. „Byl bych mnohem raději, kdyby ten slabý ruměnc ve tváři, o kterém hovoříte, neměla. Levá strana plic je zasažena. A ruměnc, to je znamení souchotinářky. Je to s ní vážné.“

Když si teta Rebecca při odchodu oblékla plášť, zdržela se chvíli hovorem s plukovníkem Blighem. Gertruda vyšla s Puddockem před sál a nasedla do kočáru. Zlehka se na svého rytíře usmála, pokrčila omluvně rameny a řekla:

„Jak se najednou ochladilo, příteli. Měl byste ještě doprovodit tetu, poručíku. Pokud však jde o mne, musím vám teď popřát dobrou noc a poděkovat za vaši milou společnost.“ A Gertruda zavřela okno.

Puddock se hluboce uklonil a vydal se k šatně. Gertruda se opřela s pobledlou tváří do čalounění s hlubokým a tragickým povzdechem, který onehdy přiměl lékaře lady Macbethové ke komentáři: „Jaký to vzdech! To srdce je krutě obtíženo!“ Lokajové očekávali tetu Rebeccu před východem ze sálu. Gertruda zaslechla, jak na okénko kočáru někdo zlehka zaklepal. Prudce se otočila

a spatřila temný plášť a třírohý klobouk. Přisedla blíže ke stěně kabinky a otevřela okénko.

„Tuším, co mi řeknete, má milovaná Gertrudo,“ řekl tiše hlas. „Vím, že je to šílenství, ale já jinak nemohu. Jiný už nebudu a stále doufám, že i vy cítíte to, co já.“

Jemná ruka vklouzla dovnitř a uchopila Gertrudinu ruku, která se nebránila, ale naopak sevřela mužovy prsty svými.

„Ano, Mordaute, cítím k vám totéž, ale jsem hrozně nešťastná,“ řekl Gertruda a pohladila mužovu dlaň.

„Připadám si jako člověk, který zabloudil uprostřed katakomb – mezi mrtvými,“ šeptala postava. „Ale Bůh ví, že již brzy zahlédnu světlo, které mě vyvede z toho odporného bludiště. Ano, Gertrudo, má milovaná, má lásko, to tajemství se blíží ke konci. Já ten konec udělám. Raději bych zemřel, než bych vás ztratil. Věřte mi, má drahá. Potřebuji ještě několik důkazů a pak ukáži na dva muže, kteří jsou za mé i vaše trápení odpovědní. Slíbila jste mi věrnost a lásku, přestože o mně víte jen to nejhorší. Jste mi zaslíbena a já si vaši důvěru zasloužím, věřte mi, Gertrudo.“

V té chvíli dopadla na kočár záře pochodní a Gertruda zaslechla hlas tety Rebecy, která se v doprovodu lokajů blížila ke kočáru. Muž spěšně políbil dívce ruku a francouzský klobouk zmizel ve tmě.

Teta Rebecca vstoupila do kočáru, zaklepala hůlkou na kočího, vůz se pohnul a odrachotil přes most do Belmontu.

Mezitím Devereux, zahalený do svého pláště, spěchal nocí do parku, prošel mezi stromy a dal se do prudkého svahu ke Castleknocku. Před ním ležela široká pláň zalitá měsíčním svitem. Lehký mlžný opar se vznášel nad lesem. Devereux zamířil k palouku obrostlému šípkovými keři. Nečekal ani deset minut a z mlází vystoupila dívčí postava. Blížila se k němu rychlými kroky, ale jak přicházela blíž, zpomalovala a nakonec se zastavila v uctivé vzdálenosti.

Devereux rozhněvaně řekl směrem k dívce:

„Přišel jsem, slečno, ale říkám vám otevřeně, že bych vás raději už nikdy nespatriil. Pěkně lži jste o mně vy a vaše matka napovídaly faráři. To jste si myslela, Nan, že se o vaši podlosti nedovím?“

Nan Glynnová tiše stála a klopila zrak. Pak postoupila bojácně o krok a řekla prosebně:

„Proboha, pane Richarde, já to nechtěla, věřte mi, to matka.“

„Jen nepovídejte,“ obořil se na dívku Devereux. „Jen jsem odjel, už jste utíkaly, hrom aby vaši matku vzal, za farářem a napovídaly mu něco o slibu, který jsem vám dal. Že prý si vás vezmu za ženu. Nan, jak jste mohla, vždyť jsem vás varoval.“

„To má matka, na mou duši, pane Richarde. Já jsem nevěděla, že něco takového řekne. Donutila mě.“

„Pěkná povídačka,“ přerušil dívku trpce Devereux. „Já vás měl rád, Nan, líbíte se mi, ale teď je konec!“

„Ach, pane Richarde,“ rozplakala se dívka, „při tomto kříži, je pravda, co vám povídám, já bych nikdy slečně Lilianě neřekla.“

„Mlčtel!“ vykřikl Devereux divoce. „Je mi úplně jedno, která z vás si tu povídačku vymyslela, ale jestli zítra ráno nepůjdete za farářem a neřeknete mu celou pravdu, tak s vámi zatočím, to mi věřte. I s vámi Nan – proboha, proč jste to udělala? Copak jste zapomněla na ty chvíle, které jsme spolu prožili? Ví Bůh, že to byly chvíle lásky, na které se nezapomíná, ale teď jste mě, Nan, urazila. Napravte, co se dá, má drahá, povězte třeba všechno tak, abyste příliš neuškodila své pověsti, ale u čerta, řekněte jasně, že jsem vám nikdy žádný slib nedával. A pamatujte si, slečno, jestli to neuděláte, zapomenu na všechno, na všechno a poženu vaši matku a třeba i vás před soud za pomluvy. Já z vás to prohlášení dostanu!“

Dívka sepjala ruce a klesla na kolena do trávy.

„Nemusíte mi hrozit, pane Richarde. Vy víte, že bych pro vás udělala všechno, žebrala bych nebo kradla, zemřela bych pro vás! Cokoli poručíte, to pro vás vaše ubohá Nan udělá.“ Devereux se s dojetím díval na plačící dívku, kterou přeze všechno měl rád a s níž prožil tolik nezapomenutelných chvil. Slzy se jí řinuly po hezkých tvářích a celá se trásla zimou a strachem.

„Vstaňte, Nan,“ řekl Devereux a podal dívce ruku. Cítil, jak se její horká dlaň sevřela na jeho zápěstí. „Je vám zima?“ zeptal se. „Kde máte plášť a kapuci?“

„Musela jsem je prodat, pane Richarde.“

„Vy potřebujete peníze, Nan,“ řekl Richard s podivnou bolestí v srdci.

„Není mi zima, když jsem u vás, pane Richarde,“ řekla dívka. „Čekala bych celou noc, kdybyste mi slíbil, že vás zase mohu vidět, ale, ach,“ rozplakala se, „já už pro vás nic neznamenuji, pane Richarde, jsem pro vás už jen chudá holka, už nejsem vaše ubohá, malá, divoká Nan.“ Zakryla si tvář dlaněmi a plakala.

Devereux se opatrně přiblížil k dívce a pohladil ji po hustých vlasech. Okamžitě k němu vztáhla ruce a objala ho kolem pasu. Ramena se jí roztrásla. Ubohé stvoření, pomyslel si Devereux, od matky se výchovy nedočkala, jsem si jist, že dokonce trochu krade a plyně lže, je to hříšnice, ale její náklonnost a láska jsou opravdové; její srdce netouží po penězích. Ach, kdybych ji tak mohl milovat! Devereux rozhodně zvedl dívku na nohy a odstoupil ke stromu. Řekl:

„Neplačte, Nan. To nic nepomůže, musíme se rozejít. Už se nikdy nesetkáme. Pamatujte si, Nan, že vás měl váš Richard rád, opravdově, je mi líto, že –“

„Ach, pane Richarde, to přece nemyslíte, doopravdy, přece byste nemohl svou divokou Nan.“

„Neplačte už, Nan,“ řekl Devereux. „Všechno je to moje chyba. Je mi líto, Nan, ale změnil jsem se, vedu teď jiný život a vám to radím také.“

Devereux sledoval dívku, jak se prudce otočila a vykročila do nočního chladu, lehce oblečená, prostovlasá, v tenkých střevících. Ohlédla se přes rameno, zastavila se. Doufala, že povolí, že ji k sobě zavolá, jak to udělal tolikrát; stála v nočním šeru a dívala se na Devereuxe. A tak se kapitán obrátil na podpatku a vkročil do hustého křoví. Kráčel rychle a rozhodně mezi větvemi a zdálo se mu, že za sebou slyší dívčin pláč. Ale neohlédl se. Jako duch kráčel

houštinami a ani si neuvědomoval, kam vlastně jde. Vyšel na louku a zamířil k Patnácti akrům. Obešel cvičiště a zastavil se na náspu nad řekou, která se leskla pod ním. Stál a díval se na vesnici, kde prožil tolik krásných chvil, a pomalu se ho zmocňoval pocit, že to vše je pouhá minulost. Konec. Díval se do osvětlených oken v dálce a zdálo se mu, že poznává to jedno okénko v houšti mezi jilmy, které se třpytilo ve tmě jako hvězda jeho osudu. Stál tam a díval se za tím světlem přes hladinu řeky s podivnou směsicí smutku, vzdoru, něhy, hněvu a lítosti v srdci.

Ještě když Devereux vstoupil do svého pokoje a rozsvítil svíce, nedokázal se zbavit pochmurné nálady. Postavil se k oknu a hleděl ke kasárnám, kde byla plesová nálada v plném proudu. Pocítil lehké výčitky svědomí, něco jako chaoticky se vynořující zlou předtuchu, pocit, který ho v poslední době stále častěji pronásledoval.

„Jen jednu skleničku, poslední,“ řekl si a nalil do malého kalíšku likér. „Bylo to strašné a surové, nechat tu Nan takhle bez naděje odejít.“ Usrkával pomalu brandy, pak usedl před krb, zvedl pohrabáč a se zachmuřeným čelem bodal do rozžhavených polen. Odložil prázdný kalíšek. „Pro dnešní večer jsem příděl vyčerpал,“ řekl si. „Musím se toho prokletého návyku zbavit. Zítřka ani kapku. Mám přece pevnou vůli – snad – dá-li Bůh.“ A tak seděl na stoličce před ohněm a vzpomněl si, že kalíšek nenalil plný. Vstal ke stolu. „Když pít, tak poctivě. Jen jednu sklenici, ale hrome, tu plnou.“ Pak začal přemýšlet, jak hodně má kalíšek naplnit. „Řekněme asi tolik,“ ukázal si prstem. „K čertu s těmi okolky, jeden kalíšek mě přece neporazí.“ A nalil si vrchovatě. Vypil jedním douškem a zasmušil se. V té chvíli vstoupil do pokoje Puddock, navracející se z plesu.

„Jsem rád, že vás vidím, příteli,“ řekl Devereux upřímně. „Byl jsem na schůzce se svým stínem. Ošklivá záležitost. Kde je Cluffe?“

Devereux pohlédl na Puddocka zpod hustého obočí podivným smutným úsměvem. „Puddocku,“ řekl, „chtěl jsem vás požádat, zda byste na mne nemohl napsat epitař.“

Puddock zakoktal: „Vy si opravdu myslíte, že umím psát básně? Ale na to, abych pro vás psal epitař, vás mám moc rád.“

Devereux se usmál a stiskl nabízenou pravici. Řekl:

„Chtěl bych být jako vy, Puddocku. Vy vidíte na lidech jen jejich dobré vlastnosti, zlo pro vás neexistuje. Ale já znám hlavně ty černé polohy života.“

Puddock, který si o sobě myslel, že dokonale procítil postavy krále Leara, Shylocka a Richarda III., byl nemile překvapen Devereuxovým ohodnocením svého bystrozraku.

„Málo mě znáte, Devereuxi,“ řekl zamyšleně. „Ale máte v něčem pravdu. Příliš často se mýlím. Netroufal bych si odhalit celou hloubku zločincovy duše.“

„A kdybyste se k tomu konečně odhodlal, určitě byste ji shledal plnou těch nejušlechtlejších vlastností,“ řekl Devereux. „Copak to máte za knihu?“ zeptal se.

„Tragédii o doktoru Faustovi,“ řekl Puddock. „Před týdnem jsem vám ji půjčil k přečtení.“

„Na mou čest, Puddocku, úplně jsem zapomněl. Ale teď se můžeme společně podívat, co tam stojí psáno,“ řekl Devereux, otevřel knihu a četl nahlas:

*A teď, Fauste, podiv a hrůza z té
mučírny věčné,
kam fúrie vrhají duše proklaté.
Vidle rozžhavené, v kovu se těla vaří,
uhlí tu nehasne.
A z toho hořícího křesla se duši prchnout nepodaří.
Kdo teď chléb namočený v ohni musí polykat,
ti byli nenasytí
a smáli se, když chudí postávali
u jejich vrat.*

„Krejčící, to jim patří, darebákům,“ smál se Devereux. „To oni se přežirají královským ragú na španělském oleji, Puddocku, to oni se pochechtávají, když vidí chudé pány z Královského irského

dělostřelectva hladovět u svých dveří. To jim patří, u Jupitera. Na šibenici s nimi!“

„Ano, jistě, pane,“ řekl zdvořile Puddock. „Poslechněme si ještě řeč anděla.“ Vzal knihu a zadeklamoval:

*Ó, po štěstí nebeském je veta,
i nekonečná rozkoš pryč:
Kdyby ses nevzdal zbožnosti,
nebyl bys v rukou ďábla míč.*

*Té cesty se držet, Fauste, v zářivé blaženosti
seděl bys na trůně,
kde zářící duchové jsou hosty.*

*Nad pekem bys vítězil! Leč to dnes už není.
Ubohá duše, anděl strážný tě opouští,
pro tebe jsou už jen pekelné brány otevřeny.*

„Zadržte, Puddocku,“ vykřikl Devereux. „Je to nesnesitelné. Mám na mysli verše, vy přednášíte znamenitě,“ dodal, když spatřil Puddockův udivený obličej.

„Popravdě řečeno,“ souhlasil Puddock, „jsou v té knize lepší pasáže. Ale je už pozdě a zítra nás čeká přehlídka, půjdu raději spát. A vy?“

„Ještě zůstanu.“

„Tak tedy dobrou noc, příteli.“

„Dobrou noc, Puddocku.“

Devereux poslouchal, jak poručík schází po schodech a jak za ním zaklaply dveře, pak se chopil knihy a chvíli listoval stránkami. Přečetl několik veršů, vstal, došel ke stolu a nalil si další kalíšek, který s pohledem na rozevřenou knihu rychle vypil. „Zítra obrátím list,“ zopakoval Puddockův úryvek z Mackbetha. „Zítra, a zítra, a zítra.“ Opřel se o rám okna a vyhlédl do tmy. Město spalo, jen od řeky doléhal slabý šum proudu. Svítil měsíc a dopadal mu na tvář, smutnou a zamyšlenou. „Skvělá hra, ten Faust,“ řekl tiše. „Pravdivá.“

Rád bych věděl, jestli její autor žil také tak zpustle jako já. Ten poctivý Puddock nerozumí ani řádce.“ Devereux stál u okna a verše se mu honily hlavou. Konečně odstoupil ode zdi a namířil rovnou ke krbu. Cestou si nalil další kalíšek a pln výčitek a zoufalství, kterým ho jeho slabost trestala, usedl před ohněm. „Dnes už pít nebudu – ať jsem proklet, jestli ještě usrкну.“ Oheň skomíral. „Zítra začnu nový život. To je mé nejpevnější rozhodnutí v životě. Dodržím je. Zítra začnu.“ A Devereux vstal a s rukou zařatou v pěst přísahal. Po deseti minutách se zahleděl zoufale na láhev uprostřed stolu. Povstal a s jízlivým smíchem odrecitoval pár veršů, které mu utkvěly v paměti:

*Ó, Fauste, odlož tu knihu prokletou,
odvráť od ní zrak, ať nepokouší duši tvoou.*

Pak si přihnul z láhve, podíval se do knihy a řekl:

*V bádání, Fauste, pokračuj, jehož cíl
jsou přírody poklady.
Na zemi buď, co na nebesích Jove –
pán a velitel všech sil.*

Znovu se s úšklebkem napil. Po krátké chvíli si nalil další kalíšek. Boj byl prohrán. Ještě jednou se vzmužil a odstrčil láhev na druhou stranu stolu. „Tak, a to bylo naposledy,“ zašeptal.

Ale po chvíli si lokl ještě jednou, a pak ještě jednou „naposledy“ a nakonec tu „nejposlednější“, a tak pokračoval až do hluboké noci.

Ráno v přehlídkovém sboru byl Devereux bledý, nevyspalý, neupravený; kráčel mrzutě a odevzdaně, jako kdyby svou duši předešlé noci s konečnou platností upsal ďáblu.

XXII. Dangerfield u oltáře

Trápení paní Nutterové neustávalo, ba naopak bylo bolestnější o nejistotu, která zmizení jejího muže provázela. A to byla ještě ušetřena těch nejhorších úvah, které se kolem Nutterova odchodu z domova kupily. Lidé, kteří s ní cítili, jí ze soucitu ani nenaznačili, jaké podezření na jejího muže padá.

Paní Nutterová po minulosti svého muže pátrala; bezvýsledně prohrabávala zásuvky jeho psacího stolu. Ale největší část dne proplakala na lůžku. Když se setkala s některou přítelkyní, ulehčovala své duši a prosila o útěchu. Ale kdo ji mohl utěšit? A tak se u paní Nutterové střídaly záchvaty zoufalství se stavy naprosté beznaděje.

Přišel ji navštívit páter Roach, dobromyslný apoštol, který trpěl špatným zažíváním vždy, když byl někdo, koho měl rád, v nesnázích. Služka zavedla pátera do ložnice, kde paní Nutterová odpočívala pod pokrývkou. Když si páter uvědomil, v jaké choulostivé situaci se ocitl, propadl panice a chtěl okamžitě odejít, neboť si už v duchu představoval, co by z jeho nevinné návštěvy udělali „ti darebáci ve Fénixu“. Nakonec ale přemohl strach a usadil se opatrně na kraji lůžka, rozhodnut poskytnout té ubohé ženě útěchu. Nazýval paní Nutterovou „má dcero“ a nabízel jí takové potřebné věci, jako například „trochu zvěřiny“ a „kousek slaniny“.

„Až se Nutter vrátí, má drahá,“ řekl páter Roach, „přijdete ke mně na návštěvu a uděláme si nádherný večer. Všem těmhle trampotám se společně vysmějeme. Nepřijala byste madam pár lahví vína?“

Paní Nutterová, zcela vysílena pláčem, jen zavrtěla hlavou.

„Mám s sebou pár liber. Tak mne napadlo, jestli by vám nepřišly vhod. Pochopitelně jako půjčka do doby, než se Nutter vrátí.“

Páter Roach na tom nebyl finančně zrovna nejlépe. Držel si dva koně, a to něco stálo. Zrovna jako jeho slabost poskytovat přístřeší různým nešťastníkům a psancům. Platili mu za jeho dobrotu svou

přítomností, neboť páter byl muž opuštěný a každou společnost vítal. Kněžské zaopatření nestálo ani za řeč. Ročně nevydělal na svatbách více než sto liber a ty musel okamžitě rozdělit mezi kupce a řemeslníky. A tak když nabízel své úspory, činil to v dobré víře skutečně je darovat, ale když paní Nutterová odmítla, spadl mu kámen ze srdce.

O Nuttera se zatím už zcela veřejně zajímala justice. „Připadá mi to nevkusné,“ řekl Dangerfield v klubu. „Podnikají na něho honičku jako na škodnou.“

Ano, bylo tomu tak a mohl si to přečíst každý občan Chapelizodu.

„Charles Nutter, bytem v Domě u mlýna v Knocmaroonu, hrabství Dublin,“ a následoval podrobný popis šatu, v kterém byl naposledy spatřen, výška jeho postavy, barva pleti, popis obličeje a nakonec upozornění, že „každý, muž nebo žena, ba i dítě, kdokoliv jej přivede před spravedlnost pro vražedný útok na dr. Sturka, obdrží 50 liber odměny.“

„Právě jsem se dozvěděl důležitou novinu,“ řekl Toole, sotva za sebou zavřel dveře klubu. „Zadrželi muže, který přesně odpovídá Nutterovu popisu. Nastupoval v Gravesendu na brigu mířící k Jamaice a odmítl sdělit své jméno. Bude poslán do Dublinu k identifikaci.“

Když hosté U Fénixe probrali tuto novinu, přešli na jiná témata a skončili u Devereuxe. Uvažovali, jaké jsou jeho další plány. Po městečku se začalo povídat, že snad uvažuje o odchodu od dělostřelců. Záhadou také zůstávalo, proč se k němu chová generál Chatterworth tak chladně. Někdo soudil, že to bude s největší pravděpodobností proto, že Devereux nepožádal Gertrudu o ruku.

„Nesmysl,“ řekl Toole, který byl považován za odborníka na vztahy chapelizodských občanů. „V Belmontu vědí dobře, že Dick miluje slečnu Lilianu. A vsadím padesát liber, že by si ji ještě dneska vzal, kdyby ho ona chtěla.“

„Slyšel jsem, že je Lily nemocná,“ řekl Slowe.

„To je pravda,“ řekl Toole.

„Nic vážného?“

„Zatím ne, ale určité nebezpečí tu je. Minulou zimu měla ošklivý kašel a letos ho dostala zase. Její plíce jsou zasaženy. Těžko dnes odhadnout, jak se bude nemoc vyvíjet. Je mi jí opravdově líto, taková milá slečna a dobrá duše. Když pomyslím na faráře, no věrme, že se vše v dobré obrátí.“

Dávno již bylo po pstruhové sezóně a Dangerfieldovy toulky kolem řeky skončily. Ironsovy rybářské pruty a sítě teď odpočívaly a čekaly na příchod jara. Rozvodněná řeka hučela pod okny Mosazného hradu divoce a v jejích kalných vodách se již nezrcadlil Dangerfieldův klobouk a brýle a mlčenlivá vytáhlá Ironsova postava.

Jednoho chladného pošmourného rána kráčel Dangerfield přes městečko. Dveře kostela i železná hřbitovní brána byly otevřené. Dangerfield cestou pohlédl vzhůru k oknům Sturkovy ložnice, nespátří-li na domě bílý prapor, znak smrti. Ale Sturk stále žil. Dangerfield vešel do kostela a prošel chrámovou lodí. Irons se tiše pohyboval kolem kazatelny, listoval v modlitební knize a vypisoval na tabulku čísla žalmů k příští bohoslužbě. Pokradmu pozoroval Dangerfielda, který na něho vesele zavolal:

„Haló, Ironsi, kdepak je Martin?“

„Odešel, pane.“

„Jste tu sám?“

„Ano, pane.“

Dangerfield kráčel přímo k oltáři, otevřel si malá sloupková dvířka v ohrádce před oltářem a vešel k sakristii. Pohlédl do kostelníkových očí.

„Sám mezi mrtvými. Nebojíte se, příteli?“ řekl Dangerfield posměšně.

Kostelník zrudl a na obličejí mu vyvstalo několik krůpějí potu. Jakoby s námahou otevřel ústa a řekl s neskrývanou nechutí.

„Sám mezi mrtvými? Ano, jen já a vy.“

„Před několika dny jsem vás pozoroval. Díval jste se po Charlesovi, jak vstoupil do kostela, a zdálo se mi, že myslíte na

totéž, čím jsem se v tu chvíli zabýval i já: Bude po nás něco požadovat? Nuže, je to tak. Projevil přání a vy nebo já je musíme splnit. Sdělil mi, že za jeho provedení zaplatí tisíc liber! To je, příteli, celé jmění. A Charles vždy dodrží slovo. Ironsi, pojd'te listovat v té bibli blíž ke mně!“

Irons se neochotně přiblížil a zastavil se v uctivé vzdálenosti na druhé straně stolu Páně. Dangerfield pokračoval:

„Je to jen maličkost, Ironsi, čeho se bojíte? Nedopustíte se velkého hříchu. Vykonáte jen to, co by se stalo samo od sebe za týden či měsíc. Lze to vykonat tímto způsobem, dívejte se!“

Dangerfield vyňal z kapsy pláště bílý kapesník a pečlivě jej na čtyřikrát přeložil. „Viděl jste? Ještě je zapotřebí trochu vody. Šikovní jste dost a hlavně tam máte přístup. No, a kdyby vás někdo nečekaně překvapil, prostě se do kapesníku vysmrkáte. A peníze jsou vaše. Tak na shledanou, příteli, a nepřemýšlejte příliš. Konejte.“

Otočil se a odcházel od zamlklého Ironse. Když byl asi uprostřed kostela, zavolal přes rameno: „Martin zde není? Dobře. Můžete mi říci, kde je?“ Nečekal na odpověď, vyšel z chrámu, nahlédl na hřbitov, přešel přes ulici a vešel do krámků, kde se opět zeptal po Martinovi, ale hrobníka tu dnes ráno neviděli. Nakonec zahlédl Dangerfield Martina na rohu u Sturkova domu. Zavolal na něho:

„Hej, Martine, na slovíčko! Hledám vás už půl hodiny. Vezměte si míru a přeměřte tu kostelní lavici. Ale přesně, protože na to budete přísahat. Přineste mi napsaný rozměr do mého domu v jednu hodinu. Dostanete od cesty.“

Irons po Dangerfieldově odchodu zaklapl bibli a posadil se do lavice. Hleděl před sebe k oltáři a tiše se modlil. Ale nemohl se na modlitbu soustředit. Hlavou mu vířilo tisíce myšlenek. „Proč nemůže dát pokoj těm, kdo s tím nechtějí mít nic společného? Proč nezůstane v tom svém pekelném světě a nenechá mě na pokoji? Co se mnou teď bude?“ A Irons odstrčil modlitební knihu, vstal, vyšel z kostela a vydal se k Domu u lososa. Po několika desítkách metrů, když zabočil za nároží domu, opět potkal Dangerfielda, který právě propustil Martina a nahlížel do svého zápisníku. Kostelníka si vůbec

nevšímal. Snad ho ani neviděl. Ale po ulici kráčet ještě jeden muž, který Ironse poznal, a zaměřil na něho svůj pátravý pohled. Ten muž byl pan Mervyn. Irons a Dangerfield – hlavou mu probleskla souvislost. Dangerfield stál na ulici a nevšímavě listoval ve svém notesu, ale Ironsův zrak zachytil Mervynův tázavý pohled a jeho oči se malinko zúžily. Jen na vteřinku, na okamžik. Nebo se to Mervynovi jen zdálo? Od tohoto náhodného setkání na ulici byl Mervyn pevně přesvědčen, že je to právě Dangerfield, kdo něco ví o Ironsově tajemství.

Irons vykročil, pozdravil nejprve Dangerfielda a pak Mervyna a pospíchal domů, kde vypil skleničku whisky a znovu se vydal ke svým modlitebním knihám. Hlava mu třeštila úvahami a myšlenkami, jak se vypořádat s tímto životem, který pro něho v poslední době byl jen divokým a zlým snem.

XXIII. Dr. Walsingham navštíví kapitána Devereuxe

S rychlostí blesku se rozšířila po městečku zpráva, která uvedla všechny jazyky do pohybu. Novinu, velkou a strašlivou novinu, přinesl Petr Fogarty, poslíček u pana Treshama, od svého bratrance Jima Redmonda, který se tu zvěst dozvěděl od své tety, majitelky krámků naproti krčmě U Chocholu. Zároveň s novinou se objevily i pochybnosti o její pravdivosti, jak už to bývá, když se jedná o podání z třetí ruky. Teprve když přijel z Ringsendu doktor Toole, začala opravdová senzace.

„Nemůže o tom být pochyb,“ vykládal Toole. „Je to zvláštní, po takové dlouhé době a tak pěkně zachovalý.“

„Co se vlastně stalo?“

„Našli mrtvolu Charlese Nuttera, pane.“

„Kdo to tvrdí?“

„Doktor Toole.“

„Kdo, kdo, jak? Tak povídejte, doktore.“

„Je to pravda, u Joviše, pane, chudák Nutter. Vytáhli jeho tělo dnes ráno u Bullocku. Dva rybáři. Soudce jeho tělo hned prohlédl, Spaight je viděl také. Právě jsem s ním mluvil v Thomas Street. Tělo uložili v Ringsendu a zítra má dojít k ohledání.“

A Toole vykládal dál všechny důležité podrobnosti. Spatřil doktora Walsinghama, krácejícího od mýta k domu, kde bydlel Richard Devereux. Toole hořel nedočkavostí zvědět, co přivedlo Walsinghama k Ironsovu domu, neboť tušil, že farář má s kapitánem důležité jednání a rád by se dověděl něco o jeho obsahu. Rychle pověděl Walsinghamovi o nález, a když zodpověděl všechny udivené farářovy otázky, zeptal se, kam má namířeno. Farář mu řekl, že jde navštívit kapitána Devereuxe.

„Není třeba, doktore,“ řekl Toole. „Už jsem mu tu novinu pověděl.“

„Ovšem, ovšem,“ souhlasil farář. „Přece jen se k němu podívám. Hodlám s ním prohodit jistou záležitost.“

„Myslím, že právě dosnídal,“ usmál se Toole. „Pozdní ptáček, no, dobré pořízení, doktore.“

Puddock byl z Devereuxova chování úplně zmatený. Kapitán někdy proseděl celý večer, aniž promluvil jediné slovo, jindy byl zase nepřiměřeně veselý, ale jeho bujná nálada se rychle a bez přípravy zvrátila v zatrpklou a jízlivou ironii. Zkrátka podléhal tak záhadným změnám nálady, že se Puddock raději uchýloval ke svým oblíbeným básníkům a neodvažoval se na Devereuxe bez vážného důvodu promluvit.

Do Domu u jilmů teď už Devereux nedocházel – ty časy dávno minuly. Lilianu nepotkával ani na ulici, neboť byla pod přísným dozorem doktorů a ti jí vycházky zakázali. Byla tuhá zima a ona potřebovala teplo a klid. Devereux zuřil, když se někdy díval k jejímu oknu, tak blízkému, a přece nedosažitelně vzdálenému.

Před několika dny se farář zastavil na několik minut v Belmontu a ten krátký rozhovor s generálem Chattersworthem ho teď přiměl k návštěvě, kterou hodlal vykonat. Farář vystoupil po schodech k Devereuxovu bytu a zůstal na okamžik nerozhodně stát přede dveřmi. Zaklepal s vážným, smutným, ale dobrotivým úsměvem.

Doktor Walsingham byl člověk mírný a moudrý, přidržel se Felhamovy doktríny o pokárání. „Člověk,“ říkával, „má být přesvědčován a nabádán v soukromí, ne uznáván vinným veřejně. Otevřené výtky náležejí soudům. Ostatně bývají vždy surové jako postřelení jelena ve stádu. Krev rány přivede obvykle na jeho stopu medvěda, a ten ho zničí.“

A tak, když se na zaklepání ozvalo vybidnutí ke vstupu, farář vešel do pokoje a Devereux povstal s překvapením v tváři, která rychle potemněla vzdorem.

Podali si ruce, uklonili se jeden druhému a usedli ke stolu. Farář začal rozhovor v příjemném tónu a hovořil o posledních novinkách, neboť přicházel jako doktor k nemocnému a ne jako kat, který bez dlouhých řečí uchopí svou oběť za hrdlo. Devereux měl právě jednu

ze svých tak častých špatných nálad, a protože považoval faráře za svého tajného odpůrce, byl zatrpklý, formální a někdy dokonce hrubý.

„Jsem rád, pane, že s vámi mohu strávit několik minut,“ řekl farář a nerozhodně se odmlčel. „Do dnešního dne jsem nedostal odpověď na dopis, který jsem zaslal panu Loftusovi, a tak bych se vás rád zeptal, zda o tom mladém nadějném muži nevíte něco bližšího.“

„Dan Loftus je mrtev,“ řekl kapitán divoce. „A jeho výzkumy zemřely s ním!“ Devereux nemohl pochopit, že by se farář mohl zajímat o pomateného mládence právě ve chvíli, kdy on je pln netrpělivosti zvědět něco bližšího o slečně Lilianě. Věděl, že Dan je s jeho bratrancem v Malaze, ale klidně ho ve vzteku sprovodil ze světa i s jeho zápisky a referáty.

Po tomto skandálním výbuchu zavládlo mlčení. Pak Devereux řekl mírněji:

„Chápejte, pane, že není v mých silách starat se o bratrance a jeho průvodce, ti se o sebe postarají sami, já mám plnou hlavu svého trápení. Je-li zde někdo, o jehož osud byste měl projevit tolik starostlivé péče, pak jsem to já, vy to dobře víte.“

Farář přivřel oči a trochu zrudl ve tváři, ale sečtělost a moudrost činí člověka rozvážným, a tak se uklidnil a nezpronevěřil se své pevné zásadě, která mu velela nikdy nehovořit v prvním návalu hněvu. A tak farář sklopil zrak ke stolu, kde stále ještě leželo nádobí od snídaně, a smetl na zem několik drobtů.

Devereux ani nenapadlo, že by se měl za svou hrubost omluvit, zvedl bojovně hlavu a vyjádřil přesvědčení, že se slečně Lilianě daří dobře.

Blížilo se jaro a s ním i naděje, že bude Lilianě lépe „Je jako květina,“ řekl farář s něhou v hlase. „V zimě uvadá, ale zjara a v létě zas vykvete do krásy.“

„Pane,“ řekl Devereux mírně. „Mám prosbu. Mohu ji přednést? Když napiši pro Lilianu dopis a dám ho nezalepený do vašich

rukou, můžete mi slíbit, že jí ho doručíte nebo přečtete? Jen pár slov, několik vět.“

„Kapitáne Devereuxi,“ řekl farář vážně. „Musím vám sdělit, že Lilianě není poslední dobou dobře. Je nachlazená a to je pro ni velmi nebezpečné. Čekáme na jarní sluníčko jako na smilování. Bude moci alespoň na malou procházku do zahrady, natrhat si pár květin, které má tak ráda,“ hovořil farář pomalu se zasněným výrazem v očích, ukrytých v síti hlubokých vrásek. „Je křehká jako hrdlička, rád bych ji viděl po boku jemného a něžného muže. Je chatrného zdraví po matce a já ji ještě zhýčkal – nemohu dopustit, aby byla nešťastná, to by ji zabilo.“ Vstal a přešel k oknu. „Doktor říká, že se nesmí rozčilovat a vzrušovat. Předal jsem jí váš dopis, to už je skoro pět měsíců – a tak nevím, proč chcete opět.“

„Od té doby se mnoho změnilo,“ řekl Devereux.

Farář usedl a zadíval se do kapitánovy hezké a rozčilením zrudlé tváře. „Znáte její odpověď,“ řekl. „Nevyslovila ji bez rozmyslu.“

„Vždycky jsem si myslel, doktore, že jste mým přítelem. Teď vidím, že jsem se mýlil.“

„Ale, Devereuxi, nemůže být vaším přítelem ten, kdo je přítelem vašich chyb. A vy nemůžete být přítelem sám sobě, jestliže byste byl nepřitelem tomu, kdo vám o nich říká.“

„Všichni chybujeme, pane,“ řekl Devereux po chvilce přemýšlení. „Moje chyby nejsou nejhorší a já se teď nehodlám zpovídat a přijímat rozhřešení. Víte o přímém důvodu toho rozhodnutí?“

„Neuvedla žádný důvod, pane.“

„Ale vy ho přece musíte znát, jste její otec. Určitě jste o mně slyšel něco špatného, a proto mé nabídce k sňatku nepřejete.“

„Musím přiznat, že jsem o vás poslední dobou slyšel mnoho nelichotivých řečí, kapitáne. Dost na to, abych vás nepovažoval za vhodného muže pro kteroukoliv dívku, která hledá poctivého muže a klidný domov.“

„Já vám rozumím, doktore,“ zvolal Devereux a vzrušením povstal. „Určitě máte na mysli ono palmerstovské děvče, které mě tak lživě pošpinilo!“

„Ano,“ řekl farář melancholicky. „Tu nešťastnou Nan, kterou jste pod slibem manželství oklamal.“

Devereux vykročil proti faráři s napřaženou rukou. V očích mu divoce zablesklo. Nebyl schopen jediného slova po dobu alespoň pěti vteřin, které v tom tichu odtikaly hodiny paní Ironsové. Pak se v jeho tváři poprvé objevil stín prosby.

„Nechť mne dobrotivý Bůh zde na místě u vašich nohou ztrestá, jestli je to pravda, doktore,“ vydechl Devereux. „Je to lež. Nikdy jsem jí manželství nesliboval, sama vám to řekne. Vymyslela si to její matka. Nan slíbila, že vám sama poví...“

„Nejde tu o ten slib, kapitáne,“ řekl farář. „Se slibem i bez slibu – zločin to jest ohavný, krutost nezměrná.“

Devereux se divoce a posměšně zašklebil do ohně krbu. Farář jeho posunek zahlédl, ale usmál se na něho vlídně, pohlédl ke stropu a řekl:

„Pane, kdybys byl zde, můj bratr by nezemřel.“

Mírnost a něha na Devereuxe přece jen zapůsobily. Jeho lepší část duše se probudila. Řekl:

„Lituji, pane, lituji svého unáhlení. Byl jste ke mně shovívavý a já hrubý jako nějaký pobuda. Omlouvám se za ta všechna nespravedlivá slova, kterými jsem vás napadl. Přiznávám, že jsem vám chtěl ublížit. Můžete-li mi odpustit, učiňte tak. Já vám slibuji, že se změním. Mohu vám přísahat, že jsem se již dal na novou a lepší životní dráhu. Jen vás prosím, abyste se neustále přesvědčoval o mých dobrých úmyslech a neopouštěl jako samaritán člověka zraněného mnoha ranami.“

Devereux hovořil s farářem ještě asi pět minut a pak se v milosti rozešli.

XXIV. Nepokojný duch

Pan Dangerfield seděl v klubu a těšil se ze sklenky vína, z které v dobrém rozmaru labužnický upíjel. Když přišla řeč na Nuttera, zatvářil se vážně, zavrtil hlavou a řekl:

„Smutná záležitost, pane. A jak to přijala ta ubohá paní Nutterová?“

„Je u nás doma,“ řekl major O’Neill. „Pečuje o ni má žena. Zatím ještě nic neví. Myslí si, že se její Charles přece jen vrátí.“

„Dozvědět se to musí, to chápete,“ řekl Dangerfield. „Snad by bylo moudřejší jí to povědět. Vždyť na ni čekají ještě horší zprávy.“

Do krčmy vešel Spaight. Dangerfield na něho zavolal:

„Haló, Spaighte!“

„Ano, pane?“

„Vy jste viděl to tělo, že?“ zeptal se Dangerfield a pozoroval, jak se promrzlý Spaight ubírá ke krbu.

„Vypadal dost ošklivě, odporný pohled. Dovolíte, pánové?“ zeptal se Spaight a zavolal: „Hej, Larry, přineste mi sklenici punče!“ Pak se obrátil ke společnosti. „Pravé ucho mu chybí a skoro celá pravá ruka, to víte, ryby! Znáte tu krčmu Dohertyho v Ringsendu? Tak tam leží v zadní místnosti. Je skoro k nepoznání.“

Pan Spaight se usadil u malého kulatého stolku, nohy položil na ohrazení krbu, srkal punč, hřál se a odpovídal na dotazy.

V Domě u mlýna se dozvěděli o vylovení Nutterová těla nejprve od vdovy Macanové a potom i od Pata Morgana. Služky vzrušeně debatovaly v kuchyni nad šálky s čajem. Za okny skučel vítr a vířily sněhové vločky. Moggy se odebrala do ložnice a Betty umývala ještě nádobí. A protože to byla bojácná dívka, rozhodla se, že půjde spát do pokoje s Moggy.

Moggy odešla asi před dvaceti minutami a Betty nebyla ještě s nádobím hotova, když k svému zděšení zaslechla z patra z pánovy pracovny kročeje. Okamžitě přestala harašit s talíři a kastrolý,

zatajila dech a naslouchala. Ale zaznívaly k ní jen tlumené náporů větru.

„Asi se mi to jen zdálo,“ řekla si Betty hezky nahlas, aby se tolik nebála. Domyla nádobí a propěvovala si veselý popěvek, aby přišla na jiné myšlenky.

Když asi po čtvrt hodině stoupala se svíčkou v ruce po schodišti, podezíravě propátrávala každý kout. Vystoupila na horní chodbu, rozhlédla se, a tu spatřila na pravé straně u dveří cosi příkrčeného – nějakou postavu. Nebo to byl jen stín? Nebo pes? Pozvedla svíci a nahlédla k podlaze. Spatřila mužskou postavu. Betty, která se jen vypětím všech sil bránila mdlobě, spatřila, že muž měl na sobě tmavý kabát, přidřepł na bobek a zvedl hlavu. Betty uviděla, jak se na ni upírá pohled z tváře Charlese Nuttera. Zhlédla tu tvář jen na vteřinu, ale jasně jako nikdy jindy poznala přísné rysy a lesk bělma jeho očí.

Muž se prudce zvedl a narazil kloboukem do svíčky. Betty zaječela a vletěla do protější ložnice, kde se zamkla. Vrhla se na postel a zavrtala se hlavou do polštářů.

Její výkřik zburcoval celý dům. Moggy ji slyšela také, ale nedbala, protože každý v domě věděl, že Betty křičí, i když vidí v komoře myš, dokonce i mola. Vrhout se do nejbližšího pokoje, to byla její stará taktika.

Ale ani Moggy neměla být toho večera ušetřena setkání se záhadnou postavou. A Moggy nebylo naivní děvče. Žádných skřítků, čarodějnic a duchů se nebála.

Když se v noci probudila, spatřila v pokoji světlo a uslyšela v rohu pokoje, kde stála skříňka s přihrádkami, šustění papíru. Moggy vystrčila hlavu ze záclonek postele a spatřila postavu muže, jenž nahlížel do zásuvek. Ještě zhlédla, že dveře jsou otevřené a v zámku trčí klíč.

Muž byl nápadně podobný jejich pánovi. Spatřila ho i z profilu. Když pohnul svíčkou, uviděla Moggy, že má na botách natažené velké žluté bačkory, na sobě tmavý plášť s kapucí a klobouk vražený do čela. Celá postava byla zasněžená.

Muž zřejmě zaslechl zašustění záclon, protože se náhle otočil k posteli.

Moggy zoufale vykřikla: „To jste vy, pane?“

„Nekřičte a nic se vám nestane,“ řekl muž, přistoupil k posteli a položil jí na čelo ledovou ruku. Druhou paží ji sevřel zápěstí. Důrazně jí nakázal, aby zůstala tiše a za nic na světě neprozradila, co dnes v noci viděla. Potom omdlela.

Když se probírala z mrákot, byla v ložnici tma. Zaslechla zase šátřavé zvuky u skříňky a pak kroky přes pokoj ke dveřím.

Muž vyšel z ložnice a sestoupil do haly.

K ránu, když se Moggy odhodlala vylézt z postele, viděla, že skříňka je zamčená, dveře u ložnice i u domu rovněž zamčené. Klíče od hlavního vchodu ležely v hale na stolku.

Obě služky se sesedly v kuchyni u kamen a tiše čekaly na rozbřesk. Těžko říci, která z nich byla bledší a vystrašenější, když spolu po rozednění pily šálek čaje.

XXV. Večer v Domě u jilmů

V Domě u jilmů seděla Liliana se svým otcem v útulném pokoji, pohrávala si s knihou a naslouchala vyprávění starého faráře, který si k ní přisedl, aby společně strávili večer. Liliana se necítila lépe, stále byla pod dohledem lékařů, byla zesláblá a trochu pokašlávala. Se svým otcem byla šťastná. Farář její nemoc těžce nesl, ale byl to člověk od přírody veselý a nikdy nepropadal malomyslnosti. Díval se na svou dceru s něžnou láskou a objevoval v jejích rysech jemné tahy, kterými byla modelována i tvář jeho zemřelé ženy.

Farář vyprávěl své Lily příběhy minulých dob; jak nádherně hrával Handl na spinet a jak hovořil latinsky, německy, anglicky, italsky, francouzsky a ještě půl tuctem jiných jazyků; vzpomínal, jaké šaty měla její matka, když šla na ples lorda Whartona; vyprávěl jí historiky o vlách, o loupežnících a příběhy z války krále Jakuba, které slýchával, když byl sám ještě chlapcem.

„A teď, drahoušku,“ řekla Liliana a přisedla k otci blíž, „teď mi musíte vyprávět všechno, co víte o tom hezkém panu Mervynovi.“

„Ale, ale, to není pro uši malých holčiček.“

„Doopravdy musíte, a povíte. Slíbil jste mi to a vaše Lily čekala už tak dlouho. Slibuji, že to nikomu nepovím.“

„Hezký je,“ řekl farář. „A podivný také, to je pravda. I ten pohřeb byla zvláštní historie.“

„Jaký pohřeb?“

„Vždyť víš, přivezl pozůstatky svého otce, aby byly pohřbeny v kryptě zdejšího kostela. Je tam jejich rodinná hrobka. Byla to pošetilost.“ Farář vstal a prohrábl pečlivě oheň v krbu. „Pan Mervyn – tak se jmenovala jeho matka za svobodna – tedy pan Mervyn není žádný pan Mervyn, ale lord Dunoran, jediný syn toho potupeného a krví poznamenaného šlechtice, který, když byl odsouzen k smrti pro ošklivou a zbabělou vraždu, spolkl ve vězení jed a tak skončil svůj hříšný život velkým zločinem, ve své podstatě neodčinitelným. Tak, a to je vše, má drahá, víc už ani slovo.“

„Kdy se to všechno stalo?“

„To jsi ještě nebyla na tomto světě. Znal jsem lorda dávno před tvým narozením, ale jen letmo. Používal Prejzový dům jako lovecké sídlo a měl zde své psy a koně. Byl to vznešený pán, ale stejně náruživý hráč. Pánovitý muž s pyšným pohledem. A lady Dunoranová? Po ní zdědil pan Mervyn svůj mírný pohled. Měla velké krásné oči, i ty má po ní. Ubohá žena tu veřejnou hanbu nepřežila.“

„A to ho zdejší lidé nepoznali? Vždyť jsou tak zvědaví!“

„Tady v Chapelizodu ho dřív nikdo neznal. Jedině lord Castlemallard, ten byl jeho opatrovníkem. Já to vím od něho, ale slíbil jsem mu, že to tajemství uchovám. Ten pan Mervyn, řekjeme mu tak, je velmi nešťastný; minulost jeho otce na něm leží jako kletba. Zdejší lidé ho považují za lordova bratrance, který přišel o svůj majetek v Paříži. Je to nešťastný rod. Mladý věkem, starý neřestmi. Nešťastný lord odpočívá teď v hrobce vedle své tety, která jeho neřesti podporovala a byla jen o málo lepší než on. Zničil i svou mladou i sličnou sestřenicí a její děcko, všechno v tom starém domě.“ A tak farář vyprávěl a vyprávěl, dokud nenastal čas jít spát.

Ranní návštěva doktora Walsinghama u kapitána Devereuxe přiměla neposedného Toma Toola, aby se oblékl a vydal se do vánice navštívit zamklého kapitána.

Když vstoupil do Devereuxova pokoje, našel svého přítele v prachšpatné náladě. Sklíčený kapitán přijal Toola s lehkou úklonou, zavedl ho ke stolu před krbem a vybídl ho, aby se posadil.

„Nevypadáte zrovna vesele,“ řekl Toole a přisunul se židli k ohni. „Smím?“

„Posaďte se třeba do plamenů,“ zavrčel Devereux.

Toole si oklepal sních z bot o hrazení krbu, zašklebil se spokojeně a zvedl pohrabáč. „Mohu trochu prohrábnout?“ zeptal se.

„Jak je vám libo,“ řekl Devereux. „Třeba ho snězte nebo zahrajte tam na ty housle,“ ukázal na Puddockovu kytaru. „Nebo si jděte lehnout nebo zatančete menuet nebo si vezměte pistoli a prožeňte si hlavou kuli. Jak je libo.“

„Děkuji pěkně,“ smál se Toole. „Pěkný výběr zábavy.“

„Mne si nevšímejte,“ řekl Devereux. „Asi jsem se zbláznil. Ale popravdě řečeno, jsem rád, že vás vidím, doktore. Jenže jsem otrávený – svět je tak prázdný! Na téhle planetě bych si nejraději podřízl krk a začal znovu na nějaké jiné hvězdě. Což kdybychom se vydali na tu cestu společně? Nad krbem visí hezký párek pistolí.“

„To není nic pro mne,“ uchichtl se Toole. „Ale jestliže se mermomocí chcete vydat na cestu, což kdybychom si na ni dali skleničku?“

„S radostí. Je libo punč?“

„Dobrá, punč. Ale nebudeme šetřit. Polovinu whisky,“ radil Toole zvesela.

„Haló, paní Ironsová, madam, byla byste tak laskavá a připravila nám punčovou bowli?“ zavolal Devereux přes zábradlí. „A pokud možno brzy!“ Otočil se k doktorovi: „Sedněte si blíž, příteli. A pískejte, zpívejte nebo mluvte. Já vás budu poslouchat. Je mi smutno. Samé prohry, nic se mi nedaří. Povídejte mi něco o koních, psech, vrhcábech, o tabáku, ženách, kohoutech nebo farářích – cokoliv. Jak se vede Sturkovi? Chudáka Nuttera předběhl, vyhrál závod. Ačkoliv, výhra za tu námahu nestála. Život bez peněz! Zbytečný život! Sturk býval bohatý, podobal se Shylockovi, co o něm píše v bibli. Nebo je to v jiné knize? Víte o tom něco? Čtete bibli?“

„Já neznám ani Starý, ani Nový zákon,“ přiznal se Toole. „Ale ať se Sturk podobá komukoliv, bojuje statečně. Je to už devět týdnů, a pořád se drží nad vodou.“

„Jak se vede Cluffovi?“

„Ach, Cluffe, ten je v pořádku. Jen se občas přejídá. Měl jste ho vidět dneska. Dal jsem mu pilulku velkou jako dva angrešty. Zůstala mu trčet v krku a já mu ji musel zastrčit dolů, jako když se láduje puška. Umřel byste smíchem.“

„Co O’Flaherty? Slyšel jsem, že chtěl zastřelit chudáka Milese O’Moora.“

„Vždyť ho znáte! Ráno si žádný z nich nemohl vzpomenout, o co se večer pohádali,“ řekl Toole. „Nebylo z toho nic.“

„A jak se daří Milesovi?“

„Zase má na prodej koně. Dobrého koně, toho černého, pamatujete? Chce za něj pětaticet liber. Nemá větší cenu než dvě libry a deset šilinků. Ptal se mě, jestli o někom nevím, že prý by vzal i směnky, kdyby na ní byly dva dobré podpisy. Myslel si, že tu herku koupím. Řekl jsem mu, že vím o člověku, který by za koně dal to, zač stojí. Měl jste vidět ten obličej, jak se rozzářil, jako na jevišti. Ptal se, kdo. Tak jsem mu řekl, že koňský řezník.“

„Je pravda, že se starý Tresham stane členem klubu?“

„Prosím vás, ten? Je jako zvíře. Pije, jen když má žízeň, a to si dá ještě malé pivo. Ale abych nezapomněl, povídá se, že Magnolia je už skoro zasnoubená s O'Flahertym.“

Devereux se povzbudivě zasmál. Toole ztišil hlas a důvěrně pokračoval:

„Tehdy v noci po plesu ji doprovázel domů a povídá se, že jí líbal, při Bakchovi, na obě líce! Pod portálem u dveří. Chápejte, kdyby mu to nechtěla dovolit, mohla ho srazit ze schodů.“

„To děvče je milosrdná křesťanka,“ řekl Devereux. „Když ji někdo políbí na tvář, nastaví i druhou. A co tomu říká major?“

„Prý otevřel dveře zrovna ve chvíli, kdy ji O'Flaherty líbal, a popřál mu dobrou noc a ráno ho navštívil. Řekl bych, že je ruka v rukávě. Á, tady je náš punč!“

Do pokoje vstoupila paní Ironsová a na podnosu přinášela velkou porcelánovou mísu se stříbrnou naběračkou. Na stůl postavila dvě sklenice. Z nápoje se šířila vůně citrónu a whisky. Toole se nakláněl nad stolem a labužnicky nasával. Devereux zazpíval krátkou písničku. Toole naslouchal, měl rád zpěv, a tak když Devereux dozpíval, rozhostilo se pokojem ticho. Devereux vzdychl, otočil se k oknu a potají si utřel slzy. Rozhrnul záclony a zahleděl se do tmy, přes řeku k Domu u jilmů. Tam k tomu dalekému světélku – jeho hvězdě, která mu mizela ve sněhové bouři. Když se otočil zpět do pokoje, plál mu v očích divoký oheň.

„Prokletý punč,“ vydechl. „A vy, Toole, jste vstoupil do mého klidného života jako ten Mefisto. Ještě okamžik, a přivedl byste mě do zkázy. Zvítězil jsem. A vy pijte, dám vám pořádně lknout čerstvého vzduchu, ten vás zchladí, pijte dosyta.“

A Devereux k Toolovu ohromení přistoupil k oknu, rozrazil okenice a v tu chvíli se do místnosti s hukotem vevalila sněhová bouře, svíce zhasly, záclony vylétly ke stropu, dveře s ohlušující ranou bouchly a po světlici se rozlétly papíry, uložené v etažeru pod oknem.

„Ven, čaroději, pokušiteli! Pryč, Mefisto!“ křičel Devereux s vlasy poletujícími ve větru. „Ven, pekelný kotli!“

A rozzuřený Devereux uchopil mísu i s podnosem a vyhodil ji otevřeným oknem do tmy. V hukotu větru se ozval třeskot porcelánu.

Toole ve tmě hrozivě zaklel.

„Zaplať Bůh, už je to za mnou,“ oddechl si Devereux. „Jsem zachráněn. Ale vám za to díky nepatří, doktore. Víte, je mi lépe, když jsem sám. Nechte mě být, prosím vás, odejděte a odpusťte mi.“

Toole se nedal dvakrát pobízet. Ve tmě bylo slyšet pár šouravých kroků a klapnutí dveří.

„Pomátl se na rozum,“ mumlal si Toole cestou ze schodů. „Delirium tremens. Nedivil bych se, kdyby vyskočil z okna za tou mísou.“ V předsíni si narovnal paruku a zavolal si paní Ironsovou. Požádal ji, aby mu přinesla svíčku, protože nemohl najít svůj kabát, klobouk a hůl. Pokynul paní Ironsové, aby ho následovala, a v hale mrkl spiklenecky ke stropu.

„Poslyšte, nebyl v poslední době kapitán trochu divný? Nemluvil z cesty, neměl horečky?“ zeptal se vystrašené paní Ironsové. „Měla byste ho pro jistotu hlídat, a kdybyste na něm pozorovala nějaké divné změny, dejte mi hned vědět. Teď za ním zajděte, zavřete mu okno a zapalte svíce.“

A Toole se zabalil do pláště a vykročil do vichru.

Asi tak hodinu po tomto bouřlivém dějství zavolal Devereux paní Ironsovou a přivítal ji s pokornou vážností.

„Paní, byla byste tak laskavá a půjčila mi svou bibli?“ zeptal se udivené ženy.

„Moji,“ zarazila se paní Ironsová. „Řekl jste bibli?“

„Vaši bibli, s dovolením.“

„Já, samozřejmě, zajisté, pane kapitáne,“ koktala a pohlédla mu pátravě do obličeje. Cestou ke dveřím se ještě ohlédla a na prahu se zastavila, neboť nevěděla, po tom všem, co jí nakázal doktor Toole, kam si Devereuxovo přání zařadit. Bývala by tam stála jistě dál, kdyby se Devereux stroze neuklonil a neřekl:

„Děkuji vám, paní,“ což znamenalo asi jako: jděte mi už z očí!

Paní Ironsová zavolala Juggy Byrnovou a společně pak meditovaly, na co asi potřebuje kapitán dělostřelectva bibli. Dočista se pomátl. „Chce bibli,“ vyslovila to slovo, jako kdyby říkala „pistolí“ nebo „rakev“.

Pak se obě ženy hrabaly pod skříní mezi pastmi na myši, převracely zásuvky a hledaly ten posvátný výtisk. Když Juggy namítla, že tady nikdy nic takového neviděla, paní Ironsová ji drsně napomenula. Bible se nenašla a paní Ironsová si vzpomněla, že si ji před časem vypůjčila stará Leggeová, bývalá kuchařka. Když to paní Ironsová vyprávěla Devereuxovi, zamumlal:

„Nemá bibli, ta barbarka!“

Paní Ironsová se přinutila poznámku přeslechnout a odešla spát. Ten den měla špatnou náladu už od rána, protože po jejím muži jako by se zem slehla.

Když se v noci probudila, spatřila Ironse vedle své postele. Jednu nohu měl na židličce a zapínal si pokojně střevíc. V mžiku byla vzhůru a posadila se na posteli. Bylo až k úžasu, jak jeden jediný pohled na jejího mírného muže dokázal vyburcovat v paní Ironsové zuřivost. Zvláště, když ho nějaký čas neviděla.

Irons si zapjal jeden střevíc, dal si na židličku druhý a klidně pokračoval, jako by tam jeho žena ani nebyla. Paní Ironsová byla zvyklá na to, že se její muž z klidu jen tak vyrušit nedá, a tak, jak byla zvyklá, uchopila ho za límec a chtěla jím zatřást, aby na sebe upozornila.

Ale stalo se něco, na co zvyklá nebyla. Kostelník ji uchopil dlouhými kostnatými prsty za krk a stiskl ji tak pevně, že nemohla popadnout dech. Do hlavy se jí narhнула krev, oči vylezly z důlků a obraz jejího muže jí před očima potemněl.

Viděla, jak se mu pohybují ústa, jak jí nadává a syčí zuřivě do ucha. Vypadal úplně nepřičetně. Několikrát ji udeřil hlavou o pelest a pak ji pustil. Paní Ironsovou přepadl takový zmatek, jaký neprožila od té doby, co jí Irons poprvé vyznal lásku.

Když se trochu vzpamatovala, viděla, že si její muž klidně dál zapíná spodky. Strach ji už přešel a údiv vystřídala zuřivost. Právě se chystala podruhé zaútočit, když ji Irons znovu a ještě pevněji uchopil za hrdlo a stiskl tak divoce, že začala chrčít, před očima se jí udělalo černo a v uších jí zahučelo. Škrábala, bila okolo sebe a snažila se ho odstrčit, ale Irons ji přitiskl tělem k posteli a několikrát udeřil hlavou o pelest s takovou silou, až si pomyslela, že se jí snad rozhodl zardousit.

Irons ženu pustil a pokračoval v toaletě. Paní Ironsová jen pomalu nabírala dech. Tentokrát byla skutečně otřesena. Obvykle by upadla do hysterického záchvatu, ale tentokrát se jen přitiskla do rohu lože, neboť si nebyla jista, jestli se Irons nerozhodl tuto noc definitivně rozloučit jejich manželské pouto.

Roztřásla se, sepjala ruce na prsou a začala se modlit. Irons na ni nenávistně pokukoval přes rameno.

Když si konečně dopnul spodky, přistoupil k posteli a s pěstí před jejím obličejem řekl něco v tom smyslu, že jestli nebude ležet v posteli tiše jako myška až do rána, že ji vlastníma rukama uškrtní, i kdyby za to měl viset na šibenici.

Pak zatáhl záclony a na nějaký čas jí nadobro zmizel z očí.

XXVI. Příběh pana Beauclerca

Noc, v níž odezní následující rozhovor, byla tou nejhodnější kulisou k příběhu, který vyslechl pan Mervyn v Prejzovém domě, v pokoji obkládaném cedrovým dřevem. Přibližně v té době, kdy byly služby v Domě u mlýna vyděšeny přízrakem, objevil se jiný duch v příbytku pana Mervyna.

Pán domu, mladý Mervyn, zasvětil celý svůj dospělý život a veškerou energii pátrání po stopách zločinu, který ho bez vlastní viny uvrhl v život plný pokoření, křivých pohledů a vyhýbavého chování. Čas od času přinášel poslíček depeši od londýnského advokáta, kterého si pan Mervyn najal. Tu a tam obsahovaly dopisy nějaký pochybený důkaz, ale většinou přinášely jen nové a nové otázky. Právě dnes večer za skučivé bouře sepisoval Mervyn jednu takovou zprávu, výsledek úmorného studia mnoha listin a korespondence. Celé balíky zaprášených dopisů se povalovaly na Mervynově stole, všechny poznamenaný zlověstnými a hroznými souvislostmi.

Mervyn se protáhl, opřel se pohodlněji do křesla a pohlédl na hodinky. Bylo už hodně po půlnoci. Povzdychl si, pomyslel na to, jak neplodně utíká jeho mladý život, a zaposlouchal se do hučení sněhové vánice za okny. Starý dům se v náporch vichřice celý třásl, trámy praštěly a průvan lomcoval netěsnícím i okenicemi. Mervyn zaslechl klepání na okno. Mimoděk vzpomněl na všechny ty příšerné historie, které se o tomto prokletém domu vyprávějí, a otrásl se odporem. Pohlédl k oknu a s cynickým úšklebkem očekával, zda se zjeví ona pověstná ruka, kterou obvykle hrůzy začínaly. V tu chvíli se klepání ozvalo znovu.

Mervyn vyskočil z křesla a proti své vůli pocítil, že se ho zmocňuje nepříjemný pocit. Stál strnule uprostřed pokoje a naslouchal, ale bouře svým kvílením překryla všechny jiné zvuky.

Kdyby byl Mervyn zbabělcem, patrně by se uzamkl ve své ložnici a přečkal noc pod ochranou dubových dveří; kdyby nebyl býval

přikládal klepání žádný význam, pravděpodobně by usedl ke stolu a pokračoval ve psaní. Ale protože Mervynova duše i srdce se nacházely právě uprostřed těchto dvou poloh, vzal svícen, přistoupil ke stěně a pootevřel okenice. Okna byla zavátá sněhem, ale Mervyn přitiskl tvář ke sklu a snažil se pohlédnout do tmy. V tom okamžiku se zvenčí na sklo přitiskla dlaň a jediným rozhodným rozmachem setřela snůh.

Za rukou se objevila i tvář. Nebyla to tvář Nutterova, ani tvář ducha, který podle pověstí obchází ten dům, byla to bledá tvář s mokkými vlasy a lesknoucíma se očima: tvář kostelníka Ironse.

Kostelník se opíral kolenem o římsu, zuřivě kýval na Mervyna a ukazoval k zadnímu vchodu. Přitiskl rty ke sklu a zavolal: „Pusťte mě dovnitř!“

Mervyn okamžitě prošel chodbou, bez odkladu odsunul zástrčky a otevřel dveře. Prudký závan větru mu zakroužil kolem hlavy a vehnal do chodby snůh. Irons vešel do domu a přirazil za sebou dveře.

„Vy, Ironsi?“ řekl udiveně Mervyn a odmlčel se. Pak vyslovil přímo myšlenku, která ho okamžitě napadla. „Při všem, co je mi svaté, přišel jste mi snad říci, co víte?“

„Možná ano – možná ne,“ řekl Irons. „Nejsem dosud rozhodnut. Přišel jsem vám říci, že odcházím. Stavil jsem se u vás cestou. Mne už v Chapelizodu nepotkáte. Něco vám povím, víc než posledně, ale přece jen ne všechno.“

„Odcházíte – ale kam? Jaké máte plány?“

„Plány? Nemám žádné. Kam jdu? Nevím, někam, kamkoliv. Prostě odcházím.“

„A už se nevrátíte?“

„Odcházím ještě teď v noci. Vyprosil jsem si požehnání faráře Walsinghama. Nedivte se, pane. Myslíte si, že jsem někoho zabil? Zatím ne, ale možná bych to udělal, kdybych zůstal.“ Irons se šíleně zasmál. „Zůstanu pryč týden nebo dva, možná déle, do Mullingharu nebo někam jinam. Vrátím se, až se zde věci urovnají. Nemohu zůstat tady, na dosah ďáblovy ruky.“

„Pojďte do pokoje,“ řekl Mervyn. „Ohřejte se trochu.“

Odvedl promrzlého kostelníka do své pracovny. Okenice byly zavřené, v krbu vesele plápolal oheň. Irons svlékl plášť a zůstal stát před stolem, hubený a vážný, a jak se Mervynovi zdálo, vyděšený nějakou neznámou hrůzou.

„Přišel jsem za vámi,“ řekl Irons, „abych vás varoval. Nesmíte nikomu prozradit, o čem jsme spolu hovořili. Doposud jste čestně držel slovo. Jestliže je tentokrát porušíte, už nikdy se nevrátím a vy se nikdy nedozvíte nic víc o vašem otci.“ Irons zaklel a pak pokračoval. „Povím vám, jak se vše událo. Už je to dávno, dvaadvacet let, co váš otec zemřel. Říkám vám, pane, byla to ošklivá vražda, dvě vraždy, neboť také váš otec byl zavražděn.“

„Co to povídáte?“ vyskočil Mervyn z křesla a přistoupil k Ironsovi. Uchopil ho za paži a přitáhl si ho těsně k sobě. „Kdože byl zavražděn?“

„Váš otec, pane.“

„Vždyť přece soud.“

„Ano, jistě,“ usmál se Irons. „Já v tom žádný rozdíl nevidím.“ Kostelník se rozhlédl po všech koutech pokoje, nahlédl za dveře a řekl: „Jsem přesvědčen, pane, že po této zemi nechodil nikdy větší zlosyn, než byl jistý mladý muž se srdcem z kamene a s ďábelsky chladnou rozvahou, pokud šlo o to, jak sehnat peníze. Jmenoval se Charles Archer. Byl mazaný jako čert, poznal, co si myslíte, dřív, než jste si to sám stačil uvědomit. Jednal s rychlostí blesku a se stejnou ničivou silou. Strach, lítost nebo slitování, to byla pro něho neznámá věc. Dvakrát navštívil hostinec U strakatého koně v Newmarketu, kde jsem v té době sloužil jako šenkýř.“

Při vyslovení jména hostince sebou Mervyn trhl a pohlédl pátravě Ironsovi do tváře.

„Vidím, pane,“ usmál se smutně Irons, „že vám to něco připomíná. Patrně jste se o tom místě dočetl v soudních spisech. Tak tedy, přišel tam dvakrát. Byl to dobrý hostinec, pane, pronajímal hodně pokojů a jeho šenkovna byla vyhledávaná pro dobré víno. Personál byl vzorný. Ze všech sloužících byli jen dva darebáci: já

a Glascock. Glascock byl čeledín, opravdový darebák. Archer si okamžitě vybral nás dva, jeho odhad byl přesný - jak jsem říkal, nemýlil se nikdy. Prokoukl nás a pak nás využíval. Byl to krutý velitel," řekl Irons a zaklel. „Sloužit za jeho vedení bylo jako sloužit přímo v pekle. Uměl zpívat, lichotivě a mazaně hovořit, pít a byl všeobecně oblíbený. Úžasně dobře ovládal whist, piket, ombre a všechny další karetní hry. Mohl si dokonce dovolit hrát i poctivě. Když přišel ke Strakatému koni poprvé, vybojoval tři souboje kvůli nějaké hádce v opilosti. Všechny tři vyhrál: dva muže lehce poranil a třetímu - jmenoval se Chapley nebo Capley - probodl plíce a on pak zemřel. Viděl jsem, jak byl ten muž zabit, Archer ho zasáhl, než byste napočítal deset. Vyrazil proti němu s krvelačným úšklebkem, bledý a vzteklý, kordy se střetly, vystřídal dvě tři figury a pak skočil jako lev, a bylo po všem. Měl strašnou sílu, desetkrát větší, než byste podle jeho postavy odhadoval.

Tentokrát přišel do hostince nějaký žid a nabízel sázky na dostihy. Ne pánům, ale prostým lidem. Archer nás přemluvil, abychom vsadili na koně Strawberryho. Jeho úsudku a znalostem jsme plně důvěřovali, víte, ani jsme nezapochoybovali, že bychom mohli prohrát. Uzavřeli jsme sázku na dvanáct liber. Ale neměli jsme dohromady ani pětišilink. Dnes už nevím, jakými kouzly nás Archer přemluvil k tomu, abychom vzali z kuchyně několik stříbrných lžic a našemu pánovi zlatý řetěz a to všechno zastavili v přesvědčení, že věci zase vyplatíme, až vyhrajeme. Ale Strawberry prohrál a my se ocitli v pěkné bryndě. Šli jsme za Archerem. Když nám sázku doporučoval, slíbil, že nám pomůže, kdybychom prohráli. Řekli jsme mu, že jsme úplně na mizině, ale on se jen chechtal a řekl nám, že sám potřebuje peníze, že nemá ani libru a že nás patrně čeká provaz za krádež a zpronevěru. Když nás takhle k smrti vyděsil, přemýšlel asi půl minuty a pak řekl, že něco vymyslí.

Myslím, že Archer skutečně peníze neměl. Utrácel předtím hodně za koně, v kartách, za víno a jiné věci. Domnívám se, že na něho byl vystaven nějaký soudní přípis a že potřeboval pěknou hromádku

peněz, aby mohl zaplatit dluhy a zmizet za hranice. A teď, pane," řekl Irons, „poslouchejte a nepřerušujte mě. Váš otec lord Dunoran hrál společně s Archerem whist proti panu Beauclercovi a jeho společníkovi, na jehož jméno už si nemohu vzpomenout. Vím jen, že nosil černou paruku a šaty čokoládové barvy. Já jim nosil na stůl víno. Beauclerc vyhrával a Archer už nechtěl pokračovat, protože hodně trafil. Ten pán v čokoládových šatech, myslím, že se jmenoval Edwards, byl už unaven a usadil se ke krbu a zapálil si dýmku. Váš otec a Beauclerc pokračovali ve hře, hráli piket. Lord Dunoran prohrával, prohrál ohromnou sumu peněz a platil ve zlatě, v celých ruličkách zlatých mincí. Beauclerc již chtěl jít spát, ale váš otec se hrozně rozčilil, byl už dost opilý, a nechtěl ho pustit, naléhal, aby hráli dál. A tak ještě pokračovali, ale váš otec stále prohrával. Zuřil a klel a hodně pil, ale to mu ke štěstí ve hře pochopitelně nepřidalo. Nakonec Beauclerc rozhodně prohlásil, že už dále hrát nebude, a začali se hádat a vykřikovali jeden přes druhého něco o tom, že si to spolu ráno vyřídí.

Po chvíli Beauclerc odešel do své ložnice a tak, jak byl, v šatech si lehl do postele. Okamžitě usnul. Váš otec nakonec přemluvil ke hře ještě Edwardse.

Když jsem jim nesl víno, potkal jsem na schodech Archera. „Doneste jim to víno," řekl mi šeptem, „a přijďte hned za mnou." Poslechl jsem ho. „Vy dobře znáte Glascocka a máte na něho vliv," řekl mi Archer, „zajděte za ním a povězte mu, aby vzal stěevíce pana Beauclerca, a pak zajděte za mnou a přineste malou odlivku rumu." Pak Archer odešel do místnosti, kde hrál váš otec s Edwardsem karty.

Poslechl jsem ho a přinesl sklenku s rumem. Archer se nenapil a vyšel za mnou na chodbu. „Říkal jsem vám, že najdu nějaké řešení," povídá, „dostanete každý padesát liber. Vy zůstanete stát nahoře na schodech," řekl Glascockovi, „a budete dávat pozor. Uslyšíte-li, že jde někdo nahoru, vejdete do Beauclercova pokoje s jeho stěevíci v rukou, jako že mu je nesete. Musíte mě tak varovat, protože já mu vezmu jeho peníze."

Když jsem to slyšel, myslel jsem, že omdlím. Dokonce i Glascock, a ten byl mnohem otrlejší, zbledl a zavrával. To byl typický způsob jednání pana Archera: dokázal nás zatahnout do té zlodějiny, aniž jsme si to stačili uvědomit.

„Rozumím, pane,“ řekl Glascock. „Udělám to tak.“

„A vy pojd'te se mnou,“ vyzval mě Archer. Spolu jsme vstoupili do pokoje, kde pan Beauclerc spal.

„Hnusí se mi o tom vyprávět,“ řekl Irons, prudce vstal z křesla a začal se nervózně procházet po pokoji. Tiskl si klouby rukou a mnul si dlaně jako člověk, který má zimnici a chce si trochu rozproudit krev.

Mervyn mlčel a čekal, věděl, že Irons bude ve vyprávění pokračovat, jakmile setřese dočasnou hrůzu.

„Archer ho okradl velice chytře, vzal mu jen polovinu peněz,“ promluvil zase Irons. „Počítal s tím, že ani on, ani váš otec nebudou ráno vědět, kolik vlastně utratili a prohráli. Archer vytáhl z Beauclercovy kapsy peněženku, kde měl uloženy bankovky, a právě si chtěl nějaké vzít, když v tom se Beauclerc jako duch posadil na posteli, probudil se, chytil Archera za ruku a povídá: „Vy jste mě okradl, Archere!“

Stál jsem za Archerem, a tak jsem neviděl, co se vlastně stalo. Beauclerc sebou pojednou prudce škubl, kopl nohou a zatřásl se po celém těle. To trvalo asi tři vteřiny, pak klesl na postel s otevřenýma očima. Archer se nad ním sklonil a z prsou mu vytáhl dlouhou tenkou dýku. Pak mu zatlačil oči a přehodil mu přes prsa příkrývku, aby to vypadalo, jako že spí. Vše se událo bleskurychle a beze slova. Teprve pak se Archer otočil ke mně a zašeptal: „Čeho se bojíte, hlupáku?“ zatřásl mnou, protože jsem potom, co jsem viděl, nebyl schopen udělat krok. „Vím, co dělám,“ šeptal, „váš život je v mých rukou a můj ve vašich. Jen neztrácejte hlavu!“

Vyšli jsme na chodbu. „Neříkejte Glascockovi, co se stalo. Ať zaneše do pokoje boty, a kdyby se ptal, jak naše návštěva proběhla, řekněte mu, že se Beauclerc vůbec neprobudil, že jen něco zabručel

a obrátil se v posteli. O tohle se spolu rozdělíte. To vám pomůže z bryndy.“

„Takhle tedy zemřel pan Beauclerc,“ ukončil Irons.

Po tom, co vyslechl, nebyl Mervyn schopen žádné reakce. Znovu mu prolétlo hlavou, co pro údajný otcův zločin vytrpěl on i celá rodina; jak ta strašná pohroma pronásleduje celý rod. Vzpomněl si na hrůzu i hanbu, když mu poprvé o těchto událostech řekli, jak se ho zmocnil na celou hodinu záchvat křečovitého pláče.

„Kde je ten Archer?“ zeptal se kostelníka s tichou a naléhavou rozhodností. „Žije, nebo je mrtev?“

„Pro někoho žije, pro jiné je mrtev,“ řekl Irons vážně. „Ale ať je živý nebo mrtvý, jednoho dne vás přivedu na jeho stopu, to vám slibuji, pane. Ale prozatím, pane, jestli někomu řeknete mé jméno v souvislostech, o nichž jsem vám vyprávěl, neuslyšíte ode mne ani slovo. Chci vás varovat, pane, protože nebudete-li ke mně upřímný, nebudete si jist svým životem.“

„Postarám se o svou bezpečnost,“ řekl Mervyn hrdě. „Vašich hrozeb se nezaleknu.“

Kostelník se usmál. „Mne se bát nemusíte. Ale já nikdy nesliboval, že vaše jméno a váš zájem neprozradím.“

„Dodržím, co jsem slíbil,“ řekl Mervyn.

„Mějte strpení, pane,“ uklidnil se Irons. „Už vás nenechám dlouho čekat. Věřte, že pro mne není lehké rozhodnout, co si počít. Ne vám, ale mně hrozí smrtelné nebezpečí.“

Chvíli na sebe oba muži hleděli a mlčeli. Nakonec promluvil kostelník:

„Budu pokračovat, pane. Nemám moc času. Tedy – Archer se usadil u krbu, zapálil si dýmku a choval se tak nenuceně, jako by se ani nic nestalo. Dal přinést karty, objednal víno, jak si váš otec přál, a byl velmi hlučný a veselý. Tak všechny upozornil, že je v lokále.“

Když jsem chodil okolo pokoje pan Beauclerca, dostával jsem stále větší a větší strach. Byl jsem tak vyděšen, že si dnes ani nedovedu představit, jak jsem mohl obsluhovat. Každou chvíli jsem očekával, že se ozve z pokoje mrtvého křik.

Pan Edwards se zvedl a prohlásil, že má nějakou schůzku, nic dobrého to nebylo, tím si můžete být jist. Váš otec se s ním rozloučil a začal se znovu shánět po panu Beauclercovi. S velkým rámusem ho opile proklínal a ptal se, kam odešel a kde je jeho pokoj. Vykřikoval, že s ním buďto bude hrát, nebo se utkají v souboji. Už nevěděl, co dělá, protože byl úplně opilý. Vyšel na chodbu a křičel, že si s ním musí zahrát na revanš.

„Kde je pokoj pana Beauclerca?“ zeptal se mne, ale já ze sebe nemohl vypravit ani slovo a jen jsem zoufale pohlédl na Archera. Ten zavolal pokojskou. „Kde spí pan Beauclerc?“ zeptal se jí. „Doved'te tam pana Dunorana.“

Váš otec za ní klopýtal s obnaženým kordem v ruce. Volal na Beauclerca, aby vyšel ven, a potýkal se s klikou. Nemohl dveře otevřít, a tak do nich kopl, vyrazil je a vešel do pokoje. Následoval ho Archer, který ho trochu uklidňoval. Já šel za nimi.

Váš otec byl zlostí skoro šílený a vykřikl: „Hrom do vás, Beauclercu, co se pořád schováváte? Nechcete-li hrát jako muž, můžete zemřít jako pes!“ Myslím, že právě těchto několik slov ho později zničilo. Pokojská je zaslechla a odpřísáhla před soudem.

Pak váš otec přistoupil k posteli a kořalkou ochablou rukou udeřil několikrát Beauclerca kordem přes tělo. V tu chvíli vykřikl Archer: „Zadržte, pane, vždyť jste ho zranil! Proboha, schovejte kord!“ a sebral mu kord, odstrčil vašeho otce od lože a sám zasunul kord do pochvy. „Odhrňte tu pokrývku,“ zavolal na mne, „ať vidíme, kde je raněn.“ Odtáhl jsem deku a tu se objevila na prostěradle obrovská kaluž krve. Váš otec zůstal ohromeně stát, pak zaklel a povídá: „To jsem nechtěl, ale dobře mu tak!“

Nevím, zda byl Glascock s námi v tu chvíli v pokoji, v každém případě to pak u soudu odpřísáhl. Za pár minut byl kolem postele hlouček lidí. Mrtvý byl ještě teplý – naštěstí pro nás. Nadzvedli ho. Váš otec stál u stěny ložnice a nechápavě vše pozoroval. Pak postoupil k mužům a řekl: „Doufám, že není mrtev? A jestli je, na mou čest, byla to nešťastná náhoda – nic víc. Dovolávám se nebes za

svědka, i vás všech, kteří jste zde přítomni, a přísahám na svou čest jako šlechtic, že jsem mu nechtěl ublížit.“

„Slyšíte, pánové,“ řekl Archer, „lord říká, že ho zabít nechtěl.“

„Nechtěl jsem ho zabít,“ řekl váš otec a zaklel.

A protože mu nikdo nebránil, vyšel z pokoje a myslím, že chtěl okamžitě odcestovat. Jistý pan Underwood zavolal: „Pánové, nesmíme dovolit, aby lord Dunoran odešel, dokud se vše nevysvětlí!“ a šel ještě se třemi muži za vaším otcem, kterého zastavili v chodbě. Měl již na sobě plášť a klobouk. Pan Underwood mu zastoupil cestu a řekl:

„Vážený pane, nesmíte opustit hostinec, dokud se věc nevysvětlí.“

„Jistě se vysvětlí,“ řekl váš otec a vrátil se ochotně zpět.

Ostatní již víte – jak to spiknutí skončilo, alespoň pro vašeho otce,“ řekl Irons a umkl.

„Vy jste tedy ten Zekiel Irons, který svědčil u soudu proti mému otci?“ řekl Mervyn a zahleděl se na Ironse s hrůzou a odporem.

„Ano,“ řekl Irons. Dodal: „Ale já přísahal pouze na několik podružných věcí. Vše, co jsem svědčil, byla pravda, i když ne úplná. Můžete se podívat do soudního zápisu a zjistíte, že to byli Archer a Glascock, kteří ve všem přísahali proti vašemu otci. A to se domnívám, že Glascock ani v pokoji nebyl.“

„Kde je ten bídák Glascock a ten dvojnásobný vrah Archer?“ vykřikl Mervyn. „Kde jsou, Ironsi?“

„Glascock je pod drnem,“ řekl kostelník.

„Co to má znamenat?“

„Je mrtev. Jen poslouchejte dál. Archer odešel do Londýna, bydlel u Hummumsů. Já i Glascock jsme od Strakatého koně odešli. Necítili jsme se tam dobře. Glascock napsal bez mého vědomí Archerovi dopis, v němž pod pohrůžkou žádal o další peníze. To už bylo po soudu. Odpověď nepřišla, ale po nějaké době mě vyhledal Archer. Já o tom dopisu vůbec nevěděl, ten darebák Glascock ho tajil, protože si chtěl všechny peníze nechat pro sebe. Tak tedy, Archer za mnou přišel a povídá:

„To byl velice pěkný dopis, co jste mi s Glascockem poslali.“

„Já o žádném dopise nevím,“ řekl jsem udiveně.

„Chcete mi snad namluvit, že ode mne žádné peníze nechcete?“

Nevím proč, ale já je opravdu nechtěl. Pověděl jsem mu to.

„Zítřka prodám koně,“ povídá Archer, „a ty peníze vám přinesu. Vy a Glascock na mě počkejte“, a jmenoval vesnici Merton, kde jsem nikdy předtím nebyl, „a já vám vyplatím, co budu moci.“

„Já žádné peníze nechci,“ povídám.

„Nechcete?“ divil se Archer. „Jen nepovídejte!“

„Opakuji vám, pane, že nechci,“ povídám. Něco mi říkalo, abych je odmítl. Já se toho Archera bál jako samotného Belzebuba. „Dostal jsem už od vás dost,“ povídám, „a mám za to, pane Archere, že bude nejlépe, když se již nebudeme stýkat. Mezi námi je konec. Nebudu vás nikdy ničím obtěžovat a vy mne, prosím, také nechte na pokoji.“

„Jste zvláštní chlapík,“ povídá Archer. „Jste zvláštní chlapík, Ironsi. To Glascock se vyzná ve světě lépe. Ale protože odcházíte do Londýna společně, sejdeme se všichni na vřesovišti za Mertonem. Já tomu chudákovi musím pomoci. Tak v pátek večer za Mertonem, u lomu, Ironsi, řekněme v sedm hodin, ale nechte si to pro sebe. Lidé to nemusí vědět.“

A tak jsme se s Archerem na určeném místě v pátek v sedm hodin sešli.

Byla už skoro noc, měsíc nesvítíl, když jsme sešli z cesty a zabočili do vřesoviště. Všude kolem nás byl do vzdálenosti pěti mil jen samý vřes, rašelina a malá kalná jezírka a kaluže. Archer nás vedl, zřejmě to tam znal. Cestou jsme vůbec nemluvili, každý měl o čem přemýšlet.

Archer se stále otáčel k cestě, říkal, že chce pro naše rokování najít místo, kde by nás nikdo nevyrušil nebo nespatriil. Už jsme byli asi míli od silnice, když jsem mu řekl, že už dál nejdu.

„Dobře,“ povídá Archer, „zajdeme tamhle k těm kamenům. Alespoň si budeme moci sednout, už mě také bolí nohy.“

Ta hromada velkých bílých kamenů ležela na břehu malého jezírka.

„Dál už nepůjdeme,“ řekl Archer a zastavil se u jezírka. Neposadil se. „Tak kolik chcete, Glascocku?“ řekl a otočil se ke Glascockovi, který byl přímostí otázky jaksi vyveden z míry.

„Prodal jsem svého koně, peníze mám tady v kapse,“ pokračoval Archer. „Tak kolik chcete, Glascocku?“

Glascock jako by se zastyděl, svěřil hlavu a několikrát na místě přešlápl.

„Tak co je, člověče,“ povídá Archer, „snad se nebojíte? Vždyť jsme přece přátelé.“

„Já si to také myslím,“ řekl Glascock.

Archer se zasmál a povídá: „Tak nechod'te jako pes kolem horké kaše a povězte, kolik chcete.“

„Tolik, kolik jsem žádal dopisem,“ povídá Glascock.

„Ale to byl výhružný dopis, Glascocku,“ povídá Archer. „To jsem od vás nečekal.“ A zase se zasmál, pokrčil rameny, zasunul ruku do kapsy pláště a povídá: „Tady mám šedesát liber, to je vše, co mám. Buďte skromnější, Glascocku, dejte si říci.“

„Vzal jste si od Beauclerca dost zlata.“

„Ne víc, než jsem potřeboval. Kdo na ně měl větší právo, nezabil jsem ho snad já?“

„Ale já vám dobře posloužil, to musíte uznat.“

„Tak tedy, kolik?“ povídá Archer. „Pamatujte také na svého přítele Ironse. Já víc nemám.“

„Žádné peníze nevezmu,“ řekl jsem. „Ani šilink.“ Tušil jsem, že tenhle rozhovor nevezme dobrý konec.

„Vy opravdu nechcete svůj podíl, Ironsi?“ zeptal se Archer. „Ne, jsou to vaše peníze. Já nic nechci. To je mé poslední slovo.“

„Co tomu říkáte, Glascocku, slyšíte?“ povídá Archer.

„Irons ať si mluví sám za sebe, já budu také,“ povídá Glascock. „Měl jste na mne myslet, už když jste ty peníze kradl. I kdybych se nezasloužil ničím jiným, než že bych držel jazyk za zuby, pořád to má pro vás cenu života.“

„To nepopírám,“ povídá Archer, „Tak skončeme, kolik, Glascocku?“

„Chci svých třicet liber, ani o šilink méně,“ povídá Glascock nevrle.

„Tak tedy třicet,“ povídá Archer. „Když to tak uvážím, není to ani tak hodně za lidský život.“

A jak to dořekl, vyňal Archer pravou ruku z kapsy a pistolí střelil Glascocka do prsou.

Glascock ani nevykřikl, jen sebou trhl, stočil se na bok a padl na záda ke kraji jezírka.

Nepamatuji se, jestli jsem tehdy něco řekl nebo ne. Byl jsem tak překvapen, že jsem se ani nepohnul. Nikdy bych nečekal, že bude Archer řešit svůj spor s Glascockem takhle drasticky.

„Uklidněte se, Ironsi,“ povídá Archer a zašklebil se na mne. „Vám se nic nestane. Musíte mi pomoci.“

Pistoli, z které vypálil, odhodil do jezírka. V levé ruce držel druhou a tou na mne mířil.

„Zavinil si to sám, Ironsi. Já ho zabít nechtěl. Ale musím se bránit. Nehodlám svůj život stále vykupovat z rukou Jidáše.“

„Já jím nejsem,“ řekl jsem.

„To vím. Proto žijete, a on je mrtev.“

„Tím tedy vše skončilo. Pojd'me domů,“ řekl jsem.

„Ještě neodcházejte,“ povídá Archer a pozvedl pistoli. „Musíme toho hlupáka ukrýt.“

Lopotili jsme se s mrtvým Glascockem dobré dvě hodiny. Přivázali jsme k němu kameny a ponořili tělo u kraje jezírka do vody. Ještě jsme na něho navršili spoustu kamenů. Nebyla to lehká práce. Voda byla čtyři stopy hluboká. Navršené kameny jsme pokryli hlínou, strhli jsme kus břehu. Nikdy jsem neslyšel, že by se jeho mrtvola našla. Předpokládám, že je tam dosud.“

Irons si povzdechl a požádal o sklenici vody. Mervyn mu nabídl víno, ale kostelník odmítl. Svlažil si rty, a aniž poděkoval, pokračoval:

„Když bylo tělo pohřbeno, vraceli jsme se zpět vřesovištěm. Mlčky. Oba dva jsme byli velmi unaveni. Měl jsem strach, ale myslím, že Archer neměl v úmyslu mi ublížit. Dorazili jsme k silnici. Já se vydal k Londýnu. Kam šel on, nevím.

Byla už úplná tma a nebyla to pro mne příjemná cesta, tím si můžete být jist. Někdy mi napadlo, že snad jde Archer za mnou, že si to přece jen rozmyslel a rozhodl se zastřelit i druhého svědka svých zločinů. Otáčel jsem se a v hrůze očekával, že ho spatřím za sebou s pistolí v ruce. Ale Archer se již neobjevil a neviděl jsem ho celou řadu let.

Glascok je tedy mrtev, nepromluví, stejně jako pan Beauclerc. A doktor Sturk je již na prahu smrti. Ten totiž také něco věděl, tuším to. Zřejmě si na nějakou věc vzpomněl. Sturk totiž té noci, kdy byl zavražděn Beauclerc, ležel v sanitním pokoji U strakatého koně. Měl roztráštěnou ruku a bral opium. Ten sanitní nebo toaletní pokoj sousedil s pokojem pana Beauclerca a dveře byly tu noc pootevřeny. Sturk byl po opiu v jakémsi transu, a také při soudním vyšetřování nemohl nic podstatného říci. Ale já jsem přesvědčen, že si později vzpomněl na něco, co se přímo týkalo vraždy. A já si také myslím, pane,“ řekl Irons a ztišil hlas, „že ho Charles Archer zavraždil.“

„To znamená,“ zvolal Mervyn, „že Archer byl v poslední době v Dublinu nebo dokonce v Chapelizodu!“

„Nic takového netvrdím,“ řekl Irons. „Pověděl jsem vám popravdě vše, co jsem mohl. Ale už je to dávno. Stejně by mi nikdo neuvěřil. Dejme tomu, že bych vše veřejně prohlásil a vás postavil před Archera, soud by mému povídání stejně neuvěřil. To by byl můj konec. Do roka bych nebyl mezi živými. Nikdo, ani vy, by mě nezachránil.“

„Možná, že tím člověkem je Charles Nutter,“ uvažoval Mervyn. „A Dangerfield o tom něco ví.“

Irons neodpověděl. Seděl tiše u ohně – živý obraz netečnosti.

„Jestli se o mně zmíníte jen jediným slovem, které jsem vám dnes pověděl,“ řekl, „už nikdy se ode mne nedozvíte ani písmeno.“ Byl velmi bledý a trásl se mu ruce. „Domníváte se, že Dangerfield

o Archerovi něco ví, nu, je to chytrý muž a ví, jak si dát věci do souvislostí. Ke Sturkově rodině se chová velmi mile a štedře. Říkají o něm, že je dobrý, chytrý a prozíravý a že když si něco usmyslí, nešetří sil, aby to uskutečnil. Ale teď se s vámi, pane, rozloučím. Charlesi Archerovi, ať je, kde je, se to líbit nebude. Vycítí nebezpečí, bude mě hledat a pást po mně živém či mrtvém. Musím jít, tady mě nečeká nic dobrého. Den, kdy jsem se s Archerem poprvé setkal, byl mým dnem osudným.“

Mervyn povstal. Jak se rozhodnout, co učinit? Má toho vyhublého, bledého, podivného Zekiela Ironse zadržet a předat soudu jako pomocníka Beauclercovy vraždy? Nebo ho má propustit a doufat, že mu jednou poslouží k úplnému odhalení pravdy? Nikdo se nemůže divit, že Mervyn váhal. Několik let pátral bezvysledně a teď se mu dostalo takového zásadního odhalení. Nebude odchodem kostelníka jeho pátrání odzvoněno?

Ale Mervyn přemohl toto okamžité pokušení, vzpomněl na svůj slib, a opět předal vládu nad svým konáním chladnému rozumu.

„Jdu,“ řekl Irons a vstal. „Jsem rád, že bouře trvá, hrom do něho, ďábla,“ ulevil si a pak zlostně Archera proklel. „Vidím jeho tvář všude. Má na mne hrozný vliv. Mou nadějí je jen temná a bouřlivá noc,“ řekl a ledově se zasmál. „Jdu, pane. Na shledanou.“

„Nezapomeňte na mne, pro Boha živého, Ironsi,“ řekl Mervyn s mučivou naléhavostí, když doprovázel kostelníka k zadnímu východu. „Čekám na vaše další zprávy. Nezapomeňte, proboha!“

Irons neodpověděl, kráčel s hlavou sehnutou, neohlédl se, jen zvedl paži, jako kdyby chtěl Mervyna varovat před nebezpečím.

A tak Irons vstoupil do bouřlivé noci sám, opuštěný, jako zlý duch, který marně hledá svůj domov.

Mervyn uzamkl dveře, vrátil se do pokoje, usedl ke krbu a strávil tak noc v hlubokém zamyšlení.

XXVII. Dvě ženy Charlese Nuttera

Ráno vichřice polevila, ale vítr vál stále prudce a divoce. K úžasu paní Macnamarové, která seděla sama u okna (Magnolia s majorem odešli), přijel ke vchodu kočár a zastavil zrovna u služky, která právě přede dveřmi smlouvala s podomní prodavačkou ryb.

Jakýsi muž s nehezkým obličejem a s páskou přes oko vyhlédl z okénka a zavolal na kočího, aby mu pomohl vystoupit. Když kočí otevřel s neohrabanou úklonou dvířka, objevil se muž v usmoleném černém kabátě, který neviděl kartáč už aspoň půl roku. Muž držel v ruce otlučený kufřík z červené kůže a druhou rukou pomáhal sestoupit jakési dámě, která, sotva se dotkla země, propátrala ostrým pohledem okna domu. Byla to slečna Mary Matchwellová, pověstná M. M.

Sotva ji paní Macnamarová spatřila, srdce se jí rozbušilo. Muž stál u chodníku a pohupoval kufírkem. Slečna M. M. pozdravila udivenou služku, rychle kolem ní prošla, vešla do domu a ve svých pochmurných černých šatech stanula před vyděšenou paní domu.

S velkým úsilím paní Macnamarová vstala a učinila nejprve malou a pak i hlubokou poklonu. Snažila se nepříjemnou návštěvnici přivítat, ale místo toho pocítila, jak se o ni pokoušejí mdloby.

„Heleďte,“ řekla M. M. „Potřebuju dvacet liber – nutně. Pokuste se je, drahá paní, sehnat. No tak, seberte se. Musím zaplatit jakési soudní výdaje. Až získám majetek, vrátím vám je –“

Paní Macnamarová sepjala ruce a roztrásla se po celém těle.

„Vždyť je to jen dvacet liber, ženská,“ řekla M. M. přísně.

„To mě zničí,“ naříkala paní Macnamarová. „Ani mé hodinky, ani krajky, ani brokát nepostačí. Musela bych říci bratrovi. To raději půjdu za služku a budu trpět hlad a nouzi, než abych si vypůjčovala.“

M. M. se sklonila ke vdovinu uplakanému obličejí a hleděla na ni hypnoticky jako kočka na ptáka.

„Sakra, ženská, vždyť vás nechci okrást, je to jen půjčka. Přestaňte brečet, vy matrono, nebo vás dám zveřejnit po celém Dublinu. Tak honem, dvacet liber, a nemusíte mi tři měsíce platit.“

Dopadlo to jako už potolikáté. Ubohá paní Macnamarová podlehla. Doma neměla ani libru, ale M. M. se smílovala a vzala směnku, která vdově nedlouho po tom způsobila nemalé starosti.

Mary Matchwellová odešla se svou kořistí a v pokoji po ní zůstal jen pach brandy. Její nevábný společník jí prokazoval neobratné poklony a vyškrábal se za ní do kočáru, který spěšně vyrazil k Domu u mlýna.

Kočár s pochmurně vyhlížejícími pasažéry tam dorazil právě ve chvíli, kdy Toole uděloval na schodech Moggy pokyny, jak nakládat s nemocnou paní Nutterovou, která dostala těžký záchvat, když se dozvěděla o smrti svého muže.

Kočár přikodrcal k Toolovi, muž vystrčil hlavu z okénka a zeptal se:

„Je toto obydlí Dům u mlýna, dříve dům pana Charlese Nuttera?“

„Ano, pane, to je,“ řekl Toole, zvědav, co se bude dít. „Ale paní Nutterová je těžce nemocná, leží na lůžku.“

„Paní Nutterová sedí v tomto kočáru,“ řekl muž flegmaticky. Vystoupil a pomáhal na chodník M. M. Pak se obrátil na Toola a řekl obřadně: „Představuji vám paní Nutterovou, pozůstalou po zesnulém Charlesi Nutterovi z Domu u mlýna v Knockamroonu ve farnosti chapelizodské.“

„K vašim službám, pane,“ řekla M. M. upejpvavě a snažila se proklouznout kolem udiveného doktora do domu.

„Ne tak zhurta, paní,“ řekl Toole rázně. „Jděte dovnitř, Moggy, a zamkněte dveře.“

Ohromená a pobledlá M. M. zůstala stát před doktorem se zařatými pěstmi.

„Kdo jste, pane, že si troufáte zavřít mi dům před nosem?“ zavrčela.

„Jmenuji se Toole, madam,“ řekl doktor s nepatrnou úklonou. „Mám tu čest poskytovat v tomto domě své odborné služby.“

„Tak vesnický advokát,“ uchechtla se M. M. „Raději ustupte stranou, pane, protože já jsem vdova Nutterová a toto je můj dům. Jdu dovnitř.“

„Radím vám, abyste se násilného vstupu do domu vyvarovala, paní,“ řekl Toole. „A bouchat na dveře můžete až do rána. Neotevřou vám. A pokud se týče toho absurdního tvrzení, že jste vdovou po chudáku Nutterovi, rád bych věděl, jak jste na takovou hloupost přišla.“

„Okamžik strpení, paní,“ řekl muž s páskou přes oko a obrátil se k Toolovi. „Přišli jsme, abychom uplatnili majetnické právo na tento dům,“ řekl nadutě. „A také na všechny peníze, nábytek, zařízení, další movitý majetek a na vše, co po Nutterovi zbylo. Jelikož nám bráníte jako advokát Sarah Hartových, která si říká Nutterová, ve vstupu do domu, chci vás varovat.“

„Neřekl jsem, že jsem její advokát,“ pravil Toole.

Mužův obličej nabyl zchytralého výrazu. „Tak vy nejste advokát? V tom případě dovolte, pane, zaklepu na dveře.“

„Nejdřív vás na něco upozorním,“ řekl rychle Toole, který raději nespoléhal na chytrost ženských obyvatel domu a obával se, že při prvním zabušení na dveře služka otevře a ten vykutálený párek se usadí v domě. „Nebudu mít proti vašemu vstupu námitek, přijme-li nejprve někdo v domě vaše písemné oznámení. A netropte hluk, v domě je nemocná žena. Moggy!“ zavolal Toole na služku u okna. „Otevřete trochu a převezměte papíry, které vám tento pán předá.“ Obrátil se k muži. „Podejte jí ta lejstra na holi – tak – dobře. A teď, madam,“ řekl Toole s úsměvem, „uděláte nejlépe, když se odeberete k pozůstalostnímu soudu.“

M. M. se zlostně zasmála, zamumlala, že nevádí, a rychle nasedla do kočáru.

„K pozůstalostnímu soudu,“ zavolal muž na kočího.

Mary Matchellová vyhlédla z okénka a zasyčela na usmívajícího se Toola.

„Říkám vám, pane, že v tomto domě budu ještě tuto noc spát.“

Toole počkal, až kočár zmizel za rohem, a můžete si být jisti, že neztrácel ani chvilku a běžel se podívat na ty podivné dokumenty, z nichž byl úplně zmaten.

„Pěkné spiknutí,“ mumlal Toole. „Vdova – to určitě! Tu ženskou jsem v životě neviděl. Vdova Nutterová! Určitě to je nesmysl, ačkoliv, hrome, vůbec se mi to nelíbí. Byl to čertovský párek. Nedivil bych se, kdyby to byli nějakí zloději. Myslím, že pošlu Morana a Brieho, aby zůstali přes noc v domě. Haló, Moggy,“ zavolal na služku, „přineste mi ty papíry, ať se do nich podívám.“

Pročetl jeden list a musel si přiznat, že mu nerozumí.

„Ne – eh – schovejte to, Moggy,“ řekl. „To vypadá na případ pro advokáty. Podomní zloději to nebudou, to jsou zloději jiného druhu. Moggy,“ zavolal znovu služku. „Půjčte mi ta lejstra ještě jednou. Děkuji. Asi bych měl navštívit pánova advokáta, co říkáte, Moggy?“

Nakázal služce, aby uzamkla dveře a zavřela okna a nikoho do domu nepouštěla. Papíry pečlivě uschoval do kapsy, kapsu opatrně zapjal, zamumlal nějakou kletbu a vykročil přes ulici k svému domu. Tam ho očekával Jimmy a držel za uzdu koně. Toola čekala dnes ráno nepříjemná povinnost. Odklusal, aby asistoval při ohledání utopeného Charlese Nuttera.

Cestou do Ringsendu zastavil Toole u dveří pana Luke Gambla na Blind Quay, advokáta Charlese Nuttera. Seskočil z koně a zaklepal.

Byl to starý, sešlý, dřevěný dům, ve skutečnosti domy dva, spojené dohromady dveřmi v přepažujících stěnách. Podlahy nebyly ve stejné úrovni, byly propojeny schůdky, okny nebylo pro prach a špínu vůbec vidět ven.

Luke Gamble vypadal jako jeho dům. Nebyla to ale jeho vina, na mizinu ho přivedl jeho bývalý společník, a i když se Gamble s dluhy vyrovnal, přišel prakticky o všechnen svůj majetek i známé. Klientů ubývalo, a tak se stal jeho dům pro život i živnost zbytečně velký a chátral.

Toole byl uveden přes jeden prázdný a špinavý pokoj do Gamblovy svatyně. Gambla našel v županu a se sametovou čepičkou na hlavě, jak promlouvá s postarším mužem s tváří podřobanou od neštovic. Chlápek nepříjemně šilhal zpod černé paruky. Vykládal cosi zvolna a namáhavě, jako člověk, jemuž selhává paměť. Gamble se skřípcem na nose si dělal poznámky. Muž umlkl a upřel podezíravý pohled na rušitele.

Luke Gamble pohlédl nevrle na svého úředníka a srdečně přivítal Toola.

Když ukončil Toole své vyprávění, advokát si pečlivě přečetl papíry. Jeho tvář se střídavě jasnila a temněla, poškrábal se pod čepičkou, posunul si na nose skřípec a pak řekl s významným pohledem okounějícímu úředníkovi: „M. M.“ a kývl hlavou.

Společník od něho převzal papíry.

„To nic,“ řekl Gamble. „Tu pěkně stiskneme.“

„Poslyšte,“ řekl Toole. „Kdo to vlastně je ta M. M.?“

„Kdy byla oznámení doručena, doktore?“ zeptal se Gamble.

„Ani ne před hodinou,“ řekl Toole a zopakoval svou otázku. „Kdo to, u čerta, je ta zatracená M. M.?“

„M. M.,“ usmíval se smutně advokát na papíry. „Jsou o ní slyšet divné věci, tady po městě. Kdo je doručil? Šerifův pomocník?“

„Kdepak. Jeden darebák, takový tlustý pobuda s černou páskou na oku,“ řekl Toole.

„Byl sám?“

„Doprovázela ho taková vytáhlá čertice, celá v černém,“ řekl Toole. „Tvářila se, jako kdyby mi chtěla podříznout krk. Tvář bílá jako papír a velké černé oči.“

„To je ona,“ řekl Gamble a odhodil župan na židli, ze hřebíku ve stěně sejmul paruku, nasadil si ji a tím byl s toaletou hotov.

„Ona!“ opakoval Toole. „Ale kdo to je, co to je?“

„Ten muž je David O'Reegan – Špinavý David mu říkáme. A ta žena je M. M.“

„Už si vzpomínám,“ zavolal Toole. Málem že neprozradil tajemství paní Macnamarové. „Ta věštkyň, čarodějka Mary

Matchwellová. Jednu její navštívenku našli v kaluži krve u Sturkovy hlavy. Vzpomínáte si na doktora Sturka, ne? Ten zatykač na Charlese Nuttera!“

„Samozřejmě,“ řekl Gamble. „Chudák Nutter. Jdete na ohledání mrtvolky?“ zeptal se Gamble. Najednou se zarazil, zůstal ohromeně stát a pokynul rukou ke dveřím, jako kdyby se mu zjevil zlý duch.

Výraz Gamblovy tváře Toola vylekal, a když viděl, že advokát hledí vyjeveně z otevřených dveří, vyskočil ze židle a rychle se šel podívat. Ale spatřil jen prázdnou a špinavou chodbu.

„Co vás tak zaujalo?“ zeptal se Toole. „Tedy vylekalo? Vypadáte, jako byste spatřil ducha.“

Gamble se zatvářil zmateně. „Zavřete ty dveře,“ požádal Toola, který stále ještě držel kliku.

„Vždyť tam nic není,“ usmál se Toole a pro jistotu nahlédl ještě jednou do chodby. „Jste jako ty ženské v Domě u mlýna.“

„Co je s nimi?“ zeptal se Gamble se zájmem.

„Ale ženské – služky, vždyť je znáte! Přísahají, že v noci po domě chodí Nutter a straší. Prý ho viděly včera večer.“

„Nesmysly, přeludy, ženské výmysly, blbosti,“ řekl rychle Gamble, narazil si na hlavu klobouk, popadl hůl a strčil do kapsy balík papírů. „A kde je paní Nutterová?“ zeptal se.

„Teď už doma. Tu strašidelnou noc spala u Macnamarových. Ale když slyšela, co služky vyprávěly, chtěla domů. Chudák ženská, pořád pláče.“

Pan Gamble si na ceremoniál loučení příliš nepotrpěl. Vrhł zběžný pohled po místnosti, poplácal se po kapsách, a když nahmatal dýmku a tabák, řekl:

„Půjdeme, pánové, zamykám.“ A aniž pohlédl doprava nebo doleva, prošel do předpokoje. „Čeká kočár u domu?“ zeptal se úředníka a zamkl dveře u své pracovny. Pak vyprovodil Toola před dům, nasedl do kočáru a zavolal na kočího: „Jeďte k soudu!“ A to bylo vše, co se od něho Toole dozvěděl.

Doktor se vyšplhal na koně a pokračoval ve své cestě do Ringsendu. Cestou přemýšlel o tom, jak pečlivě pan Gamble

zamykal svou pracovnu, jako by mu zvlášť záleželo na tom, aby jeho dokumenty byly v bezpečí. Toolovi se zdálo, že nebyl tak klidný a že se v jeho tváři dokonce objevil stejně nejistý pohled, jako když se udiveně a zmateně díval do otevřených dveří, kde Toole nikoho nespátřil.

Byl pochmurný den a okna domu pana Gambla byla špinavá a téměř neprůhledná, a tak nikdo neviděl, jak sotva pět minut po advokátově odchodu, se dveře, které Gamble tak demonstrativně zamykal, pomaloučku otevřely, a jak se temná postava Charlese Nuttera vplížila do pracovny a zastavila se u stolu. Nutter se sklonil a chvíli se přehraboval v papírech. Když konečně našel, co hledal, nasadil si brýle a jal se pečlivě pročítat oznámení, které přinesl doktor Toole.

XXVIII. Novinový článek

Jako každé ráno po snídani seděl pan Dangerfield u svého pracovního stolku a psal dopisy. Přes holé větve stromů zářilo do pokoje příjemné zimní slunce, jehož svit se leskl na zklidnělých vlnkách řeky Liffey. Vrabci a hýlové poskakovali na krmítku před domem v malé zahrádce, kam jim hospodyně nasypala drobtý. Dangerfield zrovna pečetil poslední listy, když do pokoje vešla služebná a oznámila, že přišel jakýsi pán a přeje si s ním mluvit.

Dangerfield vzhédl od stolu a řekl:

„Ano? No tak ho uveďte.“

Po několika vteřinách vstoupil do pokoje pan Mervyn. Jeho vážná a unavená tvář byla bledší než jindy. Když ho služka ohlásila, hluboce se uklonil.

Dangerfield povstal, usmál se, uklidnil se a šel mu vstříc s napřaženou rukou. Mervyn přijal nabízenou pravici chladně, stiskl ji spíše z povinnosti.

„Jsem rád, že vás vidím, pane Mervyne,“ řekl Dangerfield a ukázal na židli. „Prosím, posaďte se. Krásné ráno tady u řeky, vidíte?“

„Dovolil jsem si vás navštívit, pane.“

„Je mi velkou ctí,“ přerušil ho Dangerfield.

Mervyn se uklonil a pokračoval:

„Navštívil jsem vás, abych vás přímo a otevřeně požádal o objasnění jisté záležitosti, jež je pro mne nesmírně důležitá.“

„Jsem vám plně k službám, pane,“ řekl Dangerfield a zpozorněl.

Mervyn upřel svůj zvědavý pohled černých očí na záhadný obličej ukrytý za brýlemi a zdálo se mu, že v rysech té tváře zpozoroval lehké opovržení a hněv.

„Chci vás požádat, pane,“ řekl Mervyn, „o všechny informace týkající se jistého Charlese Archera. Zajímá mě tajemství toho muže.“

Dangerfield naklonil pozorně hlavu ke straně a slabě se usmál, když říkal:

„Jeho tajemství vám odhalit nemohu, neboť mi žádné nesvěřil. Ale co vím, rád vám sdělím.“

„Mohl byste na něho ukázat prstem?“ zeptal se Mervyn méně stroze, neboť v chování tohoto přísného muže, který se opíral s nataženýma nohama ledabyle o lenoch židle, nepozoroval ani stín špatného svědomí.

Dangerfield potřásl rameny a zavrtěl zamítavě hlavou.

„Vy ho neznáte?“

„Víte, Charles Archer, to nebyla zrovna nejvhodnější známost,“ řekl Dangerfield. „Já ho znal jen velmi povrchně a po krátkou dobu.“

„Můžete mi slíbit, že na něho prstem ukážete, dříve než opustíte Chapelizod?“

„To nebude tak snadné,“ řekl Dangerfield s nádechem pobavenosti. „Musel bych dosáhnout až do Florencie, ale ani tak bych ho neodhalil.“

„Takže ho přece jen znáte?“ naléhal Mervyn.

„Znal jsem ho.“

„Mám tomu rozumět tak, že se zde v Chapelizodu občas vyskytuje?“

„Jeden člověk, kostelník zdejší farnosti, jakýsi Zekiel Irons, ho prý vídá. Což kdybyste se zeptal jeho?“

„Irons včera večer odcestoval,“ řekl Mervyn. „A domnívám se, že se hned tak nevrátí. Rád bych vám, pane Dangerfelde, otevřeně řekl, že s touto záležitostí nelze žertovat. Čest jedné vážené rodiny plně závisí na odhalení pravdy a já jsem rozhodnut obětovat i život, abych tu pravdu našel.“

V bledém Dangerfieldově obličejí se objevil cynický úsměšek.

„Vznešené rozhodnutí, pane, na mou čest,“ řekl.

„Kdybyste se jen trochu obtěžoval,“ řekl Mervyn, „a poskytl mi vaše vědomosti a důkladnost, kdybyste mi řekl vše, co víte nebo se domníváte, a navedl mě na stopu, určitě bych tu hroznou záhadu

vyřešil. Vězte, že není obětí na majetku, kterou bych s radostí nepodstoupil, abych vám vaši službu vynahradil. Žádejte jakoukoliv cenu, nic nemusíte považovat za přehnané.“

Dangerfield se zamračil a jeho pohled ztvrdl. Na Mervynův vyčkávavý pohled odpovědělo jen neosobní zablesknutí brýlí. Dangerfield se v židli napřímil a řekl drsně:

„Hovoříte dosti neuváženě, pane. Rozčílil jste mě, ale odpouštím vám, protože jste mladý. Asi mě dost dobře neznáte, když máte odvahu učinit mi takovou nabídku. Mám čest a vychování jako kdokoliv jiný. Pro tentokrát na vaši netaktnost zapomenu a navíc vám slibuji, že odpovím otevřeně na vaše další otázky – pokud budu samozřejmě něco důležitého vědět.“

Mervyn se omluvně uklonil. Nastala trapná pomlka. Mervyn řekl:

„Zmínil jste se o tom, že kostelník vídá Charlese Archera. To bylo míněno vážně?“

„On si myslí, že ho vídá, ale já si myslím, že vidí leda jeho ducha,“ řekl zvesela Dangerfield.

„Prosím vás, pane, vysvětlete mi to,“ požádal Mervyn.

„Nevím, zda je vám známo, že ten ubohý muž nemá v hlavě všechno v pořádku,“ řekl Dangerfield a poklepal si prstem na čelo. „Chodíme spolu na ryby, občas mě velice pobaví. Mívá divné vrtochy. Neříkám, že je blázen, ale v některých věcech dá spíše na pocity a zdání než na realitu. Ten Charles Archer mu straší v hlavě. Já například vím, že si jednu dobu myslel, že vy jste Archer,“ zasmál se Dangerfield.

„Víte, kde je Archer nyní?“ zeptal se Mervyn.

„To, co z něho zbylo, je ve Florencii.“

„Hovoříte o něm jako o mrtvém.“

„Je mrtev,“ řekl Dangerfield. „Navštívil jsem ho v době nemoci a byl jsem v jeho pokoji půl hodiny před jeho smrtí. Dokonce jsem se zúčastnil jeho pohřbu.“

„Zapřísahám vás, pane, nežertujte!“ zavolal Mervyn a povstal. Zavrával, jako by se o něho pokoušely mdloby.

„Já nežertuji, pane,“ řekl Dangerfield zlostně.

„Promiňte,“ omluvil se Mervyn, „ale já mám zprávy, že Archer žije a že může očistit památku mého otce od strašného a falešného obvinění, které na něm leží. Předpokládám, že víte, kdo já jsem.“

„Vím. Řekl mi to lord Castlemallard.“

„Obětují s radostí i život pro to, abych vyběděl z bludiště, kde jsem mrtev už zaživa,“ řekl Mervyn se zarputilou odhodlaností.

„To je věru rozhodnutí hodné celého muže,“ řekl Dangerfield s podivným úsměvem. „Ale teď mi, pane, dovoluňte několik slov. Vaše informace, že Charles Archer žije, nestojí za dech blázna, který ji vyslovil. Mám tu zcela náhodou výtisk novin, které jsem si objednal, abych si ověřil přesné datum sňatku pana Haryho Wyatta. Právě včera jsem při pročítání narazil na tento článek. Přečetl byste to?“ Dangerfield zalistoval novinami a ukázal na malý článek na okraji stránky. Přisunul výtisk Mervynovi, který jej vzal a četl:

Dne 4. srpna zemřel ve svém bytě ve Florencii, kam přicestoval na zotavenou, pan Charles Archer z Newmarketu, kde je dobře znám jako korunní svědek v soudním řízení proti lordu Dunoranovi ve věci zavraždění pana Beauclerca. Jeho pohřbu, který nebyl veřejnou událostí, se zúčastnilo několik pánů z Anglie, kteří v té době dleli ve Florencii.

Mervyn smrtelně pobledl, sklonil se nad novinami, podepřel si dlaní čelo a znovu pečlivě článek pročítal. Marně pátral mezi řádky po nějakém ukrytém významu nebo zámлке; článek byl jasný a nedovoloval žádný jiný výklad.

„Připouštím,“ řekl Mervyn tiše, „že tento Charles Archer je mrtev. Jenže já jsem přesvědčen, že ten, kterého hledám já, stále žije.“

Jako člověk, který se potácí snem, se zhroucenými nadějemi prošel Mervyn dveřmi Mosazného hradu do zahrádky. Dangerfield ho doprovodil k brance a tam se s ním rozloučil. S rukama

v kapsách svého pláště se díval za odcházejícím Mervynem a úsměv z jeho rtů pomalu mizel.

Když Mervyn zmizel za rohem domu, Dangerfield se vrátil do své pracovny, postavil se zády ke krbu a zamyšleně hleděl na třásně koberce. Roztržitě je urovnával špičkou boty.

Pak začal zvolna procházet pracovnou s rukama za zády. Hovořil sám k sobě:

„Tak tedy Irons – to ovšem otvírá nový pohled na minulé události. A ten zatracený Mervyn! Mrtvý Archer, živý Archer, nebo, jak to připadá mně, ani mrtvý, ani živý! Krev a zase krev, už mě to začíná unavovat. Otrokem svého tajemství. To není vlastní soudnost, ale ďáblova ruka, co mě stále ještě drží v Chapelizodu. Irons je chytřejší než já – zmizel! Proč zůstat? Slečna Gertruda? – pouhý rozmar, stejně jsem tu její hru prokoukl. Zítřka s tím skončím. Pošlu Dawsonovi vyúčtování, potvrzenky na šeky pro lorda Castlemallarda – řeknu Smithovi, aby prodal mé koně, a nejbližším parníkem – holahej!“ a Dangerfield si políbil ruku a usmál se jako na rozloučenou. „A tak opustím navždy ty, kdo se tak vtíravě ucházejí o seznámení s Charlesem Archerem.“

XXIX. Obléhání hradu

Večer přišla k domovním dveřím Domu u mlýna žena s širokým košem, zakrytým šátkem, který, když odhrnula, vyjevil všelijaké tretky, krajky, vějíře, hřebeny, a to vše v tak pestrých barvách, že Moggy, která stála u okna, si mohla oči vykoukat.

„Budete si něco přát?“ zeptala se obchodnice.

Moggy si sice pomyslela, že takové zboží bude asi pro její peněženku nóbl, a tak se alespoň vyptávala na ceny. Zavolala i Betty a obě si zboží prohlížely.

Nakonec se Moggy rozhodla pro vykládaný hřeben a odešla si do kuchyně pro peníze.

Když přepočítávala svůj poklad ukrytý v krabičce od šňupavého tabáku, zvenčí najednou někdo vrazil do dveří tak, že se až otráslý.

Dveře byly zamčeny a zastrčeny závorou, tak jak nařídil Toole, a onen neznámý se pokoušel otevřít je násilím. Ozvalo se důrazné bušení a Moggy si dodala odvahy a zavolala:

„Kdo je tam?“

Ozval se chraplavý hlas nějakého žebráka.

„Dovnitř nemůžete,“ řekla Moggy. „Dům je již zamčen na noc.“

„Zamykáte nějak moc brzy,“ řekl hlas.

„Nám se nezdá.“

„Nesu zprávu paní domu.“

„Od koho?“

„Mám tu dárek, trochu vína.“

„Od koho?“ opakovala Moggy.

„Tak vezmete si to, nebo ne?“

„Přijďte zítra ráno, člověče,“ zavolala služka. „Dnes už neotvíráme nikomu.“

„Vyřídím to tomu, kdo mě poslal,“ řekl hlas mrzutě.

„To klidně můžete,“ zavolala Moggy a pak zaslechla kroky, vzdalující se od dveří. Chtěla se oknem podívat na toho divného

návštěvníka, ale před domem už ho nezahlédla. Zaslechla jen, jak za ním zabouchla vrátka.

Oddechla si a znovu se jala přepočítávat své peníze. Betty na ni zavolala, že žena spěchá, a tak Moggy rychle odpočítala peníze a vešla do pokoje Charlese Nuttera. Jeho dýmku na krbové římse pokrýval prach.

„Už musím jít,“ řekla kramářka pod oknem. „Nebudu se pak trmáčet s tím zbožím potmě. Podejte mi peníze oknem.“

„Tak pojdte sem,“ zavolala Moggy, odsunula zástrčku a nadzvedla okno.

Žena vsunula oknem do pokoje ruku s hřebenem, po němž marnivá duše Moggy tak toužila. Ve chvíli, kdy brala od služky peníze, zavolala: „Pomozte mi nahoru!“ a postrčena zespodu, skokem se ocitla na římse a vkročila do pokoje. Ramenem podepřela okno a tak umožnila vpád i muži, zahalenému až po uši v plášť cihlové barvy.

Žena se otočila na služky, a ty hleděly do tváře Mary Matchwellové. Služky sborově vyjekly.

„Nechte toho křiku,“ osopila se M. M. na Betty. „Copak se na mne nepamatujete? Před několika měsíci jsem navštívila paní Macnamarovou. Teď jsem paní Nutterová a vy jste moje služky, rozumíte?“

Moggy a Betty hleděly na M. M. jako na zjevení a jen poslušně přikývly.

M. M. pokračovala: „Budete-li mi věrně sloužit, odměním se vám. Otevřte dveře do haly,“ poručila muži v ryšavém plášti. Do pokoje vstoupil Špinavý David. Za ním komorná slečny M. M., uchechtaná cikánka se spoustou cinkavé a pestré parády kolem krku. Mezitím už kočí páchnoucí whiskou nosil z kočáru do domu zavazadla.

Betty a Moggy se pod uhrančivým pohledem M. M. zcela odevzdaly nic dobrého nevěstícímu osudu a malá ubohá Sally Nutterová, kterou výkřiky a panovačné povely vyburcovaly

z postele, se vzmohla jen na to, že uzamkla a židlí podepřela dveře své ložnice a pološílená volala o pomoc.

Dole zatím přečetl Špinavý David s patřičným důrazem oběma služkám duplikát, jak řekl, místopřísežné prohlášení, které učinila toho dne slečna Mary Matchwellová, či jak ji jmenoval, paní Nutterová, pozůstalá po zesnulém Charlesi Nutterovi, majiteli Domu u mlýna ve farnosti chapelizodské, baronství castleknockém a hrabství dublinském, o tom, že uzavřela sňatek s řečeným Charlesem Nutterem v kostele svatého Klementa Denese v Londýně dne 7. dubna 1750. Pak vytáhl duplikát svatební listiny a řekl, že zemřelý nezanechal žádnou závěť ani nejmenoval vykonavatele stran svého majetku, a proto se paní Nutterová obrátila na pozůstalostní soud s žádostí o vydání pověřovacích listin, kteréžto budou vyhotoveny v nejbližších dnech. Prozatím zůstane vdova v domě jako majitelka všeho movitého majetku po svém zesnulém muži.

Obě služky poslouchaly s otevřenými pusami, ale nerozuměly ničemu. Probraly se z ohromení, teprve když na ně upřela M. M. ledový pohled a řekla:

„Jak se jmenujete?“

„Moggy Sullivanová, s vaším dovolením, madam.“

„A vy?“

„Alžběta, Betty mi říkají, madam. Alžběta Burkeová, s vaším dovolením, madam.“

„Tak tedy, Moggy Sullivanová a Alžběto Burkeová, poslouchejte, co vám řeknu. Podle zákona jsem v tomto domě paní a vy mé služebné. Nebudete-li poslouchat, potrestám vás. A jestliže přijdu na to, že tu chybí jediný špendlík, dám vás zmrskat a pálit na rukou pro zločin krádeže – rozumíte? A teď mi řekněte, kde je paní Sarah Hartyová. Musí se okamžitě sbalit a odejít.“

„Ach, naše ubohá paní,“ zavzlykala Betty.

„Já jsem vaše paní, huso!“

„Je jí velmi zle.“

„Ptám se vás, kde je?“

„Ve svém pokoji,“ odpověděla Betty a utřela si oči.

Moggy se na podpatku otočila a zamířila ke dveřím.

„Kam jdete, vy jedna hubatá dračice?“ vykřikla M. M. a vykročila za ní.

Ale Moggy měla pro strach uděláno! Nebyla to hezká dívka, sudičky jí místo krásy nadělily sílu a obratnost. Byla přímo prototypem dívky amazonky. Jednou podrazila před dveřmi Patu Moranovi nohy a položila ho k jeho věčné ostudě na lopatky, když se po tancovače nabídl, že ji políbí. I na ni působila zprvu čarodějná moc a síla slečny M. M., ale Moggy se brzy vzpamatovala. Když ji M. M. u dveří dostihla, Moggy se otočila a řekla:

„Hubatá jste vy, vy černá dračice! Já si půjdu, kam budu chtít, a vy mi v tom nezabráníte. Jdu říct naší paní, aby si zamkla dveře a nechala tu vaši černou čeládku za nimi. A teď z cesty!“ S opovržlivým úsměvem Moggy slečnu M. M. odstrčila a jako divoká vyrazila po schodech do patra. Cestou křičela z plných plic: „Zamkněte si dveře, paní! Zamkněte se!“

M. M. zbledla, ale hned nabyla rozvahy a vyběhla za Moggy. Z očí jí přímo sršely blesky.

Špinavý David jí rychle vstoupil do cesty a cosi jí pošeptal do ucha. M. M. se zastavila. Řekla:

„To jsou pěkné zákony, na mou duši. Trpět takovou drzost ve vlastním domě!“

„Dejte si říct, madam,“ šeptal Špinavý David. „V budoucnu by vám to mohlo způsobit nepříjemnosti.“

„Zlámu jí krk přes to zábradlí,“ mumlala M. M.

„A teď, vážení,“ ozvala se Moggy, „jdu oznámit váš vpád obyvatelům celého Chapelizodu.“ Posměšně se poklonila, ale bokem, takže to spíš vypadalo jako jistý neslušný posunek. „Chyťte tu holku!“ zvolala M. M. „Stůjte, zadržte ji!“

„Jen klid,“ řekl Špinavý David. „Jen běžte, nikdo na vás nevyvíjí žádný nátlak. Paní Nutterová to tak nemyslela. Nikdo vás nedrží, vidíte, dveře jsou otevřeny. Děkujeme vám za vaše služby, slečno.“ A otevřel dveře. Pak znovu pošeptal cosi do ucha rozlícené M. M.

XXX. Toole přináší novinu

Doktor Toole se vrátil z Ringsendu druhého dne dopoledne. Bylo deset hodin, když se objevil v Chapelizodu se zprávami, které otřáslu celým městečkem.

Ohledání mrtvolu bylo odloženo na večer. Měli být povoláni další svědci. Toole byl toho dne ještě jednou podroben výslechu, tentokrát v krčmě U Fénixe.

„Přestože rysy obličejů se podobaly Nutterovým jako vejce vejci,“ prohlásil Toole, „zdálo se mi, že je čelo trochu širší. Napadlo mě, že si Nutter před časem zlomil ruku a já ho léčil. Bylo jasné, že v těch místech musí být srůst. Kromě toho měl na pravém rameni ránu kordem. Chyběly mu také dva spodní zuby. Tedy, zuby chyběly, ale tři. Když jsem odhalil kost, žádný srůst tam nebyl. Rameno bylo také v pořádku. To tělo prostě Nutterovi nepatřilo a hned jsem to také potvrdil. Ještě jsem ani nestačil složit přísahu, když bylo tělo poznáno jako pozůstatky po nějakém francouzském lazebníkovi, který se utopil, když se na prámu přepravoval přes Liffey. Ale, pánové,“ pokračoval Toole, „musím vám ke své lítosti oznámit, že chudák Nutter se v této chvíli nalézá ve vězení.“

„Ve vězení?“

„Ano, pánové, ve vězení. Byl ráno zatčen v nosítkách na Cook Street a dán do vyšetřovací vazby. Pravděpodobně nebude dovoleno, aby na jeho propuštění byla složena kauce.“

A to se také do večera potvrdilo.

Když byly tyto ohromující novinky dostatečně prodiskutovány, shromáždění se rozešlo a Toole se odebral domů, aby napsal panu Gamblovi, že Mary Matchwellová, která o sobě prohlašuje, že je ženou Charlese Nuttera, se usadila v Domě u mlýna a je na obtíž vážně nemocné paní Sally Nutterové a že by bylo skutečnou pomocí bližnímu, kdyby Gamble přijel a poradil, co podniknout, a že to tvrzení M. M. je nehorázná lež a nebude-li uvedena na pravou míru, zmocní se ta žena všeho nábytku, zboží atd.

„Podle mě by ta Mary Matchwellová měla být vsazena do vězení pro útok na Sturka,“ řekl Toole své ženě. „Její vizitka byla nalezena v krvi vedle Sturkova těla. Ta ženština je schopná všeho.“

„Vizitka?“ zeptal se Jimmy, který v rohu pokoje právě připravoval pro Sturka nějaký lék. „Já o té vizitce vím.“

„A copak, ty lumpe?“ řekl Toole pochybovačně. „Tak proč jsi to nepověděl soudci? Ven s tím!“

„Tu vizitku měl v ruce pan Nutter tu noc, co odešel z domu, pane.“

„Pokračuj,“ vybídl chlapce Toole a zpozorněl.

„Bylo to v hale u nich doma. Poznal jsem tu vizitku, hned jak jsem ji v kasárnách uviděl.“

„Ale vždyť je to natištěná kartička. Jak můžeš rozeznat jednu od druhé?“

„Poznal jsem ji,“ tvrdil Jimmy. „Někdo na ni šlápl, písmeno M ve slově Mary bylo přetržené a na zadní straně byl nějaký vzkaz pro paní Macnamarovou. V kasárnách to nemohli přečíst, protože písmo bylo rozmočené. Domnívali se, že tam je napsáno McNally nebo MacIntire, ale já věděl hned, co to znamená.“

Toole začínal být znepokojen. Řekl přísně:

„Zajímalo by mě, chlapče, co ty máš s celou tou událostí společného!“

„Viděl jsem, pane, jak si Nutter zasunul tu vizitku do kapsy, když odcházel. Vytrhl mi ji z ruky. Já ji našel na podlaze.“

„Doufám,“ řekl Toole hněvivě, „že jsi tuhle lež nikomu nevyprávěl, ty lotře.“ Zatřásl udiveným chlapcem a přitáhl si ho k sobě.

„Ne, opravdu, pane. Co je mi po tom? Nic jsem neřekl,“ koktal Jimmy vystrašeně.

„Tobě tak budu věřit! Neřekl to jistě!“ cloumal Toole chlapcem. „Ve vesnici není většího tlučuby! Neřeknu, kdyby to byla pravda, ale opovaž se tuhle lež někde roztrušovat. Jak můžeš tvrdit, že to byla právě ta vizitka, co si Nutter odnesl? Co když tam bylo napsáno Macfiddlová, ha? Ty určitě umíš lépe číst než pan

pobočník! Tak poslouchej, hochu, dostal ses do pěkné kaše. Jestli půjdeš s tou vymyšleností k soudu, advokát tě svými otázkami rozcupuje na kusy. A jestli se začneš vykrucovat nebo se v řeči zapleteš - víš, co to znamená?" Toole se odmlčel a sraštil čelo. „Soud tě odsoudí pro křivé svědectví a budeš sedět do smrti ve vězení.“ Pustil vyděšeného mládence a zamířil ke dveřím. „Jen si vzpomeň na toho muže, který byl bičován u kůlu, před dvěma lety, za to křivé obvinění,“ řekl Toole přes rameno. „A já vím, že ti ten večer pan Nutter pohrozil holí a zmínka o tom by přesvědčila celou porotu, že se chceš panu Nutterovi mstít, ty darebáku. Jen tak pokračuj a slibuji ti, že už u mne dlouho pracovat nebudeš.“

A Toole vykročil do ulice a do kroku si zvesela pošvihoval holí. Zamířil k Domu u jilmů, aby se o všechny obavy, dohady, předpoklady a názory rozdělil s farářem Walsinghamem.

V Domě u jilmů dny mýjely, ale malé Lilianě stále nebylo lépe. Sedávala beze slova u okna s biblí na klíně, smutná, zajatá svými vlastními myšlenkami. Často se vyptávala staré Sally na svou matku, dychtivě poslouchala Sallyino vyprávění a hleděla do zahrady na kvetoucí sněženky.

Jednou večer, když seděla sama se svým otcem, zeptala se Liliana na poslední hodiny matčina života.

Farář, který se nikdy nevyhýbal hovoru o Lilianině matce a sám o ní často s láskou a něhou vyprávěl, řekl:

„Den předtím, než si ji Bůh povolal na věčnost, měla nějaké bolesti, ale netrvaly dlouho. Pak jí bylo až do skonu dobře. Ani jsme nevěděli, že zesnula. Zemřela tiše a v míru. To byla má Liliana ještě malé děvčátko. Kéž by tu s námi zůstala a viděla, jak její Liliana roste do krásy!“

Když farář na svou Lily pohlédl, viděl, že pláče. Pokusila se o úsměv a řekla:

„Opravdu nevím, proč vlastně pláču. Nic mi není, je mi báječně. Víš, jsem taková hloupá.“

Stávalo se častěji, že farář našel Lilianu v slzách. Utěšoval ji a nakonec plakali oba.

Sally, která přinášela novinky z městečka, Lilianě jednou vyprávěla, že se povídá o tom divokém kapitánovi Devereuxovi, že už tak divoký dávno není. „Dokonce je prý zbožný,“ řekla. „Paní Ironsová mi vyprávěla, že už nepije, nehraje karty, nechodí ani na večeri do Fénixu. Jednou prý na ní dokonce chtěl bibli!“

Liliana nepromluvila, ani nepozvedla hlavu, pohrávala si s přívěskem na své šiji a zdálo se, že vůbec nevnímá, co Sally říká. Ale když služka skončila, vyptávala se ještě chvíli na všechno, co se o kapitánovi dověděla.

Pak se zase usadila na židli u okna a hleděla na sněženky a krokusy.

„Konečně se blíží jaro, Sally,“ povzdechla si Liliana. „Už se cítím lépe.“

Často říkávala, že se cítí lépe, že má více sil, ale když farář přišel z kostela, už mu neběžela vstříc, jako to dělávala dříve. Očekávala ho ve svém křesle a na lících jí plála červeň, o které se doktor Toole tak znepokojeně vyjadřoval. Ještě stále zpívala Liliana u spinetu, ale brzy se unavila a její hlas už neměl tu jasnost a sílu.

„Víš, tatínku, tvé Lily je pořád lépe a lépe,“ říkávala faráři s úsměvem tak dětsky prozářeným, že tomu farář skoro věřil.

Farář přemáhal smutek, usmíval se a říkal:

„Vždyť já věděl, že jaro mou Lily uzdraví!“

A pohladil ji po vlasech, políbil na čelo, a když odešla do své ložnice, poklekl, sepjál ruce a dlouze se za ni modlil.

XXXI. Pan Dangerfield vykoná několik návštěv

V neděli po ranní mši čekal Mervyn na hřbitově na faráře, aby se pozeptal na kostelníka Ironse. Pročítal roztržitě epitaf na jednom z náhrobních kamenů, když mu někdo lehce položil ruku na rameno. Mervyn, který očekával Walsinghama, se otočil, ale místo příjemné a usměvavé farářovy tváře spatřil lesk brýlí Paula Dangerfielda.

„Hamlet na hřbitově,“ řekl Dangerfield s úsměvem. „Jenže já jsem na roli Horacia přece jen trochu starý. Když už jsme se ale potkali, chtěl bych vám říci několik slov.“

Na Mervynových tvářích se objevil lehký ruměnc, ale ten se rychle rozplynul a Mervyn Dangerfielda zdvořile pozdravil.

„Chtěl jsem za vámi zajít po mši do Prejzového domu a požádat vás o pětiminutový rozhovor,“ řekl Dangerfield, „ale když jsem vás spatřil, rozhodl jsem se vás oslovit rovnou.“

„Mohu vám nějak posloužit?“ zeptal se Mervyn.

Dangerfield se usmál a uklonil, ale v jeho chování cítil Mervyn chladnou povýšenost, která ho instinktivně pobuřovala.

„Mýlíte se, pane,“ řekl Dangerfield. „Já chci posloužit vám. Po naší poslední rozmluvě, kdy jsem vás ujistil svou pomocí, jsem si vzpomněl na jistou okolnost, která by vás mohla zajímat.“

„Budu vám velice zavázán, když mi ji sdělíte,“ řekl Mervyn dychtivě.

„Týká se Charlese Archera. Rozpomněl jsem se na dokument, který souvisí s jeho smrtí. Ten důležitý list obsahoval všechny právní náležitosti a byl podepsán třemi osobnostmi: jednou z nich byl Filip Drayton z Drayton Hall, který byl v ten čas ve Florencii. Listina obsahovala výslovné přání zastavit jisté právní kroky, které by vyvolaly velký rozruch a zkompromitovaly jeho rodinu.“

„Můžete si vzpomenout na obsah toho dokumentu?“

„Jen zhruba. Ale vím, že začínal potvrzením Archerovy smrti. Dále bylo připojeno prohlášení, které nás všechny ohromilo. Bylo učiněno těsně před smrtí a podle poslední vůle mělo být zveřejněno. Nevím už, zda bylo připojeno k tomu dokumentu, ale vzpomněl jsem si, že se týkalo jistého zločinu – jakéhosi doznání, ale obsah toho doznání už si nepamatuji. Kdybyste mi snad naznačil, jaké podezření máte, snad bych si vzpomněl. Dost jsem o tom dokumentu přemýšlel, ale jediné, co si uvědomuji, je to, že se doznání snad týkalo nějakého podvodu – padělání snad, nebo křivé přísahy? Opravdu se nedovedu upamatovat.“

„Tuším, pane,“ řekl Mervyn a zarazil se, neboť přemýšlel o tom, do jaké míry může jeho prohlášení zkompromitovat kostelníka Ironse, „domnívám se, že to mohlo být křivé svědectví.“

„Asi máte pravdu, pane,“ řekl Dangerfield zamýšleně. „Vy se domníváte, že to bylo křivopřísežnictví v tom trapném procesu s vašim – s lordem Dunoranem?“

Mervyn kývl. Dangerfield se mlčky uklonil a přemýšlel. „Chápu váš zájem, pane Mervyne,“ řekl. „Ale kdo tedy zabil pana – jak se jmenoval ten zabitý muž?“

„Na tuto otázku vám nemohu odpovědět,“ řekl Mervyn. „Ale jsem vám zavázán za informaci, podle které je jasné, že Charles Archer pod přísahou úmyslně křivě vypovídal.“

„Jste si tím jist?“ divil se Dangerfield. „Samozřejmě že si to nemyslíte na základě pouhé domněnky?“

„Nevím to jistě, ale mám takový pocit,“ řekl Mervyn.

„Doufám, že se ukáže dobře podložen. Asi by vám pomohl opis toho dokumentu. I v tom vám mohu pomoci. Byl adresován advokátu Elringtonovi v Chansery Lane v Londýně. Pamatuji si to, protože lord Castlemallard před časem užil jeho služeb a v té souvislosti přišla na dokument řeč. Určitě ten dopis stále mají. Napište jim, ale o mně se nezmiňujte – to víte, třeba se jim nebude chtít tu listinu hledat. Je to už pár let. Ostatně lord Castlemallard si nepřeje, abych se míchal do záležitostí jiných, alespoň dokud jsem v jeho službách.“

„Co když tu listinu odmítnou vyhledat?“

„Slibte jim, že za námahu dobře zaplatíte,“ usmál se Dangerfield.

„Pane,“ řekl Mervyn vřele, „nemohu vám dost poděkovat. To Archerovo prohlášení mě možná přivede na stopu svědka, v jehož špinavých rukou leží osud celé mé rodiny. Děkuji vám z celého srdce, pane.“ A Mervyn uchopil Dangerfieldovu ruku a stiskl ji s takovou silou a jeho oči hořely takovou vděčností, že Dangerfield sklonil pohled a řekl:

„Věděl jsem, že vás ta zpráva potěší. Proto jsem také za vámi hned přišel. Znovu vás chci ubezpečit o své pomoci, budu-li jí schopen.“

Ještě jednou si nad hrobem potřásli rukama, poděkovali si navzájem a zamířili společně jako dva přátelé k hřbitovní bráně.

Dangerfield si vykračoval s úsměvem na rtech, ale jeho nálada se poslední dny horšila. Nelíbilo se mu, že je Charles Nutter ve vězení, doufal, že se mu podaří před justici zmizet. Po dobu Nutterovy nepřítomnosti byla veškerá správa statků lorda Castlemallarda přenesena na Dangerfielda. Od oné bouřlivé noci často Dangerfield Nuttera proklel. Proč? Paul Dangerfield měl sen a už tato skutečnost zavedla jeho myšlenky nepříjemným směrem. Dangerfield nebyl nikdy obtěžován vidinami, ale tu noc, když ležel za zelenými závěsy svého lože, se mu zdálo, že Sturk zemřel a leží v rakvi s velkou kyticí bílých květů na prsou. Rakev ležela na márách v chapelizodské kryptě. On a Nutter stáli se svíčkami u rakve. Smuteční společnost tvořilo asi dvacet mužů v tmavých kapucích. Seděli zahalení do černých plášťů a mlčeli. Náhle se v rakvi Sturkovo tělo vztyčilo, jeho prst zamířil na Dangerfieldova prsa a Sturk zvolal: „Toto je Charles Archer!“

Dangerfield se posadil na posteli a jeho jindy tak vyrovnaný a střízlivý pohled se zakalil. Rozhlédl se nechápavě po pokoji, jako by se upamatovával, v které části světa se právě nachází. Za okny hučela a kvílela bouře.

„Tak tedy Charles Nutter žije a je ve vězení,“ řekl nahlas, aby zahnal noční můru. „A co přijde teď? Proč se, k čertu, neutopil? Proč

se dal chytit? Všechno je to dílo ďáblovo. Od okamžiku, kdy jsem vstoupil do téhle prokleté obce, cítil jsem nebezpečí. Nejdřív ten holobrádek, ten duch, pak tělo, a k tomu ještě Irons! Už bych potřeboval klid, trochu klidu. Ale tuším, že tato hra ještě zdaleka není dohrána. Můj život je v sázce. Obchází smrt. Ten kostelník je mazaný – prostě se sbalil a je pryč. Proč jsem to už dávno neudělal i já? Jsem jako zaslepený – opatrnost a rozum mě opustily. To ta hezká a nestydatá Gertruda. Bylo by zábavné ji dostat a pokořit. Ale za těchto okolností se jí musím vzdát.“

Byla jedna hodina po půlnoci. Dangerfield dobře znal účinky tabáku, a tak se vyhrabal z pokrývek, usedl ke krbu a nacpal si dýmku. S dýmkou mezi stisknutými rty pokračoval v samomluvě.

„Odejít teď by nebylo moudré. Najdou mě všude, musím se pokusit – ano, zůstanu až do konce. Ten Sturk, kdyby tak mohl na pět minut promluvit! Musím pohovořit s paní Sturkovou. Pomůžeme mu – jen ať ten žvanil řekne, kdo ho napadl – je to v zájmu spravedlnosti. Musím mu pomoci – ať přísahá – to se budou divit!“

Dangerfield se chrčivě zasmál, vyklepal popel z dýmky, postavil se zády k plápolajícímu ohni a chvíli mlčky přemýšlel. Pak přešel pokojem, odemkl zásuvku stolu a vytáhl listinu s velkou červenou pečetí. Listina už odpočívala v zásuvce dva měsíce. Byl to dokument, který s takovou netrpělivostí očekával z Londýna.

Dangerfield ještě jednou listinu pečlivě přečetl. Obličej mu potměl a oči se zúžily. Dočetl a hleděl nepřítomně na zeď před sebou.

„Opravdu důležitá listina,“ promluvil. „Už jsem ji schovával dost dlouho. A teď,“ přešel ke krbu, vzal kleště, „teď se s ní rozloučím.“ Pozoroval, jak poslední zuhelnatělý zbytek vlétl do komína, položil kleště, spokojeně si promnul dlaně, a když se otočil k oknu, za jehož skly už začínalo svítat, zaslechl zavolání, které mu nepříjemně připomnělo hlas v soudní síni.

Dangerfield se udiveně rozhlédl, oblékl si župan a odešel přivítat časného návštěvníka, jímž se ukázal být soudce Lowe.

Dangerfield ho obřadně uvedl do domu, popřál mu dobrého jitra a pak ho pozval do salónu.

Pan Lowe chladně poděkoval za přivítání a usadil se u krbu na nabídnutou židli.

„Byl jsem v královské kanceláři, pane,“ řekl Lowe a zahleděl se na Dangerfieldovy brýle. „V záležitosti útoku na doktora Sturka. Máme za to, že byste mohl k této vraždě podat nějaké vysvětlení.“

„Jaké, pane?“

„Mám na mysli vztahy mezi zatčeným Charlesem Nutterem a Sturkem.“

„To je mi nepříjemné, pane, ale odmítnout nemohu.“

„Doslechl jsem se,“ pokračoval Lowe, „že si Sturk dělal nějaké naděje na místo správce u lorda Castlemallarda. Nutter to dost těžko nesl, není-liž pravda?“

„Obávám se, že tomu tak bylo. Vztahy mezi nimi byly napjaté.“

„Slyšel jste, že by se Nutter někdy v tomto smyslu vyslovil?“

„Ano. Slyšelo to tady v Chapelizodu hodně lidí. Nijak se tím netajil. Často o tom hovořil.“

„Pro mne je nejdůležitější vaše svědectví, vy jste znal situaci mezi Sturkem a Nutterem nejlépe.“

„Ano, pane.“

„Dobře.“

„Měly by se podniknout rozhodné kroky k tomu, aby záhada byla odhalena,“ řekl Dangerfield. „Věděl bych o způsobu. –“

„Co tím chcete říci?“ zeptal se Lowe a pohlédl bystře na Dangerfielda.

„Mám určitý plán. Promluvím o tom dnes večer s paní Sturkovou.“

„Ona něco ví?“

„Ne, alespoň si to myslím. Určitě ji navštívím. Tady nepomohou řeči. Potřebujeme čin. Rozhodně nebyly vyčerpány všechny možnosti.“

„Souhlasím s vámi,“ řekl Lowe chladně. „Je to obtížný případ.“

„Snad. Rozhodl jsem se, že ho pomohu vyřešit.“

„Vy, pane?“

„Ano, já,“ řekl Dangerfield. „Bude záležet jen na paní Sturkové. Ona musí rozhodnout.“

„Proč zrovna paní Sturková?“ zeptal se Lowe netrpělivě.

„Je to její věc, nikdo za ni nemůže rozhodnout, jestli se o to máme pokusit,“ řekl Dangerfield tajemně. S rukama v kapsách se procházel pokojem. „Nenapijete se trochu vína?“

„Ne, děkuji. Je příliš brzy. Nebudu vás déle zdržovat,“ uklonil se Lowe a rozloučil se. Dangerfield mu vyvedl koně až před bránu Mosazného hradu a podal soudci uzdu.

Když soudce zmizel v městečku, vrátil se Dangerfield do domu, spěšně dokončil svou ranní toaletu a vypravil se do Chapelizodu. Vešel do domu u hřbitova a dal se ohlásit u paní Sturkové.

„Vážená paní, mám jen pár minut času,“ řekl Dangerfield po obvyklých poklonách. „Jedu do města, a tak jsem se zašel zeptat, jak se daří manželovi.“

„Ach, výborně – úžasně, tedy s ohledem na to chladné počasí, ovšem,“ utěšovala se paní Sturková. „Doktor sice říkal, že se jeho stav trochu zhoršil, ale já si těch řečí moc nevšímám. Určitě je to počasím. Já se spoléhám na to, co vidím, pane Dangerfelde, a mé oči mě neklamou. Vypadá opravdu dobře.“

„Děti jsou doma?“ zeptal se Dangerfield.

„Jsou s Magnolií v parku.“

„Mohl bych se na vašeho manžela podívat?“

„Vy byste chtěl?“ rozzářila se paní Sturková.

„Jistě, velice rád. Když ovšem dovolíte.“

Paní Sturkovou přání překvapilo a snad i trochu polekalo. „Doufám, že jste o jeho stavu neslyšel nic znepokojivého. Řekněte mi pravdu, pane, opravdu jste nic takového neslyšel?“

„To mohu prohlásit na svou čest, paní. Dnes jsem o jeho stavu neslyšel nic. Leda od vás. Rád bych se na pana Sturka podíval a pak s vámi pohovořil.“

Paní Sturková odvedla Dangerfielda do patra. Cestou šeptala, neboť se domnívala, že její Barney jen spí a nesmí být buzen. U Sturkovy postele seděla služka. Dangerfield jí pokynul rukou.

„Můžete jít dolů, děvče,“ řekl a kývl na paní Sturkovou. „S vaším dovolením, paní.“

Služka se uklonila a po špičkách vyšla z pokoje. Dangerfield odhrnul závěs a pohlédl na nemocného. Sturk měl hlavu přelepenou náplastí a ovázanou jemným plátnem. Vypadalo to, jako by měl na hlavě obrovský turban. Z obvazů hleděla na Dangerfielda nehybná popelavá tvář. Dangerfield vsunul ruku pod pokrývku, uchopil Sturkovo zápěstí a nahmatal tep. Chvíli stál bez hnutí, pak se obrátil k paní Sturkové.

„Tep je skoro nezatelný,“ řekl. „Dobře mě poslouchajte, paní Sturková. Vy jediná z celého Chapelizodu nevíte, že jeho rány jsou smrtelné a že váš manžel umírá. To zranění nepřežije. Nikdo nedokáže...“

„Oh - oh, pane Dangerfelde, to přece nemůže být pravda!“ zvolala paní Sturková a z očí jí vyhrkly slzy. „Vy se určitě mýlíte, on se uzdraví, určitě se uzdraví!“ Hleděla na Dangerfielda, jako by na něm závisel osud jejího muže.

„Paní Sturková, prosím vás, vzchopte se a vyslechněte mne,“ řekl Dangerfield jemně, ale rozhodně. „Má jen jedinou možnost, a ta závisí na tom, zda přijmete mou radu. Každý večer slýchám od doktora Toola jedno a totéž: Umírá, odchází, žádná naděje, otázka času, beznadějné -“

Paní Sturková hleděla na Dangerfielda jako na strašidlo. Na oči si přitiskla kapesník, celá se trásla.

„Paní,“ pokračoval Dangerfield, „nerad bych této návštěvy litoval. Lékaři pochopitelně dělají vše, co je v jejich silách, ale zachránit ho nemohou. Musí zemřít, jeho zranění jsou smrtelná. Ta jediná naděje, která mu zbývá a o které jsem hovořil, je, že promluví a označí svého vraha. Bylo by to i pro vás velmi důležité. On musí promluvit, když už nemůže žít.“

Paní Sturková nepřítomně přikývla.

„Vy víte, že jsem pro něho udělal, co jsem mohl. Umlčel jsem jeho věřitele...“

„Bůh vám to oplatí, pane Dangerfielde,“ zvolala paní Sturková. „Nikdy nezapomenu, jak šlechetně jste se zachoval.“

„To byla maličkost, paní. Jeho finanční situace, a tedy i vaše, je velmi špatná. Půjčil velké částky peněz a nikdo neví komu. Když mu poskytnete pět minut řeči, bude to mít pro vás a hlavně vaše děti hodnotu tisíce liber. Musí jmenovat toho zločince, který ho napadl. Nebo chcete, aby Charles Nutter...“

„Ano, máte pravdu, ten hrozný člověk musí svou vinu odplatit!“ ožila paní Sturková. „Ale Barney promluví, Barney to tak nenechá.“

„Určitě promluví, paní. Pochopte, že bez tohoto důkazu je soudce bezmocný,“ řekl Dangerfield. „Anebo si představte, že by byl Nutter nevinný. Cožpak by ho váš manžel nechtěl zbavit toho hrozného podezření? Víím, jak byl spravedlivý, jak miloval pravdu a čest. Je tím povinen sobě, vám, vašim dětem i společnosti, paní. Víím, že kdyby mohl teď promluvit, že by se mnou souhlasil. Když musí zemřít, dopřejme mu, aby umřel vyrovnaný a klidný, s vědomím, že splnil svou povinnost. Paní Sturková, existuje operace, která se jmenuje trepanace, takový lékařský zásah by mu poskytl dost sil, aby mohl mluvit. Možná že by, takové případy už se staly, možná že by se i uzdravil. Ale naděje je malá, a proto se lékaři té operace bojí. Je tu totiž možnost, že se nezdaří. Ale i bez operace zemře, tady není na vybranou. Trepanace je záležitost riskantní, ale je to přece jen pokus o záchranu jeho života.“

A tak pan Dangerfield za pomoci své jezuitské výmluvnosti a s poukazováním na lidskost, prozíravost a nevyhnutelnost nakonec přesvědčil zničenou paní Sturkovou, aby sedla a napsala dopis pro chirurga Dillona a požádala ho svým jménem, aby zítra přišel a operaci provedl. Na zítřku trvala, hrůza jí cloumala, jakmile zaslechla slovo „dnes“.

„Mrzelo by mě, kdybych viděl, že ke mně nemáte důvěru,“ řekl Dangerfield. „Mám za to, že jsem svou účast prokázal, že jsem se vám vždy snažil být prospěšný.“

„Ach, pane Dangerfelde, vy jste náš anděl strážný,“ děkovala paní Sturková mezi pláčem. „Nebýt vás, neměli bychom ani tu střechu nad hlavou.“

„Příliš zveličujete mé zásluhy, paní,“ ohradil se Dangerfield. „Rád bych vás teď požádal, abyste se o našem rozhovoru nikomu nezmiňovala. Teď pojedu do města a zařídím, aby doktor zítra přišel. Věřím, že už zítra poděkujeme Bohu za milost a dobrotu, v kterou věřím.“ S těmito slovy se Dangerfield paní domu uklonil, ještě jednou se sklonil účastně nad Sturkem a vyšel z domu.

Dříve než zamířil k městu, zašel Dangerfield do Belmontu. Ptal se na generála. Nebyl doma. Slečna Rebecca pozvala návštěvníka do svého pokoje. Dangerfield se uklonil a s vážnou tváří tetu Becky pozdravil.

„Buďte vítán, pane Dangerfelde,“ usmála se slečna Rebecca a nabídla mu k políbení ruku. Odložila rozečtený román a vyzvala Dangerfielda, aby se posadil.

„Jsem šťasten, že vás opět vidím,“ řekl Dangerfield zdvořile. „I když je mé zklamání bolestné, zůstávám vaším dlužníkem, a protože vám nemohu svůj dluh splatit, nezbývá mi, než ho přiznat. Jsem vám velice vděčný za vše, co jste pro mne vykonala. Musel jsem vám to ještě jednou povědět, jinak bych odjížděl nešťasten.“

„Ceníte mé služby příliš vysoko, pane,“ usmála se smutně slečna Rebecca. „Ale já svůj vliv na slečnu Gertrudu rovněž přecenila. Hovoříte o odjezdu? Já se domnívám, že v jejím chování by možná čas přinesl změnu.“

„Madam,“ řekl Dangerfield rozhodně, „ty naděje jsou liché. Čas by pouze přidal na mých vráskách, ale její odpor by ještě zesílil. Vězte, kdyby tu byla jen jiskřička naděje, neodjížděl bych.“

„Jak myslíte, pane,“ řekla Rebecca trochu zvysoka. „Když si myslíte, že nestojí za to čekat, bude opravdu lépe, když odjedete tam, kam vás služba či zábava volá.“

„Přišel jsem, madam,“ řekl Dangerfield, „abych vám poděkoval za přízeň, se kterou jste mou nabídku k sňatku podporovala. Teď se

této nabídky vzdávám. Jakmile mi to mé zaneprázdnění dovolí, odcestuji do Anglie. A protože jsem se nikdy svou nabídkou netajil, nehodlám ani tajit důvod svého odjezdu. Nechci na veřejnosti uvádět falešné záminky. Přiznám, že jsem byl odmítnut. Bude to tak lepší pro mne i pro slečnu Gertrudu.“

„Nemohu popírat, že máte důvody pro to, co zamýšlíte,“ řekla Rebecca. „Snad bude lepší, když se tato záležitost uzavře způsobem, který navrhuje, i když, musím přiznat, mě vaše náhlé rozhodnutí překvapilo. Gertruda je velmi váhavá, to je pravda, a v současné době nějaký náznak změny nevidím, to musím přiznat. Nerozumím jí a domnívám se, že ani ona sama si nerozumí.“

Dangerfield se rozpačitě usmál.

„Mám jisté podezření,“ řekla Rebecca, „myslela jsem, že i vy tušíte, že jistý muž tady z okolí...“

„- si našel cestu k srdci slečny Gertrudy?“ dopověděl Dangerfield.

„Ano. Předpokládám, že víte, koho míním.“

„Nevím, madam. Koho?“

„Nuže - poručíka Puddocka,“ řekla slečna Rebecca, vstala a opět se jala upravovat figurky na krbu.

„Tak? Opravdu?“ usmál se Dangerfield. „To by mě nenapadlo.“

Teta Rebecca zrudla.

„Je mi velice líto,“ řekl rychle Dangerfield, „že musím odjet. Ztráta vaší společnosti, slečno Chattersworthová, bude pro mne velmi bolestivá. Věřte mi, já nikdy nelichotím, myslím to doopravdy. Některé vaše názory a plány mě velmi zajímaly. Pokusím se přemluvit lorda Castlemallarda, aby věnoval pozemek ke stavbě budovy vaší školy. Doufám, že mi dovolíte, abych již dnes přispěl na váš podnik padesáti librami.“

„Pane Dangerfelde,“ zvolala teta Rebecca srdečně, „přála bych si, aby bylo v Chapelizodu více mužů takové štědrosti a křesťanského smýšlení. Slyšela jsem o dobrodiní, které prokazujete rodině doktora Sturka.“

„To je maličkost, madam. Chtěl bych té rodině i veřejnosti prokázat ještě jednu službu. Rád bych usvědčil a přivedl před spravedlnost toho, kdo je za neštěstí Sturkovy rodiny odpovědný. Jsem ochoten pro tu věc obětovat cokoliv, jakoukoliv částku.“

Slečna Gertruda Chattersworthová seděla ve svém pokoji. Její obličej hořel vzrušením. Psala dopis:

Viděla jsem Vás v neděli a, Bůh mi to odpustí, od té chvíle na Vás stále myslím. Co bych dala za možnost promluvit s Vámi deset slov! Kdy ta krutá zkouška konečně skončí? To strašné tajemství mě ničí. Někdy dokonce ztrácím naději, cítím, že jsem zrádce. Proč mi nevysvětlíte více? Proč Vás tolik znepokojuje odchod toho kostelníka? Existuje snad nějaké nebezpečí, o kterém jste mi neřekl? Jeden přítel mi dokonce řekl, že se chystáte odjet z Chapelizodu a vrátit se do Anglie. Někdy si myslím, že by to bylo pro nás oba lepší, já bych byla vysvobozena z podvodu, v němž žiji, a Vy byste získal svobodu, čas a energii k tomu, oč usilujete. Jak jen jste toho podivného vlivu nade mnou dosáhl? Nejsm už schopna bez Vás učinit jakékoliv rozhodnutí. Přijďte mě, prosím, ujistit o své náklonnosti. Slibuji Vám, že budu statečná. Netajte se svým vyznáním, žádám Vás o to.

*Vaše přenešťastná a věrná
Gertruda*

Zapečetila dopis, políbila ho a zhluboka povzdechla. Věděla dobře, jak dopis doručí. A skutečně, večer už čekal list na svého adresáta.

XXXII. Chirurg Dillon

V Dublinu se poslední dobou zdržoval potulný felčar, génius lékařského řemesla a zahálky, chirurg zvaný „Černý Dillon“. Byl to muž zázračného mozku, pohrdal běžnou morálkou, potloukal se celé noci po hostincích a hernách po krk v dluzích, bez zásad a bez hanby, jednou se ocital na pranýři, podruhé v obdivných člancích místních novin. Po týdnech, kdy o něm nikdo nevěděl, se náhle vynořil z katakomb hříchu, aby znovu potvrdil autoritu a jedinečnost svého intelektu a lékařské dovednosti.

Právě před tímto mladým mužem stál pan Dangerfield ve svém vzorně upraveném šatu. V malé špinavé místnosti byli přítomni ještě dva muži. Jeden seděl u ohně na rozviklané židli a mlčky kouřil, druhý bezstarostně chrápal s hlavou na desce stolu. Před ním se povalovala rozcuchaná paruka. Okna byla špinavá, vzduch čpěl kouřem a výpary z whisky. Z vedlejší místnosti sem zazníval opilý zpěv, křik a cinkot skleniček. Za tenkou dřevěnou přepážkou byla slyšet hádka. V tomto brlohu, zvaném Čtyři dvory, věhlasný chirurg Dillon právě bydlel. Do místnosti nakukovali neupravení a podnapilí návštěvníci a drze si prohlíželi Dangerfielda, který stál vzpřímeně a s kloboukem na hlavě před Dillonem. Doktor byl hubený vytáhlý muž, na sobě měl dlouhý, vybledlý hedvábný župan, potřísněný vínem, byl bez paruky a rozcuchané, mastné, černé vlasy měl nepořádně svázané do copu. Stál proti Dangerfieldovi a hleděl na něho nevrle a divoce svýma černýma nevyspalýma očima.

Tlustá a špinavá ženština postavila před Dillona sklenku whisky a řekla:

„Dvě penny, doktore. Zaplaťte mi ihned!“

To Dillona vyvedlo úplně z míry, na okamžik zrudl a vrhl na služebnou zlý pohled, ale pak se obrátil k Dangerfieldovi a řekl: „Nevychovaná cháska, pane. Pořád by jen chtěli brát peníze. Ale se

skleničkou kořalky se neopozdí nikdy, to je pravda.“ Ušklíbl se a hodil na stůl mince.

Nebyla ještě ani jedna hodina.

„Vidím, pane,“ řekl Dangerfield, „že se dopouštějí mnoha chyb, ale přišel jsem vás ujistit, že nebudete muset snášet jejich nezpůsoby, když se spolu dohodneme. Můžeme jít někam, kde bychom mohli nerušeně hovořit?“

„Zajisté, pane,“ ušklíbl se Dillon. „Tohle je štědrý dům. Za odpovídající cenu tu můžete dostat i svobodu a klid.“

Odebrali se do jakési zaprášené komory s několika skříněmi. Stály tam dvě židle a rozviklaný stůl. Dillon usedl a postavil před sebe nedopitou sklenku. Pokývl rukou.

Dangerfieldovi brýle se zaleskly, když se sklonil k doktorovi a řekl: „Pět set liber, pane. Ta suma obsahuje hodně zábavy.“

„To si dovedu představit,“ ušklíbl se Dillon.

„Slušná mzda, doktore. Můžete si ji vydělat.“

„Pět set liber?“

„Ano. Ani o šilink méně. Slyšel jste o tom pokusu o vraždu doktora Sturka? Jakýsi Nutter je ve vězení pro podezření z toho činu.“

„Slyšel.“

„Tak dávejte pozor. Můžete si ty peníze vydělat, když provedete jednoduchou operaci.“

Dillon se zachmuřil a chvíli přemýšlel. Řekl:

„Doufám, že nechcete, abych ho pověsil?“

„Dobrý vtip, pane,“ zasmál se Dangerfield. „Ale buďme vážní. Jde o Sturka. Dosud žije, ale je v bezvědomí. Je nutné, aby se probral a promluvil. Trepanace je jediný způsob, jak toho dosáhnout. Budu k vám upřímný doktore. Váš kolega Pell ho prohlížel nejméně šestkrát a je toho názoru, že operace znamená jistou smrt. Já mu nevěřím. Totéž tvrdí Hugh Skelton z Londýna. Nevěřím ani jemu. Víte, ten Sturk umírá, takže není co riskovat. Jeho žena si tu operaci přeje. Tady je její dopis. A já vám předám odměnu pěti set liber, hned jakmile tu operaci provedete.“

Dillon se netečně protáhl v židli a řekl:

„Mohl byste mi popsat jeho stav tak, jak jste ho vyložil Skeltonovi?“

„Jistě, pane, ale spoléhám na odborný výklad jistého vesnického doktora. Jmenuje se Toole. Obávám se však, že je to břídil.“

Po tomto úvodu, který na Dillona příjemně zapůsobil, popsal Dangerfield zranění.

Dillon pokyvoval hlavou. Když Dangerfield skončil, doktor řekl:

„Ta operace ho zabije.“

„Zabije, nebo vyléčí,“ řekl Dangerfield.

„Jak vypadá ta paní Sturková?“ zeptal se Dillon se zájmem, když dočetl dopis.

„Taková malá, nehezká, tělnatá žena,“ řekl Dangerfield. „Čtyřicet čtyři let.“

Dillon udiveně vzhlédl, zasunul dopis do kapsy a zeptal se:

„Je ten Sturk váš příbuzný?“

„Vůbec ne. To, doufám, neovlivní otázku jeho zdravotního stavu.“

„Tu už neovlivní nic,“ řekl Dillon.

„To vím.“

Dillon na Dangerfielda se zájmem pohlédl. Oba dva chvíli mlčeli.

„Vy chcete, aby promluvil,“ řekl Dillon. „Ale já vám můžu zaručit, že ten muž zemře. Co potom?“

Dangerfield neodpověděl.

„Není vůbec žádná naděje, že to přežije!“

„Já věřím, že je,“ řekl Dangerfield rozhodně.

„Vy věříte, ale já jsem přesvědčen!“

„Podívejte se, pane,“ řekl Dangerfield a jeho obličej potměl, „vím, co říkám. Potřebuji, aby promluvil, i kdyby to bylo jen na dvě minuty. A pak může zemřít. Když bude ponechán bez pomoci, zemře také. A proto by bylo neodpustitelné vzdát se té operace. Závisí na ní odhalení pachatele a nalezení peněz, které někomu před zraněním Sturk půjčil. To má pro jeho rodinu zásadní význam. Tak

se na to dívám já. Nabízím vám odměnu pěti set liber a dopis od paní Sturkové, který vám v případě nezdaru poskytne ochranu.“

Dillon mlčel. Dangerfield znal velmi dobře jeho povahu a charakter. Zaslechl o něm dost na to, aby mu podobnou nabídku učinil.

Dillon hleděl vážně na prázdnou sklenku před sebou, drbal se v rozčuchaných vlasech a nakonec řekl:

„Víte, je to velká suma peněz, ale přesto.“

„Souhlasím,“ řekl Dangerfield. „Je to slušná částka, ale vy si ji zasloužíte. Vy ji dostanete, pane. Ovšem když se nebudete ohlížet na maličkosti. Uvědomte si, že tady je v sázce osud Sturkovy rodiny, lidskost a spravedlnost. Skončíme to. Tak teda, ano, nebo ne?“

„Ano,“ řekl Dillon. „Kdo mi zaručí, že ty peníze dostanu?“

„Ovšem, málem bych zapomněl,“ usmál se Dangerfield. „Budete spokojen.“ Vzal pero a napsal na druhou stranu dopisu:

Doktore Dillone – s přihlédnutím k beznadějnému stavu, v němž se nachází dr. Sturk, a k tomu, jak je žádoucí přivést ho k vědomí a k řeči, dovoluji si podpořit žádost paní Sturkové. Provedete-li tuto obtížnou operaci, kterou si paní Sturková přeje uskutečnit, slibuji, že Vám bez ohledu na její zdar či nezdar předám odměnu pěti set liber.

Paul Dangerfield

Mosazný hrad, Chapelizod

Dangerfield označil list datem, předal ho Dillonovi, ten si list pozorně přečetl a uschoval v kapse.

„Kdybyste něco potřeboval. Zeptejte se v Chapelizodu. Zná mě tam každý. A teď, pane,“ usmál se Dangerfield a stiskl Dillonovi ruku, „rád bych vám přátelsky vypomohl. Kolik potřebujete, abyste mohl odejít z téhle díry?“

„Sedm liber mi stačí, pane. Díky.“

Dillon shrábl peníze a slíbil, že se dostaví do Sturkova domu zítra večer v devět hodin.

„A, prosím, pane Dillone,“ řekl Dangerfield na odchodu, „přijed'te v kočáru a v pořádném obleku. Chápejte to, jsou tam zvyklí přijímat Pella a jiné odborníky.“

Dangerfield si nasadil klobouk, usmál se a odkráčel.

Dillon si poručil ještě sklenku whisky, zaplatil dluh, dal si připravit své zavazadlo, objednal si kočár a odřachotil do svého nového bytu.

XXXIII. Liliana odchází

Už při večeři pozorovala stará Sally, že Liliana je neobvykle unavená a slabá. Jídla se téměř nedotkla, jen vypila skleničku vína a řekla, že si půjde dříve lehnout. Sally, která svou Lily dobře znala, neušlo, jak nepřítomně Liliana hledí a roztržitě odpovídá na otázky. Její myšlenky se toulaly po podivných cestách. Sally doprovodila Lilianu do ložnice, a jak bývalo jejím zvykem, posadila se na chvíli u dívčina lože.

Liliana ležela v poduškách a těžce dýchala, pak se uklidnila a tiše, ale jasně řekla:

„Matko!“

„Nikdo tu není, drahoušku,“ zašeptala Sally. „Jen já.“

Ale Liliana ji neposlouchala. Dychtivě hleděla k oknu, usmála se a vydechla:

„Ach, matko!“

A zemřela.

Teta Rebecca seděla s Gertrudou po večeři v pokoji, když přišla služka a mlčky podala Gertrudě malý lístek papíru. Gertruda se podívala na papír a zapotácěla se.

„Bože na nebi,“ zašeptala zděšeně. „Ach, tetičko, Liliana zemřela!“ Vrhla se tetě kolem krku a zoufale vzlykala.

Slečna Rebecca přečetla lístek, pohladila Gertrudu po vlasech, polkla slzy a řekla své neteři, aby se vzchopila. Zastávala totiž teorii, že city mají být pod kontrolou. Vztyčila hlavu a zašeptala:

„Jestli kdy žil na světě anděl, Gertrudo, byla to naše ubohá Lily.“

A teta Becky se rozplakala, objala Gertrudu kolem krku, políbila ji a plakala dál. Tvář jí zněžněla a oči hleděly vlídně na neteř, se kterou vybojovala tolik potyček. Smrt, která okolo nich znenadání prošla, jí vyjevila malichernost jejich sporů.

Služka si tiskla k očím kapesník a vyprávěla, že Liliana umřela s úsměvem a se jménem své matky na rtech.

Městečkem zavládl opravdový smutek; v Chapelizodu nebylo člověka, který by mírnou a laskavou Lilianu neměl od srdce rád.

Magnolia chodila jako tělo bez duše, oči rudé od pláče. Toole seděl zamyšleně na svém místě U Fénixe a kouřil pomalu dýmku, major O'Neill se opíral o římsu krbu a marně se snažil zakrýt slzy.

Lidé chodili kolem Domu u jilmů po špičkách. A dům sám jako by se celý proměnil, okna byla temná, zahrada pustá, jen staré stromy šelestily větvemi stejně jako před sto léty.

Farář Walsingham nevycházel. Nepřijímal návštěvy. Všichni mu chtěli nabídnout své služby.

Zrovna ten den večer se vrátil do Chapelizodu Dan Loftus. Přijel se zavazadly plnými knih a rukopisů. Devereuxův bratranec přece jen v Malaze na vysokou horečku zemřel, a tak byl náš chudý kapitán o krůček blíže k titulu i dědictví.

Dan se tedy vrátil do své světničky. Cestování na jeho vzhledu nic nezměnilo. Ale zato získal mnoho nových, a jak se domníval, cenných poznatků o historii chapelizodského hradu. Doufal, že novými objevy potěší hlavně faráře Walsinghama. Ten večer už bylo na návštěvu v Domě u jilmů pozdě, a tak Dan vybaloval láskyplně své knihy, folianty a poznámkové sešity a v duchu již viděl farářovu radostnou tvář, až mu bude vyprávět o svých objevech.

Smutná novina ho zastihla právě ve chvíli, kdy popíjel šálek čaje a pročítal jakousi latinskou knihu. Už ji nedočetl. Chvíli chodil bezradně po ložnici, pak se pomodlil a šel spát.

Sotva se rozednilo, přešel most a zlehka zaklepal na dveře farářova domu. Otevřel John Tracy, potřásl mlčky Danovi rukou a rozplakal se.

„Jak se daří důstojnému pánovi?“ zeptal se Dan.

„Je ve své pracovně, pane. Zaplať Bůh, že přicházíte. Jsem si jist, že vás pán rád uvidí. Hned vás ohlásím.“

Dan vešel do haly. Pohlédl na květiny, na spinet, na malý stolek u okna, kde ještě leželo šití a Lilianin náprstek. Slzy mu vstoupily do očí.

Přišel John Tracy.

„Pán vás očekává.“

Dan vešel do pracovny. Farář ho objal, stiskl mu ruku a odvedl ho k pohovce. Sepjal ruce a krátce se pomodlil.

„Ach, Dane, odešla, má ubohá malá Lily, odešla nám!“

„Zase ji uvidíte, pane, věřte, ještě se s ní shledáte!“

„Ale, Dane, dny jsou tak dlouhé. Jak jen přečkám ten čas.“

„Bůh vám pomůže, pane,“ řekl Dan Loftus a stiskl faráři ruku.

„Cožpak tu nebyl žádný anděl, který by ji ochránil?“ plakal farář, „který by oddálil tu osudovou ránu? Jen pár let – proč si nevybral Bůh mne, Dane?“

„Povolal ji k sobě z lásky, pane. Ne z trestu.“

A Dan Loftus zarecitoval faráři verš, který Liliana milovala a často zpívala:

„Můj pán promluvil a řekl: Povstaň, lásko má, pojd' a následuj mě!“

Starý farář sklonil tvář a tiše řekl:

„Je to krutý, ale krásný a pravdivý verš, Dane. Děkuji vám. Vy jediný mi rozumíte!“

„Byla to šlechetná a čistá duše, pane,“ řekl Dan. „Čeká ji vyšší blaženost.“

„Pojd'te, příteli,“ řekl farář a vstal. „Pojd'te se na ni ještě naposledy podívat.“

Teď ve svém věčném spánku vypadala Liliana opravdu jako lilie. Její čistá a líbezná tvář se usmívala. Na prsou měla květiny. U dlaně jí ležel svazeček sněženek, jako kdyby jí právě vypadl z ruky. Dan na ni dlouho a se zármutkem hleděl. Poklekl. Modlil se vedle faráře. Pak vstal a řekl:

„Pane, myslete na to, co řekl svatý Pavel: Neboť řekl Pán, že my, kdo žijeme, nebudeme rušit ty, kdo spí. Jednoho dne náš Pán sestoupí s nebe za zvuků trubky a ti, kdo zemřeli v Kristu, vstanou jako první.“

„Amen,“ řekl farář.

Vstali.

„Bylo to od vás milé, Dane, že jste přišel a utěšil mne. Vím, že je to rouhání, ale zdá se mi, že Bůh odvrátil ode mne svou tvář. Myslel jsem si vždy, že má víra je pevná, ale mýlil jsem se. Byl jsem podroben té nejtvrdší zkoušce a neobstál jsem. Snad mi bude odpuštěno. Vím už teď, že mě Bůh zcela nezatratil, neboť mi poslal vás, přítele, který mi podal pomocnou ruku.“

Teprve teď se Dan hořce a prudce rozplakal. Uchopil faráře za ruku a řekl:

„Pane, co jsem se na tomto světě naučil dobrého, mám od vás.“ A Dan Loftus následoval faráře do pracovny, kde spolu celý den rozmlouvali a ještě pozdě v noci vyšli do opuštěné zahrady a procházeli se spolu mezi stromy až do svítání.

XXXIV. Nemilosrdný samaritán

Ten večer, kdy Liliana zemřela, seděl Devereux v pokoji a přemýšlel o svém neradostném životě. Se smutnou odevzdaností hleděl do ohně a kouřil. Paní Ironsová zaklepała na dveře a s dychtivostí posla, který přináší důležité zprávy, vešla, aniž čekala na vyzvání.

„Pane, kapitáne,“ volala už ode dveří, „už jste slyšel tu hroznou novinu? Slečna Liliana, ubohé děvče, zemřela dnes večer. Jen pomyslete, že není mezi námi. Před půl hodinou vydechla naposledy.“

Devereux vstal, zapotácel se a položil ruku na jílec své šavle. Upřel na paní Ironsovou prázdný pohled, vykročil k ní a povytáhl šavli z pochvy. Bytná se vylekala a vykřikla, jako kdyby ji chtěl zavraždit:

„To jsem já, pane, Ironsová!“

Devereux se zastavil, otočil se a krácel zpět ke krbu. Přes rameno řekl:

„Ano, jistě, děkuji vám.“ Rozhlédl se po prázdném pokoji jako člověk, který něco hledá. Odložil šavli, svlékl kabát a pojednou se prudce chytil za hlavu, vrhl se na lůžko a zaúpěl:

„Ne - ne - nevěřím! To nemůže být pravda! Ne!“ Vyskočil, popadl kabát a vyběhl z domu. Celý uřícený se zastavil před Domem u jilmů. V oknech byla tma, nikde nikdo, dveře zavřené. „Ne, ne, není to pravda, ne, ne,“ drmolil jako v horečce. Přistoupil k domovním dveřím, ale nezaklepal, ponechal si ještě naději. Vydal se k řece, procházel se hodinu po břehu a pak se vrátil zpět. Bláhové naděje se už vzdal a teď nařikal, klel a nadával. „Je mrtvá, mrtvá, zemřela. Dnes jsem ji nadobro ztratil -“ Probral se a zjistil, že stojí u okna Lilianina pokoje. Zaťukal na okno. Nic. Zabušil pěstí. Tabulky v okně zadrnčely.

John Tracy otevřel okno. Ano, je to pravda. Liliana už nežije. Zíral na bledého sluhu, ale nevnímal, co povídá. Mlčky se otočil a vydal se do tmy.

Teprve cestou domů se Devereux probral ze šoku. Zuřil a nadával, plakal a klel. Domů se vrátil ve čtyři hodiny ráno. Sedl si před krb, ale po minutě opět vstal a chodil křížem krážem po pokoji. Začalo svítat. Devereux se zastavil u příborníku, proklel sebe a celý svět, otevřel dvířka a vyňal láhev s whiskou. Kalíšek nehledal. Po půlhodině klesl na postel a okamžitě upadl do spánku, který se spíše podobal smrti.

Ráno ho našla paní Ironsová v posteli oblečeného a v botách. Tváře mu hořely, těžce a sípavě dýchal. Pokoušela se ho vzbudit, ale nepodařilo se jí to. Spal až do večera. Tak překonal první surový náraz neštěstí, které ho postihlo. Ale i tak upadl na několik příštích dnů do naprosté letargie, hrozného pasivního zoufalství.

Ráno se vydalo několik mužů do Dublinu, kde měla porota rozhodnout, zda bude žaloba na Nuttera pro vražedný útok na Sturka předána soudu. Celý Chapelizod čekal na tu zprávu. Lidé se zastavovali na ulici a městečkem letěla otázka: „Víte něco nového o Nutterovi?“ Někdo si vzpomněl, že by se už měl vrátit Spaight, který slíbil, že zajde ve dvě hodiny k panu Faganovi. Hlouček lidí se ho vydal hledat.

Konečně spatřil Toole Spaighta, jak sestupuje na mostě z koně a hovoří s mýtným. Mezitím již k němu došel i major O'Neill. Toole přidal do kroku a zvedl ruku na pozdrav. Srdce mu bušilo v hrudi jako kladivo.

„Jak to dopadlo?“ zavolal.

„Postoupili žalobu soudu,“ řekl Spaight vážně. „Je obžalován.“

Toole zaklel a obrátil se na majora. „Co tomu říkáte?“ vyhrkl.

„Nepříjemná věc,“ zamručel major.

„Zatraceně nepříjemná,“ souhlasil Spaight.

„Jestli Sturk zemře, odsoudí ho pro hrdelní zločin,“ řekl Toole.

„Na to je jen jediný trest.“

„Co si paní Nutterová počne?“ řekl major.

Toole pokrčil rameny. Řekl znechuceně:

„Hrozně je, že mohou někoho odsoudit k smrti pro takové slabé důkazy. Všechny jsou nepřímé. Budete večer u Strafforda?“

„Budu tam, ale plukovník nechce pořádat večeři s ohledem na smutek v Domě u jilmů. Pozval jen Lowa, Dangerfielda a ještě asi tři pány. Slíbil jsem už před třemi dny, že přijdu. Ale teď bych tam raději nešel.“

A tak se večer sešla v Královském domě malá společnost. Kromě jmenovaných přišel ještě plukovník Bligh z vojenského skladiště. Nálada byla špatná, a tak všichni hledali rozptýlení ve sklence červeného vína. A víno plukovníka Strafforda utěšit umělo.

Mluvílo se pochopitelně převážně o Nutterovi. Pan Dangerfield měl dnes dobrou náladu. Celý večer bavil hosty vtipnými historkami o banditech a chytrých policejních konstáblech, o zločincích a nepřímých důkazech, které se pak ukázaly být dostatečně průkaznými, o vrazích, kteří se někdy schovávali před spravedlností i několik let, a přece byli nakonec dopadeni a předáni soudu. Všechny tyto historky, které jedna jako druhá končily vítězstvím chytrých a prozíravých policejních úředníků, bavily nejvíce Lowa. Vyžádal si od plukovníka dovolení a veřejně připil panu Dangerfieldovi na zdraví s poznámkou, že mu jménem všech děkuje nejen za veselé a moudré vyprávění, ale hlavně za jeho ušlechtilost, kterou projevil při pomoci těm, kdo se ocitli v nouzi. Dodal, že doufá, že se všichni budou ještě dlouho těšit z jeho přítomnosti. A pan Dangerfield odpověděl, že vše, čeho je třeba k příjemné společnosti, je pocit jistoty, vytvořený přítomností takové osobnosti, jakou je soudce Lowe, a veselá inspirace, kterou dodává výborné víno jejich šlechtného hostitele.

Lowe byl Dangerfieldem nadšen. Jen málokdy ho někdo dokázal zaujmout tak plně a bezvýhradně. Dangerfieldovi se to podařilo, ostatně věděl velmi dobře, co a komu říká. Soudce mu celý večer visel na rtech, a když mu potřásl rukou, loučil se s ním jen velmi nerad. Ale pan Dangerfield měl ještě neodkladnou práci, nikdy nezanedbává své povinnosti.

„Jestliže pan Dangerfield v Chapelizodu zůstane,“ řekl Lowe, jakmile za Dangerfieldem zaklaply dveře, „měl by požádat o úřad soudce. Musím přiznat, že jsem se dosud neseťkal s mužem, který

by se svou povahou a vzděláním pro tu práci lépe hodil. Mezi námi, plukovníku, on a já bychom udělali v tomhle kraji pořádek. Výborný člověk, ten pan Dangerfield, samá anekdota!“

„A má dobré srdce,“ dodal plukovník Strafford. „Málokdo se tak lehce loučí s penězi, jde-li o dobročinnost. Slyšel jsem, že podporoval Sturkovu rodinu.“

„Vím o tom,“ řekl Lowe.

„A minulé pondělí poslal po majorovi paní Nutterové padesát liber.“

Byla jasná a mrazivá hvězdná noc. Dangerfield spěchal nocí, zastavil se na okamžik u Puddockova okna a ve světle pronikajícím okenicemi se podíval na své hodinky. Ukazovaly půl deváté. Stříbrné brýle se zaleskly směrem k Dublinu.

„Mám takové tušení, že ten ochlasta nepřijde,“ bručel si Dangerfield cestou. „Darebák jako on je všeho schopný. Hodina pro něho nic neznamená.“

Zaklepal na dveře Sturkova domu, a když se objevila služka, zeptal se:

„Už přijel ten doktor z Dublinu?“

„Ještě ne, pane. Paní ho očekává v devět hodin.“

„Vyřídíte paní, že přijdu přesně v devět, jak jsem slíbil.“

Dangerfield se otočil na podpatku a vydal se po Inchicorské cestě. V té klidné a tiché noci slyšel jen vlastní kroky. Pod převislými větvemi stromů se zastavil a naslouchal. Netrvalo ani pět minut a směrem od Dublinu zaslechl čísi spěšné kroky.

Dangerfield ustoupil z cesty do stínu hustého keře a pozorně se zahleděl do tmy, kde spatřil blížící se vytáhlou postavu. Spokojeně se usmál.

Hubená postava patřila kostelníku Ironsovi.

Dangerfield vystoupil ze stínu a zašeptal.

„Haló, Ironsi!“

Kostelník se zastavil, bleskurychle otočil hlavu, a když spatřil ve tmě lesk stříbrných brýlí, vykročil, jako by chtěl utéci.

„Copak, snad jste se nevylekali?“ zasmál se Dangerfield a vzal kostelníka za rukáv kabátu. „Tváříte se, jako kdybyste spatřil Charlese, Nuttera! Tak se uklidněte, člověče,“ řekl Ironsovi, který na něho hleděl jako na strašidlo. „Čekám tu na vás. Vím od faráře, že jste si dnes vyzvedl peníze, které jste u něho měl v úschově. Mám pro vás návrh, je to přání Charlese Archera! Pochopte toto: Charles Nutter je ve vězení a my nesmíme dopustit, aby odtamtud vyšel. Pak teprve budeme mít klid. Charles Nutter – Charles Archer, dokonce se to rýmuje, chápete? Vзмуžte se a učiňte doznání, přišel váš čas. Dám vaši výpovědi konečnou formu. Přijďte ke mně zítra ráno. Tentokrát vás odměním ještě lépe než minule. A teď běžte,“ pokynul vyděšenému kostelníkovi, „anebo počkejte, já půjdu napřed.“ A Dangerfield se mrazivě zasmál, pokývl Ironsovi na pozdrav a vykročil na cestu.

Kostelník se nezmohl ani na jednu větu, jen si setřel z čela pot a zašeptal jako umírající člověk:

„Bůh mi buď milostiv!“ Návrh ho zcela ohromil, ale v tu chvíli, kdy se mu zdálo, že hovoří se samým ďáblem, se na odpor nezmohl.

Dangerfield se vrátil ke kostelníkovi a promluvil mu zblízka do bledého obličeje:

„Myslím to vážně, Ironsi, žádné vytáčky! Když něco začnete, musíte to také dokončit. Nechci vás nutit, jestli nesouhlasíte, řekněte to přímo. Vy víte, že nemám rád neseriózní jednání. Dokud Sturk žije a Nutter chodí po svobodě, hrozí nám nebezpečí. Musíme zařídit, aby Nutter z vězení nevyšel. A Sturk, ten bude brzy na operačním stole,“ zasmál se Dangerfield.

„Bůh nám pomoz!“ zašeptal Irons.

„Pomůžeme si sami!“ přerušil ho Dangerfield. „A vy si navíc vyděláte pět set liber. Čekám vás zítra ráno v osm hodin.“ Dangerfield ustoupil do tmy a díval se za odcházejícím Ironsem. Jeho dlouhá hubená postava se vlekla po mostě jako přízrak.

Dangerfield odešel ke Sturkům, zaklepal na dveře a vstoupil. „Jak se daří pánovi?“ zeptal se služky.

„Pořád stejně. Stále spí.“

„Už přijel doktor?“

„Ještě ne.“

„A kde je paní?“

„V pokoji u pána.“

„Tak běžte a vyřiďte jí, že jsem zde a čekám na dovolení, abych směl nahoru.“

Služka odběhla a vrátila se s pozváním.

Dangerfield si v chodbě svlékl kabát, sundal klobouk a odešel do pokoje. Bledá a uplakaná paní Sturková seděla v křesle u Sturkova lože. Dangerfield se uklonil.

„Doktor Dillon dosud nepřijel, madam?“

„Dosud ne, pane.“

„Už by tu měl být. Jak se daří našemu pacientovi?“ Dangerfield přešel pokojem a zastavil se u lůžka. Svit svíce dopadal na popelavou Sturkovu tvář. „Změnil se, nu což, je to ošklivý případ, bohužel.“

„Říkáte, že nastala nějaká změna?“ ptala se paní Sturková s vystrašeným pohledem.

„Jen klid, madam. Vidíte to přece sama. Musíte důvěřovat doktoru Dillonovi.“

Dangerfield nahmatal Sturkův tep. Hodinky držel v dlani.

„Je silnější, vidíte?“ řekla paní Sturková.

„No, těžko říci. Musíme věřit doktorovi. Bude tu každou chvíli. Doufám, že máte vše připraveno. Vytětrané prostěradlo.“

„Prostěradlo? Nevěděla jsem, že bude potřebovat prostěradlo.“

„Ale, paní, musíte vykonat náležitě přípravy. Musíte poslat do důstojnické jídelny pro led. Už je devět pět. Jděte to obstarat a já zatím u nemocného počkám. A dbejte na to, aby se doktor Toole o příjezdu chirurga nedozvěděl. Víte, že žárlí na všechny doktory.“

Paní Sturková zavolala služku, poručila jí, aby dohlédla na děti, a sama se vydala na obchůzku. Dangerfield s nemocným v pokoji osaměl. Asi po třech minutách vstal z křesla, přešel ke dveřím a naslouchal. Pak přistoupil k oknu, pootevřel okenici a nahlédl do ulice. Spokojeně pokýval hlavou a okenici zavřel. Přistoupil k loži

a pohlédl do Sturkovy tváře. Z kapsy kalhot vyňal kapesník a pečlivě ho složil na čtyřikrát. Znovu přešel ke dveřím a naslouchal. V domě bylo ticho, jen někde ve vzdáleném pokoji plakalo dítě. Cestou ode dveří se Dangerfield zastavil u toaletního stolku s umyvadlem. Na okamžik zaváhal a pak namočil rychle kapesník do džbánu s vodou a tiše a opatrně jej vymačkal. Přistoupil ke Sturkovi.

Když se sklonil nad jeho nehybnou tvář, dveře v pokoji se otevřely a do ložnice nahlédla Magnolia Macnamarová. Zašeptala:

„Je tu paní Sturková?“

Dangerfield se vztyčil v šeru u lůžka a prudce vykročil ke dveřím. Dvěma skoky přeběhl místnost a uchopil Magnolii za ruku. Vtáhl ji do pokoje.

Magnolia vydala krátký výkřik a hleděla ohromeně do Dangerfieldovy tváře.

„To jste vy, pane Dangerfielde?“ zašeptala. „Promiňte, myslela jsem, že je tu nějaký cizí člověk. Víte, co se všechno po Chapelizodu povídá.“

Dangerfield se zasmál a pustil Magnoliinu ruku.

„Asi vypadám podivně v roli ošetřovatele, slečno. Paní Sturková mě požádala, abych ji na okamžik zastoupil. Je to neradostná služba. Pacient je na tom velmi špatně.“

Magnolia se vzpamatovala, ale přece jen vrhla ještě jeden vystrašený pohled na Dangerfielda a pak na ležící postavu doktora Sturka. Jeho obličej měl barvu olova, vypadal mnohem hůře, než Magnolia při svých návštěvách vídala.

Dangerfield zachytil její vystrašený pohled, upřený na Sturkův vyčerpaný obličej, a rychle řekl:

„Dnes vypadá obzvlášť špatně, slečno. Tep vynechává, ani si to netroufám paní Sturkové povědět.“

„Proč má takový zpocený obličej?“

„To je celkovou slabostí, špatně se mu dýchá.“

„Měl byste mu zase otřít ústa kapesníkem,“ řekla Magnolia. „Snad máte pravdu, slečno,“ kývl Dangerfield. „Pomalou se ze mne stane školený ošetřovatel.“

Do pokoje vstoupila paní Sturková. Dangerfield ji okamžitě oslovil.

„Pečoval jsem o něj, madam. Přece jen se mi zdá, že se jeho stav trochu lepší, nezdá se vám?“

„Ach ano, podívejte se, Mag, už nemá takovou suchou pleť. Věřím, že když ten doktor –“ zarazila se, neboť zachytila výstražný Dangerfieldův pohled a pokývnutí směrem k Magnolii.

„Přijde doktor Pell?“ zeptala se Magnolia.

„Myslím, že dnes ne, nebo ano, paní Sturková?“ řekl rychle Dangerfield a zamračil se.

„Ne, dnes ne,“ řekla paní Sturková a zčervenala. „Už aby to bylo za námi!“

„Co aby bylo za vámi?“ vyzvíдалa Magnolia.

Ozvalo se dvojí zaklepání na dveře. Dangerfield pokynul paní Sturkové. Když šla ke dveřím, podlamovala se jí kolena, ale byla to jen služka, která přinesla Magnolii vzkaz, že na ni matka a poručík O'Flaherty čekají dole na schodech. Magnolia se jen nerada rozloučila, věnovala panu Dangerfieldovi rozpačité pukrle a odešla. Paní Sturková ožila. Vědomí, že dole v hale čeká její sousedka a ne ten tajemný doktor s vražednými nástroji, jí vrátilo trochu energie. Dangerfield vyprovodil Magnolii až na schody a sledoval ji s krutým úsměvem a zlobným zablesknutím brýlí, dokud nevyšla z domu. Vrátil se do pokoje k nemocnému a pohlédl na hodinky.

„Půl desáté,“ řekl, „a doktor Dillon slíbil, že přijde v devět.“ Jen stěží potlačoval vztek.

Dangerfield čekal s paní Sturkovou a služkou do desíti. Začínal být nevrlý. Nakonec vyšel na ulici a zašel se podívat až na roh ke Královskému domu. Zahalen do vypůjčeného Sturkova pláště čekal deset minut, ale marně vyhlížel světlo lucerny a napínal uši, zda nezaslechne hrkot kočáru. Pak se vrátil do domu a stroze oznámil paní Sturkové, že doktor Dillon už dnes nepřijde.

„Díky Bohu,“ zvolala paní Sturková. Když se střetla se zlobným pohledem svého dobrodince, rychle dodala. „Hrozně se bojím té operace.“

Dangerfield nemluvil. S rukama v kapsách a s brýlemi skloněnými k podlaze procházel se až do půl jedenácté, kdy se vzdal všech nadějí. Dillon se nemohl nikde zdržet, neměl v Dublinu žádné pacienty. Jestliže ho něco zdrželo, pak to určitě byla nějaká neřest nebo náruč, v jejímž objetí na úmluvy zapomněl.

Dangerfield nakázal paní Sturkové, aby pro něho okamžitě poslala, kdyby doktor přece jen přijel, a aby rozhodně s operací nezačali, dokud nepřijde.

Ještě cestou domů vyšel Dangerfield na cestu k Dublinu a poslouchal a vyhlížel do tmy. Po deseti minutách se obrátil, zaklel a odešel domů.

Přesně patnáct minut po jeho odchodu zarachotil před Sturkovým domem kočár a doktor Dillon v novém obleku, s napudrovanou parukou na hlavě a hůlkou v ruce vstoupil do domu. V chodbě se zeptal vyděšené služky na paní Sturkovou, bez dlouhých uvítacích řečí vešel do pokoje k nemocnému, odhodil kabát, natáhl se na lenošku, poškrábal se pod parukou a požádal o skleničku punče.

XXXV. Operace

Kapitán Devereux se už se ztrátou Liliany vyrovnal, ale z bytu nevycházel. Nechtěl připustit, že by ho mohl někdo vidět, jak se trápí. Stýkal se jedině s Puddockem, který byl tak milý, upřímný a mlčenlivý, že ho Devereux přivítal ve svém bytě, přestože jinak návštěvy zásadně odmítal. Puddockovi bylo kamaráda líto, a tak když vstoupil do pokoje, s účastí se zahleděl do kapitánovy bolestně zádumčivé tváře.

„Poslední dobou o sobě a svém životě hodně přemýšlím,“ řekl Devereux. „A jediným výsledkem mého uvažování je zoufalství. O všechno jsem přišel a teď pomalu ztrácím i sebe. Proč musím zrovna já tak trpět, příteli, no řekněte? Lidem horším, než jsem já, štěstí přeje, a já klesám ke dnu. To není, u čerta, spravedlivé! Nenávidím život, skončil jsem s ním.“

„Takhle nesmíte mluvit, Devereuxi,“ řekl Puddock, ještě víc vylekán kapitánovým vzezřením než jeho řečmi.

„Jsem na dně.“

„Všechno se upraví,“ řekl Puddock, „vždyť vy mluvíte, jako byste už byl mrtev.“

„To také jsem!“

„Ale, Dicku, každý člověk má své problémy a trápení, ale vy jste mladý. Zkušenosti nezískáte zadarmo. Připouštím, že teď je to kruté, ale starosti a neštěstí z vás udělají vyrovnaného muže.“

„Vyrovnaného,“ zasmál se Devereux.

„Dicku, sil jste vítr.“

Kapitán uchopil Puddocka za ruku a řekl:

„Příteli, cožpak si nevzpomínáte, že Hamlet se nikdy nepokoušel toho starého Dána utěšit? To by bylo naprosto nepatřičné. Dobrá, Puddocku, sil jsem vítr a teď sklízím bouři. Lady Mackbeth měla alespoň svou dýku, ale já mám jen srp, v potu tváře teď musím žnout a snášet snopy. Ale,“ zarazil se, „nemluvme hlouposti. Vy si vezměte knihu a je se půjdu projít kolem řeky.“

„Kolem řeky?“ povytáhl Puddock obočí. „Ale vždyť je tam tma.“

„Jako v hrobě,“ řekl Devereux. „A také chladno, zima, mráz.“

Puddock se zvedl a s bušícím srdcem se nasoukal do kabátu. Devereux si ho nevšimal. Před domem Puddock řekl:

„Půjdu raději s vámi, jestliže souhlasíte.“

Devereux se otočil a hleděl na Puddocka, jako kdyby ho viděl poprvé v životě. „Jenže já nesouhlasím,“ řekl. „Snad jste si nemyslel, že se chci utopit?“

Puddock se zatvářil provinile a položil svou teplou a baculatou ruku na Devereuxovo rameno. „Ach, příteli, vy umíte číst myšlenky.“

Devereux hleděl na Puddocka s něžným úsměvem a pak stiskl jeho ruku a podržel ji ve své dlani. Z okna je s údivem pozorovala paní Ironsová. Konečně Devereux promluvil:

„Není mi dobře, Puddocku, a ani nevím, co jsem všechno říkal. Omlouvám se, opravdu, vy jste můj jediný přítel. Pojd'te, vrátíme se domů.“

Vrátili se do pokoje. Paní Ironsová, která rozhovor vyslechla za okenicí, usoudila, že Devereux se chtěl v noci utopit v řece a Puddock že ho na poslední chvíli od toho úmyslu odvrátil. Brzy toto noční drama znal celý Chapelizod.

V době, kdy už seděli Devereux s Puddockem u krbu, kráčel Dangerfield nocí k Mosaznému hradu. U branky zahrádky, ve stínu keře, na něho čekal Irons. Když se Dangerfield přiblížil, kostelník mu vykročil vstříc a bez pozdravu nadzvedl klobouk.

„To jste vy, Ironsi?“ řekl Dangerfield.

„K vašim službám, pane.“

„Jak jste se rozhodl?“

„Udělám to,“ řekl Irons. „Stejně tím nikomu nepomohu ani neuškodím.“

„Máte pravdu, příteli,“ zasmál se Dangerfield. „Prokážeme tím pouze službu Charlesu Archerovi. Nutter bude stejně viset a Sturk se již se životem rozžehnává.“

„Přijdu k vám ráno v osm hodin, pane.“

„Výborně. Já vaši výpověď sepíši a pak zajdeme k soudci Lowovi. Tam budete přísahat. Nezapomenu na vaši ochotu, příteli. Co jsem slíbil, dostanete. Teď si zajděte,“ podal Ironsovi půlkorunu, „na skleničku.“

Irons se zachvěl, ale vzal podávanou minci a řekl:

„Jsem rád, že to bude konečně za mnou.“

„Zítřka v osm hodin, Ironsi. Na shledanou.“

Dangerfield sledoval Ironse, jak mizí ve tmě, a pak se zadíval znepokojeně k Dublinu.

V tu chvíli se „Černý Dillon“ skláněl nad nemocným Sturkem.

„Neměla bych poslat pro pana Dangerfielda?“ zeptala se paní Sturková.

„Ten by nám tu jen překážel,“ řekl Dillon a odplivl si na podlahu. „Co je v tom džbánku? Slepíčí polévka? Dejte mu jednu lžici. Vidíte – polyká docela slušně.“ Dillon pozvedl Sturkova víčka a prohlížel si doktorovy panenky. „Vidíte, jak šilhá?“ zeptal se paní Sturkové. „To způsobuje ten tlak na mozek,“ poučoval vystrašenou paní, jako by hovořil ke studentům ve špitále. „Neměl záchvaty křečí?“

„Ne, díky Bohu, nic takového. Jen stále tiše spí.“

„To není spánek, paní, podívejte, vůbec nereaguje,“ a Dillon zakřičel do Sturkova ucha. „Tak, teď ho trochu nadzvedneme, pomalu, a teď mu sundáme tu čepičku. Stáhněte ji dozadu, dozadu, říkám. Kdo obvazoval hlavu?“

„Doktor Toole, pane.“

„Toole, Toole, hm. To je ale pořádná rána! Vidíte ty dvě sbíhající se praskliny,“ ukázal na ránu držadlem jakéhosi stříbrného nástroje. „Po stranách jsou roztřepané.“ A rychlým a prudkým trhnutím sloupł všechny náplasti.

„Ach, pane!“ vykřikla paní Sturková a zakryla si dlaní oči. „Trepanaci,“ mumlal Dillon, „to mu určitě pomůže!“ Sturkův rozpletený cop ležel na polštáři. Paní Sturková, která věřila, že se její muž každým dnem zvedne z lůžka a zajde si na skleničku k Fénixu, nedovolila Toolovi, aby mu vlasy ostříhal. Dillon vyňal z brašny

dlouhé nůžky a jediným šmiknutím cop odstříhl. Dřív než se paní Sturková vzchopila k protestům, oholil mu celé temeno. „A teď paní,“ řekl Dillon, „buďte tak laskavá a pošlete pro doktora.“

„Toola, pane.“

„Tak ať sem přijde.“

Dillon sešel po schodech, vyšel před dům a zmizel v kočáru. Za pár vteřin se vrátil s krabicí a jakýmsi přístrojem, zabaleným v plátně. Když látku rozbalil, objevilo se něco, co vypadalo jako čalouněné opěradlo židle s důlkem právě tak pro hlavu a s pásy a upínacími přezkami.

„Tímhle mu podepřete hlavu,“ nařídil paní Sturkové.

Na stůl si připravil ruličku náplasti, kus cupaniny, pak odemkl kufřík a vyňal několik chirurgických nástrojů prapodivně zakroucených. Jeden, který paní Sturkovou obzvláště děsil, vypadal jako velký nebozez.

„Přineste několik ručníků!“

„Ale, doktore, přece ho nebudete operovat ještě teď v noci?“ vydechla paní Sturková a zbledla.

„Uvidíme,“ zavrčel Dillon. „Ty ručníky, prosím, a trochu horké vody, ačkoliv,“ zašklebil se na paní Sturkovou, „tu bychom potřebovali spíše na punč.“

Do pokoje vstoupil zarudlý doktor Toole. Celou cestu běžel, když se od služky dozvěděl, že je u pána doktor s pilkami, noži a dláty. Když spatřil Dillona, zůstal na chvíli stát, jako by uviděl strašidlo. Slyšel o něm již hodně různých pověstí.

Dillon stiskl Toolovi ruku, poslal po dohodě s ním pro lazebníka Moora, vykázal ženy z pokoje a zasedl se svým vesnickým kolegou k poradě.

Všechny ženy z domu se pochopitelně shromáždily za zamčenými dveřmi, ale i když napínaly uši, zaslechly jen tu a tam pár útržků vět. Jednou dokonce utrousil jakýsi žert a všichni se tam za dveřmi rozesmáli. Rozechvělá paní Sturková se sotva držela na nohou, a tak ji služky po velkém přemlouvání odvedly do dětského

pokoje a uložily do postele. Katty ji utěšovala a držela za chvějící se ruku.

„Nesmíte si to tak brát, paní,“ říkala, „ten doktor určitě ví, co dělá. Ale ať mě Bůh potrestá, jestli jsem už někdy viděla něco tak strašného jako ten hrozný nebozez. A šest ručníků! Kdyby chtěli zabít vola, nepotřebovali by jich víc.“

„Přestaňte, Katty, přestaňte, prosím vás!“

„Musíte přece vědět, co s pánem dělají.“

V tu chvíli se dveře otevřely a v nich se objevila rozčuchaná hlava doktora Dillona.

„Je tu nějaká spolehlivá ženská?“ zeptal se. „Žádné děcko. Vy se budete hodit,“ ukázal na Katty. „Pojďte se mnou!“

Katty se polichocně uklonila.

„Doktore,“ vydechla paní Sturková a uchopila ho za ruku. „Víte určitě, že ho to nezabije?“

„Dnes v noci určitě ne,“ řekl Dillon nevrle a ustoupil o krok. Ale paní Sturková ho nepustila. „Přežije to?“ zeptala se odevzdaně.

„Snad, paní, ačkoli nebezpečí tu je.“

„Jaké nebezpečí?“

„Zápal plic. Podívejte, paní,“ zarazil Dillon další otázku, ke které právě paní Sturková nabírala dech, „bude nejlepší, když si teď lehnete a my vás, bude-li třeba, zavoláme.“

Po deseti minutách se dostavil lazebník Moore.

„Vy jste ten muž, pro kterého jsme poslali?“ zeptal se Dillon. „K vašim službám, pane.“

„Tak pojdte se mnou,“ vyzval ho Dillon.

„Půjdu také,“ vzchopila se paní Sturková, která přihlížela jeho příchodu ze schodiště.

„Vy zůstanete tady,“ řekl Dillon a zavřel jí dveře před obličejem.

Paní Sturková sáhla po klice, ale slyšela jen, jak západka zaklapla. A protože teď pro svého Barneyho nemohla nic udělat, poklekla a sepjala ruce. Slyšela, jak muži za dveřmi přecházejí a občas dokonce zaslechla i pár slov nebo dokonce vět. „Takhle to dělal chirurg Beauchamp.“

„Velice zvláštní –“

„Křížovým, samozřejmě.“

Následovalo nesrozumitelné mumlání. Pak řekl Dillon: „Podržte tady ruku.“

Po několika vteřinách:

„Držte a nehýbejte s ní.“

A po chvíli:

„Začneme!“

Pak bylo dlouhou dobu naprosté ticho.

A pak se ozval strašný výkřik. Byl to hlas doktora Sturka. Vykřikl podruhé a zvolal:

„Vražda! Milost, pane Archere!“

Paní Sturková zalapala po dechu a zabušila na dveře. „Barney, Barney, co ti to dělají?“ volala.

Bylo slyšet, jak za dveřmi utišují doktora Sturka, který říkal už mnohem přirozenějším hlasem:

„Jsem mrtev. On to udělal, on mě zavraždil!“

„Kdo?“ ptal se Toole.

„Archer, ten zlosyn Charles Archer!“

„Podejte mi trochu vína a lžičku,“ řekl Dillon.

Sturk zasténal.

„Vezměte si ještě lžičku a nemluvte. Jde to dobře, doktore,“ řekl Dillon.

Toole otevřel dveře, vystrčil hlavu a usmál se na uplakanou paní Sturkovou.

„Operace se daří, paní, nemusíte se rozčilovat. Dovnitř nesmíte. Teď musí mít klid.“

Paní Sturková nahlédla do ložnice, ale spatřila jen doktora Dillona, jak si umývá zakrvácené ruce v umyvadle. Slyšela, jak její manžel říká ochablým hlasem:

„Vezměte si někdo pero a запиšte, co říkám.“

„Musím se vrátit,“ řekl Toole a zavřel dveře.

Mumlání pokračovalo.

Pak Toole, bledý a vážný, znovu otevřel a řekl:

„Madam, mohl bych poslat Katty do Královského domu se zprávou pro pana – děkuji vám. Podívejte se, Katty, řekněte, že chcete mluvit osobně s pánem na adrese a počkejte na odpověď.“ Utrhl list papíru ze svého notesu a napsal:

Vážený pane, dr. Sturk byl mnou a ještě jedním doktorem úspěšně operován. Když znovu nabyl řeči, projevil přání s Vámi promluvit v naléhavé věci. Chce Vám jako soudci učinit důležité prohlášení.

*Váš služebník
Thomas Toole*

Toole list zapečetil, předal Katty, ta si nasadila kapuci a vydala se tmavými chapelizodskými uličkami do Královského domu. U domovních dveří stál jezdecký kůň, již osedlaný, a soudce Lowe si právě na rozloučenou potřásal s plukovníkem pravicí.

Když Lowe obdržel list, vstoupil do chodby a při svíčce si přečetl jeho obsah. Okamžitě se vyhoupl do sedla a odklusal k Sturkovu domu.

Lazebník Moore čekal v hale se svými britvami na kolenou na slíbenou odměnu a rozkošnický čichal ke skleničce whisky. Toole Lowa přivítal v chodbě a uklonil se omluvně ke dveřím ložnice, kde se Dillon v pošinuté paruce rozvaloval na pohovce a kouřil dýmku. Když spatřil soudce, povstal a řekl:

„Váš služebník, pane.“ Zamnul si velké červené ruce. „Jak vidíte, operace se zdařila. Ten Pell, to není žádný chirurg, asi jako tady ten,“ rychle zmlkl, když si všiml Toola. „Nedivím se mu,“ pokračoval. „Do lebky byla vtačena kost velikosti šilinku. Přímo na malý mozek. Trepanace ji odstranila. Jediný pan Dangerfield věřil, že je taková operace možná.“

„Říkáte, že to byl pan Dangerfield!“ zeptal se Lowe. Byl hrdý na svůj úsudek, jímž zařadil Dangerfielda mezi nejmoudřejší lidi, s jakými se setkal.

„Zrovna on. A slíbil mi pět set liber odměny, když ho přivedu k řeči. Nuže, vydělal jsem si je!“

Sturk seděl na posteli opřený o pelest a pozoroval soudce se zřejmou úlevou. Vypadal sice velmi zesláble, ale hovořil.

„Vezměte si pero,“ řekl.

„Nechtěl promluvit, dokud nepřijdete,“ zašeptal Toole.

„Nenechte ho povídat dlouho,“ řekl Dillon. „Tak pět minut nejdéle. Dejte mu ještě lžici polévky. A kde je pan Dangerfield?“

„To nemyslíte vážně, že vám slíbil odměnu pět set liber,“ zeptal se Toole nevěřičně.

„Ani o šilink méně,“ ušklíbl se Dillon a bavil se Toolovými rozpaky nad tou sumou.

„Štědrá odměna, pane,“ řekl Lowe, „a inspirovaná vlasteneckým citem. Všichni jsme jeho dlužníky. Když vám je slíbil, tak je dostanete, tím si můžete být jist.“

„Dobrá, dobrá,“ mručel Dillon, „navštívím ho ráno.“ Skládal rozrztitě své nástroje do kufříku. „Ještě pár slov, doktore,“ obrátil se na Toola. Odvedl ho ke dveřím a cosi mu pošeptal do ucha. Toole se bolestně usmál a půjčil mu dvě libry.

„Ta polévka je moc silná,“ řekl Dillon ode dveří. „Zřed'te ji vodou. Dnes večer mu dejte jen trochu červeného vína. Podle pokynů tady doktora,“ ukázal na Toola. Zašklebil se na všechny přítomné a odešel.

Lowe se posadil ke Sturkovi a řekl:

„Sepíšeme vaše prohlášení jako svědeckou výpověď. Mluvte stručně a nespíchejte.“

Sturk hleděl ke stropu jako nepřítetný člověk. Pomalu otevřel ústa a řekl:

„Byl to ten zlosyn, Charles Archer. Byla to zákeřná rána. Chtěl mě zavraždit.“

Nastalo ticho.

„Dejte mi lžici vína,“ požádal Sturk. Polkl a pokračoval. „Vyšel jsem z města – už se šelo.“

„To nebylo dnes, pane,“ řekl Lowe. „Ležíte již delší čas v bezvědomí.“

„Jak dlouho?“

„Na tom nezáleží. Řeknete nám datum, kdy se to stalo.“

Sturk zasténal. „Umírám?“ zeptal se tiše.

„Ale vůbec ne,“ řekl Toole. „Váš stav se lepší.“

„Nějaká fraktura?“

„Tak tedy,“ odkašlal si Toole, „něco podobného, vlastně je to fraktura.“

„Byl jsem bodnut nebo postřelen?“

„Ne, to bylo jinak.“

„Mám naději na uzdravení, co myslíte?“ zeptal se Sturk a namáhavě otočil tvář na Toola.

„Samozřejmě,“ řekl Toole zvesela a sklopil zrak. „Ale nesmíte se příliš namáhat. Zase vás postavím na nohy.“

„Necítím se dobře,“ zašeptal Sturk. „Špatně vidím.“

„Nesmíte se zbytečně unavovat,“ řekl Lowe. „Byl u vás několikrát Pell. Domnívá se, že všechno dobře dopadne.“

„Hm, Pell, to je dobře.“

„Držíte se báječně,“ řekl Toole.

„Doktore, na vaši čest, řekněte mi pravdu, je tu reálná naděje?“

„Víte, jistě, na mou čest.“

„Chvála Bohu,“ zasténal Sturk a pokusil se o pokřizování.

„Ale nesmíte se namáhat,“ řekl rychle Toole.

„Promiňte, doktore Toole,“ řekl Lowe. „Jde o vážný případ. Domnívám se, že výpověď velmi získá na právní hodnotě, když bude tady doktor Sturk znát svůj pravý stav, bude-li znát i hrozící nebezpečí.“

Sturk se zachvěl a těkal očima z Lova na Toola.

„Klid, doktore,“ řekl Lowe. „Nesmíte se vzrušovat.“

„Jsem klidný,“ řekl Sturk s námahou.

„Doktore Toole, v tomto případě se budeme muset odchýlit od běžné lékařské praxe a říci pacientovi pravdu,“ řekl Lowe.

„Tak tedy,“ řekl Toole a odmlčel se.

„Povězte mu názor doktora Dillona. Se mnou hovořil naprosto otevřeně.“

„Nelíbí se mi jeho tep,“ pošeptal rychle Toole Lowovi. „Neměl by se rozčilovat.“

„Nejhorší jsou pochybnosti,“ zamumlal Lowe a pak se obrátil ke Sturkovi a řekl: „Doktor Toole vám pověděl jen polovinu pravdy, pane. Domnívám se, že si přejete slyšet pravdu celou. Zvláště když jste se rozhodl učinit svědeckou výpověď, o jejíž důležitosti není pochyb.“

„Ano, správně, pokračujte,“ řekl Sturk.

„Vy víte, doktore,“ řekl Toole rozmrzele, „že my doktoři raději hovoříme o příjemnějším, ale jistě si sám uvědomujete, že těmi frakturami, dvěma frakturami na lebce - a po operaci, po trepanaci, kterou jsme právě provedli, tu jistě, značné, nebezpečí je a...“

„Chápu, pane,“ kývl Sturk a na čele se mu objevilo několik krupějí potu. „Teď už mě zajímá jen jedno: jak dlouho budu žít?“

„Můžete se plně uzdravit, taková naděje tu je, ale na druhé straně zase.“

„Rozumím, pane. To stačí.“ Sturk se odmlčel. Nikdo neměl odvahu mu pohlédnout do očí. „Rád bych se vyzpovídal a přijal poslední pomazání, moje závěť, není to moc, šest set liber v cenných papírech -“ hlava mu klesla na polštář. „Jsem unaven,“ zašeptal.

„Tohle polkněte,“ řekl Toole a podal mu několik lžic vína. „Na poslední věci tak pospíchat nemusíte, to zas ne. Musíte se uklidnit. Já osobně se domnívám, že se uzdravíte.“ Toole hovořil a rychle nakapal na lžici pár kapek z lahvičky, kterou vyňal ze záňadří. Pak nahmatl Sturkův tep. Byl nepravidelný, s dlouhými, nepříjemně dlouhými, přestávkami. Toole se rozhlédl. Zvolal: „Podejte mi víno!“

„Co prosím?“ ptala se služka.

„Vino, ženská,“ křikl Toole. „A pohněte se.“

Služka přiběhla se sklenicí a Toole dal Sturkovi napít. Lowe znepokojeně pokukoval chvíli po Toolovi, chvíli po Sturkovi. Počítal s tím, že Sturk v následujících okamžicích omdlí.

„Dejte mu ještě napít,“ řekl Toole služce. Stále držel Sturkovo zápěstí. „Ještě víc, nebojte se, ještě!“

Sturk se zachvěl, několikrát zhluboka vdechl a pohnul rty. Chvilí tiše ležel a pak promluvil:

„Potkal jsem ho v parku. Říkal, že zůstane na noc ve městě. Mluvili jsme o běžných věcech. Kráčel po mém boku. Šli jsme pomalu. Měl ruce v kapsách. Kráčel asi půl kroku za mnou. Otočil se, stoupl si na špičky a udeřil mě do hlavy něčím, co vytáhl z kapsy. Nečekal jsem to. Nevím, čím mě udeřil. Jako kus provazu.“

„Charles Archer,“ opakoval Lowe. „Znáte ho, doktore Toole?“ Pak se zeptal Sturka: „Kde bydlí?“

„Tady, v Chapelizodu, u řeky,“ šeptal vysílený Sturk. „Žije pod cizím jménem.“

A když to jméno vyslovil, v nastalém tichu si Lowe s Toolem vyměnili zmatené pohledy.

XXXVI. Ironsovo rozhodnutí

Když se Irons po rozhovoru s Dangerfieldem ubíral pomalu přes městečko ke krčmě, svíral v pěsti minci, kterou mu Dangerfield daroval, a cestou se rozhlížel po domech, v kterých se v poslední době dělo tolik záhadných věcí. S Dangerfieldem jako by do Chapelizodu přišla smrt a zmatek. Ve své nahé a čiré hrůze se smrt usadila u domu u hřbitova, tam kde odpočíval Sturk – oběť ďábelské dovednosti Charlese Archera. Za domem se rozprostíral hřbitov s pomníky a rakvemi bezejmenných lidí, ke kterým snad brzo přibude i rakev s nápisem Barnabáš Sturk. Irons stiskl v dlani stříbrňák a vešel do krčmy naproti Fénixu.

U stolu sedělo jen pár lidí. Několik obchodníků klábosilo nad skleničkou vína o nestálých cenách a špatných obchodech.

„Dobrý večer, pane Ironsi,“ pozdravila ho krčmářka. „Kde jste se nám tak dlouho toulal?“

„Měl jsme práci, paní Molloyová.“

„Vaše místo na vás čeká. Jen si přisedněte k ohni, dnes je chladno. A co že jste tak dlouho nechodil na svou skleničku?“

„Děkuji, paní,“ řekl Irons, který toho nikdy příliš nenamluvil. „Dám si dýmku a sklenici punče.“

Krčmářka před hostem utřela stůl a Irons se pohodlně uvelebil u ohně. Kdo by ho pozoroval, řekl by, že je hluboce zamyšlen, ale ve skutečnosti byl Irons duchem nepřítomen. Seděl u svého stolu, vážný a zasmušilý, s očima horečně upřenýma do ohně. Poručil si ještě jednu sklenici punče a rychle ji vypil. Zaplatil a bez pozdravu vyšel do noci.

Čtvrt hodiny nato stál již Irons u Sturkova domu a ze skrytu pozoroval odjezd, jak se domníval, soudce Lowa. Služebná Katty hovořila ještě chvíli na zápraží s lazebníkem Moorem, a když se odporoučel, vystoupil Irons ze stínu a uchopil Katty za loket.

„Dobrý večer, Katty,“ pozdravil.

„Jémine, to jste vy, pane Ironsi?“ divila se Katty. „Kde jste celý měsíc byl?“

„V Mullingarů – jak se daří panu doktorovi?“

„Výtečně! Sedí v posteli a právě jí slepičí polévku a hovoří s panem Lowem.“

„On promluvil?“

„To víte, že ano. A soudce Lowe všechno zapsal. Jak to bylo, kdo mu v parku rozbil hlavu. Pán to odpřisáhl. Budou z toho pěkné věci, tady v Chapelizodu. Doktor Toole...“

„Kdo ho přepadl?“

„To my nevíme, jenom soudce a doktor Toole.“

„Kdo odjel do Dublinu? Myslel jsem, že to byl soudce Lowe.“

„To byl jeho pomocník. Pan soudce ho poslal do Dublinu s nějakou zprávou.“

„Rozumím,“ zakoktal Irons. Postoupil do domu a zavrával. Přidržel se zábradlí.

„Co je s vámi, pane Ironsi?“ ptala se Katty. „Není vám dobře?“

Irons neodpovídal. Tiskl zábradlí, mračil se a něco nesrozumitelně mumlal. „Já musím, udělám to, teď hned to udělám,“ mumlal a tiskl Katty ruku. „Je pan Lowe ještě v ložnici?“

„Jsou v zadním pokoji. S doktorem Toolem.“

„Jděte hned za ním a pošeptejte mu, že přišel někdo, kdo musí říci něco naléhavého.“

„O čem?“ vyzvídala Katty.

„O jednom vrahovi,“ řekl Irons.

Katty na něho civěla s otevřenými ústy.

„Jděte a vyříd'te mu to. Já spěchám.“

Služka vyběhla po schodech a zmizela v domě. Zaklepala na dveře, Lowe otevřel, a když spatřil Ironse vystupovat po schodech za služkou, zeptal se.

„Kdo to je – kdo jste, pane?“

„Jsem Zekieli Irons, pane. Kostelník zdejší farnosti. Potřebuji s vámi mluvit o samotě.“

„V jaké záležitosti?“ zeptal se Lowe a udiveně si kostelníka prohlédl.

„Chci vám povědět o jedné vraždě.“

„Kdo ji spáchal?“

Kostelník se zachvěl, zbledl jako sádra a vydechl:

„Charles Archer!“

„Cože?“ zvolal Lowe. „Charles Archer? O tom již něco víme.“

„Ale já vím mnohem víc než vy. Povím vám to, ale musíte mi slíbit ochranu. Já jsem totiž jediný žijící svědek té vraždy.“

„To vám slibuji, pane. O jakou vraždu jde?“

„O vraždu pana Beauclerca. Byl za ní souzen a odsouzen lord Dunoran.“

„To se ale nestalo v Irsku.“

„Ne, pane. V Newmarketu, v hostinci U strakatého koně.“

„Tedy v Anglii. To nepatří do naší kompetence.“

„Na tom přece nesejde. Můžu jít do Londýna – jen kdybych měl jistotu, že mi uvěří a že ten darebák bude viset. Dokud žije, nejsem si ničím jist. Žiji jako v rakvi. Prosím vás, vyslechněte mne a pošlete v bezpečí přes vodu na Bow Street či kam uznáte za vhodné. Jestliže mě Archer vyslídí, zabije mě.“

„Pojďte za mnou, Ironsi,“ řekl soudce. Zavedl třesoucího se Ironse do pokoje, kde Toole v křesle pokuřoval dýmku. Lowe zavřel dveře a řekl Toolovi: „Musím sepsat další výpověď. Pan Irons přišel, aby přísahal na jisté sdělení, které je velice důležité.“

Toole povstal a vykročil ke kostelníkovi. Řekl:

„Vítám vás, Ironsi. Kde jste se tu vzal?“

„Přicházím z Mullingar, pane.“

„Co nám přinášíte? Něco o té ženě, která se upálila v Tyrrell Passu?“

„Ne. Tohle je stará záležitost. Mám hrozný strach. Jestliže nevyužiji této příležitosti, určitě mě zabije.“

Toole udiveně vzhlédl.

Soudce Lowe si připravil psací náčiní a všichni tři muži se usadili u stolu. A tam, v domě, kde ležela poslední oběť Charlese Archera, vyslechli příběh, který Irons před časem vyprávěl panu Mervynovi.

XXXVII. Konec vlkodlaka

Za zavřenými dveřmi mosazného hradu rozhodl se Paul Dangerfield skoncovat se svou minulostí. Už čtvrt hodiny balil zavazadla a páčil v krbu nepohodlnou korespondenci, když zaslechl dole před domem kroky. Zpozorněl. Následovalo pádné zabušení na domovní dveře a po chvíli hlas služebné a odemykání zámku. Dangerfield se rozhlédl pokojem. Okna byla zavřená. Pozorně naslouchal. Zdálo se mu, že na schodišti zaslechl tlumený hovor a šepot. Přešel po špičkách pokojem a položil ruku na klíč v zámku. Ale nezamkl. Na dveřích byla masivní závora, která šla ovládat pomocí šňůry.

Dangerfield nechal závoru tiše dopadnout do západky, uchopil šňůru do jedné ruky, druhou vsunul do kapsy pláště, otočil se ke dveřím a čekal. Na tváři se mu objevil lehký úsměšek. Zřetelně slyšel, jak za dveřmi zavržala prkna v podlaze. Pak se klika lehce a tiše pootočila a kdosi prudce narazil ramenem do dveří.

„Kdo je tam?“ zeptal se Dangerfield drsně.

„Otevřte! Neseme důležitou zprávu.“

„Tak vstupte,“ řekl Dangerfield a zatáhl za šňůru. Závora uvolnila zámek, dveře se rozlétly a nad prahem se objevilo několik cizích tváří. Úřední hlas zvolal:

„Charlesi Archere, zatýkám vás jménem krále!“

Poslední slovo zaniklo v ohlušujícím výstřelu a nejbližší muž klesl k zemi. V Dangerfieldově ruce se zableskla druhá pistole, vypálil, ale tentokrát minul. Jako tygr po kořisti se Dangerfield vrhl do hloučku mužů, udeřil pěstí soudního úředníka do krku, a když se po ráně sesul na podlahu, uchopil Dangerfield dalšího muže za nákrčník, strhl ho pod sebe na zem a rukou, v níž držel nůž, se rozmáchl k úderu na mužova prsa.

Teprve teď vystřelil i Lowe a zasáhl Dangerfielda do paže.

Dýka cinkla o podlahu. Dangerfield zavrával, ale udržel se na nohou. Jeho brýle ležely rozšlápnuté u prahu.

Souboj se odehrál v takové rychlosti, že když už Dangerfield stál se zkrvavenou rukou a zlostně hleděl na Lowa, celý hlouček mužů byl ještě zahalen v oblaku střelného prachu. Teprve teď se muži vzpamatovali z překvapení. Dangerfield usedl na pohovku; paže mu volně visela podél těla, na kotníčích a na dlani se objevila krev. S výsměšným pohledem svých krátkozrakých očí sledoval Lova.

„Pánové,“ řekl, „to byla jen malá ukázka toho, jak se má bit statečný muž. A teď asi budete chtít, abych vám odevzdal klíče, peníze a tak dále.“

„Přečtete si zatykač,“ řekl Lowe stroze.

„Zatykač? Ale to je překvapení. Mohl byste mi podat sklenici vody? Děkuji. A podržte mi ten papír, nemohu zvednout ruku.“

Lowe mu podržel papír před očima.

„Ale to je zatykač na Charlese Archera?“ řekl Dangerfield.

„Alias Paula Dangerfielda, jak se dočtete dále.“

„Vidím, vidím,“ kýval Dangerfield hlavou. „To jsou mi novinky. Doufám, pane,“ obrátil se na Lova, „že jsem vás nezranil. Kdybyste přišel ve dne a sám, vyřídili bychom tu záležitost v klidu.“

„Obávám se, pane,“ řekl Lowe, „že jste zastřelil úředníka při výkonu služby. To pro vás bude osudné.“

„Divná odpověď na mou otázku, proč jste ke mně vpadli jako domovní lupiči,“ ušklíbl se Dangerfield.

Lowe se s odpovědí neobtěžoval.

„Pánové,“ řekl Dangerfield, „zatkli jste nepravého. Postřelili jste mě, když jsem se bránil, a zavinili jste smrt svého kolegy. To vám nestačí? Co ještě chcete?“

„Abyste nás následoval do vězení,“ řekl Lowe. „Jste zatčen.“

„Snad by mi mohl nejprve doktor ošetřit ruku?“

„Samozřejmě.“

„Co dál?“

„Dole čeká kočár. Račte nastoupit.“

„Dobrá, pane,“ řekl Dangerfield Lowovi. „Dovolte, abych poznamenal, že se tomuto násilí podvoluji za protestu a varování vás i vašich pomocníků, kolik jich je – dva, čtyři, pět, šest, sedm

i s vámi, sedm proti jednomu, to mě vyznamenává – tak tedy, pánové a pane Lowe, činím vás odpovědné za tento násilný čin a jeho následky.“

„Postarejte se o toho muže,“ ukázal Lowe na úředníka, ležícího v kaluži krve.

Pozvedli ho a odnesli do kuchyně.

„Vydal jste zatykač na muže, který je již několik let mrtvý,“ řekl Dangerfield Lowovi. „A ten zatykač jste použil proti mně. Divné způsoby! Rád bych věděl, jaký zločin spáchal člověk, kvůli kterému jste na mne vystřelil?“

„Můžete se to dočíst v zatykači. Pro pokus vraždy na doktoru Sturkovi.“

„Cože?“ vykřikl Dangerfield a v jeho očích se objevila hrozba. „Patrně nevíte, že jsem se zavázal zaplatit pět set liber za to, aby mohl promluvit. Brzy poznáte, že jste se dopustil tragického omylu.“

„Podstoupím to riziko,“ řekl Lowe.

V pokoji se objevila paní Jukesová. S hrůzou v očích si prohlížela tu spoušť. Dangerfield se na ni povzbudivě usmál. „Vaše klíče, pane,“ řekl Lowe.

„Okamžik,“ řekl Dangerfield a obrátil se ke své hospodyni. „Paní Jukesová, přestaňte brečet, jde o omyl. Vrátím se brzy. Ale zatím, tady jsou klíče. Pusťte pana Lowa, kam bude chtít, ukažte mu všechny mé věci. Zachovejte se podle jeho přání. A teď mi nalejte trochu vína.“

Dangerfield se napil a nabídl i okolo stojícím mužům. Lowe rozhodně odmítl a řekl hospodyni:

„Předejte mi ty klíče, paní.“

„Vydejte je,“ řekl Dangerfield.

„Který klíč je od příborníku v ložnici?“ zeptal se Lowe. Dangerfield zvedl hlavu a zadíval se na Lowa. Řekl: „Nebude-li služebná vědět, rád vám posloužím.“

Lowe pokývl na znamení souhlasu a následoval paní Jukesovou do ložnice před starobylý příborník.

„Kde je kapitán Cluffe?“ zeptal se Lowe.

„Zastavil se ještě ve svém bytě,“ řekl jeden úředník. „Za chvíli tu musí být.“

„Dobře. Paní, podejte mi klíč.“

Lowe prohlédl pečlivě všechny zásuvky. Ohmatal dokonce i stěny a podíval se pod šuplíky. Když je obracel dnem vzhůru, něco si nespokojeně bručel.

Mezitím byl k pánovi Mosazného hradu uveden doktor Toole. Hleděl na zkrváceného Dangerfielda s velkými rozpaky.

„Nacházíte mě v podivné situaci, doktore,“ zasmál se Dangerfeld a setřel si z čela pot. „Zatčen ve vlastním domě a obviněn z vraždy doktora Sturka! Jako kdybych pro uzdravení toho muže neobětoval pět set liber! A teď jsem musel navíc postřelit nějakého sluhu a sám mám kulku v paži. Trochu to bolí, příteli. Podívejte se na to.“

Toole se dal do práce, aniž promluvil. Opatrně prohlédl zranění a omyl krev.

„Je zlomená?“ zeptal se Dangerfield.

„Myslím, že ne,“ řekl Toole. „Je to povrchní zranění. Kulka uvízla pod kůží.“ Opatrně prohmatl sval, uchopil kulku mezi prsty, rozřízl kůži a náboj vyňal z rány. Odložil kulku na kousek cupaniny, vydezinfikoval ránu a zalepil ji náplastí. Pak celou paži ovázal.

Zatímco Toole ošetřoval Dangerfieldovu zraněnou paži, dorazil do Mosazného hradu Cluffe a byl hned uveden jedním z úředníků do ložnice. Kapitán byl přizván jako svědek, a to na základě několika vět, které pronesl v důstojnické jídelně za přítomnosti soudce Lowa, vět týkajících se pohledu do pokoje pana Dangerfielda.

„Ano, určitě to byl tenhle příborník,“ kýval Cluffe na Lowovy otázky. „Některá vrchní zásuvka, viděl jsem, že se musel natáhnout. Ta věc byla dlouhá asi jako palička na buben, ale mělo to držadlo a prohýbalo se to, jako kdyby to mělo v sobě drát. Na konci byly takové kovové kroužky, jako vinutí, muselo to být dost těžké, ale

pružné. Viděl jsem, jak se ten nástroj prohýbá, když ho Dangerfield utíral do ručníku.“

Znovu marně prohledali všechny zásuvky a prostory příborníku. Cluffe si konečně uvědomil, že takové počínání i samotná účast v Mosazném hradu se neslučuje s postavením důstojníka K. I. D., a tak se tiše vytratil.

„Kde je ten předmět?“ zeptal se Lowe přísně paní Jukesové.

„Pokud vím, pán nikdy nic takového neměl. Jedině jezdecký bičík, ten má ocelové kroužky na držadle a pán ho občas do této zásuvky ukládal.“

Lowe se nevrle rozhlédl po Cluffovi. Když ho neviděl, tiše zaklel.

„Kde je ten bičík?“ zeptal se.

„Na háčku dole v hale. Visí vedle jezdeckého pláště.“

„Tak se na něj podíváme.“

Bičík tam skutečně visel. Měl opravdu držadlo takové, jak je popisoval Cluffe, ale žádná zbraň to být nemohla – jen pouhá hračka z kůže a ovčích střev. Lowe bičík potěžkal v ruce a znechuceně pověsil zpět. Zeptal se:

„Kde je kapitán Cluffe?“

Ukázalo se, že kapitán mezitím odešel domů.

„Dobrá,“ řekl Lowe. „Ať už sem nechodí.“ Znělo to spíše jako výhružka. Vrátil se zpět do pokoje, kde se shromáždilo několik lidí a pomáhalo ošetřit Dangerfielda i úředníka, který, jak se ukázalo, nebyl mrtev, ale těžce raněn.

Když Lowe vstoupil do pokoje, Dangerfield vstal a řekl: „Pokud jste skončil s prohlídkou, jsem ochoten se s protesty, které jsem již pronesl, odevzdat do vašich rukou. Zároveň přebíráte odpovědnost nad mými úředními listinami a celým majetkem, který tu musím bez dozoru zanechat. Ještě si svůj čin můžete rozmyslet, jinak budete do smrti litovat.“

„Konám svou povinnost,“ řekl Lowe suše.

„Povinnost?“ zasmál se Dangerfield. „Vždyť jste se dopustil násilí!“

„Kočár čeká, pane,“ řekl Lowe.

„Věnujte mi ještě dvě minuty času,“ řekl Dangerfield vážně, „a vyslechněte ještě jednou, dokud je čas, můj protest. Vy jste mě nejdřív postřelil a poté zatkl pro zločin, který spáchal někdo jiný. Charles Archer je už dvacet let mrtev, to mohu dokázat. Advokáti bratři Elringtonové z Londýna vlastní prohlášení několika mužů, kteří Archera viděli umírat. A vy mi ve své hloupé aroganci přisuzujete jeho zločiny a ještě si dovolíte vniknout v noci do mého domu, postřelit mě a odvléci násilím do vězení. Zešílel jste snad? Já že chtěl zabít Sturka, já, který vyhledal nejschopnějšího doktora a zaplatil za jeho služby pět set liber, já, který nešetřil svých peněz, abych té rodině pomohl? Mám důkazy, které vám ve vaší hloupé domýšlivosti unikly. Zním svědka, který je sice šílený jako vy, ale přesto může před veřejností oznámit, kdo Sturka napadl. Ano, žije jistý Charles, na kterého to podezření právem padá, ale ten je ve vězení a očekává svůj soud a trest. Je to ten ubohý Nutter z Domu u mlýna. Motiv toho činu si možná domyslíte sám. Až dojde k soudu, Zekiel Irons vše odpřisáhne.“

„Právě na základě výpovědi Zekiela Ironse jsem vás zatkl, pane,“ řekl Lowe se zadostiučiněním.

Dangerfield se rozhlédl po kolemstojících a pak pokročil k Lowovi. Zdálo se, že na něho soudcova zpráva zapůsobila. Na tváři mu naskočily rudé skvrny.

„Zekiel Irons mě obvinil ze zločinu?“ zeptal se Dangerfield, a když soudce kývl, pokračoval: „Zekiel Irons před necelými dvěma hodinami odpřisáhl v tomto pokoji, že zločin spáchal Nutter. Požádal mne, abych jeho výpověď sepsal, leží tady na stole, a ráno ji odevzdal u soudu, kde ji chtěl odpřisáhnout. Pane soudce, myslím, že jste se nepěkně zapletl. Jediné slovo z úst doktora Sturka vás zničí. Jen co bude moci promluvit.“

„Doktor Sturk již promluvil, pane,“ řekl Lowe.

Dangerfield ztratil na okamžik svůj klid a jistotu. Zdravou dlaní si přešel po obličejí. Vzápětí pohlédl bojovně na Lova.

„Výborně. Promluvil,“ řekl Dangerfield. „A navzdory tomu mě zatýkáte? Na základě nesmyslné výpovědi toho bláznivého Ironse?“

„Zbytečně se namáháte, pane,“ řekl Lowe. „Mne nevystrašíte. Zním svou povinnost a vykonám ji, ať již budou následky jakékoliv.“

Dangerfield pohlédl na zakrvácený rukáv a zašklebil se.

„Nechci vás strašit, ale zavřu vám pusou jasnou výpověď doktora Sturka.“

„Pane Dangerfielde,“ řekl Lowe, „nemám ve zvyku zatajovat před vězněm důkazy. Doktor Sturk promluvil. Udal vás a přísahal na to, že jste Charles Archer, který se skrývá pod jménem Paul Dangerfield a který se ho pokusil zavraždit v parku.“

Dangerfield pozoroval soudce Lowa s nevěřícím pohledem.

Pro jistotu se zeptal ještě jednou.

„Říkáte, že mě Sturk označil za svého vraha? Pomátli jste se snad všichni? Nezdá se vám unáhlené, že jste mě postřelil na základě udání člověka, jehož stav lze bez velkého přehnutí přirovnat k agónii, člověka, jehož mozek je pohmožděn? Vždyť se probudil z dlouhého bezvědomí a je zcela jistě pomaten. Pane Lowe,“ řekl Dangerfield a namířil na soudce kostnatý prst, „slibuji vám, že se zasadím o to, aby vám soud za vaše zbrklé jednání uložil ten nejprísnější trest. – A teď mne odveďte, nebudu vám vzdorovat. Tím, že jste mě postřelil, jste mě připravil o schopnost vykonávat povolání správce šlechtických statků, zničil jste mou pověst. Za to vše budu požadovat náhradu.“

Dangerfield domluvil, narazil si na hlavu klobouk, pokývl na rozloučenou paní Jukesové a přijal od ní plášť, do kterého mu plačič pomohla. Rozhodným krokem, který přece jen trochu otrásl sebevědomím soudce Lowa, prošel dveřmi a zaujal své místo v kočáru.

Kočí práskl bičem a kočár odrachotil směrem k Dublinu.

Lowovi nebylo po Dangerfieldově proslovu dobře, uvědomoval si, že je tu ještě několik nejasností. Cluffovo tvrzení, že viděl tu noc, kdy došlo k vraždě, Dangerfielda, jak ukládá vražedný nástroj do příborníku, se nepotvrdilo. Nikdo nemohl popřít to, že to byl právě Dangerfield, kdo povolal a zaplatil chirurga Dillona a přemluvil ho

k náročné operaci. Ale Sturkovo svědectví a Ironsova výpověď hovořily jasnou řečí.

„Mládenci,“ zavolal Lowe na své pomocníky, „zajděte do Domu u mlýna a otevřete mi vrata. Můžeme říct paní Nutterové, že její manžel bude zítra propuštěn na svobodu.“

A tak Lowe zajel osobně do Domu u mlýna a pověděl ubohé a vyděšené Sally Nutterové, že její trápení se chýlí ke konci.

Když Lowe sešel do haly, připojil pár varovných slov na adresu slečny M. M. a zadíval se přísně na Špinavého Davida a slepého houslistu. M. M. si však z těch dobře míněných slov pramálo dělala, nevstala ani z křesla, opovržlivě se usmála a utrousila dokonce nadávku a kletbu. Soudce si příliš nevšímala.

Lowe nasedl před domem na koně a vydal se za kočárem, který brzy dostihl, a osobně dohlédl na to, aby jeho vzácný vězeň byl dopraven do vězení v naprostém pořádku.

Hned druhý den ráno se rozletěla po Chapelizodu zpráva, že všemi vážený pan Paul Dangerfield je tím mužem, který se pokusil zavraždit doktora Sturka. Městečka se zmocnilo vzrušení; ženy se křížovaly a bledly, muži nechápavě kroutili hlavami. Ten bohatý, moudrý, morální, milosrdný pan Dangerfield? Brzy vyšlo najevo, že spáchal ne jeden pokus o vraždu, ale podle některých tři, podle jiných dokonce patnáct vražd! Nesnesitelné pomýšlení, že po celou tu dobu, kdy ctihodní občané hleděli na Dangerfieldovu prošedivělou hlavu jako na symbol důstojnosti, obdivovali se vlastně ohavnému a bestiálnímu zločinci, zvali do svých rodin nestvůru, vlkodlak kráčel ulicemi, démon se zjevoval v kostele a připíjel si s nejlepšími muži obce na veřejných slavnostech a společenských večírcích! Dokonce jedna z nejkrásnějších dívek měla být tomuto draku předhozena. Zděšení a údiv vládly Chapelizodu.

Proslýchalo se, že v nejbližších dnech bude Nutter propuštěn na kauci, a U Fénixe se diskutovalo na téma, zda by neměla být vypravena deputace, která by ho přivítala při návratu do občanského života. Chladnější hlavy ale dobře uvážily podivný

a dosud nevysvětlený stav v jeho domě, a tak bylo nakonec dohodnuto, že bude rozumnější, když se Nutterův návrat obejde bez přílišného hluku.

Na Marry Matchwellovou měly zprávy, které uvedly do varu celé městečko, pramalý účinek. Byla ráda, že je Nutter osvobozen, neboť si pochopitelně nepřála, aby král zabavil statky, z kterých se ona rozhodla pohodlně žít. Jinak ji stav a osud Charlese Nuttera nezajímal. Živý nebo mrtvý, to na majetkové situaci nic neměnilo. Ulevilo se i Špinavému Davidovi, který se obával o svou odměnu, o peníze, které do peněženky jeho velitelky musí rovněž vložit Nutter, kterému se sice podařilo uniknout oprátce, ale budoucnost jeho i uplakané Sally byla pořád ještě temná a hrozivá.

Bylo asi půl deváté, když Toola, který se dobře bavil ve společnosti U Fénixe, číšník upozornil, že jeho kuň je připraven.

Toole se chystal do Dublinu, ale předtím se chtěl ještě u Sturka sejít s Lowem.

„V modrém salóнку vás očekává nějaký tlustý pán,“ řekl číšník Toolovi.

„Podívám se tam,“ řekl Toole a vstal od stolu.

Když otevřel dveře salóнку, spatřil u okna podsaditého ošuntělého muže, který se otočil k přichozímu, pod zamaštěnou, usmolenou parukou se ukázala výsměšná a vychytralá tvář Špinavého Davida.

Toole odkašlal a řekl povýšeně:

„Myslel jsem, že za mnou přichází někdo v odborné věci, ale –“

„Má záležitost je odborná věc,“ řekl Špinavý David. „Kdybyste byl tak laskav a věnoval mi pět minut.“

„Prosím,“ uvolil se Toole.

„Nepochybuji, pane, že mne znáte?“

„Jste pan David O'Reegan?“ řekl Toole.

„Správně,“ kývl muž. „Právě jdu do Domu u mlýna, kde moje klientka paní Nutterová bydlí. Hledal jsem vás doma, ale poslali mě sem. Chtěl bych vám, pane, jako přáteli slečny Sarah Hartyové, která si říkála paní Nutterová, dokázat, že práva mé klientky jsou jasná

a nesporná. Víím, že ta žena dá na vaše rady, a tak by snad bylo užitečné, kdybyste jí poradil, aby nedělala zbytečné potíže. Mohu vám důvěrně říci, že se dostala do nepříjemné situace.“

„Poslouchám vás, pane,“ řekl Toole.

„Věděl jsem, že budete nestranný,“ řekl O'Reegan s úlisným úsměvem. „Nuže, pane, fakta jsou jasná. Dožadujeme se jen manželských práv. Mary Matchwellová se provdala za Charlese Nuttera 7. dubna 1750. Tady je kopie svatební smlouvy. A vaše klientka, tedy přítelkyně, slečna Hartýová, uzavřela neplatný sňatek s tímž Charlesem Nutterem tady v Chapelizodu 4. června 1758, sedm let a deset měsíců po sňatku mé klientky. Nuže, pane, tuším, jaká otázka bude následovat. Je ten váš dokument pravý?“

Toole zamračně kývl na souhlas.

„Namísto dlouhých řečí vám ukážu toto,“ a předal zvědavému Toolovi kopii listu Luka Gambla, v němž advokát uváděl, že je přesvědčen o pravosti dokumentu, potvrzujícího sňatek Charlese Nuttera a Mary Duncanové. „Chtěli jsme,“ pokračoval O'Reegan, „na náklady slečny Hartýové obstarat dokument o tom, že slečna Duncanová je totožná se slečnou Matchwellovou, ale advokát Gamble takový důkaz nepožaduje. O totožnosti není pochyb. Jak vidíte, jsem v právu, a proto vás a vašeho kněze pátera Roache chci jménem své klientky požádat, abyste v tomto směru působili svým vlivem na straně práva.“

„Páter Roach je můj přítel, ne kněz,“ řekl Toole zaraženě. „Každý ví, že já jsem katolík.“

„Zajisté,“ omlouval se O'Reegan, „prosím za prominutí, pane doktore. Chtěl bych vás požádat, abyste se svým přítelem přiměli vaši klientku, dřívější hospodyni pana Nuttera, aby se vzdala veškerého majetku a dobrovolně odešla z domu. Jedině tak se může vyhnout následkům, které by jinak v co nejpřísnější formě musely následovat.“

„To všechno je humbuk a podvod!“ zvolal Toole. Zrudl v obličeji a hleděl na Špinavého Davida s neskrývaným odporem.

„Chcete tím snad říci, že jsem lhář?“ zeptal se Špinavý David obezřetně.

„Říkám, co říkám,“ zahřměl diplomaticky Toole, který se stejně jako jeho soupeř v mžiku zbyl všech formalit.

„Pak tedy vyřídte té své přítelkyni, aby se připravila na tvrdé následky,“ zašklebil se O'Reegan.

„A vy vyřídte mé poklony té vaší klientce či kejklířce či manželce nebo čím vlastně je, aby si na takovou špinavou práci sehnala někoho jiného a nevyslovovala vůbec jméno Toole a Roach.“

„Tak kejklířka, říkáte. Děkuji vám!“

„Rádo se stalo, pane,“ odvětil Toole.

„Zapamatuji si to. A ty dokumenty, na které jsme já a moje klientka přísahali, jsou podle vás lži? Čím dál tím lépe. Děkuji vám ještě jednou.“

„Prosím, prosím, můj drahý,“ řekl Toole afektovaně.

„Vím, kam mám se soudcem přijít,“ řekl Špinavý David. „Za urážky se platí. Bydlíte hned tady za rohem. Máte světle hnědé dveře s mosazným klepadlem.“

„S takovým, co se tak podobá vašemu krásnému obličejí,“ zavrčel Toole.

„A ty dva dokumenty, pane, jsou padělky a ta místopřísežná prohlášení jsou falešná?“ pokračoval pan advokát O'Reegan.

„Zapamatujte si to, Larry,“ obrátil se Toole v náhlé inspiraci na přihlížejícího číšníka. „Tady ten pán přiznává, že dokumenty jsou padělané a místopřísežná prohlášení falešná. Slyšel jste přece, jak to teď říkal. Dosvědčíte mi to u soudu.“

Larry přikývl.

„Vy lháři!“ vykřikl Špinavý David zbrkle, úplně vyveden z míry tím, jak se jeho sofistické zbraně neočekávaně obrátily proti němu.

„Vy bídáku!“ zahřměl Toole a udeřil povedeného advokáta pěstí přímo do nosu, až mu hlava narazila na zárubeň dveří. „Vy prolhaný lumpel!“ křičel Toole a zasadil vyjevenému advokátovi další ránu, po které se s jekotem složil na podlahu. Rozlíčený Toole na něho převrhl stůl a se zaťatými pěstmi a s planoucíma očima,

sotva popadaje dech, přešel salónkem a při chůzi si srovnal posunutou paruku.

„Pomóc! Vražda! Vražda!“ ječel Špinavý David, který, jak se ukázalo, nepatřil mezi velké bojovníky.

„Řekněte to ještě jednou, vy zbabělá zmije!“ vykřikl Toole a učinil krok zpět. Advokát zmlkl. Přidržel si na krvácejícím nosu kapesník. Vydrápal se zpod stolu a spěšně opustil krčmu.

Toole si umyl v kuchyni ruce, přecházel si paruku a mrkl na Larryho:

„Tak co, Larry! Myslím, že jsme mu dali lekci. Teď už ví, co si v Chapelizodu nesmí dovolit.“ Nasadil si klobouk a zvesela vykročil doprostřed silnice.

XXXVIII. Doktor Sturk

Zároveň s doktorem Toolem dorazil k Sturkovu domu soudce Lowe, a tak společně vystoupili po schodech toho domu u hřbitova do obývacího pokoje a složili paní Sturkové své poklony. Toole si povšiml, jak ta nešťastná žena pohubla.

„Manžel dělá velké pokroky,“ hlásila paní plná dobré víry. „Vypil celý šálek čaje a snědl kousek topinky a dva suchary. Určitě bude mít z vaší návštěvy radost.“

„Velmi dobře, paní, velmi dobře,“ mružel Toole.

„Vypadá moc dobře,“ pokračovala žena. „Probudil se deset minut po vašem odchodu.“

„Spal klidně,“ řekl Toole Lowovi. Pak se zeptal paní Sturkové: „Můžeme nahoru?“

„Bude radostí celý bez sebe,“ radovala se, „uklidili jsme pokoj a vyvětrali. Dokonce i počasí se zlepšilo, svítí slunce.“ Vešli do pokoje. Sturk seděl opřen zády o zadní pelest. Pokynul přichozím rukou a slabě se usmál.

„Buďte zdrav, doktore,“ řekl Toole vesele. „Slyšeli jsem o vás to nejlepší. Už jsme mysleli –“ zarazil se a poklepal Sturkovi šetrně na rameno. „Pomysleli jsme si, že bychom vás mohli na chvíli vynést do zahrady – dnes je tak nádherně.“

„Děkuji vám, doktore,“ řekl namáhavě Sturk. Držel se s vypětím všech sil. Tvář měl popelavou a čelo lesklé potem.

Po chvíli nezávazného povídání, v němž se Sturk ponejvíce omezoval na kývnutí a zavrtění hlavou, požádali paní domu, aby je nechala s manželem o samotě. Lowe se obrátil k pacientovi: „Je mi líto, doktore, že vás musím ještě jednou obtěžovat, ale ta záležitost s Archerem, o které jste se včera zmínil, je velice důležitá.“

„Ano, pane,“ řekl Sturk. Zdálo se, že mu odpověď činí potíže.

Lowe pokračoval:

„Jde o vraždu pana Beauclerca. Uvedl jste, že ji spáchal tentýž Charles Archer, který vás napadl v parku.“

„Ano,“ řekl Sturk.

„Uvedl jste, že jde o vraždu, z které byl obviněn lord Dunoran.“

Sturk pohnul rty a kývl hlavou.

„Říkal jste,“ pokračoval Lowe, „že jste viděl, že vraždu spáchal Charles Archer.“

Sturk pozvedl ruku, otřel si čelo a polkl. Zavřel oči. Zdálo se, že omdlí. Promluvil pomalu a namáhavě:

„Charles Archer! Mám tu jeho tvář stále před očima. Nebezpečný člověk. Všichni to o něm věděli. Spáchal jistě několik zločinů, ale kromě soubojů na něho nikdo nic nevěděl. Poprvé jsem se s ním setkal v Newmarketu, hrál tam karty o peníze, podruhé jsem ho viděl při souboji s Langtonem, a pak, když zabil pana Beauclerca. Viděl jsem všechno – ležel jsem v malém kabinetu vedle pokoje, kde spal Beauclerc. Měl jsem zlomenou ruku, bral jsem opium. Viděl jsem, co se stalo. Archer probodl Beauclerca dýkou. Nevypytávejte se mne, povím vše, co vím. Dýka jako malý bajonet. Povím vám postupně vše – dejte mi napít.“

Toole mu podal trochu vína, zředěného vodou. Sturk se napil a pomalu pokračoval:

„Těch pět minut mi úplně vypadlo z paměti – to zavinilo to opium. Když jsem se probudil, o ničem jsem nevěděl. Když Archer Beauclerca vraždil, byl jsem úplně ochrnutý. Zasáhnout jsem nemohl. Ani promluvit. To tajemství bylo ve mně skryto, aniž bych o něm sám věděl, až do chvíle, kdy jsem v Belmontu na večeři spatřil tu tvář – tvář Paula Dangerfielda! Změnil se, nosil brýle, ale tehdy jsem si poprvé uvědomil, že ta tvář se pojí s nějakým strašlivým zážitkem, zasutým v mé paměti. Cítil jsem, že pohled na toho muže, vzpomínka na minulý děj, že – přemýšlel jsem, můj mozek nepřestal až, až –“ Sturk zasténal, oči se mu pomalu zakalily.

„Odpočiňte si, doktore,“ zašeptal Toole. „Je čas. Jen pomalu.“ Dal mu ještě jednou napít trochu vína. Zkoumal tep.

„Jak to vypadá?“ hlesl Sturk.

„Trochu kolísá,“ řekl Toole. „Nic mimořádného.“

Sturk odpočíval asi pět minut, pak pokynul rukou na znamení, že bude pokračovat. Lowe se sklonil nad lůžkem.

„Já jsem řekl, jako stránka vytržená z knihy, která dlouho chyběla. Najednou se přede mnou ten výjev rýsoval s naprostou přesností. Uvažoval jsem, zda mám podniknout nějaké kroky, aby byl ten člověk odhalen a potrestán. Dopustil jsem se chyby, naznačil jsem mu, že vím, kdo je. Nedám se jen tak lehce zastrašit, ale on, to je ďábel, pekelník, Satan, a muselo to tak skončit. Musel se mě zbavit. Podařilo se mu to. Už nikdy nevstanu z tohoto lože, jsem vlastně mrtev.“

„Tak nesmíte mluvit, doktore,“ řekl rychle Toole. „Přijde Pell i Dillon. Ještě dnes večer dáme hlavy dohromady, a to by v tom byl čert, abychom vás nepostavili na nohy.“

Sturk sevřel pevně rty. Svaly v jeho strhané tváři se chvěly. Zpod zavřených víček mu vytryskly slzy.

„Jsem trochu nervózní, pánové,“ zašeptal. „Rád bych viděl své děti, jak se jim daří, nic víc.“

„Jen klid,“ řekl Toole. „Jsou v nejlepším pořádku. Já se na vás přijdu odpoledne podívat.“

„Děkuji vám, pane,“ řekl Sturk sklíčeně.

„Doktore,“ oslovil Sturka Lowe, „vaše výpověď je velice důležitá. Když dovolíte, napíší ji na papír a vy ji pak podepíšete, pro případ...“

Toole spatřil ruměnc, který se objevil na Sturkově bledé tváři, a rychle řekl:

„Chtěli bychom okamžitě zjednat nápravu ve věci lorda Dunorana. Ta záležitost velmi spěchá, soudce Lowe by chtěl ihned podat zprávu do Londýna.“

„Odpřísáhnu to,“ řekl Sturk.

Do pokoje vešla paní Sturková. Toole jí nařídil, aby podala manželovi v poledne a v půl druhé několik lžic slepičí polévky. Sám slíbil, že se na nemocného přijde odpoledne podívat. Lowe požádal o několik listů papíru a vzdálil se z pokoje. Když dole v hale uděloval pokyny svému pomocníkovi, zavolal ho Toole do jídelny.

„Ten tep se mi nelíbí, pane,“ řekl Lowovi. „Je nepravděpodobný a chvílemi moc pospíchá. Obávám se zápalu plic. Musíme mu dát něco pro posílení, nebo – nebo ho ztratíme. Ztracený případ!“

Toole nasedl na svého koně, udělal Lowovi několik rad pro případ, že by se Sturk při výpovědi příliš unavil, políbil paní domu ruku a odklusal do Dublinu. Odebral se rovnou do kanceláře Luka Gambla, neboť hořel zvědavostí, jak to doopravdy je s těmi ženami Charlese Nuttera. Když vklopýtal po neosvětlených schodech do advokátova pokoje, padl rovnou do náruče svého přítele Nuttera. Srdečně se přivítali a objali. Nutter se tvářil ostýchavě; situace, v které se nacházel, byla přece jen trochu choulostivá. Vděčně se na Toola usmál, protože dobře věděl, že doktor patří mezi přátele a že po dobu, co tu nebyl, pečoval o Sally jako pravý gentleman.

Posadili se ke stolu zavalenému různými listinami a spisy, Toole nejprve vypověděl všechny noviny, zmínil se o stavu doktora Sturka a přešel k přímému důvodu své návštěvy. Velmi barvitě vylíčil průběh bitvy ve Fénixu a řekl:

„Ten darebák O'Reegan nám asi způsobí mnoho potíží. Řekl mi, že ta listina...“

„Mám tady její opis,“ řekl Gamble a položil před Toola list papíru.

„Ano, to je ona – Mary Duncanová, 1750, ten darebák! Říkal, že jste uznal pravost toho dokumentu. Myslím si o tom své.“

„Měl pravdu,“ řekl Gamble a pohlédl na Toola se zdviženým obočím.

Toole zrudl a hleděl střídavě z Gambla na Nuttera. Zeptal se:

„Ta žaloba je tedy podle práva?“

Nutter uhnul očima. Nebylo pochyb. Ten muž se styděl. Pomalu řekl:

„Je to už osmnáct let, pane. Byl jsem mladý a dal jsem se napálit. To se stává těm, kdo se hrnou do ženění, často.“

Toole se prošel pokojem a zastavil se u krbu. Mlčel. Gamble se hrabal v papírech na stole. Konečně našel ten pravý.

„Musel jsem uznat i to,“ obrátil se Gamble na Toola, „že Duncanová a M. M. je jedna a táž osoba.“

„Děkuji, pane,“ řekl Toole hořce. „To stačí.“ Usedl ke stolu. „Znám tu listinu. Váš přítel advokát O'Reegan mi ji ukázal.“

Přece jen jste mohl dát přátelům Sally Nutterové najevo, jak se věci mají. Já a páter Roach jsme se zapletli víc než – ale na tom nezáleží. Vy si zřejmě s osudem té ženy starosti neděláte.“

Gamble se podíval pobaveně na Nuttera a řekl:

„Jen klid, příteli. Dnes ráno jsme jí podali zprávu. Určitě už je všem jasno,“ řekl Gamble, stěží zadržuje smích. Podíval se na Nuttera, který zvesela přikývl. Toole si připadal jako ve snu.

Někdo zaklepal na dveře. Gamble vyzval návštěvníka ke vstupu.

Do pokoje vstoupil vytáhlý muž s tváří podobanou od neštovic, na kterého si Toole pamatoval z minulé návštěvy. Mnoho sympatií k němu nechoval.

„Tento pán,“ řekl Gamble a ukázal na Toola, „tvrdí, že manželky vítají rády ztracené muže.“ Zasmál se. I podřobaný úředník se zachechtal. Tool zavrčel:

„Věří dokonce, že by muži své manželky měli chránit a pečovat o ně.“

„Pokud vědí, která je ta pravá,“ mumlal Gamble a hrabal se v listinách.

Toole povstal. Řekl:

„Vidím, pánové, že jsem přišel nevhod. Jsem dosti udiven a ohromen. Nebudu překážet zábavě, pánové.“ Uklonil se prkenně a zamířil do špatných dveří.

„Tudy, s vaším dovolením,“ usmál se Gamble a doprovodil doktora na chodbu, kde ho přátelsky uchopil za paži. „Vlastně jde jen o to,“ řekl s tajemným úsměvem, „aby nepravá paní Nutterová uvolnila místo té pravé. To se také stane. Jestliže půjdete zítra kolem Domu u mlýna, uvidíte, že ta nová paní Nutterová není zdaleka tak špatná a...“

Toole vyvinul svou paži z jeho sevření, uklonil se a chladně se rozloučil.

A opravdu. V tom čase, kdy Toole rozmlouval v Dublinu s Gamblem, zastavily před Domem u mlýna dva kočáry. V jednom přijel úředník advokáta Gambla a v druhém seděli dva tajemní pánové.

„Potřebuji mluvit s paní Nutterovou,“ řekl Gamblův posel vytáhlé komorné, která neomylně poznala v příchozím příslušníka nepřátelského tábora.

„Sedí dole v jídelně,“ řekla.

Posel nakoukl do jídelny a zase vyšel na chodbu.

„Možná, že jste přijel za bývalou pánovou hospodyní,“ křikla na úředníka služka. „Na tu se musíte zeptat támhle,“ a ukázala do patra, kde se na schodech zjevila věrná Moggy.

Úřední posel zamířil ke schodišti. Cestou vytáhl z kapsy objemný svazek listin.

Toole se v Dublinu nezdržoval; spěchal domů. Když vjížděl do Chapelizodu, zdálo se mu, že v městečku panuje jakési vzrušení. Lidé postávali v hloučcích, ženy se vykláněly z oken. Toole pokývl na pozdrav několika známým a s hrůzou si vzpomněl na potyčku se Špinavým Davidem a na možné následky. Ale před vchodem do jeho domu panoval klid; pomocník posedával na schodech. „Ne, nikdo tu nebyl, ani doktor Pell ještě nepříjel.“ To Toola uklidnilo.

„Co se tady děje?“ zeptal se chlapce.

„Před chvílí tu projel tryskem kočár. Jel od Knockmaroonu. Uvnitř seděli dva muži a nějaká žena, která celou cestu křičela a tady v Martin Row dokonce rozbila jedno okno. A před Fénixem druhé. Na rukou měla pouta a z kotníků jí tekla krev. Povídá se, že to byla paní Nutterová. Prý ji odváželi do blázince.“

Toole zbledl a zaskřípal zuby. Potkal ten kočár u Islandského mostu, ale nevěnoval mu pozornost.

„Neseděl s kočím na kozlíku muž v takovém modrostříbrném kabátu?“ zeptal se chlapce.

„Ano, seděl tam.“

Toole se rozhodl, že bude-li třeba, odpřísáhne, že Sally Nutterová je a vždy byla plně při smyslech. Odplivl si, zašel do domu, převlékl se a vydal se ke Sturkovým.

U schodů stál kočár. Z haly zazníval až na schodiště vzrušený hovor. Toole vstoupil do haly bez klepání a zastihl tam Lowa v bouřlivé debatě s doktorem Dillonem. Vypadal velmi nebezpečně. Právě se vrátil bez slíbené odměny z Mosazného hradu a nebyl v náladě vhodné na žertování.

„Pane,“ říkal Lowe nonšalantně, „nebyl jsem to já, ale pan Dangerfield, kdo vám slíbil těch pět set liber.“

„Nedostal jsem ani měďák,“ křičel Dillon. „Je pryč. V domě je jen nějaká ženská a ta je tak stará a tak ošklivá jako ten váš povedený pan Dangerfield. Rád bych věděl, kdo mi můj plat vyplatí,“ hřímal Dillon a udeřil pěstí do stolu.

„Měl byste brát ohled na nemocného,“ řekl Lowe.

„Tomu už nic nevadí,“ ušklíbl se Dillon. „Nemocný! Nikdo kromě blázna nepochybuje o tom, že ten muž je mrtev. Ale já nejsem! Musím platit dluhy, musím jíst, musím pít, musím,“ zarazil se a pak se zadíval na Toola a na Lowa a zvedl prst. „Vy oba jste mi včera večer zabránili, abych za ním šel. Považuji vás za své dlužníky, jednoho i druhého.“

„Ale, doktore,“ řekl Lowe, „vždyť tu šlo o odměnu.“

„Nic takového, pane, byla to smlouva,“ řekl Dillon a vytáhl z kapsy pláště Dangerfieldův písemný příslib.

Lowe kývl.

„Ty peníze můžete žádat jedině na Dangerfieldovi.“

„To také udělám, ale čím mám zaplatit kočímu? Trepanace, ksakru, já jsem trepanován!“

„Uklidněte se, doktore,“ řekl Lowe. „Nejste na tom tak zle. Vše se dá uvést na správnou míru. Pan Dangerfield je zatčen, ale ne kvůli dluhům. Můžete ho přinutit, aby vám zaplatil. Víím, že má víc než sto tisíc liber majetku.“

„A kde je ten povedený pán?“ zeptal se Dillon smířlivě.

„V okresním vězení. Pro podezření z hrdelního zločinu. Napíšu vám pár řádek, které vám umožní, abyste ho mohl navštívit.“

„Byl bych vám velmi zavázán,“ řekl Dillon a obrátil se na Toole. „Kolik je hodin, kolego?“

Toole důstojně odpověděl a zeptal se:

„Viděl jste pacienta?“

„Ne,“ řekl Dillon. „Naposledy včera v noci. Dostane zápal a zemře. Je v posledním stadiu vyčerpání. Svědčí o tom jeho puls. Je to nepříjemná a paradoxní situace, pánové.“

Budete-li ho krmit, zemře na zápal. A nebude-li jíst nic, zemře vysílením. Pell mou diagnózu jistě potvrdí. Slyšel jsem, že má přijít.“ Dillon přijal od Lowa průvodní dopis do věznice, poděkoval a zapískal na kočího, který se neochotně vydrápal na kozlík a trhl opratěmi.

Pokud se Toole dozvěděl, nedostal Dillon od Dangerfielda ani šilink. Nakonec podal žalobu na Lowa, ale soud ji zamítl. Tak se Dangerfield pomstil za zdar operace, kterou si právě on objednal. To bylo jeho poslední vítězství, které mu jistě poskytlo značné zadostiučinění.

Sotva Dillon odjel, nakoukla do dveří paní Sturková. „Přejete si něco?“ zeptal se Toole s obavou v hlase.

„Víte, chtěla jsem, muž je nějak nervózní, celý se třese. Ten dublinský doktor tu tak křičel.“

„Říkáte, že se třese?“ řekl Toole. „Jako zimou?“

„Zima mu nemůže být, přikryla jsem ho a dala mu horký čaj, ale –“

„Přijdu hned za vámi, paní,“ řekl Toole.

Paní Sturková zavřela dveře.

„A je to tady,“ řekl Toole Lowovi. „Zápal. Už mu nepomůžeme.“

„Chudák,“ řekl Lowe. „Osud té rodiny mě opravdu dojíhá.“

Toole našel pacienta pod kupou přikrývek. Sturk se třásl jako v zimnici. Tváře měl fialové a vpadlé. Toole nahmatal tep, chvíli přemýšlel, ale neřekl nic.

Sturk mu pokynul hlavou, aby se nad ním sklonil. Zaseptal: „Vím, co to znamená.“

„Jen klid,“ řekl Toole. „Tohle vypijte. Bude vám líp.“

U domu zarachotil kočár. Přijel doktor Pell. Toole opustil pokoj, aby svého kolegu přivítal. Zavřeli se do malého pokojíku, ale jejich porada netrvala ani pět minut. Když vycházeli po schodech, Pell se zeptal:

„Před jakou dobou?“

„Asi před osmi minutami,“ řekl Toole.

Vstoupili do ložnice. Pell pozdravil paní Sturkovou a přistoupil k nemocnému. Uchopil Sturka za zápěstí.

„Tak co, kolego?“ usmál se na Sturka, „jak se vede? Nemluvte, sám to vidím. Uklidněte se, zase bude dobře.“

„Je mu trochu lépe,“ řekla paní Sturková. „Tadyhle doktor Toole mu dal nějaký lék.“

„Hm, zimnice se utiňuje,“ mružel Pell. „Potil se hodně?“

„Vůbec ne. Horečku neměl. Dokonce mu chutnalo jíst a dobře spal. Že ano, pane Toole?“ zadívala se na doktora.

„Už jsem doktorovi všechno pověděl,“ řekl Toole.

„Paní,“ řekl Pell a pohlédl na hodinky, „zimnice brzy přejde. Vy pokračujte v ošetřování tak jako dosud. Napíší vám nějaký recept.“ Uklidnil se. „Na shledanou, pane - paní.“

„Pero a inkoust jsou v pracovně, doktore,“ řekl Toole.

Paní Sturková následovala Pella na chodbu a tam se mu snažila vsunout do kapsy pláště zbytek peněz, které jí před několika dny dal Dangerfield. Pell peníze rozhodně odmítl. Rychle seběhl po schodech a vešel do pracovny. Po několika minutách za ním přišel Toole. Pell seděl nad stolem s brkem mezi rty. Před sebou měl prázdný list papíru. Podíval se na Toola, nerozhodně pokrčil rameny a napsal rychle několik řádků.

„Dáme mu tohle, souhlasíte-li,“ řekl.

„Velmi správně,“ kývl Toole.

Když o několik minut později uviděl recept Struk, požádal služku, aby mu ho podržela před očima.

„Má drahá,“ zašeptal, „hod'te ten papír do ohně.“ Zavřel oči. Byl velmi unaven.

Paní Sturková doprovodila Pella před dům. Pell s kloboukem v ruce:

„No tak, paní, něco jsme vašemu manželovi předepsali. Budete-li cokoliv potřebovat, obraťte se na toho...“

„Doktora Toola,“ řekla žena.

„On zařídí potřebné. Dobře případu vašeho muže rozumí a zodpoví všechny vaše otázky. Ví také, co si myslím já. Tak, paní – sbohem.“ Uklonil se, naskočil do kočáru a dvířka za ním zaklapla. Teprve teď si uplakaná paní Sturková uvědomila, že se o stavu svého muže vlastně nic nedozvěděla.

I Toole se vyjadřoval velmi vyhýbavě a nepřesně, ale musel přiznat, že u pacienta nastal nepříznivý obrat. Slíbil, že se na nemocného přijde podívat ještě ve čtyři hodiny.

Když zůstala paní Sturková sama, rozplakala se naplno, teprve teď si mohla nerušeně ulevit. Ulehla na chvíli ve své ložnici, ale sotva zavřela oči, už zase vyskočila a utíkala k nemocnému. Osušila si oči a s úsměvem na rtech vstoupila do ložnice. Klekla u postele a modlila se, prosila anděla strážného, aby držel nad jejím Barneyem ochrannou ruku. Dlouho do noci seděla u lůžka a držela svého umírajícího muže za ruku. Nakonec usnula v křesle.

Druhý den odpoledne, před čtvrtou hodinou, nastal okamžik, který přijít musel. Z pokoje nemocného bylo slyšet chraptivý výkřik a vzápětí ječivý pláč té „malé hloupé Letty“, kterou její Barney navždy opustil.

Pár dní nato se ozvaly na chapelizodském hřbitově tři salvy z pušek a pod rakví zavrzaly provazy. Generál Chatterworth vzal Sturkovy děti jedno po druhém do náruče, pohladil je po vlasech, políbil na čelo a řekl jim, že mohou přijít kdykoliv do Belmontu hrát si na zahradě a načesat si ovoce, na které budou mít chuť. Paní Sturková mu vděčně za jeho laskavost poděkovala.

XXXIX. Návrat Charlese Nuttera

Úředník pana Gambla vystoupil do patra za paní Sally Nutterovou, a když byl služkou Moggy uveden do pokoje, sdělil vyděšené ženě, že je zplnomocněn advokátní poradnou podat jí vysvětlení některých okolností, týkajících se jejího muže Charlese Nuttera.

Šlo o to, že do Dublinu přijel jistý Archibald Duncan, který pod přísahou vypověděl, že je manželem Mary Matchwellové, z čehož plyne, že její pozdější sňatek s Nutterem je neplatný, že na M. M. byl na základě Duncanova prohlášení vydán zatykač a že spolu s ním přijeli soudní zřízenci, kteří M. M. dopraví do věznice. Navíc budou všichni její společníci okamžitě vykázáni z domu. Charles Nutter přijede asi za hodinu, aby se ujal opět svých práv v domě a žil nadále po boku své půvabné ženy, zakončil úředník s poklonou.

Můžete si představit, jaký zmatek vyvolala ta slova v srdci zmučené paní Sally. Sepjala ruce, planoucím zrakem hleděla na dobrého posla a nezmohla se pěkných pár vteřin vůbec na slovo. Dříve než se sebrala, aby úředníkovi poděkovala, ozvala se zespona prudká hádka, rány a cinkot skla. Ječivý hlas M. M. vychrlil takovou sérii nadávek a kleteb, že si paní Nutterová přitiskla dlaně na uši. Bojový řev slábl a zanikl zcela v rachotu kočáru. Po domě se rozhostilo ticho.

Teprve teď paní domu, která opět nabyla svých práv, vydechla, objala Moggy a rozplakala se radostí. Její trápení skončilo.

O tom, kde pobýval a co podnikal Nutter od chvíle, kdy po návštěvě M. M. odešel z domu, až do okamžiku, kdy se po vypuzení M. M. zase do Domu u mlýna navrátil, existuje stručné vyličení, které Nutter pro potřebu soudu vlastnoručně sepsal. Práví se v něm, lépe řečeno, Charles Nutter vypráví:

„Když k nám ta ženština poprvé přišla, stěží jsem uvěřil svým očím. Znal jsem její povahu, věděl jsem, že je mazaná jako čert, ale přesto jsem byl její drzostí ohromen. Je pravda, že jsme byli sezdáni, lépe, prošli jsme svatebním obřadem, ale po třech měsících jsme se

rozešli. Dozvěděl jsem se, že už přede mnou měla Mary muže, který dosud žije. Proto jsem si byl jist tím, že mi nebude dělat nikdy žádné potíže. Věděl jsem o jejím přestupku.

Sedmnáct let jsem žil se svou Sally. Za ta léta se mohlo mnohé změnit. Báł jsem se, že její první muž možná zemřel. Věděl jsem, že tento muž, Duncan se jmenoval, žil v Edinburgu, kde měl sedlářskou dílnu. Rozhodl jsem se, že za ním zajedu. Loď měla vyplout do Hollyheadu příštího jitra. Mary navštívila mou ženu a ukázala jí naši svatební smlouvu. Sally z toho leknutí málem pozbyla rozum.

Přisahal jsem jí, že je ta svatba vlastně neplatná, ale myslím, že nechápala nic z toho, co jsem jí říkal. Byla žalem úplně zničená. Vzal jsem si peníze a odcestoval. Než jsem se k té cestě rozhodl, procházel jsem se parkem a kolem řeky, kde se později našly mé stopy. Zamířil jsem k Dublinu přes park. Byla tma, nepotkal jsem vůbec nikoho. Když jsem byl asi uprostřed parku, zaslechl jsem strašlivý výkřik a dva po sobě jdoucí údery. Výkřik se ozval v houští po mé pravé ruce, asi tak šest kroků. Rány zněly dutě - jako když někdo klepe koberec.

Zavolal jsem a rozběhl se tím směrem. Už se neozvalo nic. Proběhl jsem hustým porostem, a tam, na malé mýtině, jsem našel ležící tělo. Ve tmě svítila bílá vesta. Byl to muž. Vypadal mrtvý. Jen se mi zdálo, když jsem ho vzal za ruku, že cítím lehké chvění, ale i to ustalo. Oči i ústa byly otevřené, z hlavy, ze dvou hrozných ran prýštila krev - byl to ošklivý pohled. Krev tekla i z úst a z uší. Byl tak strašně zasažen, že jsem si netroufal s ním pohnout. To už jsem poznal doktora Sturka z K. I. D. Měl na sobě uniformu. Ale klobouk jsem nikde neviděl.

Teprve teď jsem si uvědomil, do jak nepříjemné situace jsem se dostal. Zhrozil jsem se. Sturk se ke mně poslední dobou nechoval zrovna dobře - to věděl každý - a já ho měl plné zuby. Bylo mi jasné, že když se do tohoto případu zapletu, podezření padne na mne. Rozhodl jsem se, že uteču. Přešel jsem zeď parku, ale když jsem se přiblížil ke kasárnám, počal jsem mít výčitky svědomí. Sturk

možná ještě žil, a teď zemře, protože se mu nedostane pomoci. Odešel jsem k řece a umyl jsem si ruce. Měl jsem na nich krev. Klobouk mi spadl do vody. Původně jsem chtěl přeplavat řeku, ale pak jsem se vydal k mostu.

Stále jsem musel myslet na Sturka, který tam možná umírá bez pomoci. Naproti krčmě U královského dubu jsem spatřil dva vojáky. Řekl jsem jim, že jsem zaslechl, jak se dva muži bavili o tom, že v parku leží nějaký zraněný důstojník. Někde blízko zdi. Dal jsem jim půlkorunu a oni slíbili, že se tam zajdou podívat.

Za mostem jsem si zastavil kočár a odjel k advokátovi Gamblovi. O Sturkovi jsem mu neřekl nic. Vypověděl jsem mu, jak se mají věci s M. M. a jejím právoplatným manželem Duncanem. Poradil mi, abych odplul do Edinburghu a vyhledal ho. Poslechl jsem ho a zjistil, že Duncan Edinburgh opustil a bydlel nejdříve v Carlise a později v Yorku, kde jsem ho také dostihl. Nevedlo se mu zrovna dobře a docela rád vyslechl, že ta ženská je v Dublinu a vydělává slušné peníze. Když jsem se vrátil zpět, byl už na mne vydán zatykač.

Přijel jsem do Dublinu s Duncanem a šli jsme rovnou ke Gamblovi. Nechal nás u sebe. Z domu jsem nevycházel, vyjma jednoho večera, kdy jsem nutně potřeboval navštívit Chapelizod, abych přivezl nějaké dokumenty o M. M. Najal jsem si kočár. Měl jsem s sebou klíče od zasklených dveří a bez velké námahy jsem vnikl do domu. Ale služky byly ještě vzhůru a spatřily mne. Považovaly mne za strašidlo – tak byly vyděšené – a tak jsem si vzal, co jsem potřeboval, a ženské jsem varoval, aby o mé návštěvě pomlčely. Ještě jednou jsem se pak odvážil vyjít z Gamblova domu a byl jsem zatčen.

Byl jsem vsazen do vězení. Den, kdy jsem byl zatčen, a den, kdy jsem byl opět osvobozen, je znám.“

Tady vyličení událostí končí. Zápis nese podpis v podobě iniciál CH. N.

Nutter se vrátil do Domu u mlýna v půl páté večer. Přijel v kočáru, který se vyhnul Chapelizodu. Sally Nutterová se mu vrhla

kolem krku a plakala rovnou půlhodinu. Nutter ji něžně vzal do náručí a odnesl do pokoje. Nikdo příliš nemluvil, dokonce i služky postávaly tiše v hale a blaženě se culily. Večer pak byla u Nutterů malá oslava.

Ještě téhož dne se po Chapelizodu rozneslo, že kostelník Irons učinil překvapivou výpověď, týkající se procesu, ve kterém byl lord Dunoran odsouzen pro vraždu pana Beauclerca. Tyto zprávy dospěly klikatými cestami i k panu Mervynovi. Dozvěděl se, že podrobnosti, jež ho zajímají, zná soudce Lowe, který je zrovna ve Fénixu. Okamžitě se tam vydal a v místnosti, kde Sturk před časem vysázel před udiveného Nuttera libru po libře své nájemné, představil se Mervyn jako syn lorda Dunorana. Celý bledý vzrušením vyslechl Lowa, který mu přečetl Ironsovu výpověď, v níž kostelník prohlásil a odpřisáhl, že Charles Archer není nikdo jiný než Paul Dangerfield.

Mervyn Lowovi poděkoval a neprodleně se vydal do Belmontu, kde požádal generála o dvacetiminutový soukromý a důvěrný rozhovor. Rozešli se po půl hodině velice přátelsky. S dámami se pan Mervyn – vlastně lord Dunoran – nesetkal. Ale generál ihned po jeho odchodu sám dámy vyhledal, odvedl si Rebeccu stranou z doslechu Gertrudiných zvědavých uší a vyjevil jí celou tu úžasnou novinu. Když Rebecca vyslechla tu ohromující zprávu, podle níž se z šarmantního nápadníka slečny Gertrudy vyklubal zločinec, a z nežádoucího záletníka mladý lord Dunoran, byla na okamžik úplně zmatena. Ale velmi rychle se s touto změnou smířila.

„Jakému strašnému osudu to dítě uniklo jen o chloupek,“ poznamenal generál.

„Jak chytře dokázali ti mladí tajit své zasnoubení,“ vzdychla teta Becky. Po celý zbytek večera byla samý úsměv a kdo by ji viděl, jak se s Gertrudou prochází v zahradě, nevěřil by, že byly doby, kdy mezi těmito dvěma dámami zuřil lýtý boj.

Dobrá nálada tety Rebecy měla potěšit i kapitána Cluffa. Byl vlídně přijat, a když zapředel rozhovor na své obvyklé téma, poručík Puddock, byl vyzván, aby vyřídil Puddockovi, že stojí-li o to ještě,

může kdykoliv přijít a navštívit generála, Gertrudu, a bude-li chtít, i ji, Rebeccu, která ho stále počítá mezi své milé hosty.

Slečna Gertruda Chatterworthová se konečně nemusela se svou láskou skrývat. Její Mordaut navštívil Belmont a byl pozván Rebeccou na čaj.

„Pěkně jste to nastavili,“ laškovně lordu Dunoranovi zahrozila. „Tenkrát na louce, při střeleckých závodech, jsem vás pozorovala. Myslela jsem, že vás Gertruda odmítla, a zatím jste se tam v tom okamžiku tajně zasnoubili.“

„Dodatečně prosím za prominutí, tetičko,“ řekla Gertruda. Lord Dunoran povstal, uklonil se a řekl:

„I já žádám o prominutí, byla to vlastně má vina. Nemohl jsem riskovat, že svou milovanou ztratím, a tak muselo naše zasnoubení zůstat v tajnosti.“

Rebecca se začervenala, sklopila zrak a řekla tiše, jakoby pro sebe:

„Ten, kdo by tvrdil, že tajemství ve věcech lásky je nepravost, nevěděl by o pravé lásce zhola nic.“

XL. Nečekané štěstí poručíka Puddocka

Poručík Puddock kráčet do Belmontu s hlavou plnou očekávání. Pozvání slečny Rebeccy ho překvapilo, a přiznejme, i potěšilo. Na vlastní oči viděl u řeky Gertrudu, jak se prochází s lordem Dunoranem. Přece jen se mu rozbušilo srdce, ale pozvedl hrdě hlavu na pozdrav, a když došel k domovním dveřím, zeptal se po slečně Rebecce.

Přijala ho ve svém pokoji. Vypadala velmi bledá a vzrušená; mile se usmála, vzala ho za ruku a odvedla k pohovce. Dveře za nimi zaklaply. Masivní výplň pronikal na chodbu nezřetelný hovor, jen občasné pozasmání – nebo to byl vzlykot? – se zvedlo od monotónní hladiny šepotu; nakonec bylo v pokoji ticho a pak se slečna Rebecca rozplakala a Puddock ji něžně chlácholil.

„Mnohem déle, než si myslíte, příteli,“ bylo slyšet Rebeččin hlas. „Více než dva roky – od té chvíle, kdy jsem vás spatřila.“

Puddockova odpověď slyšet nebyla. Dveře se rozletěly a slečna Rebecca s kapesníkem přitisknutým k tváři vyběhla po schodišti do své ložnice.

Pan generál osobně pozval přítomné k obědu. K tabuli zasedla slečna Gertruda, lord Dunoran, generál a páter Roach. Poručík chtěl počkat na svou společnici, ale Dominik oznámil, že se madam omlouvá.

Puddock byl po dobu oběda zamyšlený, dokonce se ani neusmál na slečnu Gertrudu, která mu několikrát pozvedla sklenku vína k připitku. Po jídle bloudil Puddock salónem s knihou v ruce. Nečetl. Konečně potkal slečnu Rebeccu v hale. Měla vycházkový plášť s kapucí.

„Nepůjdete se trochu projít do zahrady, poručíku?“ vyzvala Puddocka, který až příliš ochotně souhlasil.

Zahradník Petr Brien, který se vrátil po nějaké chvíli do kuchyně s košíkem zeleniny, vyprávěl, že spatřil poručíka Puddocka a madam Rebeccu, jak se spolu procházejí stále dokola podél záhonu růží, že madam Rebecca plakala a chvílemi se zase smála, že jí poručík držel důvěrně za paži a že se u branky, to může odpřisáhnout, políbili!

Jakmile Puddock v zahradě spatřil Briana, ihned se se slečnou Rebeccou rozloučil, vyptal se zahradníka, kde je generál, a když se dozvěděl, že odešel k řece, vydal se tam za ním.

Brian vyprávěl, že když Puddock generála pozdravil a ušel s ním v hovoru asi dvacet metrů, generál se zastavil, poodstoupil o krok zpět, namířil na Puddockovo břicho špicí své vycházkové hůlky, zase k němu přistoupil, uchopil poručíkovu paži a srdečně jí potřásl. Pak uchopil Puddocka v podpaží a odvedl ho do zámku.

Celý tento podivný a nesrozumitelný výjev pozoroval z cesty kapitán Cluffe, který se právě rozhodl, že své vztahy k Rebecce uvede v definitivu. Přidal tedy do kroku, a když se s generálem a Puddockem střetli u vchodu, zeptal se po paní domu. Byl ale překvapen, když mu generál řekl, že jeho sestra dnes nikoho přijmout nemůže.

„Neměli bychom to kapitánovi oznámit, co myslíte, poručíku?“ řekl generál a rozchechtal se. Mrkl lišácky na udiveného Cluffa. „Máme tu jedno velice nečekané zasnoubení.“

Cluffe se vědoucně zasmál a upřel zpytavý pohled na poručíka, neboť byl přesvědčen o tom, že teta Rebecca Puddockovi prozradila city, které k němu chová. Rozloučil se tedy s generálem, vzal Puddocka za loket a odváděl ho zpět k mostu.

„Slečna Rebecca Chattersworthová vám jistě leccos při řeči naznačila, příteli,“ vyzvídal Cluffe. „Vidím, že generál není proti tomu, abyste mi to řekl, když se slečna Rebecca ostýchá.“

Puddock uměl vyprávět jednoduše a srozumitelně, a tak udivenému kapitánovi cestou k mostu několika větami vylíčil, že on a slečna Rebecca k sobě chovají již několik let velmi vážnou náklonnost a že se právě dohodli, že své životy spojí sňatkem.

Kapitán Cluffe poslouchal s otevřenými ústy. Zastavil se, sklonil se ke stěvíci, aby si zapjal přezku, která, jak si Puddock povšiml, žádnou opravu nepotřebovala. Po přezce přišla na řadu tkanice na nohavici, pak opasek a nakonec klobouk. Cluffe se napřímil a řekl:

„Že k vám chová náklonnost? Vždyť vás nenávidí jako jed.“

„Slečna Rebecca byla tak milá, že mi dnes svěřila, že mne miluje už dva roky.“

Cluffe kráčel po jeho boku mlčky, zrudl v obličejí a díval se před špičky svých bot.

„Generál o tom ví?“ zeptal se.

„Ano. A souhlasí.“

„Nic jiného mu nezbyvá,“ zavrčel Cluffe. „Divný rozmar, kamaráde. Vždyť byste mohl být skoro jejím synem,“ zasmál se suše. „Je o šestnáct let starší.“

„Nechcete-li mi blahopřát,“ řekl Puddock s bolestí v hlase, „bylo by lepší, kdybyste neříkal nic. Já jsem si myslel, Cluffe, těšil jsem se, že mi potřesete rukou a řeknete něco, něco,“ oči mu zvlhly. Zarazil se.

„Ale samozřejmě, příteli – to je pro mne překvapivá novina, chápejte.“ Vyloudil na tváři úsměv, stiskl Puddockovi ruku a řekl slavnostním hlasem: „Milý příteli, přeji vám vše nejlepší, šťastná léta po boku té, která – hergot, kamaráde, ať vám to vyjde,“ a narazil si klobouk do očí. „Víte, příteli, vy možná ani nevíte, že jsem to byl já, kdo vás se slečnou Rebeccou dal dohromady. Smím se o tom takhle zmínit?“

Puddock byl ale toho mínění, že bude rozumnější, když se oznámení o zasnoubení rozšíří z Belmontu.

„Dobře, bude to tak lepší,“ bručel Cluffe, rozloučil se s poručíkem a namířil si to rozhodným krokem ke svému bytu, kde ho čekalo překvapení v podobě mládence, který mával kapitánovi v ústrety obálkou ukrývající účet. Víc nepříjemností už Cluffa potkat nemohlo. Nic nenáviděl tak prudce jako účty.

„Co to je?“ zeptal se Cluffe mládence a štítlivě odstrčil list papíru.

„Přivezl jsem Obediaha, pane.“

„Obediah? Co to, ksakru, je?“

„To jméno jsme mu dali my, pane. Přesně podle vaší objednávky. Pelikán od pánů Hamburga a Sliga.“

Mladík odhrnul zelený přehoz na proutěném koši, odkud na kapitána zamrkal skrze mřížky klece obrovský bílý pták. Cluffe zaskřípal zuby a zíral na pelikána s takovou nenávistí, že i ten nevědomý pták zastrčil raději hlavu se svým absurdním zobákem pod křídlo. Cluffe rozložil účet.

„A hrome!“ zaklel. „Deset, patnáct liber doprava, tady, péče cestou, skoro čtyřicet liber, pane!“ hřměl Cluffe na vyděšeného mládence.

„Kam ho mám odnést?“ zeptal se hoch.

„Okamžitě ho odvezte zpět, nebo přelámu kosti vám i té obludě!“ řádil Cluffe. Zamával nad košem bojovně holí a vyběhl po schodech do bytu, zamkl se v pokoji a usedl ke stolu s hlavou v dlaních. Oknem slyšel kočího, který prohlašoval, že „dá to zvíře k někomu do opatrování, dokud ten nahoře nepřijde k rozumu, a že se z Chapelizodu nehne, dokud nedostane řádně zapláceno.“

A tak Cluffe rozevřel pěst, uhladil na stole zmačkaný účet, vzkázal po služebné, že tedy „tu bestii, to idiotsky vyhlížející zvíře, které navíc ještě páchne jako tchoř, zaplatí, ale že stejně nechápe, jak někdo může mít takovou obludu rád, ale na druhé straně se ani tak moc té osobě nediví, protože v poslední době prokázala podivný vkus, a ať to zvíře uklidí z jeho dohledu, nebo ho zastřelí“, a tak dále.

Galantní kapitán účet přece jen zaplatil, prohlásil, že než by teta Becky od něho pelikána dostala, že ho raději sám sní, ale pak si to rozmyslel a ještě téhož večera byl Obediah s mnoha poklonami doručen do Belmontu.

Večer, když Cluffe smutnil nad skleničkou, uvědomil si, že o jeho citech k belmontské paní vlastně nikdo neví, a tak se rozhodl, že to zůstane navždy tajemstvím. Zašel si ještě na dýmku do Fénixu, kde obratně vedeným hovorem naznačil všem přítomným, že v Belmontu sehrál pěkný a delikátní kousek diplomacie, o jehož

výsledku bude brzy celá chapelizodská společnost informována. Mnoho lidí uvěřilo tomu, že to byl právě Cluffe, kdo tak obětavě vystoupil v roli ochránce a přátelského rádce poručíka Puddocka.

Kapitán Cluffe se neoženil, zůstal starým mládencem, časem hodně ztloustl a trpěl dnou, ale vždy byl s přehnanou pečlivostí oblečen a odvážně opásán a upnut, takže jeho pas byl stále o dobrých pět centimetrů užší, než jak jej ustrojila příroda.

XLI. Charles Archer

Porota rozhodla postavit Charlese Archera před soud pro vraždu Bamabáše Sturka. Celá veřejnost sledovala vyšetřování s dychtivým zájmem, a když nastal ten den, kdy soudce zasedl za katedru, kdy byla svolána porota, přečtena obžaloba a muž s bílými vlasy a s rukou na pásce, onen Dangerfield-Archer prohlásil s nepopsatelným vzdorem a sebedůvěrou, že je nevinný, dostoupilo vzrušení vrcholu.

Po krátkém a stručném vylíčení těch hrozných událostí byl proces zahájen. Nejdříve byla přečtena výpověď doktora Sturka a pak předstoupil kostelník Irons a vypověděl pod přísahou vše, co věděl. Ani ten nejmazanější advokát nemohl jeho výpovědi otřást. „Ne, není pravda, že by byl kdy v blázinci. Nikdy neměl delirium tremens. Jeho manželka ho nepovažuje za blázna, to jsou výmysly. Je pravda, že zastavil nějaké stříbro svého zaměstnavatele v Newmarketu, ale k tomu ho přemluvil pan Archer. To může rovněž odpřisáhnout.“

Předvolán byl i kapitán Cluffe, který rozhodně a inteligentně potvrdil své prohlášení, že spatřil osudnou noc v rukou pana Dangerfielda vražedný nástroj.

Po krátké poradě byl předvolán Charles Nutter. „Ano, byl zatčen pro vraždu doktora Sturka a propuštěn na kauci.“

Mezi předloženými doličnými předměty byl i kus ocelové tyčky s ohořelým dřevěným držadlem, který soudní zřízení vylovili ze strouhy před Mosazným hradem. To byly zbytky obušku, který Cluffe viděl oknem tenkrát v noci. Dále byly předloženy důkazy, které dokázaly, že Charles Archer, který zemřel ve Florencii, nebyl tím Archerem, který zavraždil Beauclerca v hostinci U strakatého koně, ale bývalým vojákem, který dožíval ve Florencii jako zaměstnanec jisté firmy, obchodující s uměleckými předměty.

V době, kdy byla v Newmarketu spáchána vražda, byl ve Florencii. Celá ta záměna osob, to byl výmysl Paula Dangerfielda.

Byli vyslechnuti lékaři. Pell pronesl několik učených vět, kterým nikdo příliš nerozuměl. Toole provedl srovnání mezi zbytkem obušku a tvarem ran na Sturkově lebce. Byl vyslechnut i Dillon.

Slova se ujala obhajoba, jejíž podstatou byl fakt, že Sturk byl přiveden k řeči právě rozhodným zákrokem obžalovaného. Sturkův mozek byl útokem pachatele pohmožděn, a tak doktor upadl do halucinací, kterých se nezbavil až do smrti, a v tomto stavu také vypověděl svůj nesmyslný sen, ve všech částech neuvěřitelný, na jehož základě byl pak obžalován zde stojící vážený a moudrý pán. Irons něco ze Sturkova blábolení zaslechl a rozhodl se, že bude přísahat na stejnou historku, aby si získal přízeň mladého lorda Dunorana, s kterým již několikrát hovořil, ale ani slůvkem se nezmínil o tom, že by Archer měl být pan Dangerfield. Tahle verze se zrodila v jeho pletichářském mozku až dodatečně u lůžka ubohého Sturka.

Dangerfield na lavici obžalovaných několikrát souhlasně kývl a usmál se přibývajícím šerem na porotce, kteří s vážnými tvářemi sledovali průběh líčení. Minuty se zvolna vlekly. Soudce předčítal své zápisky při světle svíčky.

Když se porota odebrala k poradě, pan Dangerfield si potřásl rukou se svým advokátem a pronesl nějaký vtip, který zanikl v šumu. A pak se otevřely dveře a členové poroty vstoupili do sálu. Předseda poroty předstoupil s bledým a vylekaným obličejem před soudce a podal mu lístek papíru.

Soudní síň zaznělo jediné slovo:

„Vinen!“

Pan Dangerfield sebou na lavici obžalovaných trhl, pak vstal, zvedl k soudci potem zvlhlý obličej, uklonil se a s úsměvem pokývl hlavou.

Teprve teď se ozval v soudní síni tichý šepot. Povstal žalobce a požádal o odklad vykonání trestu, neboť pan Archer má být ještě v Anglii souzen za vraždu pana Beauclerca. Soudce souhlasil. Pan Dangerfield, či spíše zločinec Archer, byl odveden strážcem do vězení, kde pak sepsal několik dovedně stylizovaných dopisů

soudnímu dvoru. Ale odpovědi se nedočkal. Každý cítil, že rozsudek byl spravedlivý.

U svého žalárníka byl velice oblíbený. Ani ve vězení totiž Archer neztratil svou schopnost upoutat a bavit lidi a žalárník, který věděl, jak vzácného vězně hlídá, byl Archerovou familiérností polichocen.

Po několika dnech vazby požádal Archer o rozhovor s lordem Dunoranem. Vymínil si ale, že musí přijít v doprovodu advokáta Armstronga, neboť Lowem Archer pohrdal.

„Zbývá mi poslední trumf, příteli,“ řekl žalárníkovi. „Lord Dunoran hodlá prokázat svůj šlechtický původ co nejdříve a k tomu mu pomůže mé prohlášení. Jako lord by mohl, bude-li chtít, pomoci odsouzceni.“

Když měl pan Mervyn – lord Dunoran, vstoupit do cely muže, který tak krutě poničil jeho dosavadní život, pobledl, ale překonal momentální slabost, vešel do místnosti a chladně, avšak bez nenávisti odpověděl kývnutím na Archerův pozdrav. Tady nebylo co říci. Ten člověk byl odsouzen. Zločinec byl potrestán.

Dangerfield mluvil vzrušeně, trochu hlasitěji než u něho bývalo zvykem, jednou či dvakrát se mu na čele objevil pot a na tvářích rumělec. Pan Mervyn jeho vyprávění ani jednou nepřerušil.

„Věřte mi, pane,“ začal Dangerfield s výpovědí, „Lowovi nevyčítám nic. Je to lovec zlodějů. Je to jeho zaměstnání a navíc je přesvědčen o blahodárnosti svého činění. Já nejsem netvor. Musel jsem tři lidi odstranit, ne z nenávisti, ale protože ohrožovali mou vlastní bezpečnost, která je pro mne, stejně jako pro vás, tou nejdůležitější věcí.“

Věřím ve štěstí, to je moje krédo. Udělal jsem chybu, když jsem Beauclercovi vzal ty peníze – ačkoliv v tom nic nepoctivého nebylo. Byl to podvodník a bůhví koho o ně obral. Hrál karty falešně. Zabil jsem ho jen proto, aby on nezabil mne. Je to tedy přesně týž motiv, podle kterého se vy chystáte zavraždit mne. Myslíte si, že to prospěje vaší bezpečnosti. Prosím, pane,“ otočil se k advokátovi, „prokažte mi čest a okuste tento šňupeček. Pravý francouzský tabák.“

Archer pokračoval:

„Neukřivdil jsem jedinému člověku, když mě k tomu nedohrnaly okolnosti. Svě peníze jsem vydělal poctivě, vždy jsem dodržel slovo. Nikoho jsem nepodvedl. Je pravda, že jsem zabil toho darebáka Glascocka, ale to byl bezohledný gauner, sprostý vyděrač.

Pak jsem se dostal do finanční tísně a hrozilo mi zatčení. Změnil jsem si jméno a odjel do ciziny. Ale ve Florencii mě dostihl dopis, adresovaný Charlesu Archerovi. Nebylo to zrovna příjemné, a tak jsem se k tomu listu nehlásil. Dovedete si představit mé překvapení, když jsem se dozvěděl, že list našel adresáta. Žil tam opravdu jakýsi Archer. Umíral na úbytě. Stýkali se s ním tři vážení občané, vnikl jsem do jejich společnosti a byl představen i umírajícímu. Po jeho smrti jsem dokázal přimět ty tři Angličany, aby napsali dopis londýnským advokátům, kteří mě stále pronásledovali, o tom, že Charles Archer ve Florencii zemřel, že se s ním před smrtí stýkali a byli na jeho pohřbu. Namluvil jsem jim, že mě o to požádal sám Archer. Nevím, jak se to oznámení dostalo do novin. Pro mne bylo rozhodující, že se nikdo neozval ani proti tvrzení, že to byl ten Archer, který svědčil v procesu proti lordu Dunoranovi. Advokáta asi upokojilo, že jedním z podepsaných byl sir Filip Drayton.

Odešel jsem do Chapelizodu, kde jsem k svému překvapení a nelibosti potkal Ironse. Nikdy mě nenapadlo, že se spolu ještě někdy setkáme. Irons se mě bál a nikdy ode mne nechtěl peníze, ale stejně bylo nepříjemné žít vedle člověka - navíc trochu pomateného, který měl vlastně můj osud v rukách. Vážil jsem všechno. Dokonce jsem uvažoval o tom, nemám-li ho zabít. Rozhodl jsem se, že to udělám jen v případě nejvyšší nutnosti.

A pak jsem se setkal se Sturkem. Zdálo se mi od prvního okamžiku, že tu jeho tvář znám, že si na něho pamatuji z Newmarketu. Irons mi později potvrdil, že Sturk byl v době vraždy oním nemocným, který obýval pokoj vedle Beauclerca. To byla doba hrozné nejistoty. Nevěděl jsem, co Sturk ví, co si pamatuje, co viděl nebo slyšel. Pak jsem vycítil, že si nemůže

vzpomenout, odkud mě vlastně zná, ale tuší, že pro něho je ta známost důležitá.

Měl jsem tehdy prostě z Chapelizodu odjet, ale popadl mě rozmar oženit se se slečnou Gertrudou. Proto jsem zůstal.

Potřeboval jsem se zbavit Sturka. Dostal jsem ho do hádky s Toolem, ale k souboji nedošlo. Pak jsem ho vyprovokoval k nepřátelství s Nutterem, ale zase se souboj nekonal. Pak mi Sturk přímo řekl, že si vzpomněl na události v Newmarketu. Chtěl peníze. O to nešlo, měl jsem dost a mohl bych mu platit celá léta, ale on by se tak stal mým tyranem a já otroctví nesnáším.

Nemám mu to vydírání za zlé, na mou čest. Bylo pochopitelné, že se o to pokusil. V každém člověku je kus vlka. Ale byla to výzva k boji, s tím musel počítat.

Nemusel jsem spěchat. Znal jsem jeho zvyky. Tu noc jsem věděl, že půjde pěšky parkem. Byl to držgrešle. Na kočáru šetřil. Jeho cesta vedla vždy mezi trnitým křovím a vojenským skladištěm. Tam jsem na něho počkal a připojil se k němu. Šli jsme vedle sebe a hovořili. Netušil nic. Byl hrozně důvěřivý.

V kapse jsem měl ten obušek a u pasu svůj krátký kordík. Nemohl jsem použít pistoli, ta nadělá moc hluku. Skočil jsem na něho a porazil ho na zem. Teprve teď mu došlo, co se stane. Zasadil jsem mu první ránu a on vykřikl: Vražda!

Ten zatracený Nutter byl zrovna nablízku a zaslechl volání. Vykřikl haló a začal se křovím prodírat k nám. Stačil jsem Sturka udeřit dvakrát do hlavy. Byly to údery, které by zabily i vola. Cítil jsem, jak se kov boří do lebky. Chtěl jsem ho ještě probodnout kordem, ale Nutter byl už moc blízko. Zmizel jsem v křoví a prošel podél příkopu k vojenskému skladišti.

Nad parkem ležela lehká mlha. Cestou jsem nikoho nepotkal. Přelezl jsem zeď nad přívozem, šel po proudu ke Coyes a vyšel na silnici poblíž Mosazného hradu. Zašel jsem ještě do Chapelizodu a ukázal se na ulicích a U Fénixe, abych měl alibi. Potkal jsem Toola a zeptal se ho, je-li Nutter v klubu. Řekl mi, že ho viděl asi před

hodinou jít k parku. Byl jsem si tedy jist, že muž, který mě vyrušil, byl opravdu Nutter.

Ale přece jen jsem neměl jistotu, že je Sturk mrtev. Kdybych býval měl ještě vteřinu nebo dvě čas, postaral bych se o to řádně. Bylo rozhodnuto, vrátit jsem se tam do parku nemohl. Kostky byly vrženy. Zbývalo jen čekat.

Doma jsem obušek zabalil do kapesníku a zamkl do příborníku, chtěl jsem ho zničit hned, jakmile služebnictvo usne. To jsem také udělal, ale jak dnes vidím, měl jsem si dát větší pozor.

Sturka přinesli domů příštího dne. Žil. Nutter zmizel a podezření padlo na něho. Pell sice tvrdil, že Sturk zemře a že by ho trepanace určitě zabila, ale já měl pořád pochybnosti. Obával jsem se, že se před smrtí probere a označí mě za vraha. Napsal jsem svému londýnskému doktorovi a pečlivě mu vylíčil stav, v jakém se Sturk nalézal. I od toho učeného muže jsem dostal odpověď, která do puntíku souhlasila s názorem doktora Pella. Sturk zemře, trepanaci nepřežije. Ale já neměl klid. Sturk umíral příliš dlouho.

Ošetřoval ho Irons, převazoval mu rány. Nabídl jsem mu tolik peněz, že to pro něho znamenalo celé jmění. Měl Sturka udusit mokrým kapesníkem. Později jsem to chtěl vykonat sám, ale byl jsem vyrušen.

Se souhlasem, vlastně přemluvil jsem paní Sturkovou, aby povolala doktora Dillona. Slíbil jsem mu za provedení trepanace pět set liber. Věděl jsem o tom povedeném chirurgovi, že pustil konšelovi Sherlockovi žilou tak důkladně, až vykrvácel, k potěšení jeho mladé ženy. Nikdy by mě nenapadlo, že ten rozmařilec a floutek bude váhat vrazit svůj trepan za pět set liber do mozku toho umírajícího člověka. Od stálého napětí a nejistoty jsem začal dostávat horečky. Musel jsem už s tím případem skoncovat.

Dillon ve stanovenou dobu nepřišel. Smířil jsem se s tím, že na naše ujednání buď pro své neřesti zapomněl, nebo prostě odmítl. Musel jsem uvažovat o jiném způsobu. Rozhodl jsem se, že přenechám Sturkův osud nebesům a udělám vše pro to, aby byl za tu vraždu odsouzen Nutter. Chtěl jsem donutit Ironse, aby

odpřísáhl, že Nutter je oním Charlesem Archerem a že to byl on, kdo Sturka napadl. Celý Chapelizod věděl o jejich vzájemném nepřátelství, a tak tu motiv pro ten čin byl. Kdyby Sturk zemřel, aniž promluvil, a Nutter byl pověšen, měl bych Ironse plně v moci.

Denně jsem se zaobíral podobnými myšlenkami a spekulacemi. Dnes je těžké rozhodnout, kde jsem udělal chybu, zda by bývalo lepší nechat Sturka pokojně zemřít, když já měl pořád takové tušení, že se před smrtí probere a obžaluje mě. Počítal jsem s tím, že trepanaci nepřežije.

Když jsem v noci zaslechl zvuky za dveřmi svého pokoje, tušil jsem, že Sturk nebo Irons promluví. Mohl jsem se ještě zachránit útekem. To byla má jediná naděje. Nevyšla. To je všechno, jsem ochoten odpřísáhnout, že lord Dunoran byl nevinný, poslouží-li to jeho synu,“ uklonil se Archer panu Mervynovi.

Mladý lord Dunoran neodpověděl. Jen sklonil zrak a sotva znatelně přikývl.

Archerova výpověď byla sepsána a odpřísáhnuta. Když ji advokát Armstrong ještě jednou, aby předešel nesprávnostem, četl nahlas, zmocnila se náhle Archera slabost. Zavrával, zbledl a musel se posadit. Oči se mu zakalily, jako by se o něho pokoušel nějaký záchvat. Ale během pěti minut se vzpamatoval a při loučení už to byl zase ten sebevědomý a hrdý pan Dangerfield.

Když mladý lord Dunoran s Armstrongem odešli, zavolal si Archer žalárníka a mezi řečí mu prozradil, že věří v udělení milosti. Při slově milost se smutně usmál a pohlédl ke stropu své cely. Pak se s žalárníkem rozloučil, požádal ho, aby mu přinesl papír a pero, a poprosil, aby ho přes noc nerušil a nenavštěvoval, že chce sepsat jakési prohlášení.

A ráno volal klíčník na žalárníka, že ten pan Dangerfield-Archer je mrtev.

Klíčník spával v noci na chodbě před celou a chodil v tříhodinových intervalech vězně kontrolovat. Když k ránu vstoupil do cely, byl v místnosti tak těžký vzduch, že mu zhasla svíce v ruce. Cela byla plná modravého dusivého kouře. Klíčník se

pokusil proniknout do cely, ale musel se pro nedostatek vzduchu vrátit na chodbu a odtamtud volal na vězně. Nikdo se neozýval. Klíčník si zavolal pomocníka, ten rozbil tyčí okno v cele a tak se dostal dovnitř čerstvý vzduch. Vězeň ležel, jako by spal, s čepičkou na hlavě, položené na zkřížených pažích, usmíval se s očima upřenýma ke stropu. Byl mrtev. Ruce už měl úplně studené.

Při soudním ohledání bylo zjištěno, že Dangerfield-Archer spáchal sebevraždu udušením, a to tím způsobem, že si dal od jednoho vězeňského zřízence přinést do cely ohřívadlo se žhavým dřevěným uhlím, které položil pod postel, a když klíčník vykonal poslední návštěvu, vzal svůj plášť a ucpal jím otvor do komína malého krbu, který tvořil jedinou ventilaci v cele. A tak se udusil zplodinami toho doutnajícího ohně.

Se svým činem byl zřejmě spokojen, neboť se i ve smrti ironicky usmíval, jako by se mu povedl poslední podařený kousek. Mnoho lidí mu v tom dávalo za pravdu. Ať už byl Archer jakýkoliv, zbabělec nebyl určitě. Za své činy neváhal zaplatit. Tentokrát to byl on, kdo prohrál. Neodvolatelně.

Kostelník Zekiel Irons z Chapelizodu odešel. Vzal si na cestu jen těch sto liber, které dostal od Dangerfielda, a proslýchalo se, že k nim přidal dárek od štědrého faráře Walsinghama. Při odchodu musel spěchat, protože dočista zapomněl na paní Ironsovou, která dále pronajímala v Chapelizodu pokoje.

Ale i ty nejdramatičtější události odezněly, a dokonce i překvapivé zasnoubení a tichou svatbu poručíka Puddocka s „tetou“ Rebeccou zastínily přípravy na svatbu slečny Gertrudy s lordem Dunoranem.

XLII. Příběh končí

Konečně tedy došlo ke zrušení rozsudku nad lordem Dunoranem seniorem a k zjednáání nápravy ve věci zabavených statků. Jméno rodu bylo očištěno. A tak, pokud jde o dříve samotářského pana Mervyna a krásnou prostořekou Gertrudu, končí náš příběh jako v pohádce.

Bylo rozhodnuto vyčkat se svatbou do té doby, až bude Dunoranův rod veřejně ospravedlněn a až mu budou usnesením parlamentu navracena všechna práva a veškerý majetek.

V předvečer svatby navštívil mladý pár host, který už dlouhé měsíce společnost v Belmontu nenavštěvoval. Farář Walsingham si přál mluvit se slečnou Gertrudou.

Když vstoupil do pokoje, vrhla se mu Gertruda s pláčem kolem krku, a tak se mladý lord odvrátil a po chvíli raději vycouval na chodbu. Starý farář přišel udělit slečně několik rad před vstupem do manželského života. Zároveň se omluvil, že se svatby nebude moci zúčastnit, protože – nač o tom mluvit? Slzy v jeho očích byly výmluvnější než slova.

„Přinesl jsem vám, Gertie, malý dárek,“ řekl farář a předal šťastné Gertrudě nádherný náhrdelník a pár náušnic. „Jsou to šperky po mé matce, snad trochu staromódní, měly být,“ zmlkl a osušil si oči. Gertruda plakala a vzpomněla, tak jako často, na svou ubohou přítelkyni Lilianu.

„Přijměte je, má drahá,“ řekl farář, „a nezapomeňte na naši Lilianu. Pomodlete se za ni někdy.“ Vzal Gertrudu za ruku a pohlédl jí něžně do očí. „Ať vám Bůh požehná, Gertrudo, jako vám teď žehnám já. Buďte šťastná.“

Gertruda poklekla a políbila starcovu ruku. Řekla:

„Děkuji vám, pane, byl jste na mne vždycky tak hodný! Děkuji vám za dárek i požehnání. Nikdy na vás a na Lilianu nezapomenu.“

Po nějakém čase jmenoval farář Walsingham Dana Loftuse svým nástupcem, ale když přišel ten den, kdy farář již více nepředstoupil

ke stolu Páně a před své věřící, Dan jeho místo nepřijal. Získal štědře nabídnuté místo domácího kaplana ve službách lorda Dunorana, který ho vzal sebou do Lisabonu, kde nastoupil úřad vyslance. Dan Loftus měl k dispozici celou knihovnu svého mecenáše a pilně se věnoval spisování a bádání. Svou knihu o historii chapelizodského hradu prý skutečně dopsal a to dílo, zahrnující práci řady let, bylo prý vlídně přijato několika učenci.

Krásná Magnolia podala ruku zamilovanému O'Flahertymu a učinila ho šťastným. Proslýchalo se, že ho dokonale vyléčila jak ze soubojů, tak z vysedávání v krčmě. Byl z nich hezký pár a měli spolu mnoho zdravých dětí. Jeden z nejlepších granátníků, který padl na bojišti u Waterloo, byl potomkem toho krásného vojenského rodu.

A tak konečně, všemi očekáván, přišel ten slavný den. Barevné vlajky s erby se třepotaly v podzimním slunci, na louce v Belmontu vyhrávala vojenská kapela a hosté zasedali za stoly, plné vybraného jídla, a k jiskřivým sklenkám ušlechtilého vína. Je vůbec v silách autora vylíčit věrně krásu a důstojné veselí takového dne? Tady slova nepomohou, tady musí přijít k užitku fantazie laskavého čtenáře, na jehož trpělivost jsem při vylíčení těchto příběhů spoléhal. Svatba dvou mladých lidí, kteří se milují. Je to vlastně prosté. Nechť si tedy bystrý čtenář sám vybaví odpoledne ve své obrazotvornosti.

Joseph Sheridan Le Fanu Dům u hřbitova

Edice E-knihovna
Redakce Slávka Járová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 17. 3. 2017

ISBN 978-80-7532-543-3 (pdf)